

[*]
ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

	ವಿಷಯ	ಪುಟ
೧	ವರಪ್ರದಾನ	೧
೨	ವಿವಾಹ	೧೦
೩	ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ	೨೪
೪	ಅದೆಹಂದು ವೇಳೆ	೩೭
೫	ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ	೫೦
೬	ಸಾಧನೆ	೫೮
೭	ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ	೭೧
೮	ಪತಿವಿರಹಿನಿಯಾದ ಪತಿ	೭೮
೯	ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತ್ವ	೮೯
೧೦	ವೇಷಾಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ	೯೭
೧೧	ಉದ್ಧಾರ	೧೦೯
೧೨	ಮಾರುತಿಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ	೧೨೧
೧೩	ರಾಮಾಯಣ ರಚನೆ	೧೩೨
೧೪	ಸಾಧಕರು	೧೪೨
೧೫	ಪುನರ್ಜೀವನ	೧೪೭
೧೬	ಪತಿಪವನ	೧೫೪
೧೭	ನೇರಿಗೆ ಸವ್ಯಾಸೇರು	೧೬೮
೧೮	ಮಹಾತ್ಮಾ	೧೭೮
೧೯	ಪರೀಕ್ಷೆ	೧೯೨
೨೦	ಉಪಸಂಹಾರ	೨೦೫

ಚಿತ್ರಗಳು:— ೧ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಮಳಸೀಡುವ
೨ ರತ್ನಾವಳಿ (ಮೂರು ಬಣ್ಣದ್ದು)

ಶ್ರೀ ಗೋಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ತುಳಸೀದಾಸ.

J. S. P. P.

ಶ್ರೀ ಸೋಮಯ್ಯ

ಮಹಾತ್ಮಾ ತುಳಸೀದಾಸ

೧ ವರಪ್ರದಾನ.

ಯಾಗವು ಹಿಂದೂಜನರ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರವು. ತ್ರಿವೇಣೀ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಳವು. ತವರು ಮನೆಯಾದ ಹಿಮಗಿರಿಯಿಂದ ಪತಿ ಕುಲವನ್ನು ನೇರ ಒಯಿಸಿ, ಭಿನ್ನ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಭರಿದಿಂದ ಹೊರಟ ಶ್ರೇತ ವಸನೆಯಾದ ಗಂಗೆಯೂ, ಕಷ್ಟ ಬಣ್ಣದ ಒಟ್ಟಿಯನ್ನುಟ್ಟಿದ್ದ

ಯಮುನೆಯೂ ಬಹು ದಿವಸಗಳ ತರುವಾಯ ದಂಡವರಾಗಿ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಿಲಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರ ಈ ಎಲನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ವರ್ಣಗಳ ಹಾಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುಣಗಳ ಈ ಸಹೋದರಿಯರ ಒಂದ ಗೂಡುವಿಕೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ರಕ್ತಾಂಬರಿಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಯೂ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಲಿತವಾಗಿ ವ್ಯಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ಪವಿತ್ರ ಜಲಪ್ರವಾಹಗಳ ಏಕೀಕರಣದಿಂದ ಪವಿತ್ರತಮವಾದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಕೇವಲ ವಾನವರಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕಾಮ್ಯವಾದುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯನಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಪದವಿಲ್ಲ. ಪಾಪನಾಶವಿಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಗೌರವಿಸಿ ಕೊಂಡು ಪುಣ್ಯ ಫಲಗಳನ್ನು ಉಪಭೋಗಿಸಿ, ಪುಣ್ಯವು ತೀರುತ್ತಲೆ ವಹಿಸಿರುವುದೇಕೆಂದರೆ, ಅಹರಹ ಘಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದು

ಕೊಂಡು ಮತ್ತಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಿನ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ತಮಗಿರದ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಮಾನವರು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವೇಣೀ ಸಂಗಮದ ಮುಖಾಂತರ ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಸಹಿಯೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು; ಮತ್ತು ಮಾನವರಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅತರಿಸುವ ಉತ್ಕಟಿಚ್ಛೆಯನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತಿರುವರು.

ದವನದ ಹುಣ್ಣಿವೆಯ ಮಹಾ ಪರ್ವಣಿಯ ಸಮಯವು ಸಂವಿಹಿಸಿದೆ. ಸಂವಿಹದ ಹಾಗೂ ದೂರದ ಅಸಂಖ್ಯ ನರನಾರಿಯರು ತ್ರಿವೇಣೀ ಸಂಗಮದ ಸ್ನಾನಕ್ಕೋಸುಗ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಯಾನವಾಹನಗಳನ್ನೇರಿ ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ; ದೇರೆ ಹಲವರು ನಡೆಯುತ್ತ ಸಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಡೋಣಿಗಳನ್ನೇರಿ ಜಲಮಾರ್ಗದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರ್ಗಗಳು ಯಾನವಾಹನಗಳಿಂದಲೂ ಜನರಿಂದಲೂ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಹೋಗಿವೆ. ನದಿಗಳ ಪಾತ್ರಗಳು ಡೋಣಿಗಳಿಂದ ತುಂದಿವೆ. ಎಲ್ಲಿ ಕೋಡಿದರೂ ಗದ್ದಲವೇ ಗದ್ದಲ!

ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನೆಯ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದ ಬಾದಾನಾನಕನು ತ್ರಿವೇಣೀ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ತುಸ ದೂರದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯ ಧಡದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯಸಮೇತ ವಾಸಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಂವಿಹದಲ್ಲಿಯೇ ಧರಾತನ ಕಾಲದ ಒಂದು ಪಟವೃಕ್ಷ. ರಾತ್ರಿಯ ಕಡೆಯ ಪ್ರಹರದ ಕೊನೆಯ ಸಮಯ. ಸೂರ್ಯನ ಆಗಮನವನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳುವ ಉಷೆಯು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಳು. ಈ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾದಾನಾನಕನು ಶಿಷ್ಯ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಶಿಷ್ಯರು ಜಪಜಿ(ಶೀಖರ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥ)ಯಲ್ಲಿಯ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನಕನು ತನ್ನಿಂದಲೆ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಈ ಈಶಸ್ತುತಿಯ ಪದಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ತಾಂತವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಕೃತಿದೇವಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ

ಲಿಕ್ಕನು. ಹೀಗೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾನಕನಿಗೆ ನಡುನದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪದಾರ್ಥವು ತೇಲಿಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂತು. ನಾನಕನು ಹೊಳೆಯ ಕಡೆಗೆ ಕೈ ಮಾಡಿ ತೋರಿ, ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು:—“ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ, ಏನೋ ತೇಲಿ-ಹೋಗುತ್ತದೆ” ಎಂದನು. ಸ್ತೋತ್ರಪಠನವು ನಿಂತಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ನದಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಹತ್ತಿದರು

ಮುಖ್ಯ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಲಹನಾನು ಗುರುವಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು “ಅಪ್ಪಣೆ ಯಾದರೆ, ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಬರುವೆನು” ಎಂದು ದಿನ್ನಯಿಸಿಕೊಂಡನು.

“ಆ ಪದಾರ್ಥವು ದಂಡೆಯಿಲ್ಲ. ನಡುನದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತಿದೇವಿಯು ಶಾಂತಳಿದ್ದರೂ, ಗತರಾತ್ರಿಯ ಬಿಳು ಗಾಳಿಯನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತಂದರೆ, ಈಗಲೂ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬೀಜಲಿಕ್ಕೆ ಮುಂದರಿವುದು ಸಮಂಜಸವೆನಿಸಿಲ್ಲ!” ನಾನಕನು ಹೇಳಿದನು.

ಮಹಾರಾಜ, ಅದು ಏನೇ ಇರಲಿ, ತಮ್ಮ ಆಪ್ತನೆಯಾದರೆ ತೀರತು! ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞಾಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ದಾಹ್ಯ ಎಡರುಗಣ್ಣು ಲೆಕ್ಕಿಸುವವನು ನಾನಲ್ಲ! ಲಹನಾನು ನುಡಿದನು.

ನಾನಕ:—ಅದು ಅರಿವೆಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಶವವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆ!

ಲಹನಾ:—ಇರಬಹುದು.

ನಾನಕ:—ಅದು ಹೇಣವಾಗಿದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಯಾವನಾದರೂ ಶವನ್ನು ತಿನ್ನಬಹುದೆ? ನಿಮ್ಮಿಂದ ಆ ಶವವನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕೆಂಬ ಹಿಕ್ಕಿಯು ನನಗುಂಟಾಗಿದೆ!

ಶಿಷ್ಯರು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಹೋದರು. ಗುರುವಿನ ಇಂಗಿತ ವನ್ನರಿಯದೆ, ನದಿಯ ಕಡೆಗಿದ್ದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ, ಗುರುವನ್ನು ಬಿಳಿಮಕ ನೋಡಹತ್ತಿದರು. ನಾನಕನು ಶಿಷ್ಯರ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನುಡಿ ಕೊಡುವನಾನಕನು ತಳೆದನು.

ದನು. ತುಸಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಆ ಯುವತಿಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು. ಅಂಗದನು ಹೊಚ್ಚಿದ್ದ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಜನ್ಮದಾತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದಳು.

ಅಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನ ಈ ಪುನರ್ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣನು ನಾನಲ್ಲ! ನಿನಗೆ ಜೀವದಾನವನ್ನಿತ್ತ ಮಹಾತ್ಮನು ದೀರೋದ್ಭವನಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ, ಆ ವಟು ವೃಕ್ಷವು ಕಾಣುತ್ತದೆಯಲ್ಲ; ಆ ಅಲದ ಮರದಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಾಧಶಕ್ತಿಯ ಆ ಮಹನೀಯನು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಆ ಪರಮಯೋಗಿಯ ದಾಸಾನುದಾಸನು ಮಾತ್ರ! ಲಹನಾನು ಹೇಳಿದನು.

ಅವನು ಯಾರು? ಆ ಹೆಂಗಸು ಕೇಳಿದಳು.

ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಡೆದಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರಹೀನ ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಜಾಗ್ರತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡದೇಕೆಂದು ಅವತರಿಸಿ ಬಂದ ನಾನಕನು. ಲಹನಾನು ಹೇಳಿದನು.

ಯುವತಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಯವಳು. ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನದ ಪೆಳು. ಅವಳ ಹೆಸರು ಹುಲಸೀದೇವಿ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಬಾ ನಾನಕನು ಉತ್ತರ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಿದ್ಧನು. ಲೋಕೋಪಕಾರ ಕೈಕೊಂಡು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಮಹನೀಯನು ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ದನ್ನು ಹಲವರು ಕಂಡವರಾಗಿದ್ದರು ಅನೇಕರು ಕರ್ತೋಪಕರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡವರಾಗಿದ್ದರು ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಈ ವರೆಗೆ ನಾನಕನನ್ನು ಕಂಡವಳಾಗಿರದಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಅದ್ಭುತಕಾರ್ಯಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಕೇಳಿದವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಕಾರಣ ಅವಳು ಸವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಾನಕನಿರುವದನ್ನೂ ತನ್ನ ಈ ಪುನರ್ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಅವನೇ ಕಾರಣನಾಗಿರುವದನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಆನಂದಿತಳಾಗಿ, ಅಂಗದನು ತೋರಿದ ಆ ವಟುವೃಕ್ಷದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದಳು. ನಾನಕನ ಹತ್ತರಹೋಗಿ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದಳು.

ಅಮ್ಮಾ, ಏಳು. ಪುತ್ರವತಿಯಾಗಿ ಬಹು ಕಾಲ ದಾಳು. ನಾನಕನು ಆತೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದನು.

ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು. ನಾನಕನ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ:— ಬಾಬಾ, ಆ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ನನಗೆಲ್ಲ? ನಾನು ಬಹು ದುಃಖಿನಿಯು! ಅಂದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅಶ್ರುಗಳು ಸುರಿಯ ಹತ್ತಿದವು.

ಅಮ್ಮಾ, ಅಳದೇಡ ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ಭಗವಂತನು ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯನ್ನೊದಗಿಸುವನೆಂದರ ನಿಯಮಿಲ್ಲ. ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ನನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ನಿನಗೆ ಆತೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನೀನದರಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆಯನ್ನಿರಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿರು: ನಾನಕನು ಹೇಳಿದನು.

ಮಹನೀಯರೆ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಅರಿಯದವಳಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ವಚನವು ಅನ್ಯಥಾ ಎಂದೂ ಆಗದು! ಈ ವಿಶ್ವಾಸವು ನನಗಿದ್ದರೂ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಗುಡವು ಹೋಗಲಿಲ್ಲದೂ; ಸಂದೇಹವು ಅಳಿಯ ಲಿಲ್ಲದೂ! ಇಂದಿನ ಪರ್ವಣಿಯ ಸುಸಮಯದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವೇಣೀ ಸಂಗಮದ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು ಹೊರಟೆ ನಾವು, ನಿನ್ನಿನ ರಾತ್ರಿಯ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತ ದಲ್ಲಿ ಜಲಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆವು; ಆದರೆ ನಾನು ಭಗವಂತನ ಅತರ್ಕೃತವಾದ ಲೀಲೆಯಿಂದಲೂ, ತಮ್ಮ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಹೊಂದಿ ಇಲ್ಲಿರುವೆನು! ಇವರ ಅವಸ್ಥೆ ಏನಾಯಿತೋ ಏನೋ! ಅಶುಭದ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸು ತಳಮಳಿಸಿ ಹೋಗಿದೆ! ಈ ಸಮಯ ದಲ್ಲಿ ನೀವೇ ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು ನನಗೆ ಏನೂ ತೋರಬಾರದೆ! ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ನುಡಿದಳು.

ಅಮ್ಮಾ, ವ. ಹಾಕ್ಕರ ವಚನದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಗಳಿಲ್ಲವೆಯೇ? ಗುರುಗಳ ವಚನವು ಸರ್ವಥಾ ಸುಳ್ಳಾಗದು! ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನು ಹೇಳಿದನು.

ಅಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನಿನ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಏಕಶ್ಚಿನಿಂದ ನೀನು ಹೇಣಿ

೨ ವಿವಾಹ.

ಧರ್ಮಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಯಾಗದಿಂದ ಚಿತ್ರಕೂಟ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ರಾಜಾಪುತ್ರ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಇದು ದೊಡ್ಡ ಊರು. ಅಲ್ಲಿ ಬಹುಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಸತಿಯಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಮುನಾ

ನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ನೀರು ಆಳವಾಗಿದ್ದರೂ, ಪಾತ್ರವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದಲ್ಲ. ಒಂದು ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಧಡದಲ್ಲೆಯ ಮನುಷ್ಯನು ಸಹಜವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ರಾಜಾಪುತ್ರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೆಯ ಭಾನುದತ್ತ ದುವೆ ಎಂಬವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಯವನು; ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಂಡಿತನು. ಇವನ ವಿದ್ಯಾಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಹರಡುತ್ತಿತ್ತು; ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಇವನು ವಿದ್ವಾಂಸನೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದನು. ಸದಾಚಾರಿಯಾದ ಇವನು ಊರವರಿಗೆಲ್ಲ ಬೇಕಾಗಿದ್ದನು. ಬಹು ಜನರು ಇವನ ಬಳಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಗಲಿಯಲಿಕ್ಕೆಂದು ಅಲ್ಲವೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಕೇಳುವವಕ್ಕೆಂದು ಬರುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಭಾನುದತ್ತನು ಪರಿಣೀತಕಾರದ ಯಾವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೂ ವ್ಯರ್ಥ ಹೋಗಲಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳು ಜಾತಿನಿರ್ವಿವೇಕದಿಂದ ಭಾನುದತ್ತನಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೂ ಸ್ನೇಹವನ್ನೂ ತಳೆದವರಾಗಿದ್ದರು. ನಾವು ಮೊದಲನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಈ ಭಾನುದತ್ತನ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿಯು.

ಹುಲಸೀದೇವಿಗೆ ಈ ವರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನಕನ ವರ ಪ್ರದಾನದ ತರುವಾಯ ಇವಳಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿಯ ಹಿರಿಯ ಮಗನ ಹೆಸರು ನಂದದಾಸ. ಕಿರಿಯ ಮಗನ ಹೆಸರು

ಶುಭಸೀದಾಸ. ಈ ಕಿರಿಯ ಮಗನ ನಾಮಕರಣದ ದಿವಸ ಬಾಬಾ ನಾನಕನು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಬಂದು ಶುಭಸೀದಾಸನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದನು.

ಶುಭಸೀದಾಸನ ಹುಟ್ಟಿದ ವೇಳೆಯು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲ ವರು ಜೋಯಿಸರು ಕುಮುಹಾರ್ತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನು ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಕೇಡನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ ದಿಡನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಭಾನು ದತ್ತನ ಶುಭಚಿಂತಕರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಒದಗಬಹುದಾದ ಆಜ್ಞೆ ದಿಂದ ವಾರಾಗ ದೇಕಾದರೆ, ಮಗನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬಿಸಾಟಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿ ಸಿದರು; ಆದರೆ ಭಾನುದತ್ತನು ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತನಾದ ಆ ಮಗನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಏನೇ ಆಗಲಿ, ತಾನು ಈ ಮಗನನ್ನು ಆರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಸಾಟಲಿಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೆ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲಿಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡೆನೆಂದು ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಹೇಳಿದನು. ಜನರು ಭಾನು ದತ್ತನ ಈ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಭಾವೀ ಅನರ್ಥವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ದುಃಖಿ ತರಾದರೂ, ನಿರುಪಾಯದಿಂದ ಸುಮ್ಮನಿಗಿಬೇಕಾಯಿತು.

ಶುಭಸೀದಾಸನು ಎಂಟು ವರ್ಷದವನಿದ್ದಾಗ ಪಿತೃವಿಯೋಗವನ್ನು ಕೊಂದಿದನು. ಒಂಬತ್ತನೇ ವರುಷ ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರಹೊಂದಿದನು. ಬಳಿಕ ಇವನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ನೃಸಿಂಹ ದಾಸನೆಂಬ ರಾಮಧರ್ಮ ಸಾಧುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಹನ್ನೆ ರಡು ವರುಷ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದನು. ಕಲಿಯುವಿಕೆಯು ಕೊನೆಗಂಡ ಬಳಿಕ ಇವನು ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊರಟು, ಸ್ವಗೃಹಕ್ಕೆ ನೇರಿದನು.

ಯಮುನೆಯ ಮುತ್ತೊಂದು ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗ್ರಾಮ ನಿತ್ತು. ಇದರ ಹೆಸರು ಮಾಯಾಪುರ. ಇದಕ್ಕೂ ರಾಜಾಪುರಕ್ಕೂ ಸುಮಾರು ಹತ್ತದಾರಿಯ ಅಂತರವಿತ್ತು. ಈ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು

ದ್ರಾಹ್ಮಣರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ದೀನಬಂಧು ಪಾಕಶನೆಯು
ವನು ಪ್ರಮುಖನು. ಇವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಇವಳ ಹೆಸರು
ರತ್ನಾವಳಿ. ದೀನಬಂಧುವು ತನ್ನ ಅಕ್ಕರೆಯ ಈ ಅಣ್ಣಿಗೆಯನ್ನು ತುಳಸೀ
ದಾಸನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಹುದಿನಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಸಂಕಲ್ಪವಾಡಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದನು; ಹಾಗೂ ಅನುಕೂಲ ಸಮಯದ ದಾರಿಯ ಕಾಯಕ
ಲಿದ್ದನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬರು
ತ್ತಲೆ, ದೀನಬಂಧುವು ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಕೊನೆ
ಗಾಣಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು. ಆಪ್ತೇಷ್ಟರಿಂದಲೂ ನಂಬುಗೆಯ
ಜನರಿಂದಲೂ ಹುಲಸೀದೇವಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿದನು. ತುಳಸೀದಾಸನ ಮನ
ಸ್ಸನ್ನರಿತುಕೊಳಲಿಕ್ಕೆ ಹಲವು ಹಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಯ್ಯೊಗಿಸಿದನು; ಆದರೆ
ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಯಶ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಎವಾ
ಹಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಇವನು ಯಾರು ಕೇಳಿದರೂ, ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ
ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಹೊರತು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಸ್ಥಳದೊರೆಯದೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ
ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ದೀನಬಂಧುವು ಹೆರವರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯ
ವಾಗದೆಂದು ಮನಗಂಡು, ತಾನೇ ರಾಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಹುಲ
ಸೀದೇವಿಗೆ ದುಂಬಾಲಬಿದ್ದನು. ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಮಗನಿಗೆ ಬಹು
ಪರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದಳಾದರೂ, ಕೃತಕಾರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದಿದ್ದ ಒಬ್ಬನೇ
ಒಬ್ಬ ಮಗನ ಮದುವೆವಾಡಿ, ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣುಟ್ಟಿ ನೋಡ
ಬೇಕೆಂದು ಆ ಜನನಿಯ ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆ; ಆದರೆ ತುಳಸೀದಾಸನ ಒಂದೇ
ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರದ ಮಾತಿನಿಂದ ಆ ಮಾತೆಯ ಮನೋಬಯಕೆಯು
ಈಡೇರುವ ಲಕ್ಷಣವಿರಲಿಲ್ಲ. ದೀನಬಂಧುವು ನಿರಾಶನಾಗಿ ಹೋದನು.

ಮುಂದೆ ತುಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಾಸನು ಗೃಹತ್ಯಾಗಿಯಾಗಿ
ಹೋದನು. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನೆಂಬುದನ್ನಾರೂ ಅರಿಯರು. ಇದ
ರಿಂದ ಹುಲಸೀದೇವಿಗೆ ಆದ ದುಃಖವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗದು! ಆ ಜನನು

(೧೩)

ಧಾತೆಯು ಇರುವ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಭಗವತ್ತ್ರೇಮದಿಂದ ಹುಡುಗನಾಗಿ ಮನೆ-ಮಾರುಗಳನ್ನು ಮರೆದು, ವಿವಾಹವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು, ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೊರಟು ಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಎದೆಯೊಡೆದುಬಿಟ್ಟಳು. ತನ್ನ ವಾಂಛಿಕವು ಆಕಾಶಕುಸುಮವೆಂದೇ ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು.

ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ದೀನಬಂಧುವು ತುಳಸೀದಾಸನ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ಫಾರಾ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟನು. ಬೇರೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವರಾನ್ಸೀಷಣ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಅಂತಿಂಥ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬಳೇ ಒಬ್ಬ ಮಗಳು. ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿ ಮಂಡಿತಳು. ಶ್ರದ್ಧಾನ್ವಿತೆಯು. ಮೇಲಾಗಿ ಅಶುಲನೀಯ ರೂಪಶಾಲಿನಿಯು. ಇಂತಹ ಮಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ದೀನಬಂಧುವಿಗೆ ಇಚ್ಛಿತ ವರನು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗಳು ಬಳಿಯುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದಳು. ದೀನಬಂಧುವಿನ ಚಿಂತೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆಯಿತು. ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಅಹರಹ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದ ಮಗಳ ಮುಖ ಶೋಭೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಲೂ, ಅನುರೂಪ ವರನಿಲ್ಲವ್ವ! ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಲೂ ಕಾಲಯಾಸನೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಆಪ್ತೇಷ್ಟರ ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿಯ ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ತಗಾದಿಯಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು. ರತ್ನಾ ವಳಿಗೆ ಹದಿನಾರು ವರುಷಗಳು ತುಂಬಿದವು. ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ಅವರು ತಾವು ಎಷ್ಟೇ ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಕೃತಕಾರ್ಯರಾಗದಿರುವುದನ್ನು ಒಗೆದು, ನಿರಾಶರಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮಸಂಕಲ್ಪವಿದ್ದಂತಾಗಲಿ ಎಂದೆಂದೂಕೊಂಡು, ದೇವರ ಮೇಲೆ ಹೊರೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳತು ನಿಟ್ಟರು.

ಒಂದು ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ರತ್ನಾವಳಿಯು ಅಜ್ಜಿಯೊಡನೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೊಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ನದಿಯು ಮಾಯಾವುರ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಕೊಂಠ ದೂರವಾಗಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ನೀರಿನ

(೧೪)

ವಿಫಲತೆಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಗಾ, ಮವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದಾಗಲಿ ಒಗೆಯೂ
ವೃದ್ಧಕ್ಕೆಂದಾಗಲಿ ನದಿಗೆ ಹೋಗುವವರು ಕಡಿಮೆ. ಕಾರಣ ಈ ವೇಳೆ
ಯಲ್ಲಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಜನರಲಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಜಿಯೂ ಮಾತುಗಳೆಯು.
ಅವಳು ಒಟ್ಟಿಗಳನ್ನೊಗೆಯುತ್ತ ವೊಮ್ಮಗಳ ಸಂಗಡ ಮಾತು ನಡಿಸಿಯೇ
ನಡಿಸಿದ್ದಳು.

ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು. ಆ ಗಿಡಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದೇ ರಾಜಾ
ಪುರವು. ನಿನ್ನನ್ನು ರಾಜಾಪುರದಲ್ಲಿಯೂ ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂ
ಬುದು ದೀನಬಂಧುವಿನ ಪ್ರಬಲ ಇಚ್ಛೆಯು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಾದರೂ
ಹೀಗೆಯೇ ಇತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಬೇರೆ
ಹುಡುಗಿಯಿಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಒಹಳವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವೆವು.
ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಿನ್ನನ್ನು ದೂರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿ, ನಾವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂವಿರಲಾರೆವು. ನಿನ್ನನ್ನು ಕಡೆತನಕ ಮನೆಯಲ್ಲಟ್ಟುಕೊಳ್ಳ
ಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾವು ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೆರವರಿಗೆ ಧಾರೆ
ಯೆರೆಯಲೇ ಬೇಕು. ನೀನು ರಾಜಾಪುರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ
ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಒಹಳವೇನು?
ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೆಯೇ ಇದ್ದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರೆ ಈ ಸುಖವು
ನಮಗೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ದೀನಬಂಧುವು ಒಹಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ,
ತುಳಸೀದಾಸನು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೆಯೋ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ
ನಂತೆ! ನೀನು ಮಾಡುವುದಿದೆ? ಎಲ್ಲವೂ ಅದೃಷ್ಟದ ಆಟ! ಅಜ್ಜಿಯು
ನುಡಿದಳು.

ಅಮ್ಮಾ, ನೀನು ಇಷ್ಟೇಕೆ ಚಿಂತೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವೆ? ಜನನ-ಮರಣ-
ವಿವಾಹಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕೇವಲ ಅಶರಣಕಲ್ಪದಂತೆ ಸಾಗುತ್ತಿವೆ
ಯೆಂದೂ, ಅನ್ಯಥಾ ಮಾಡಬಯಸಿದ ಮಾನವಿಯ ಪ್ರಯತ್ನವು ನಿರರ್ಥ
ಕವೆಂದೂ ನೀನೇ ಆಗಾಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿರುವೆಯಲ್ಲ! ಹೀಗಿದ್ದ

(೧೫)

ಬಳಿಕ ಹೀಗಾಗದೇಕೆತ್ತು, ಹಾಗಾಗದೇಕಾಗಿತ್ತು, ಹೀಗಾಗಲಿಲ್ಲ, ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹಳಹಳಿಸುವುದು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಕೆಲಸವೇ? ಯಾವುದು ಮನುಷ್ಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೋ ಆ ಅಸಾಧ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹಂಟಲಿಸುವುದೇಕೆ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ಮಗು, ನೀನಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವಳು. ಲೋಕವ್ಯವಹಾರದ ಅನುಭವವು ನಿನಗಿಲ್ಲ ಅಂತೆಯೇ ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಎಲ್ಲವೂ ದೈವಾಧೀನವೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದದ್ದು. ಆದರೂ ಮನುಷ್ಯನ ಚಿಂತೆಯು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ! ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವುದು ಕಠಿಣವಿದೆ. ಯಾಕಂದರೆ, ಅದು ಸಾಧ್ಯಾಸಾಧ್ಯಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ! ಅಜ್ಜಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಅಮ್ಮಾ, ಇದು ಭ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲವೇನು? ಈ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲವೇನು? ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಮಾನವನು ಭ್ರಾಂತಿಮಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಒದ್ದಾಡಿ ಕೊರಗುತ್ತಿರುವುದೇಕೆ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ಮಗು, ಏನ ಹೇಳಲಿ? ಸಂಸಾರದ ಮಾಯೆಯು ಅಂಥಾದ್ದು! ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವುದು ದುಸ್ತರವು! ಅಂತೆಯೇ ಸಾಧಕರು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವರು. ಅರಣ್ಯವನ್ನು ನೇರುವರು. ಹಣ್ಣು-ಹಂಪಲಗಳನ್ನು ತಿಂದಿದ್ದು ಜಪ-ತಪಗಳನ್ನಾಚರಿಸುವರು. ಅಜ್ಜಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಅಮ್ಮಾ, ಈ ಸಾಧನೆಯು ಯಾಕಕ್ಕೆ? ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೇ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇನು? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಜಪ-ತಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದೇಕೆ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ತಂಗೀ, ನೀನಿನ್ನೂ ಹುಡುಗೆ. ಅದೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನಿನಗೆ ಆ ದೊಡ್ಡ ವಿಚಾರವೇಕೆ? ಆ ವೇದಾಂತದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ

(೧೬)

ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಜಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಅವರು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋದದ್ದೇಕೆ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ಅವರೆಂದರೆ ಯಾರು? ಅಜ್ಜಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ಅಮ್ಮಾ, ನನಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನಾಚುಗೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ! ಇಷ್ಟು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯಬಾರದೆ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಅಂದಳು.

ಯಾರಿಗೆ ನಾಚುವೆ? ಏಕೆ ನಾಚುತ್ತಿರುವೆ? ಅವನು ಲಗ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಒಲ್ಲೆನೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ಲಗ್ನವಾಗುವದೆಂದಾಗಲಿ, ಲಗ್ನವಾಗಿದೆಯೆಂದಾಗಲಿ ಭಾವಿಸಿ ನಾಚುತ್ತಿರುವೆಯಾ? ಬುಟ್ಟಿಗಿತ್ತಿಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ಅಜ್ಜಿಯು ಪರಿಹಾಸ ಮಾಡಿದಳು.

ಅಮ್ಮಾ, ಏನೇ ಇರಲಿ. ಅವರೇ ನನ್ನ ಪತಿಗಳು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬರದಿದ್ದರೆ? ಬಂದರೂ ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ವರಸದಿದ್ದರೆ? ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ನಿರಾಶರಾಗಿರುವಾಗ ನಿನಗೆ ಆಶೆಯಿಲ್ಲಿಯದಾ? ಅಜ್ಜಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ಅಮ್ಮಾ, ಅವರು ಒರಲಿ-ಬಾರದಿರಲಿ, ನನ್ನನ್ನು ವರಸಲಿ-ವರಸದಿರಲಿ, ನಾನವರನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ವರಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಪತಿಗಳು. ನಾನವರ ಸತಿಯು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಹೇಳಿದಳು.

ಒಳ್ಳೇ ಬುದ್ಧಿಮತಿಯು ನೀನು! ಎವಾಹವೆಂದರೇನೆಂಬುದನ್ನಾ ದರೂ ಒಲ್ಲೆಯಾ? ವಧುವು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ವರನು ಅವಳಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿಯೆ ಬೇರೆಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಹೀಗಿರುವಾಗ ಲಗ್ನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೀತೆ? ವರನ ಸಮ್ಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಾವು ಈ ಮೇರೆಗೆ ಚಂತಿಸುವ ಕಾರಣವಿತ್ತೇನು? ಅಜ್ಜಿಯು ನುಡಿದಳು.

ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳಿಲ್ಲ! ರತ್ನಾವಳಿಯು ಅಂದಳು.

ಒಳ್ಳೆ ಭಾವನಾಪ್ರಧಾನ ಹುಡುಗೆ ನೀನು! ನೀನವನನ್ನು ಕಂಡೆ

ಕೆಲ್ಲ. ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಿದವನಲ್ಲ. ಹೀಗಿರಲು ಅವನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಿನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಬಂದದ್ದು ಹೇಗೆ? ಅಜ್ಜಿಯು ಹುಡುಗಾಟಿಕೆಯ ಮಾತಾಡಿದಳು.

• ರತ್ನಾವಳಿಯು ಉತ್ತರಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಒಗೆಯುವುದು ಬೇಸರ ವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿ, ದಂಡೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದಳು. ಅಪರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ರವಿಯು ಅಸ್ತನಾಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಕಿರಣಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿದೇವಿಯ ನೊಬಗು ಒಳ್ಳೇ ಮನೋಹರ ವಾಗಿತ್ತು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ತುಸ ಹೊತ್ತು ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದೂರದ ವರೆಗೆ ನೋಡಿದಳು. ಅಸ್ತಗಾಮಿಯಾದ ದಿನಪತಿಯು ಅವಳಿಗೆ ಬಹು ಮನೋಹರನಾಗಿ ಕಂಡನು.

ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ತುಸ ದೂರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಅತ್ತಿಯ ಗಿಡವೊಂದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಆ ಗಿಡದಡಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಯೊಬ್ಬನು ಧ್ಯಾನಸ್ಥನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂತು. ಅವಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡುವ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಯಿತು. ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಅವಳು ಹೋಗಬೇಡವೆಂದೆನ್ನುವಳೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರತ್ನಾವಳಿಗೆ ಸಂದೇಹವಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ, ಅಜ್ಜಿಯು ಹೊತ್ತು ಬಹಳವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಬೇಗ ಬೇಗನೆ ಒಗೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಳು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಅಜ್ಜಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಹೊರಟಳು. ಅವಳು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹೋದಂತೆ ಆ ಧ್ಯಾನಸ್ಥ ಮೂರ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಹತ್ತಿತು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಸ್ಥನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಹತ್ತಿರ ಜೋಳಿಗೆ ಲೋಟಾ-ಸೋಟಾ-ಲಂಗೋಟಾ ವೊದಲಾದ ನಿಕಟೋಪಯುಕ್ತ ಸಾಮಾನುಗಳು ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಳು. ಆ ಸುಂದರ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನ

ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ತಣಿಯಿಲ್ಲ. ರತ್ನಾವಳಿಗೆ ವೊದಲು ಅವನಾರೆಂಬುದು ಹೊಳೆಯಿಲ್ಲ. ಗೇನಿಕಿ ಹಾಕುತ್ತಿರಲು ಇವನೇ ತುಳಸೀದಾಸನೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆದರೂ ಸ್ವಪ್ನದೃಷ್ಟಿ ಆ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಅವಳಿಗೆ ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಎಲಂಬವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಅಲ್ಪಾವಕಾಶದಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಾಸನು ಧ್ಯಾನದಿಂದೆಚ್ಚತ್ತನು. ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃಷ್ಣಿಯಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಮಾನಸ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ದೃಷ್ಟಿ ಸಮ್ಮೇಲನವಾಗುತ್ತಲೆ, ನಾಚಿ ತಲೆಬಾಗಿ ದಳು. ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಆರಕ್ತವಾದ ಅವಳ ಮುಖವು ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಮನೋಹರವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಅವನು ಆವೇಗ ಭರದಿಂದ ಇಂತು ನುಡಿದನು:—ಸುಂದರಿ, ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದೆ? ನಾನು ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ಯಾವಳನ್ನು ನನ್ನ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವತೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಬಂದೆನೋ ಅವಳೇ ನೀನು! ದೇವಿ, ಹೇಳು; ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದೆ?

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಏನು ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನೇ ಮತ್ತೆ ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದನು: 'ಮಾತಾಡು. ಹೀಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಲ್ಲಬೇಡ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕು! ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೀನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಒರುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ? ಮಾನಿನಿಯೆ, ಯಾರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ನೀನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ? ನಿನಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿದವರಾರು? ಇದೆಲ್ಲವೂ ದಯಾಮಯನಾದ ಆ ರಘುರಾಮನ ಆಟಿ'

ರತ್ನಾವಳಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಆನಂದವಾಯಿತು. ಆದರೂ

ಅವಳು ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೋರಗೊಡದೆ, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮಾತಾಡ ತೊಡಗಿದಳು. ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳು ನನಗೆ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸುತ್ತಿವೆ ನಿಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವತೆ ಯಾರು? ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದವರಾರು? ಒಗೆಯಲಿಕ್ಕೆಂದು ನದಿಗೆ ಬಂದವಳು ನಾನು! ದೂರದಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೋಗದೇಕೆಂದು ಬಂದೆನು. ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಮನಬಂದಂತೆ ಮಾತಾಡಹತ್ತಿರುವಿರಿ. ಅಪರಿಚಯದ ಹರಿಯದ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುವುದು ಸರಿಯೇ? ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನೀವು ನಿಜವಾದ ಸಾಧುಗಳಲ್ಲವೆಂಬುದು ನನಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ವೇಷಧಾರಿಗಳು ನೀವು! ಪ್ರೇಮಪರಿಹಾಸದಿಂದ ತಲೆಕೆಟ್ಟವರಾಗಿ ಈ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ!

ಸುಂದರೀ, ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಿದರೂ, ನನಗೆ ಕೋಪವಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು, ಕಪಟಸಾಧುವು ನಾನಲ್ಲ! ತುಳಸೀ ದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ-ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಚಾರಗಳೇಕೆ? ಸಾಧುಗಳಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಹಲವರು ಹೆಂಗಳೆಯರು ಬರಬಹುದು. ಅವರಿಗಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುವುದು ಸಾಧುಕಾರ್ಯವೇ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ಕಂಡಕರಡ ರಮಣಿಯರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಗೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆದೀತು? ನಾನೇನು ಭ್ರಾಂತಿಪ್ಪನೇ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಹಾಗೇಕೆ ಮಾತಾಡಿದಿರಿ? ಅರ್ಜುನನು ಸುಭದ್ರೆಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ತ್ರಿದಂಡೀ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ಓದಿರುವೆನು. ಹಾಗೆಯೇ ನೀವು ನನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಈ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಿರಾ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ಈ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ತರುವಾಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಅವತ್ಯಕತೆ

(೨೦)

ಯುಂಟಾಯಿತು! ಅಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಕಪಟಾಚರಣೆ ಮಾಡಲೋ
ಸುಗ ಈ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು ನಾನಲ್ಲ! ತುಳಸೀದಾಸನು
ಹೇಳಿದನು.

ಎಚ್ಚಿತ್ತವೇ ಸರಿ! ವೊದಲು ನಾನು ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆ?
ಈ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಬೇಕಾದೆನೆ? ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ಈ ವೇಷ
ವನ್ನು ಬಿಸಾಟಿ, ವೊದಲಿನಂತಾಗಿಬಿಡಿರಿ. ನಾನೂ ವೊದಲಿನಂತೆ ಬೇಡಾಗಿ
ಹೋಗುವೆನು! ರತ್ನಾವಳಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಚದುರೆಯೇ, ಪರಿಹಾಸದ ಸಮಯವಿದ್ದಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು
ನೋಡುತ್ತಲೇ ಆವೇಗಭರದಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ನೀನು ಎಕಲ್ಪ
ವನ್ನು ತಿಳಕೊಂಡಿರುವೆ! ನಾನೀಗ ನಿನ್ನ ಎಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸು
ವೆನು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ನೋಡು, ಅದು ರಾಜಾಪುರ ಗ್ರಾಮವು.
ನಾನು ಆ ಗ್ರಾಮದ ನಿವಾಸಿಯು. ನನ್ನ ಹೆಸರು ತುಳಸೀದಾಸ. ಭಗ
ವತ್ತೇಮದ ಹೊರತು ಅನ್ಯರ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಆಶಿಸುವವನು ನಾನಲ್ಲ.
ಈ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣಬಯಸಿದ ನಾನು ಎವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ
ಈ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಶೋಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆನು; ಆದರೆ
ಆ ರಘುರಾಮನು ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಏದರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು
ನನಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ತೋರಿದನು. ನಿನ್ನ ಬಿನ್ನ ಹತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದನು. ಹಾಗೆ
ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ ಇಂದು ನೀನೇ ನನ್ನ ಒಳಗೆ ಬಂದೆ.
ಆನಂದಿತನಾದ ನಾನು ಮರ್ಯಾದೆ ವಿಹರಿ ಮಾತಾಡಿರಬಹುದು.
ಕ್ಷಮಿಸು. ತುಳಸೀದಾಸನು ನುಡಿದನು.

ನಿಮಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನೆ? ಅವನ ದರ್ಶನದ ತರು
ವಾಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದಿರಾ? ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ವನ್ನಾತ್ರಯಿಸಿ ಮಾವಿನ
ಹಣ್ಣನ್ನು ಯಾಚನೆ ಮಾಡುವುದೆ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ನಾನು ಜಾಗ್ರತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಂಡವನಲ್ಲ. ಆ

(೨೧)

ದಯಾಮಯನು ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟನು; ಹಾಗೂ ನಿನ್ನನ್ನು ತಂದು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಇವಳು ನಿನ್ನ ಸಹಧರ್ಮಿನಿಯು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಎಚ್ಚತ್ತ ತರುವಾಯ ನಾನು ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಶೋಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಿನ್ನ ಶೋಧಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದೆನು. ತುಳಸೀ ದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಆದೇಕೆ? ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನೇಕೆ ಬಿಟ್ಟಿರಿ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ಆ ಮಹಾಮಹಿಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪಾಮರ ನಾದ ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಆ ಲೀಲಾಮಯನು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯಾಗೆಂದು ನನಗೆ ಅನುಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು ಒಲ್ಲನೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿಯ ಲಿಷಾ? ಬುದ್ಧಿವಂತೆಯೆ, ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಮ ಫಲವನ್ನು ನಾವು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಉಪಭೋಗಿಸಲೇಬೇಕು. ಆ ಕರ್ಮ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆನುಸರಿಸಿ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನು ನನಗಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು-ನಿನಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಈ ಈಶ್ವರೀಯ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಅನ್ಯಥಾ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾದೇನೆ? ಬಾಲ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಪರಮಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅದ್ವೈತಾಚಾರ್ಯರು ಕೆಲವು ಕಾಲದ ವರೆಗಾದರೂ ಅಮರುಕರಾಜನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿ ಮಹಿಮೆಯರೊಡನೆ ವಿಷಯಸುಖೋಪಭೋಗದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗ ಲಿಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ, ಗೃಹತ್ಯಾಗಿ ಯಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದ ನಾನೂ ನಿನೊಡನೆ ಕೆಲಕಾಲ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳನ್ನು ಉಪಭೋಗಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಬ್ರಹ್ಮಸಂಕಲ್ಪವಿರಬಹುದು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ನಾನಾರೆಂಬುದು ನಿನುಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೆ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

(೨೨)

ಮನೋಹರ, ನೀನು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ. ನಿನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಚಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ನನಗಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ನನ್ನ ಹಿತವು ನನಗಿಂತಲೂ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಆ ಪರಮ ಕಾರುಣಿಕನು ವಿಚಾರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಸಹಧರ್ಮಿಯೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರಲು, ನಾನು ಆ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಯಾ? ತುಳಸೀಬಾಸನು ನುಡಿದನು.

ನಾನು ಮಾಯಾಪುರದ ದೀನಬಂಧು ಪಾಠಕನ ಮಗಳು. ನನ್ನ ಹೆಸರು ರತ್ನಾವಳಿ. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಹೀಗೆ? ಬಹಳ ನೆಟ್ಟಗಾಯಿತು. ನನ್ನ-ನಿನ್ನ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ತಡೆಯೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು! ತುಳಸೀಬಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಸ್ವಾಮಿ, ಹೀಗೆ ಅನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಆದೀಶು? ಮೊದಲು ನನ್ನ ತಂದೆಯು ನಿಮಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು; ಹಾಗೂ ಅವನು ತನ್ನ ಈ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು; ಆದರೆ ನೀವು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನೀವು ನನಗೂ ನನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳಿಗೂ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೆ? ಆ ಅವಮಾನವನ್ನು ಬಾಲೆಯಾದ ನಾನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಮರೆಯಬಲ್ಲೆನು; ಆದರೆ ನನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳು ತಮಗಾದ ಆ ಅವಮಾನವನ್ನು ಇಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಹೇಗೆ ಮರೆತಾರು? ರತ್ನಾವಳಿಯು ನುಡಿದಳು.

ಸ್ವಾಮಿಯೆ, ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವನಲ್ಲ! ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅವಮಾನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಿದವನಲ್ಲ. ಅಂದಿನ ನನ್ನ ವೃತ್ತಿಯೇ ಬೇರೆ ತರದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕನುರೂಪವಾಗಿ ನಾನು ಮಾತಾಡಿರಬಹುದು. ಇಂದಿನ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಬೇರೆ! ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ

ಹಿಂದೆಗೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೂ, ನಿನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳು ನನ್ನ ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದಿದ್ದಾರೆಯೇ? ತುಳಸೀದಾಸನಂದನು.

ಬೇಡ. ನೀವು ಕ್ಷಮೆಬೇಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪತಿಯು ಯಾಕೆ ಹತ್ತಿರವೂ ತಲೆಬೆಣ್ಣಿಗೆ ಸದಾರದೆಂದು ನಾನು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿಯೇ ಇರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಚರಣದಾಸಳು. ನಿಮ್ಮ ಮಡದಿಯೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಸದ್ಯೆ ನನ್ನಲ್ಲಿರದಿದ್ದರೂ, ನಿಮ್ಮ ಸಹವಾಸದ ತರುವಾಯದಲ್ಲಿ ಆ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಬೇಗನೆ ಉಂಟಾದೀತೆಂದು ನಾನು ಆಶಿಸಿದ್ದೇನೆ. ರತ್ನಾವಳಿಯು ತುಳಸೀದಾಸನ ಚರಣಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಳು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಸ್ನೇಹಭರದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಅಲಂಗಿಸಿದನು.

ಹೀಗೆ ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಅಲಿಂಗನ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಮೆಯ್ಯರೆದಾಗ, ದೂರದಲ್ಲಿ ಜನರ ಗದ್ದಲವಾಗುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಚ್ಚತ್ತರು. ಆ ಗದ್ದಲವು ಕ್ರಮಶಃ ಸಂವಿಹಿಸಹತ್ತಿತು. ದಂಪತಿಗಳು ದೂರ ಸರಿದು, ಜನರ ಬರುವಿಕೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತರು. ದೀನಬಂಧುವು ನಾಲಕ್ಕಾರು ಜನರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ರತ್ನಾವಳಿಯ ಶೋಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದನು. ಮುದುಕೆಯು ಒಗೆಯುವದಾಗುತ್ತಲೆ ರತ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ಕೂಗಿದಳು. ಹುಡುಕಿದಳು; ಆದರೆ ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ವೃದ್ಧಿಯು ಬೇಗ ಬೇಗ ನಡೆದು ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಜಿಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಮಗನಿಗೆ ತಿಳುಹಿದಳು. ದೀನಬಂಧುವು ಓಣಿಯ ನಾಲ್ಕೆಂಟು ಜನರೊಡನೆ ಹೊರಟು ಹುಡುಕುತ್ತ-ಹುಡುಕುತ್ತ ರತ್ನಾವಳಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದನು.

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾಗಿ ಸುಮಾರು ಒಂದು ತಾಸಾಗಿರಬಹುದು. ರತ್ನಾವಳಿಗೆ ಇದರ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಿಯಕರನೊಡನೆ ಮಾತಿ ನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ಮನೆಯ ನೆನೆಪಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯನ್ನು

(೨೪)

ನೋಡುತ್ತಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ನಾಚಿಗೆಯುಂಟಾಯಿತು. ವೊದಲು ಅವಳ ಮುಖದಿಂದ ಮಾತುಗಳೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಶಾಂತಳಾಗಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದಳು. ದೀನಬಂಧುವಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅರಸುತಿರುವ ಬಳಿ ಕಾಲೆಡ್ಡೆಡಕಿ ದಂತಾಯಿತು. ಅವನು ಮಗಳೊಡನೆ ಆದರದಿಂದ ಅಳಿಯನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಆನಂದವಾಯಿತು!

ದೀನಬಂಧುವು ಸವಿವಿವದ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಕನ್ಯಾದಾನಮಾಡಿದನು. ತರುವಾಯ ತುಳಸೀದಾಸನು ನವವಧುವಿ ನೊಡನೆ ಮಹಾಸಮಾರೋಹದಿಂದ ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

೨ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ.

ವಾಹದ ತರುವಾಯ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳು ಕ್ರಮಿಸಿವೆ. ತುಳಸೀದಾಸನು ತೀರ ಲಂಪಟನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ವೊದಲು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಷ್ಠಿತನಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ರಾಮನನ್ನು ಹದ್ದುವಾರು ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಆ ರತ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವೊದಲು ರಘುರಾಮನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಈಗ ರತ್ನಾವಳಿಯು ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನೂ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅಹೋರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನನುಸರಿಸುವನು. ಅವಳಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗ ಬಾರದೆಂದು ಧಡಪಡಿಸುವನು. ಅವಳು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಹೋರೆ ಗಳನ್ನು ತಾನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಕಡೆಹಾಯಿಸುವನು. ರತ್ನಾವಳಿಯು

ಪತಿಯು ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಕೋಚಗೊಂಡು ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಕೆಲಸಕ್ಕಾರಂಭಿಸಲು ತುಳಸೀದಾಸನು ಅವಳನ್ನು ಕಡೆಯುವನು; ಇಲ್ಲವೆ ಅವಳ ಹಿಂದಿದ್ದು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವನು. ಅವಳ ಸ್ನೇಹ ಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಉತ್ತರೀಯದಿಂದ ಒರೆಸುವನು.

ತುಳಸೀದಾಸನ ಈ ಆತ್ಮಧಿಕವಾದ ಸ್ತ್ರೀಣತೆಯಿಂದ ಬಾಳುವೆಯು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಸಾಗದಾಯಿತು. ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಸ್ವಂತದ ಹೊಲ ಗಳಿದ್ದವು; ಮನೆಯಿತ್ತು. ಹಲವು ಯಜಮಾನರ ಮನೆಗಳಿದ್ದವು ತುಳಸೀ ದಾಸನು ಸರಿಯಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದರೆ, ಉಪಜೀವನಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯುಂಟಾ ಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೊಲ-ಮನೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಎರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಜಮಾನರ ಪ್ರಸನ್ನತೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅವನು ಸಂಸಾರದ ಅಭಾವ-ಅಭಿಯೋಗಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ತುಳಸೀದಾಸನ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೆಡೆ ಹರಡಿತು. ಕಾರಣ ಹಲವರು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಯಿಂದ ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದರು. ತುಳಸೀದಾಸನು ತನ್ನ ಗೃಹಸ್ಥಾ ಶ್ರಮದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು; ಹಾಗೂ ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಆ ಆಸ್ಥೆಯು ಒಂದುಕಾಲ ಉಳಿಯ ಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೆಂಡತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷ್ಯಪೂರ್ವಿ ಸುತ್ತ ನಡೆದಂತೆ, ಅಧ್ಯಾಪನೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ತುಸ ದಿವಸ ಹೀಗೆಯೇ ಸಾಗಿದರೆ, ಗುರುವು ತಮ್ಮನ್ನು ಪುರಾ ಮರೆದು ಬಿಡುವನೆಂದು ವಿದಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತು. ಆಮರ ಹಿಡ್ಡಿಬ್ಬರಾಗಿ ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಾವಕಾತದಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಾಸನ ಪಾಶಶಾಲೆಯು ಅಚಲವಾಗಿಹೋಯಿತು. ಆದರೂ ತುಳಸೀದಾಸನು ಎಚ್ಚರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇವನು ವಿಷಯಲಂಪಟತೆಯುಳ್ಳ

ಶ್ರಮೇಣ ಮುಂದಡಿಯಿಡುತ್ತಲೇ ಸಾಗಿದ್ದನು.

ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಮನೆತನದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಮಗನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ವ್ಯಥೆಗೊಂಡಳು. ಆದರೂ ಅವಳು ಬಾಯಿಬಿಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಗನ ಹಟಮಾರಿತನವು ಅವಳಿಗೆ ಪುರಾ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ತಾನು ಏನಾದರೊಂದು ಮಾತನಾಡಿದರೆ, ಮಗನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದಾನೆಂಬ ಭಯವು ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳವಾಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಪ್ರೇಮಳ ಮಾತೆಯು ಯಾವುದನ್ನೂ ನುಡಿಯದೆ, ನಡೆದುದನ್ನು ಅನಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹೀಗಿರಲೊಂದು ದಿನ ರತ್ನಾವಳಿಯು ತಮ್ಮ ಪ್ರಥಮಮಿಲನದ ನದೀತೀರದ ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೋಡಬಯಸಿದಳು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಮಡದಿಯ ಮನೋಬಯಕೆಯನ್ನು ತೀರಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧಕಂಠನು. ಆವನು ತಡಮಾಡದೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಒಂದೇ ಆಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ದಂಪತಿಗಳು ಸರಸ ಸಲ್ಲಾಪಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ತುಳಸೀದಾಸನು ತನ್ನ ತಪಸ್ಸಾಧನೆಯ ಆ ಜಾಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆ ಅತ್ತಿಯ ಮರವು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತ್ತು. ತುಳಸೀದಾಸನು ನಿಕೃದ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಮೃಣ್ಮಯ ಮೂರ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಗಿಡದ ಬೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಮೂರ್ತಿಯು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರುಹೊರಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಅಂದು ಜಪಮಾಲೆಯನ್ನು ಅಡ್ಡಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಿದ್ದನು. ಇಂದು ಆ ಜಪಮಾಲೆಯು ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಣಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತಿತ್ತ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಶೋಭಾಹೀನವಾದ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನೂ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ, ತುಳಸೀದಾಸನು ಅವ್ಯಕ್ತವೇದನೆಯಿಂದ ಅಭಿಧೂತನಾದನು. ಮುನ್ನಿನ ಸಂಗತಿಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಅವನ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ

ಬರಹತ್ತಿದವು. ದುಃಖವು ಒತ್ತರಿಸ ಹತ್ತಿತು.

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಪತಿಯ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಪತಿಯ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿರಿಸಿ:—ಪ್ರಾಣನಾಥ, ನಮ್ಮಿವರ ಪ್ರಥಮ ಸಂದರ್ಶನವು ಈ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಾಯಿತಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಒತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣೀರುಗಳನ್ನು ಒಲವಾದ ತಕ್ತಿಯಿಂದ ತಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಅವನ ಜಾಯಿಂದ ತಬ್ಬಗಳು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ.

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಪತಿಯ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದಳು. ಯಾವುದು ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಅನುತಾಪದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತೋ ಅದು ರತ್ನಾವಳಿಗೆ ಆನಂದದ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ತುಳಸೀದಾಸನು ತನ್ನ ಈಗಿನ ಹಾಗು ಮುನ್ನಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನಾಳೇಚಿಸಿ, ನಶ್ವರವಾದ ವಿಷಯ ಸುಖದ ವ್ಯಾವೇಶ ಹದಿಂದ ತಪಸ್ಸಾವಧ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆನಲ್ಲ! ಎಂದು ಹಳಹಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ತನ್ನ ರೂಪ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ, ಮಾತಿನ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ, ಯೋಗಿವರ್ಯನನ್ನು ಯೋಗ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕುಣಿಯ ಹಚ್ಚಿರುವೆನಲ್ಲ! ಎಂದು ಅಭಿಮಾನ ಬಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಪತಿಯ ಅನುತಾಪವನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಿಸುವುದು ರತ್ನಾವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅವಳು ಪತಿಯ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನರಿಯದವಳಂತೆ ನಟಿಸಿ “ಈ ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಸ್ಥರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ನಿಮ್ಮ ಮುಖವು ಅಂದು ನನಗೆ ಚಂದ್ರ ಬಿಂಬದಂತೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ತೋರಿತು!” ಅಷ್ಟೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿದಳು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಮಡದಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆ ವೋರೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ವೋಹಿನೀ ತಕ್ತಿಯಿದ್ದಿತೋ ಏನೋ! ಆ ಚಂದ್ರ ಬಿಂಬದಂತಹ ಸುಂದರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಿಸುಗುತಲಿದ್ದ ಅಭಿಮಾನದ ಎಳೆ

ಸಗುವನ್ನು ನೋಡಿ ತುಳಸೀದಾಸನ ಅನುತಾಪವು ಕಾಲ್ಕೆಗೆಯಹತ್ತಿತು.

ನಾಥರೆ, ಈ ಮನೋಹರವಾದ ಮುಖದ ಪ್ರಥಮ ಸಂದರ್ಶನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನಗಾದ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಆನಂದಾತಿ ರೇಕದಿಂದ ಹುಚ್ಚಳಂತೆ ತಮ್ಮ ಮೋರೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿರತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆನು! ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ನೋಡಿದರೂ, ಕೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ರತ್ನಾ ವಳಿಯು ಮತ್ತೆ ನುಡಿದಳು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಮತ್ತೆ ಜಡಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟನು. ಕ್ಷಣಕ ವಾದ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳು ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಆ ಸ್ಥಳ ಪಲ್ಲಿ ಸತಿಯ ಸಂಬಂಧದ ವಿಚಾರಗಳು ತಲೆದೋರುವುದರಲ್ಲಿದ್ದವು. "ಪ್ರಿಯೆ, ಅಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ಹಾಗೆ ಕಂಡೆನಲ್ಲವೆ? ಇಂದು ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವೆನು?" ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ಇಂದು ಅಂದಿಗಿಂತಲೂ ಮನೋಹರರಾಗಿರುವಿರಿ! ನಿಮ್ಮ ಮುಖವು ಅನುಪಮೇಯವಾದುದು! ಇದನ್ನು ಸಂಗಟ್ಟುವ ವಸ್ತುವು ಜೀರಣಿಯಲ್ಲವೆಂದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆ! ರತ್ನಾವಳಿಯು ಸಗೆವೊಂದಿಂದ ನುಡಿದಳು.

ಸತಿಯ ಈ ಸರಸ ಮಾತಿಂದ ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದ ವಾಯಿತು. ಜಾಗ್ರತವಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದ ಪಕ್ಷೀ ಪ್ರೇಮವು ಅವನನ್ನು ಸರಸ ಸಲ್ಲಾಪಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಹುರಿದುಂಬಿಸಹತ್ತಿತು.

ತಂಗಾಳಿಯು ಮಂದಮೂದವಾಗಿ ಸುಳಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಗಿಜವ ಮೇಲಿನ ಕೋಗಿಲೆಯೊಂದು ಕುಹೂ ಕುಹೂ, ಎಂದು ಮಂಜುಳವಾಣಿ ಧ್ವನಿಮಾಡಿತು.

ಪ್ರಿಯೆ, ಪತಿದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಗಳಾಗಿ ನೀನು ಹೀಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತಿ ರುವೆ! ಅಲ್ಲದೆ, ಅಂಥ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇನೂ ನನ್ನ ಮೋರೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಪುಣ್ಯಾಶಯಿಂದ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅದು ನಿನ್ನೆ

ಮುಖದಲ್ಲೆಯೇ ಎಂದೂ ನಾನು ಪಣವಾಡಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು! ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವ ವೇದಲು ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದೆನು. ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಅಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದೆನು. ಆವ್ರೇಷ್ಟರ ಮಾತನ್ನು ಅಣ್ಣವಳೆದಿದ್ದೆನು. ಜನ್ಮದಾತೆಯ ಅಗ್ರಹವನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದೆನು. ಅಹೇ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆದೆನು. ಅಂಚು ಧ್ಯಾನ ನಿವೃತ್ತನಾದ ನಾನು ಕಣ್ಣರೆದು ನೋಡಿದಾಗ, ನೀನು ಭುವನವೆಹೀಹಿನೀರೂಪದಿಂದ ನಿಂತುಕೊಂಡು ದೃತದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬಿಳಗುತ್ತಲಿಹು ವುಮ ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಆಗ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಈ ಮನೋಹರ ಮಹಾರ್ಥಿಯ ಹೊರತು ಬಿರೇನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ನೆಡಿಬಗೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನೆಲ್ಲೆ ಏಕತ್ರವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತು. ನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆದು ಕೇವಲ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟೆನು. ತುಳಸೀವಾಣಿನು ಹೇಳಿದನು.

ಅಮ್ಮಯ್ಯಾ! ನನ್ನ ಈ ಸುಡುಗಾಡ ವೋರೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕಕ್ಕೆ ಯಿದ್ದೀತೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ರತ್ನಾವಳಿಯು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ ನುಡಿದಳು.

ಅಂತೆಯೇ ನಾನು ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೈಲಾರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ಈ ಅದ್ವಿತೀಯ ಮುಖದ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ನಿನಗಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ತಂದೆಗಾಗಲಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಸಂವ್ಯಾಸಗ್ರಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಗೃಹತ್ಯಾಗಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದೆನೆಲ್ಲಿ? ನಿನ್ನ ಜನಕನು ಮಾತುಬಳಿಸುತ್ತ ಕಾಲಯಾಸನೆ ಮಾಡದೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆತಂದು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಕೂಡಲೆ ಕೃತಕಾರ್ಯನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಇಂತಲಿಪ್ರಿಯೆ, ಈ ವರೆಗೆ ಚಾಗ್ರತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯ ನಿನ್ನ ಮುಖದರ್ಶನದ ಘಾತುತ್ರಿಯನ್ನು ಎವಂಸಿದೆನು. ಇನ್ನು ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯ ನಿನ್ನ ಹೋರೆಯ ನೋಡಿದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು. ಸ್ವಾಹೆ

(೨೦)

ನೆಯ ಬಲದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಂಡೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಾನು, ವಿವಾಹವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟೆನು. ಸದ್ಗುರುವಿನ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಚರಿಸ ಹತ್ತಿದೆನು. ಹೀಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೆ ಶ್ರೀರಾಮಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದೆನು. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಬಂದು ನನಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ತೋರಿದನು. ಇವಳು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು, ನೀನಿವಳೊಡನೆ ಪ್ರಪಂಚ ಮಾಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದೆನು. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ನಿನ್ನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದೆನೆಂಬದನ್ನು ನಾನರಿಯೆನು. ನಿನ್ನಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿ ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಕಾಣದಾಗಿದ್ದನು. ತಿರುಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀನೂ ಮಾಯವಾಗಿದ್ದೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಎಚ್ಚರಾಗಿ ನೋಡಿದೆನು. ಎನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಭವ್ಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಮಲಗಿದ್ದೆನು. ಬೆಳಗ ಬಂದಿತ್ತು. ಹಾಸುಗೆಯಿಂದೆದ್ದು ಶ್ರೀರಾಮನ ಮೂರ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಶೋಧಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದೆನು. ನಿನ್ನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನದ ಹಂಬಲದಿಂದ ಎಷ್ಟು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೆಲೆದೆನು, ಎಷ್ಟು ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಸುತ್ತ ಹಾಕಿದೆನು, ಎಷ್ಟು ನದಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿದೆನು ಎಂಬುದರ ಪರಿಮಿತಿಯಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿ ಪರಲೋಕ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವು ನನಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಾಶನಾಗಿ ಕರ್ತಾರ ಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದೆನು. ಬಾಬಾ ನಾನಕನು ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದೇಹವಿರಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಮುಹೂರ್ತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ದೇಹವೆಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿರುವುದು ಅಯುಕ್ತವೇ ಸರಿ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಬಾಬಾ ನಾನಕನ ಮರಣದ ತರುವಾಯ ಹಿಂದೂ-ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಶವದ ಸಲುವಾಗಿ ಒಡೆದಾಡ ಹತ್ತಿದರು. ಈ ಕಲಹವು ಬರಬರುತ್ತ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಹತ್ತಿತು. ಒಳ್ಳೆ ಸಮಾಜವು ಭಕ್ತನುನ ದೆದಿರುವ ಕಲಹವನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ಯಥೆಗೊಂಡ

(೨೧)

ವಣಾಗಿ ಗುರುವಿನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ, ಶವದ ಮೇಲಿನ ಜಟ್ಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದನು. ಒಳಗೆ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ-ಮುಸಲ್ಮಾನರು ನಾಣಿ ಕೊಂಡವರಾಗಿ ಕಲಹದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಬಾಬಾ ನಾನಾಕನ ಶಕ್ತಿಯು ಇಷ್ಟು ಅದ್ಭುತವಾದುದು! ನಾನವನ ವರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ನಾನು ಒಂದು ದಿವಸ ಕರ್ತಾರಪುರದಲ್ಲಿದ್ದು ಬಾಬಾ ನಾನಕನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದೆನು. ನನಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಅವನ ರಾತ್ರಿಯ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಬಾ ನಾನಕನು ನನಗೆ ದರ್ಶನಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಅಲೆಯುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸೆಂದೂ, ನಿನ್ನ ಹೆರಡೆ ತಿಯು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬರುವಳೆಂದೂ ಹೇಳಿದನು. ನಾನು ಮರುದಿನವೇ ಹೊರಟು ಇಲ್ಲಗೆ ಬಂದೆನು. ಚಾತಕ ಪಕ್ಷಿಯು ಮಳೆಯು ಹಾದಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಮಾರ್ಗಪ್ರತಿಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಲಕಳೆಯು ಹತ್ತಿದೆನು. ಶುಭಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಆ ವೇಷವೂ, ಧ್ಯಾನ-ಧಾರಣೆಗಳೂ ಡಾಂಧಿಲೆ ವಾದವುಗಳೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಲ್ಲವೇ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ನಿಜ; ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಿನಿಂದ, ಧ್ಯಾನ-ಧಾರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ರವಿಸದಾಗುತ್ತ ನಡೆಯಿತು. ಆದರೂ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಕೂಡದೆಂದು ವೇದಲಿನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಶುಭಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ತಪಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಅಂದಳು.

ನನ್ನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದವರಾರು? ಮೇನಕೆಯು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿದಂತೆ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಉಚ್ಚದ್ವೇಷದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೇ? ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ತ್ರೀರಾಮನ ನೋವು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಕೊಡು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಮರೆದು, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು

(೨೨)

ತ್ತಿದ್ದೇನೆ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೊರಳಿಸಿದವಳು ನಾನಲ್ಲ! ಇದು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಮದ ಫಲ! ಇಲ್ಲವೆ ಆ ಕರುಣಾ ಸಾಗರವಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ನೀವು ಮುಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಹಿತಕರವೆಂದು ಬಗೆದು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರಬಹುದು! ರತ್ನಾವಳಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಪ್ರಿಯೆ, ಹೇಗೇ ಇಕಲಿ. ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಮುಖವಿಲ್ಲ! ಶ್ರೀ ರಾಮನು ನನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಿಸುವನೋ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಮಾಧಾನದಿಂದಿರುವೆನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ನಿಮ್ಮಗೆ ಯಾವ ದಿವಸ ಕನಸು ಬಿದ್ದಿತ್ತು? ನೀವು ಎಂದು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡಿರಿ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ಹೊರದ ರಾಮನವನಿಯ ದಿವಸ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ನಾನೂ ಅಂದೇ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

ನಿನಗೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಕನಸು ಬಿದ್ದಿತ್ತೇ? ನೀನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ? ಒಂದೇ ದಿನ ನಾವಿಬ್ಬರು ಒಂದೇ ವಿಧದ ಕನಸು ಕಂಡದ್ದು ಅತ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ! ತುಳಸೀದಾಸನೆಂದನು.

ಅತ್ಯರ್ಥವೇನಿಹರಲ್ಲ! ನನ್ನ-ನಿಮ್ಮ ದೇಹಗಳು ಭಿನ್ನವಾದರೂ ಅತ್ಯವು ಒಂದೇ! ನಿಮ್ಮ ಅಧಾಣಂಗಿಯೆಂದು ಹೊರಟು ನನ್ನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿ ಮೊಟ್ಟಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಕನಸಿನ ಅಟವನ್ನು ಹೂಡಿರಬಹುದು! ರತ್ನಾವಳಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಇತಬಹುದು ಆ ಅಲಾಮಯನ ಅಗ್ರಾಧ ಲೀಲೆಯು ನಿಮ್ಮಂಥ

అల్పమతిగళిగి హేగి హేళిదిరు? తుళసిదాససందను.

ప్రియరే, నాను నన్న కనసిస సంగతియన్ను హేళువేను, కేళిం. నాను కనసిసల్లి కండమ్మ నివేక్షింపురనే ఆల్ల, దేరిండు ముఖితియు నిమ్మ పక్కదల్లిత్తు. ఆ వ్యక్తియు నిమగింత సుందరవాదుడు. తేజోమయవాదద్దు. నాను దేదిలూ ఆ సుందర ముఖితియన్నే నోడెడుతలిదేను. రత్నావళియు హేళిదళు.

అవనారు? తుళసిదాసను కేళిదను.

అవను యారెంబదన్ను నాను నిశ్చితవాగి అరియేను. అవను నిమ్మ టుపాస్యదేవనాద రఘురామనాగిరబడుదు. నాను మేయ్యరేదు నోడెడుత్తిరువుదన్ను కండ ఆ మహనియను ననగి నిమ్మన్ను తోరింః—ఇల్లి నోడెడు. నన్న పరమభక్తనాద తుళసిదాసను-నిన్న పతియు, ఎండు హేళిదను. బళిక నాను నిమ్మన్ను నోడిదేను. లజ్జేయింద తలే దాగిదేను. మత్త వేరియన్నేత్తి నోడెడువక్షరల్లి అల్లి నిఎవెవరణ ఇరల్లి. నాను ఎళ్లత్తు, స్వషడ నావిన్యవన్ను నేనేయుత్త శేశరాత్రియన్ను కళిదను. అందిన రాత్రియల్లి వునః ననగి నిద్ది హత్తల్లి రత్నావళియు హేళిదళు.

నిను కనసిసల్లి నోడిద ఆ దేరింబు మనుక్కను హేగి ద్దను? అవను త్రిరామజంద్రనే ఇరబడుదేండు నిను హేగి టుహిసిదే? తుళసిదాసను కేళిదను.

నాను హలవరు పురాణికర ముఖిదింద అనేకసారే రామా యణవన్ను కేళిద్దేనే. పురాణికరు వణిఃపుత్తిరువ త్రిరామ సంత నన్న కనసిస వ్యక్తియిత్తు. నిలమేఘశ్యామవణి లలిత్తు

(೨೪)

ವಾದ ದೇಹ ಆ ಕರ್ಣವಿಷ್ಣುವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು. ಕಮಲದಂತೆ ಮನೋಹರವಾದ ಮುಖ ಕೃಯಲ್ಲಿ ಧನ.ಬಾಣಗಳು. ಇಂತಹ ಅವನು ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯನಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ನನ್ನ ತರ್ಕ. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

ನೀನು ಅವನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಲ್ಲವೇಕೆ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ನನಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ದೊರೆತಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ. ಪ್ರಾಣನಾಥ, ನಾನೊಂದು ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವಿರಾ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ಕೇಳು, ನಾನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಶ್ರೀರಾಮನು ಮಹಾವಹಿಮನು ಪರಮ ಕಾರುಣಿಕನು. ಭಕ್ತವತ್ಸಲನು ಅವನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಯಾಕಶ್ಚಿತ್ತಳಾದ ಈ ಅಬಲೆಯ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿರುವುದೇಕೆ? ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂತಹದೇನಿದೆ? ರತ್ನಾವಳಿ ಕೇಳಿದಳು.

ಪ್ರಿಯೆ, ಇದರ ಉತ್ತರವನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಲೇಬೇಕೆ? ಊಹೆಯಿಂದ ತಿಳಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆಯಾ? ತುಳಸೀದಾಸನೆಂದನು.

ನನ್ನಂಥ ಮೂಢೆಗೆ ಏನು ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು? ಮಹಾಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ನೀವು ನನ್ನ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಮುನ್ನಿನದಿಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿರಿ. ಅಜ್ಜರಾದ ಸಾವಾಸ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಕೇವಲ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರಿ! ರತ್ನಾವಳಿಯು ಅಂದಳು.

ಪ್ರಿಯೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ! ನೀನು ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ತರ್ಕಿಸಲಾರೆಯಾ?

ಇಲ್ಲ

ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು. ಆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೇಮವ

(೩೫)

ಎಳತಕ್ಕಂತಲೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮಾಕರ್ಷಣವು ಬಲವತ್ತರವಾದದ್ದು!

ಇದೇನು! ಹುಚ್ಚು ರಂತೆ ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದಿರಿ!

ಹುಚ್ಚನ ಪ್ರಲಾಪವಲ್ಲ! ನಿಜವನ್ನೇ ನುಡಿಯುವೆನು, ಕೇಳು. ನಾನು ಆ ರಘುರಾಮನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡೆನು; ಜಪ-ತಪಾದಿಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿದೆನು; ಅತ್ತು-ಕರೆದು ದರ್ಶನ ವ್ಯಾಧಿಯಾದೆನು. ಆದರೂ ಅವನು ನನಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪುರಾಣಕರ್ತಾರ ಕಲ್ಪನೆ ಎನೇ ಇರಲಿ, ಪುರಾಣಿಕರ ಅನುಭವವು ಹೇಗೆ ಇರಲಿ, ನನ್ನ ಅನುಭವವು ಮಾತ್ರ ಆ ಹರಿಯು ಅಷ್ಟೊಂದು ದಯಾಮಯನಲ್ಲವೆಂದಾಯಿತ್ತು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಅವನನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡಿರುವದಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಕೃತ್ಯ ಪ್ರೇಮ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವದು ವಿಹಿತವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದೆನು. ವೇದಲು ಅಧಿಷ್ಠಿತನಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಹೃದಯ ದಿಂದ ದೂರಮಾಡಿ, ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದೆನು. ವೇದಲು ಕಘುಪತಿಯ ಸಂತುಷ್ಟತೆಗೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಈಗ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ತುಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅನ್ಯಾಯವೇನು? ಎಪ ರೀತ ಆಚರಣೆಯಾವುದು?

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವದು ಕೂಡ ಪಾಪಕರವು ನೀವು ಪೂರಾ ತಾಳಗೆಟ್ಟಿರ.ವಿರಿ! ಇನ್ನು ಸಾಕು ಮಾಡಿರಿ!

ಅದೇಕೆ? ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೇ? ಪ್ರ-ತ್ಯಕ್ಷ ವಸ್ತುವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಪರೋಕ್ಷದ ಜಿನ್ನಹತ್ತಬೇಕೆ? ಸವಿಕಪ ದಲ್ಲಿಯೇ ಸರೋವರವಿರುವಾಗ ನೀರ್ಗುಡಿಯುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮೃಗ ಜಲದ ಆಶೆಯಿಂದ ಧಾವಿಸಬೇಕೆ?

ಒಳ್ಳೇ ಬುದ್ಧಿವಂತರವಿರಿ ದಿಡಿರಿ! ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೋಪ ವನ್ನು ನಟಿಸಿದಳು.

ಪ್ರಿಯೆ, ಈಗ ನಾನೊಂದು ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಸರಿ

ಯಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವೆಯಾ?

ಆಗಲಿ.

ನಾನು ನಿನಗೆ ಯಾವ ಕೊರತೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ. ಏಕಾಂತ ಅನುರಕ್ತತೆಯಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿನ್ನಾತ್ರವೂ ತಿಥಿಲತೆಯಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ನೀನು ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗಿಲ್ಲ! ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅಸಮಾಧಾನವು ನಿನಗಿರುವಂತೆ ನನ್ನ ಮುಖಲಕ್ಷಣವು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ? ನನ್ನ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲವೆ? ನೀನು ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸುಖಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆ?

ಪ್ರಾಣನಾಥಾ, ನಿಜವನ್ನೇ ಹೇಳಲಾ? ಕೇಳಿ ನಿನಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ? ನಿರರ್ಥಕ ಮಾತಬಳಸಿ, ವ್ಯಥಿತಂದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಿಂತ ಆ ಮಾತಿನಿಂದ ದೂರವಿರುವುದು ಒಳಿತಲ್ಲವೆ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ನೀನು ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳಲೇಬೇಕು!

ನಿಮ್ಮ ಒತ್ತಾಯವಿದ್ದರೆ ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳಿ. ನಾನು ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸುಖಿಯಾಗಿಲ್ಲ!

ಅದೇಕೆ?

ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಬೇಡಿರಿ! ಈಗ ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆನು! ಕಾಲವನ್ನರಿತು ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳುವೆನು! ರತ್ನಾವಳಿಯು ನುಡಿದಳು.

ಪ್ರಿಯೆ, ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ನೀನು ತವರೂರಿಗೆ ಹೋಗದೇ ಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿರುವೆ; ಆದರೆ ನನ್ನ ಕ್ಷಣಿಕ ವಿರಹವನ್ನೂ ಸಹಿಸಲಾರದ ನಾನು ನನ್ನನ್ನು ತವರುಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿದಿರುವೆನು. ಇದರಿಂದ ನೀನು ವ್ಯಥೆಗೊಂಡಿರುವೆ; ಆದರೆ ಪ್ರಿಯೇ, ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಪ್ಪೇನು? ನಾನು ಉತ್ಕಟರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನನ್ನ ಅಪರಾಧವೆ? ಪ್ರೇಮಾತಿತಯವಿಂದಿದ್ದು, ನನ್ನ ಚಿರಸಹವಾಸವನ್ನು ಬಯಸುವುದು ತಪ್ಪಿತವೆ? ರೂಪಮಂಡಿತೆಯೂ, ಗುಣಮಣಿಯೂ, ಪಶಿವ್ಯತೆಯೂ ಆದ ನನ್ನ ವಿರಹವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರೆನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಕ್ಷಮಾರ್ಹವಲ್ಲದ

ದೋಷವೇ?

ಪ್ರಾಣನಾಥ, ಈ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕೊನೆಗಾಣಲಿ. ಅದೋ ನೋಡಿರಿ. ಸರ್ಕಾರವು ಅಸ್ತನಾದನು. ತಣ್ಣಗಿನ ಗಾಳಿಯು ಭರದಿಂದ ಬೀಸಹತ್ತಿದೆ. ಕತ್ತಲು ಕವಿಯುವದರಲ್ಲಿದೆ. ಇನ್ನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ ನಡೆಯಿರಿ.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಮನೋವೃಥೆಯಿಂದ ಹೆಂಡತಿಯ ಅನುಗಾಮಿಯಾಗಿ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು.

೪ ಅದೊಂದು ವೇಳೆ!

ತ್ತಿ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಕ್ರಮಿಸಿವೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೀನಬಂಧುವು ಹೆಂಡತಿಯ ಹಾಗೂ ತಾಯಿಯ ಅತ್ಯಾ ಗ್ರಹದಿಂದಲೂ, ಸ್ವಂತದ ಇಚ್ಛೆ-ಅನಿಚ್ಛೆಗಳಿಂದಲೂ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೆಂದು ಹಲವು ಬಾರಿ

ರಾಜಾಪುರಿಗೆ ಬಂದು ಹಿಂದುರುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಪ್ರತಿಸಾರಿಯೂ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಂದಿತವಾಗಿ ಕಳುಹಲಾರೆನೆಂದು ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದನು. ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಮಗನ ಈ ಅಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಸಂತುಷ್ಟಳಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಮಾತನಾಡುವಂತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಗನು ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸುಗೊಡುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಹೊಳೆದಿತ್ತು. ಸಾಧ್ಯವಾದ ರತ್ನಾವಳಿಯು ಪತಿಯ ಈ ಉಕ್ಕಟ ಪ್ರೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಆನಂದಿಸಬೇಕಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಆನಂದದ ಬದಲು ಅಸಮಾಧಾನವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತವರುಮನೆಯ ಹಂಬಲವಂತೂ ಇದ್ದದ್ದೇ ತಂದೆಯು ಹಲವು ಸಾರೆ ಕರೆಯ ಬಂದು, ನೋಡಬೇಕೆಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು

ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋದುದು ಅವಳಿಗೆ ಅತಿಶಯ ವ್ಯಥೆ ಸುನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತ್ತು; ಅಲ್ಲದೆ ಪತಿಯ ಅತಿಪ್ರೇಮವು 'ಅತಿಯಾಗಿ ಗತಗೇಡು' ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಂತೆ ಯಾವಾಗ್ಗೆ ಬಾಧಿಸೀತೆಂಬ ಭಯವಂತಹ ಅವಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವಳು ಪತಿಯ ಪರಮಸಾಧ್ಯವಾದ ಪತಿಪ್ರೇಮವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ, ಸುಖಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ತುಳಸೀದಾಸನ ಮನೆತನದ ಸಾಂಪತ್ತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯು ಚನ್ನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ವೆಂದು ನಾವು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯು ತುಳಸೀದಾಸನ ದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯದ ಮೂಲಕ ಕ್ರಮಶಃ ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ತೀರ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿತ್ತು. ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ತಡೆಯಲಾರದವಳಾಗಿ ಮಗನನ್ನು ಕರೆದು:—ಅಪ್ಪಾ, ಇಂದು ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು, ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೇಳಿದನು:—“ಅದೇಕೆ?”

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಇಲ್ಲ; ಗೋದಿಯಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಡಿಗೆ ಯಾಗಬೇಕು?

ಅಮ್ಮಾ, ಇದಕ್ಕೆಕೆ ಚಿಂತಿಸುವೆ? ನಾನು ತರುವೆನು.

ಈ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತರಲಿಕ್ಕೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ನೆರೆಯ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಎಂಥೆಂದರೂ ನಾಲಕ್ಕಾರು ತಾಸುಗಳು ಏಡ್ಡವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಹೊಡತಿಯನ್ನಗಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಒಲ್ಲನು. ಸಂಗಡ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನು ಕರೆ ದೊಯ್ಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೋಗುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಡೆಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತುಂಬ ಪೇಚಿಗೊಳಗಾದನು. ಅನಿವಾರ ಹಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಅವನು ಆ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ನೆರೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ದೈತರ ಮನೆಗೆ ಹೊರಡಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೀನಪಂಥುವು ಮತ್ತೆ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆಯು

(೨೧)

ಬಂದನು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಾಸನಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಆಕ್ಕಿ-ಬೀಳೆಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ದೀನಬಂಧುವನ್ನು ತುಳಸೀದಾಸನು ಬರುವ ವರೆಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲೆಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಂತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಬೇಸತ್ತಿದ್ದ ಹುಲಸೀ ದೇವಿಯು ಮಗನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ನೋನೆಯನ್ನು ತವರೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದಳು. ದೀನಬಂಧುವಿಗೂ ಇದೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಪತಿಯ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದ ರತ್ನಾವಳಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿಬಂಧವಾಗಲಿಲ್ಲ. ದೀನಬಂಧುವು ಕೂಡಲೆ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆಕೊಂಡು ಹೊರಟನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಎಣಿಸಿದಂತೆ ಬೇಗನೆ ಕೆಲಸವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಆಹಾರದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ, ಬಹಳ ಸಮಯವಾಯಿತು. ಸಾಯಂಕಾಲವು ಸಂವಿಧಿಸಿತ್ತು. ಬೇಜಾರಾಗೊಂಡ ತುಳಸೀದಾಸನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಟೆಯನ್ನಿರಿಸಿ, ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಹತ್ತಿದನು. ಅವಳು ಎಲ್ಲೆಯೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ರಭಸದಿಂದ ತಾಯಿಯ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ “ಅವಳೆಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಈ ವರೆಗೆ ಉಪವಾಸವಿದ್ದಳು. ತುಳಸೀದಾಸನಾದರೂ ನಿರಾಹಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪರಿವೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ನಾನ-ಸಂಧ್ಯಾದಿಗಳ ಚಿಂತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಲೆ ನಿರ್ಲಜ್ಜತನದಿಂದ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತೆತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಹುಲಸೀದೇವಿಗೆ ಅತಿಶಯ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಮಗನ ಈ ಆಚರಣೆಯು ಅವಳಿಗೆ ತೀರ ಅಸಹ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಆದರೂ ಅವಳು ತನ್ನ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ತೋರಗೊಡದೆ, “ಅವ್ವಾ, ಅವಳು ತವರು ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು” ಎಂದು ಶಾಂತರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು.

ಯಾವಾಗ್ಗೆ ಹೋದಳು?

ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ.

ಯಾರ ಸಂಗಡ?

ಅವಳ ತಂದೆಯು ಕೆರೆಯ ಬಂದಿದ್ದನು. ಅವನೊಡನೆ ಹೋದಳು. ಅವಳನ್ನು ತವರು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಕೊಟ್ಟವರಾರು? ನಾನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರಿಯವನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ರಭಸದಿಂದ ಮನೆದಿಟ್ಟು ನಡೆದನು. ಕ್ಷೀಣ-ಅಭಿಮಾನಗಳ ವಶವತೀನಿಯಾಗಿದ್ದ ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಮಗನನ್ನು ಸಂತಿಯಿಸುವ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಉತ್ತೇಜನದ ಭರದಲ್ಲಿದ್ದ ತುಳಸೀದಾಸನು ಯಾವ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನೇಗವಾಗಿ ಹೊರಟು ಮಾಯಾಪುರವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಕತ್ತಲು ಕವಿಯುವದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಅವನು ಎವಾಹ ೨ನೆಯದ್ದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಮಾವನ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ತರುವಾಯ ಅವನು ಶೃತುರಾಲಯಕ್ಕಾಗಲಿ, ಮಾಯಾಪುರಕ್ಕಾಗಲಿ ಹೋದವನಲ್ಲ ಕಾರಣ ಅವನಿಗೆ ಮಾವನ ಮನೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತುಸ ತೊಂದರೆಯ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಉತ್ತೇಜನವು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಶಾಂತವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದೊಂದೇ ವಿಚಾರವು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಳವೂರಹತ್ತಿತು:- ಹೀಗೆ ಆಗುಂತಕನಾಗಿ ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವದೆಂತು? ಹಲವುಸಾರೆ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮಾವನನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸದೆ ವಿಧಲ ಮನೋ ರಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿದ ನಾನು ಈಗ ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವದು ಯೋಗ್ಯವೇ? ಹೆಂಡತಿಯು ಇಂದೇ ತವರು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ. ಹೋಗಿ ಫಾಲ್ಕಾರು ತಾಸು ಮಾತ್ರ ಆಗಿರಬಹುದು. ಈ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಕೆರೆಯಹೋಗುವದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ.

6]

(೪೦)

ವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ? ಅತ್ತಿ-ಮಾವಂದಿರೇನೆನ್ನಬಹುದು? ಊರ ಜನರು
ಎನೆಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು? ತುಳಸೀದಾಸನು ಈ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಲಜ್ಜಿತ
ನಾದನು. ಮಾವನ ಮನೆ ಯಾವುದೆಂಬದನ್ನು ಎರಡನೆಯವರನ್ನು
ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಧೈರ್ಯವು ಅವನಿಗಾಗಲಿಲ್ಲ.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಓಣಿ ಓಣಿ ಅಲೆಯಹತ್ತಿದನು.
ಇವನು ಯಾರನ್ನೂ ಮಾತಾಡಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಯ
ಜನವಿರಲ ಸಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನಾರೂ ಮಾತಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ತುಳ
ಸೀದಾಸನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಬಹಳವಾಗಿ ಅಡ್ಡಾದನು. ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ ಈ
ವರೆಗೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರಮದ ಹೋರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ
ದ್ದನು. ಶರೀರವು ಅವಶವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಹೆಂಡತಿಯ
ಉನ್ನಾದನೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಅಲೆಯುಶರೀ ಇದ್ದನು.

ಹೀಗೆ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಒಂದು
ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಅಳುವಿನ ದನಿಯು ಕೇಳಲಂತಿತು. ತುಳಸೀದಾಸನು
ಇದೇ ಮಾವನ ಮನೆಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿದನು. ಯಾಕಂದರೆ,
ತನ್ನಂತೆಯೆ ತನ್ನ ಅರ್ಧಾಂಗಿನಿಯೂ ಎರಹ ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ವ್ಯಥಿಳಾಗಿರ
ಬಹುದು, ಜುಲುಮೆಯಿಂದ ತಂದೆಯು ಕರೆತಂದುದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರ
ಬಹುದು, ಎಂಬದು ಅವನ ಆಲೋಚನೆ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಮೆಲ್ಲನೆ
ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ಹಣಕಿ ಹಾಕಿ ನೋಡಿದನು. ಮುಮೂ
ರ್ಘವಾದ ರೋಗಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನರು ಕುಳಿ
ತಿರುವದನ್ನೂ, ಅವರಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬಳು ರೋದಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನೂ ಕಂಡನು.
ಅವರು ತನ್ನ ವರಲ್ಲವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಸ್ವಜಾತಿಯವರುಸಹ ಅಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು
ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅವನು, ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ಹಾಗೆಯೆ
ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸರಸ ಸಲ್ಲಾಪಗಳು ನಡೆದಿರು
ವುದನ್ನೂ ಒಳಗಿನ ಜನರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ನಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ಕೇಳಿದನು.

(೪೨)

ಇದು ತ್ವಶುರಾಲಯವೆಂದೇ ಅವನ ನಿಶ್ಚಯ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ವಿರಹ ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಕಾತರಗೊಂಡ ರತ್ನಾವಳಿಯಿದ್ದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ತರದ ಸರಸ ಸಲ್ಲಾಪಗಳಿಗೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವನ ಗ್ರಹಿಕೆ. ಅವನು ಆ ಮನೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಿದನು. ಇತ್ತರಲ್ಲಿ ಆ ಮನೆಯಿಂದ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಜಾಗಿಲ ಹತ್ತರ ನಿಂತು:- ಯಾರವರು? ಎಂದು ಕೇಳಿತು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮತ್ತೆ:- “ಯಾರವರು? ಏಕೆ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ? ಕಳ್ಳನಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುವೆ.” ಎಂದಿತು.

ನಾನು ತುಳಸೀದಾಸ. ರಾಜಾಪುರದವನು. ತುಳಸೀದಾಸನು. ಸಂಕೋಚದಿಂದ ನುಡಿದನು.

ಓಹೋ, ಅಳಿಯಂದಿರೆ, ಈ ಲೆಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲೇಕೆ? ಇತ್ತ ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಿರಿ? ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತುಳಸೀದಾಸನ ಮಾವನಾದ ದೀನಒಂಧುವಾಗಿದ್ದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಮಾವನ ಈ ಮಾತುಗಳು ಹುಡುಗಾಟಿಕೆಯ ವಾಗಿ ತೋರಿದುವು. ಅವನ ಸಂಕೋಚವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆಯಿತು. ಛಾಯೆಯಿಂದ ಮಾತು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಮುಂದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಿ ಧೈರ್ಯಹೊಂದಲಿಲ್ಲ. ದೀನಒಂಧುವು ತಾನೇ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅಳಿಯನ ಕೈಯ ಹಿಡಿದು ‘ಸಂಕೋಚಗೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಒಳಗೆ ನಡೆಯಿರಿ’ ಎಂದು ನುಡಿದು, ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಸಂಕೋಚಾತಿಶಯದಿಂದ ಮಾವನು ತೋರಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟನು. ಅತ್ತೆಮಾವಂದಿರ-ಮಾತುಕತೆಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ, ಆದರೋಪಚಾರಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ನ್ಯೂನತೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ತುಳಸೀ

(೪೩)

ದಾಸನ ಸಂಕೋಚವೃತ್ತಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹ ಕೆಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಅತ್ತಿ-ಮಾವಂದಿರು ಗೃಹಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ತುಳಸೀ ದಾಸನು ಹುದುಗಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ವಿಚಾರಮಗ್ನನಾದನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಂಕೇತದಿಂದ ಪತಿಯನ್ನು ಕರೆದಳು. ತುಳಸೀದಾಸನ ಒಣಗಿದ ವೋರೆಯು ಕಳೆಹೊಂದಹತ್ತಿತು. ಅವನು ಎದ್ದು ಹೆಂಡತಿಯ ಹತ್ತರ ಹೋದನು.

ಅದೆೊಂದು ಕೋಣೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದೀಪವು ಉರಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಸ್ತಿಮಿತ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಾಂತೆಯ ಚಂದ್ರಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದನು. ಆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಯಾವ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸಿಡುವೋರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ತುಳಸೀದಾಸನು ನಾಚಿದನು. ಅಧೋವದನನಾಗಿ ನಿಂತನು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ತಿರಸ್ಕಾರ ಸೂಚಕ ಸ್ವರದಿಂದ:-ನಿಮಗೆ ಕೊಂಚವೂ ನಾಚುಗೆಯಿಲ್ಲವೆ? ಮನಲಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಜನಲಜ್ಜೆಯಾದರೂ ಬೇಡವೇ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ತುಳಸೀದಾಸನಿಗಾದ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಳವಲ್ಲ. ತಾನು ಅನಾಹಾರದಿಂದ ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿ ದೊಡಾಗಿ ಬಂದಾಗ ತನ್ನ ಸಾಧ್ವಿಗನಾದ ಹೆಂಡತಿಯು ಹೀಗೆ ಕಠೋರ ವಚನಗಳನ್ನಾಡುವುದೆಂದೆಂದು ಅವನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಸಹ ಭಾವಿಸುವ ಸಂಭವವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅತ್ತಿಯು ಏನೇ ಅನ್ನಲಿ, ಮಾವನು ಹೇಗೇ ಆಚರಿಸಲಿ, ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಅನಾದರದ ಆಚರಣೆ ಕಾಲ ತ್ರಯದಲ್ಲೂ ಘಟಿಸದೆಂದು ನಂಬಿದವನವನು. ನಜ್ಜಿದೆಮ್ಮೆಯು ಕೋಣೆ ವನ್ನೀಯ್ದಂತಾಯ್ತು! ಆದರೂ ಅತಿ ವೋಹಿಕನಾದ ಅವನು ಹೆಂಡತಿಯ ವಿರುದ್ಧಾಚರಣೆಯೆಂದುಂಟೆಂದ ಕೋಪವನು ಕೋರಗೊಡದೆ:- ಇಲ್ಲ, ನನಗೆ ಯಾವ ತರದ ಲಜ್ಜೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

(೪೪)

ಲಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರಿಲ್ಲ! ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನವಾದರೂ ದೇಶವೇ? ಆಗಂತುಕರಾಗಿ ಶ್ವಶುರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಕೂಡದೆಂಬುದು ತಮಗೆ ಹೊಳೆಯದಾರದ? ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾರಿಕೊಂಡು ದಿಟ್ಟಿರುವಿರಾ? ರತ್ನಾವಳಿಯ ಉತ್ತೇಜಕಳಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು.

ಎಲೆನ ಮೇಲೆ ಏನು! ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಬರೆಕೊಟ್ಟಂತೆ! ಆದರೂ ಭಾರ್ಯೆಯೇ ಸರ್ವಸ್ವಕೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಆ ಪಂಡಿತನು ಶಾಂತನಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದನು:—ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ಆ ಎದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಮಾರಿದಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲು ನನ್ನವುಗಳಾಗಿದ್ದ ಅವು, ನಾನು-ನೀನೆಂಬ ಭೇದವಿರಿಸದೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದ ನನ್ನ ವರ್ತನವನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರಬಹುದು. ಮೊದಲಿನ ತುಳಸೀದಾಸನು ಇವನಲ್ಲ! ನಿನ್ನಾರವಾದ ಅವನ ಪ್ರೇತವಿದು!

ನಿಮ್ಮ ಈ ಪಂಡಿತಗಿರಿಯ ಮಾತು ನನಗೆ ದೇಶ! ಇವರು ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಟ್ಟವರಲ್ಲ! ಎತ್ತು-ಛೇಕಡಿ ಕಳುಹಿ ಕರಿಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲ! ನೀವು ಹೀಗೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರೇಕೆ?

ನಾನು ಅಳಿಯತನವನ್ನು ಆಶಿಸಿ ಬಂದವನಲ್ಲ.

ಹಾಗಾದರೆ, ಏತಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವಿರಿ? ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯ ಬಂದಿರಾ? ಅಹುದು. ನಡೆ, ಹೋಗಿಗೋಣ.

ಮುತ್ತಪ್ಪು ನಾಚಿಗೆಯ ಮಾತು! ಅವ್ಯಸೂ ಅಪ್ಪಸೂ ಏನೆಂದಾರು? ಜನರು ಎಷ್ಟು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಬಹುದು? ಎಂಬದರ ಅರಿವೇನಾದರೂ ನಿಮಗಿದೆಯೆ?

ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನಾನು ಕರೆದೊಯ್ದರೆ, ಜನರು ಏನೆನ್ನುವರು? ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳು ಏನು ಮಾಡುವರು? ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವಿದೆ! ತುಳಸೀದಾಸನು ಸುಡಿರನು.

ಆ ಸ್ವಾಮಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿರಿ! ನಾನು ಬಂದಿತವಾಗಿ ಹೇಳು

(೪೫)

ತ್ತೇನೆ, ಕೇಳಿರಿ. ನೀವು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ, ನಾನು ಬರತಕ್ಕವಳಲ್ಲ!

ಪ್ರಿಯೆ, ಇದೇನು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವೆ? ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಈ ಮಾತು ತೀರ ವಿಪರೀತವಾದುದು! ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ. ಆ ಮಾತನ್ನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದ ನಿಮ್ಮೆದುರಿನಲ್ಲಿ ನುಡಿಯುವ ಪ್ರಸಂಗಬರಬಾರದೆಂದು ನಾನು ಆಶಿಸಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ನೀವು ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಒಡನುಡಿಸಿಯೇ ಬಿಡುವ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ! ನಿಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತಿಲಮಾತ್ರವೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ನನಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ! ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯದ ಹುಚ್ಚು ವ್ಯವಹಾರವು ನನಗೆ ಸರಿಬರಲೆಂಬುದು! “ಅತಿ ಸರ್ವತ್ರ ವರ್ಷಯೇತ್” ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರಷ್ಟೆ? ಪಂಡಿತರಾದ ನೀವು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರ ಈ ಅನುಭವದ ವಚನವನ್ನು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನನಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿರುವುದು. ‘ಸ್ನೇಹಃ ಪಾಪ ಶಂಕೀ’ ಎಂಬಂತೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಲದ ವಿಪತ್ತನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು. ನೀವು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲಾರೆನ್ನೇ ಅಲ್ಲ; ಆದರೆ ಶತಾಂತ ಪ್ರೇಮವನ್ನಾದರೂ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಲಾರದವಳಾಗಿದ್ದೇನೆ!

ನೀನಾಡುವ ಮಾತುಗಳು ನಿಜವಾದವುಗಳೇ? ನಾನಿದೇನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವೆನು! ತೀರ ವಿಪರೀತ ವಾಕ್ಯಗಳಿವು! ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲಾರೆಯಾ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಎನಾದಾತಿರೇಕದಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು ನೊಂದಲು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಯಾವ ಗುಣಗಳಿಂದ ಎಳೆಯ ಲುಟ್ಟು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದೆನೋ, ಆ ಗುಣಗಳು ಈಗ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ! ನಾನು ನೊಂದಲು ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ಮಹತಿಯನ್ನು ಮನದಂದು

(೪೬)

ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಆಶಿಸದೆ ಕೆಲರಲ್ಲಿಗೆ ವರಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದನೆಂದೇ ಆ ಮಹತಿಯು ಈಗ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ! ಯಾವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ತೀರ ಅಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದ ನಾವೀರ್ವರೂ ಸ್ವಪ್ನದರ್ಶನದಿಂದ ಪರಿಚಿತರಾದವೋ, ಆ ಮಹಾವಹಿಮನನ್ನು ನೀವೀಗ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪುರೈದಿರುವಿರಿ! ವೊದಲಿನ ಸತ್ಯವು ಈಗ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ! ಇಂದಿನ ನಿಮ್ಮ ಇರುವಿಕೆಯು ಜಲಹೀನ ಕೇಶದಂತೆ, ನಿರ್ಗಂಧ ಕುಸುಮದಂತೆ, ಘೃತ ವಿಹೀನವಾದ ಪಾತ್ರೆಯಂತೆ, ಜೀವರಹಿತವಾದ ದೇಹದಂತೆ ನಿಸ್ಸಾರವಾಗಿದೆ! ರತ್ನಾವಳಿಯು ಆವೇಶದಿಂದ ನುಡಿದಳು.

ವೊದಲು ಯಾವ ಗುಣಗಳು ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದವು? ಈಗ ಯಾವವು ಲೋಪವಾಗಿವೆ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ವೊದಲಿನ ನಿಮ್ಮ ಆ ವಿಷ್ಣುನುರಾಗ. ಬುದ್ಧಿವ್ಯಕ್ತಿ, ಶ್ರೀ ರಾಮ ನಲ್ಲೆಯ ಅಬಂಧ ಭಕ್ತಿ ಈಗ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಒಬ್ಬ ಪತಿವ್ರತೆಯು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಗುಣಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕೇನು? ಪತಿಯ ದಿವ್ಯ ಪ್ರೇಮವು ಆ ಸಾಧ್ಯಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನದಲ್ಲವೇ?

ಪತಿವ್ರತೆಯು ದಯಿತನು ಸತ್ಯಸಮಾವಿಷ್ಟನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸುವಳಲ್ಲದೆ, ಸ್ವಾಮಿಯ ಲಂಪಟತೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲು! ಗರ್ಯಾಳಿಯಾದ ಹೆಂಗಸು ಮಾತ್ರ ಗಂಡನ ವಿಷಯಲಂಪಟತೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಬಹುದು!

ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ ಆ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಲಿಗೊಡಲಿಲ್ಲವೇ? ನನ್ನ ಆ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಪರಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೂ, ಆ ಭಗವತ್ತೇಮವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಸಂತುಷ್ಟತೆಗಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿಲ್ಲವೇ? ತುಳಸೀದಾಸನು ವಿಚಾರದಿಂದ ನುಡಿದನು.

ಹೀಗೆ ಅನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ನಾಚುಗೆ ಒರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನೀವು ನಿನಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಆದರ್ಶವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದೀಕೆ? ಶ್ರೇಷ್ಠಗುಣಗಳನ್ನು

(೪೩)

ಬಹು ಕಾಲದ ಸಾಧನೆಯ ಫಲವನ್ನು ದಿಟ್ಟುಕೊಡದೇಕೆ? ಏನೆಂದರೆ ಯಾರು? ಬೃಹದಾಚಾರ್ಯರ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ? ನಿಮ್ಮ ದಾಸಾನುದಾಸಿಯಲ್ಲವೇ? ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿಲ್ಲ; ಹೊರಗಿನ ಜಂದಕ್ಕೆ ವೋಹಗೊಂಡಿರಿ; ರಕ್ತ ಮಾಂಸಮಯವಾದ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದಿರಿ! ಪ್ರಿಯರೆ, ಈ ಶರೀರವು—ನಿಮಗೆ ಅತೀವ ವೋಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯಭ್ರಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆದರ್ಶದಿಂದ ಹಿಂದೆಳೆದ ಈ ಹೊಲಸು ದೇಹವು—ನಾನಾದೆನಿ? ನಾನು ಬೇರೆ! ನನ್ನೇ ದೇಹವು ಬೇರೆ! ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸದೆ ಸತ್ತರವಾದ ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳಲಾಶಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಅಧೋಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಿರಿ! ಇನ್ನೂ ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿರುವಿರಿ! ಮನುಷ್ಯತ್ವ ಪಹೀನನಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದ ಪತಿಯನ್ನು ಯಾವ ಸಾಧ್ವಿಯೂ ಪ್ರೀತಿಸಲಾರಳು!

ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದೆ. ವೋಹದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಸತ್ಯದ ಹಾಗೂ ಪಥ್ಯದ ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಂದು ತೆರೆದವು. ನೀನು ಮಾಯೆ, ಮೃಗಜಲ! ನಾನು ಸತ್ಯವನ್ನು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ನಿರರ್ಥಕ ಬಳಲಿದೆನು!

ಇನ್ನೂ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಪೂರಾ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಚ್ಚರಾಗಿರಿ. ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮಂತಹ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತಿ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ನನ್ನಂಥ ಅಲ್ಪಜ್ಞನು ಹೊಸದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಡುವುದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ವೋಹಮಯವಾದ ಪಟಲವು ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಲೇ ಸತ್ಯವು ತಾನೇತಾನಾಗಿ ನಿಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಆ ಪಟಲವನ್ನು ಹಾಂಹೊಡೆಯುವುದೂ ಸದ್ಭಕ್ತನನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದೂ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ.

ನೀನು ಕೇವಲ ಸಹಧರ್ಮಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ನನ್ನ ಪರಮಗುರುವೆ!

(೪೪)

ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಈ ಮಾರ್ಗಸ್ಥಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಹಾದಿಯನ್ನು ತೋರಿದೆ! ಇದೇ, ನಾನು ಹೊರಟೆನು!

ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿರಿ.

ಮತ್ತೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳುವೆಯಾ?

ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಬರಿ, ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದವಲ್ಲ! ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿರೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು!

ಹಾಗಾದರೆ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ, ದುರ್ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಹಿಡಿದಿದ್ದೆನೆಂದಾಯ್ತು!

ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿದೆಯೆ? ವೇದಗಳು ಎನ್ನಿರಿ? ಈಗ ಏನಾಗುವಿರಿ? ಎಂಬದನ್ನು ಕ್ಷಣ ಕಾಲ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ, ನಿಮಗೆ ಸತ್ಯವು ಹೊಳೆಯದಿರದು. ಯಾವ ಪರಮ ಪಂಡಿತರೂ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೂ ಹತ್ತಿಂಟು ಸಾರೆ ಕರೆಕಳುಹಿದರೂ ತಮ್ಮ ಹರಣ ಧೂಳಿಯನ್ನು ಕೆಡವದಿದ್ದರೋ, ಅವರೇ ಇಂದು ಅನಿಮಂತ್ರಿತರಾಗಿ ಕ್ಷುದ್ರ ನಾಯಕ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾನಾವಮಾನ, ಗೌರವ-ಅಗೌರವಗಳನ್ನು ಆರೋಪಿಸದೆ ಕಳ್ಳರಂತೆ ಶ್ವಶೂರಗೃಹವನ್ನು ನೇರಿಸುವರು! ನಾನೆಲ್ಲೆಯಾದರೂ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆನೆ? ತಿರುಗಿ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತರ ಒರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೆ?

ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾತು ಬೇಡ. ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಂದಿದ್ದ ಮನವನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಒಯ್ಯುವೆನು. ಇನ್ನೆಂದೂ ನಿನ್ನ ಹತ್ತರ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಕೊನೆಯ.....

ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಡಿರಿ! ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವಿರಿ? ನಿಲ್ಲಿರಿ!

ಪರಮ ಗುರುವೆ, ಕಡೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡು. ಎಷೆಯ ಅಂಪಟನಾದ ತುಳಸೀದಾಸನ ಅವತಾರಕಾರ್ಯವು ಇಂದಿಗೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಇನ್ನವನು ಆ ರೂಪದಲ್ಲಿರಲಾರನು! ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದುವನು. ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜನ್ಮಾಂತರ ಹೊಂದುವನು! ತುಳಸೀದಾಸನು

C.S.P.P.

ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ.

ಹೇಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಭರದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದಿದ್ದನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ವಶುರಾಲಯದಿಂದಲೂ ಹೊರಬಿದ್ದನು.

ನಿಲ್ಲಿರಿ. ಹೋಗಬೇಡಿರಿ. ತುಸ ತಡೆಯಿರಿ.

ರತ್ನಾವಳಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳು ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಾವಳಿಯಿಂದ ದೂರ ಹೋಗಿದ್ದನು.

ಅದೊಂದು ವೇಳೆ! ಅದು ಸುಮುಹೂರ್ತವೋ ದುರ್ಮುಹೂರ್ತವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಸಹಜವಲ್ಲ. ಪಂಚಾಮವನ್ನು ಮನದಂದು ಸು ಕು ಗಳ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅದು ಸುಮುಹೂರ್ತವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿದೆ! ಯುವರಾಜನಾಗಿದ್ದು, ಮುಂದೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಾಮ್ರಾಟನಾಗಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮೆರೆಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಗೌತಮನು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಸುಂದರಿಯೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಮುದ್ದುಬಾಲಕನನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಿದ್ದುದು ಇಂಥದೇ ದೇಶದೊಂದು ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ! ಬಾಲ ವಟುವಾದ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯನು ತಾಯಿಯ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಸಾಂಸಾರಿಕನಾಗುವುದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಅದ್ವೈತ ಮತಸ್ಥಾನಕ ಆಚಾರ್ಯರಾಗಲು ಹೊರಟುದು ಇಂಥದೇ ಮತ್ತೊಂದು ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ! ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕಲಹವನ್ನೂ ರಕ್ತಪಾತವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಸಹಿಸದ ನಾನಕನು ಇವೆರಡು ಧರ್ಮಗಳ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕೆಷ್ಟು ತಪಸ್ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಿದ್ದು ಇಂಥದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ! ಪ್ರಪಂಚದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಡಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಬೇಸತ್ತು ಎದ್ಯಾರಣ್ಯರಾಗಿ ಜಗದ್ವರೇಣ್ಯರಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಧವನು ಗೃಹತ್ಯಾಗಿಯಾದುದು ಇಂಥದೇ ದೇಶದೊಂದು ಸುಸಮಯದಲ್ಲಿ! ಈ ಎಲ್ಲ ಮಹನೀಯರಂತೆಯೇ ತುಳಸೀದಾಸನೂ ಕೃತಕಾರ್ಯನಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದುದರಿಂದ ನಾವು ಮೇಲಿನ ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಸುಮುಹೂರ್ತವೆಂದು ಕರೆದುದು ಸಯುಕ್ತವೆಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾದದ್ದು.

(೫೦)

೫ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ.

ತುರಗೃಹದಿಂದ ಹೊರದಿದ್ದ ತುಳಸೀದಾಸನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯಲ ಪ್ರೇಮದ ನಿದಾ ರುಣ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಸಂಬಲವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದನು. ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಗುರುವಾದ ನೈಸಿಂಹದಾಸನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಹತ್ತಿದನು. ನೈಸಿಂಹ

ದಾಸನು ತನ್ನ ಈ ಪ್ರೀತಿಯ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಈ ಮರ್ಘಯಾತನೆಯ ಸಮಯ ದಲ್ಲಿ ನಾದರದಿಂದ ಆಶ್ರಯಗೊಟ್ಟನು; ಆದರೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ತನ್ನ ಈ ಗುರುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪರವೃತ್ತನಾಗಿ ಬಹು ದಿವಸ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇವನು ತುಸ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಗುರುವಿನ ಆಪ್ತನೆ ಪಡೆದು, ಅಸಿಯ ದಡದಲ್ಲೊಂದು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸಹತ್ತಿದನು. ಭಿಕ್ಷೆ ದೇಡಿ ಉಪಜೀವನ ಸಾಗಿಸಹತ್ತಿದನು. ದಿನದ ಬಹು ಭಾಗವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ-ಧಾರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಹತ್ತಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೀಗೆ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಕೆಲವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರು. ತುಳಸೀ ದಾಸನು ಇವರಿಗೆ ದೀಡೆನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಇವನು ತನ್ನ ಉತ್ಕಟ ಪತ್ನೀಪ್ರೇಮ ಕ್ಯಾಗಿ ಹೊಂದಿದ ಬಲವಾದ ಆಘಾತವನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ, ಸಹಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಹನೀಶ ದಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಮರೆಯಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಸದಾ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರನಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ಕಾರಣ ಇವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ಗತಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದೀರೆ ಎಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸು

(೫೧)

ವುದಕ್ಕೆ ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತುಳಸೀದಾಸನ ಈ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಅಳುಕಲಿಲ್ಲ. ವ್ಯಥಿತವಾದ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೃದಯದ ಹಾ ಹಾಕಾರವು ಅಧ್ಯಾಪನಾಕಾರ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ, ಜಪ-ತಪಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಾಗಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಮನಸ್ಸಂತಾಪದ ಅತಿ ರೇಳದಿಂದ ಒಂದೊಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಜಾಗರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆವನು. ಮನ ಶ್ಯಾಂತಿಗಾಗಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವನು. ಸಾಧಿಸದಿರಲು ಬಾಲಕನಂತೆ ರೋದಿಸುವನು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡುವನು. “ರಘು ಣಾಥನೇ, ಇನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಈಗ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅನನ್ಯಭಾವನೆಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ಷಮಿಸು. ಈ ಆರ್ತನನ್ನುದ್ಧರಿಸು,” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಪ್ರತಿದಿನ ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲಿರುವಾಗಲೇ ಎದ್ದು ಬಹುದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊರಟು, ಅಸೀ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬಹು ದೂರ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಶೌಚದ ತರುವಾಯ ಎದ್ದು ಒರುತ್ತಿರುವಾಗ ತಂದಿಗೆ ಯಲ್ಲಿಯ ಉಳಿದ ನೀರನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಮಾವಿನ ಮರಕ್ಕೆ ಹನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಕ್ರಮವು ಎಷ್ಟೊ ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಸಾಗಿತು. ಒಂದು ದಿನ ತುಳಸೀದಾಸನು ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ, ಮಾವಿನಗಿಡದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನೋಡಿದನು. ತಂದಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರರಲಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯದ ಪರಿವಾರವು ಇಂದು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ತಪ್ಪಿಹೋದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನಿಗೆ ತುಸ ಅಸ ಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಅವನು ಕೆಲಹೊತ್ತು ಆ ಮಾವಿನ ಗಿಡದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ದುಃಖಿತನಾಗಬೇಡ. ತಂದಿಗೆಯಲ್ಲಿಯ ನೀರು ಸಹಜವಾಗಿ ತೀರಿಹೋಗಿವೆ. ಋದ್ಧಿಘರ್ವಕವಾಗಿ ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ. ನೀನು ನನಗೆ ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ಜಲದಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಎಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು

(೫೨)

ತುಂಬ ಸಂತುಷ್ಟನಿರುವೆನು.' ಎಂಬ ತಬ್ಬಗಳು ಅವನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದುವು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಆಶ್ಚರ್ಯಾತಿರೇಕದಿಂದ ಮೋರೆಯತ್ತಿ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದನು. ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯೂ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅವನು ಈ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಭೂತವು ವಾಸವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು; ಹಾಗೂ 'ನೀನಾರು?' ಎಂದು ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

ಈಗ ನಾನಾರೆಂಬುದು ನನಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ನಿನಗೇನು ಹೇಳಲಿ? ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸವಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಪಿಶಾಚನೆಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಜನ್ಮದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೆ ಅಂದರೆ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದೆನೆಂಬುದು ನನಗೆ ಈಗಲೂ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದೆ. ಗಿಡದ ಮೇಲಿನ ಪಿಶಾಚನು ನುಡಿದನು.

ಅಯ್ಯೋ, ಅಂತಹ ಅಧೋಗತಿಯಯ್ಯಾ ಇದು! ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದ ನಿನಗೆ ಪಿಶಾಚಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ, ಹೀಗೆ ಕಾಲಕಳೆಯುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರಬೇಕೆ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ತೋರಿದನು.

ಎಲ್ಲವೂ ಕರ್ಮಫಲದ ಪರಿಣಾಮ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗುವವೆಂದಾಗಲಿ, ಅವನಿಂದ ಪಾಪದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಘಟಿಸುವೆಂದಾಗಲಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗದು. ಯಾವುದೇ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಲಿ; ಪ್ರಾರಬ್ಧಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಫಲವನ್ನನುಭವಿಸಲೇ ಬೇಕು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಮ ಏಧಿ ದೆನ್ನ ಬಿಡದು! ಇದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಯಾರು ಏನು ಮಾಡುವರು? ಅರಿಂದಲೇನಹುದು? ಪಿಶಾಚವು ನುಡಿಯಿತು.

ಯಾವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಅಧೋಗತಿಯಾಗುವುದೋ ಅಂತಹ ಕುಕಾರ್ಯವನ್ನು 'ವರ್ಣಾನಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಗುರುಃ' ಎಂದಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಎಂದಿಗೂ ಆಚರಿಸನೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು. ಪ್ರಾಚೀನ

(೫೨)

ಕರ್ಮವು ಒಳ್ಳೆಯದಿದ್ದರೇನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅನುಕೂಲಗೃಹದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪಂಚಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಸದಾ ಉನ್ನತಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೇ ಮಾಡುವನೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ನಿಮ್ಮ ಈ ಭಾವನೆಯು ಸರಿಯಾದದ್ದಲ್ಲ! ಉಚ್ಚ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಸದಾ ಸನ್ಮಾರ್ಗಿಯಾಗಿರುವನೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ.

ಮಾನವನು ಯಾವುದೇ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಲಿ, ಎಧಿ ವಶನಾಗಿ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿ; ಆದರೆ ಉನ್ನತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶನಾಗುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸಾಧನೆಯ ಬಲದಿಂದ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಹಾಗೂ ಈ ಜನ್ಮದ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೆ?

ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಮಾನವನಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಮಾನವನ ಪಾಪವೋಚನೆಗೆ ಅವೋಘವೂ ತೀರ ಸುಲಭವೂ ಆದ ಒಂದು ಸಾಧನವಿದೆ ಮಾನವನು ದೃಷ್ಟ್ಯಂತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದುಷ್ಟಲದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಾಗಲೂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಒಂದು ಬಾರಿ — ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಲ — ಆ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಸಾಕು! ಅವನ ಸಂಚಿತ ಪಾಪವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಧ್ವಂಸವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು!

ವಿಪ್ರವರ್ಯರೆ, ನೀವೆನ್ನುವದು ನಿಜವಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಕುಕರ್ಮಗಳ ಕುಫಲಗಳ ಒಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಚಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಾಸಿಗೆ ತಾರಕಮಂತ್ರದ ನೆನಪಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸುಕೃತದ ಸಹಾಯವು ಬೇಡವೆ? ತನ್ನ ತಾರಕಮಂತ್ರವು ಗೊತ್ತಾದರೂ, ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಫರಿಸುವ ಕ್ರಮ

(೫೪)

ಶ್ಯಾಗಿ ಗುರುತಪದೇಶವು ಬೇಡವೆ? ಇಂತಹ ಗುರುವು ದೊರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಂಜಿತ ಪುಣ್ಯದ ಬೆಂಬಲವು ಬೇಡವೇನು?

ನಿಜ. ಅಂತೆಯೇ ಬುದ್ಧಿವಂತರೆಂದು ಗರ್ವಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ತೀರ ಸುಲಭವಾದ ಸಾಧನವಿದ್ದರೂ, ಆ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡದೆ, ಅಧೋಗತಿಯ ಕೊಳಚೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿರುವರು. ಧರಧರನೆ ದುಷ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಾಪದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆ ಮಹಾಮಹಿಮನ ಲೀಲೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರಲ್ಲ! ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಪಠನಕ್ಕೆ ತೀರ ಸುಲಭವಾದ ರಾಮನಾಮವಿರುತ್ತಿರಲು, ಮಾನವನು ವಾಪಕರ್ಮಿಯಾಗಿ ನರಕಗಾಮಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದನೆ?

ಸಾಧುವರ್ಯರೆ, ನೀವೆನ್ನುವುದು ಸರಿಯಾದದ್ದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನನಗೆ ಈ ಅಧೋಗತಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತೆ? ಪಿಶಾಚಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮರದ ರೆಂಬೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೆನೆ? ನನ್ನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳಿರಿ. ನಾನು ಎಂಥೊಪವಕತದ ಹತ್ತಿರಿರುವ ಒಂದು ರಾಜ್ಯದ ನಿವಾಸಿಯು; ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ರಾಜಪುರೋಹಿತನು. ನನಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸನ್ಮಾನವು ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ನಾನು ಗರ್ವಿತನಾದೆನು. ಹಲವು ತರದ ಜನರು ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದ ಆಶೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ರಯಗೊಡುತ್ತಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ನಿಸ್ಸಾರ್ಥ ಭಾವನೆಯಿಂದಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥವು ಅಡಕವಾಗಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜನು ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಬಹುವಾನವಾದಿದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಾಲು ಇದ್ದದ್ದೇ. ಆರಸನು ನನ್ನ ತಿಫಾರಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ನವಕರಿ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಅವರ ಮೇಲೆ ನಾನು ಕಂದಾಯ ಕೊಡಿಸದೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿತರಾದ ಆ ಜನರು ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾದರೂ, ನಾನದನ್ನು

ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅರಸನಿಂದ ಹೇರಳ ಹಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಹೊರಟವರನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಆಶ್ರಿತರಾದ ಕಳ್ಳರಿಂದ ಸುಲಿಗೆಮಾಡಿಸಲಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿದವನಲ್ಲ. ನಾನು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮ-ವಿಧೂತಿಗಳಿಂದ ವಿಧೂಷಿತ ನಾಗಿದ್ದರೂ, ಜಪ-ತಪ-ದೇವಪೂಜಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಮಿಸಿದವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ನನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಆಲೋಚನೆ ನಡೆದಿರುತ್ತಿತ್ತು! ನಾನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಭಕ್ತನು! ದ್ರವ್ಯಸಂಹಯಕ್ಕಾಗಿ ಎಂತಹ ಹೀನ ಹೋರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆಗೈದವನು ನಾನಲ್ಲ! ನನ್ನ ಲಾಭವನ್ನೆಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ, ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಕೈಹಾಕಿದವನಲ್ಲ! ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಜನ-ಪೂಜನಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿದವನಲ್ಲ! ಆದರೆ ನಾನು ಒಂದು ದಿನ ನೀರಡಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ನೀರ ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆಯೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಪುಣ್ಯ ಬಲದಿಂದ ನಾನಿದುವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನೀರನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಬಂದೆನು; ಹಾಗೂ ದಿನಾಲು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಾದ ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತ ಬಂತು. ಈಗ ನನಗೆ ನನ್ನ ಮುಕ್ತಿಯ ಕಾಲವು ಸಂಪಿಸಿದೆಯೆಂದು ಅನಿಸಹತ್ತಿದೆ.

ವಿಂಧ್ಯ ದೇಶದ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆಯೇಕೆ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ರಾಜನು ಕಾಶೀಯಾತ್ರಿಗೆ ಸಪರಿವಾರ ಹೊರಟಿದ್ದನು. ಆ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಇದ್ದೆನು. ನನ್ನಂಥ ವಾಪಾತ್ಕನಿಗೆ ಕಾಶೀವಾಸವೂ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನವೂ ಘಟಿಸುವುದೆಂತು? ವಾಪಿತ್ಯನಾದ ನಾನು ಕಾಶಿಯ ಪುಣ್ಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡಬಾರದೆಂದೇ ಭೈರವನ ಸಂಕಲ್ಪ ವಿರಲಿಕ್ಕೆ ದೇಳು. ಅಂತೆಯೇ ರಾಜಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಹೊರಟ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒರುತ್ತರೆ, ಭೈರವನು ಸರ್ಪರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕಚ್ಚಿದನು. ನಾನು ತತ್ಕ್ಷಣವೆ ಮೃತ್ಯುಮುಖನಾದೆನು. ಬಳಿಕ ಪಿತಾಕನಾದೆನು. ಈ ಮಕ ದಲಿ ವಾಸಿಸಹತ್ತಿದೆನು.

(೫೬)

ಅಯ್ಯೋ! ಎಂತಹ ಅಧೀನಗತಿಯಿದು! ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ನಿರರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ! ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆವುದು ದುರ್ಲಭ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಧರ್ಮಿಯಾದ ಈ ಭಾರತವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ವೆತ್ತುವುದು ಕಠಿಣ. ಅದರಲ್ಲೂ ಪವಿತ್ರ ದ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ದುಸ್ತರ. ನೀನು ದುರ್ಲಭಗಳಾಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಯೂ ಅವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಹಾಳಾದೆ. ಮುಕ್ತಿಯ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದೊಡೆದ್ದು, ವಾಪದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದೆ

ಸದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆ, ಇನ್ನು ಈ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ತಕೊಂಡು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೇನು? ಗತಂ ನ ಶೋಷಯೇತ್ | ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆಯು ಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ನೀನು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟುವೆಯೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾದೀತು? ಕೃಮಿ ಕೀಟಕವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಪಶುವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಹುಟ್ಟಲಾರೆಯೆಂದು ಹೇಗೆ ಅನ್ನಲಿಕ್ಕಾದೀತು? ತುಳ ಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮನುಷ್ಯನಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟುವೆನು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ತುಂಬ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮಂತಹ ಸಾಧುಗಳ ನಿತ್ಯದರ್ಶನವನ್ನೂ ಜಲದಾನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ ನಾನು ಕ್ರಿಮಿ-ಕೀಟಕ ಜನ್ಮವನ್ನಾಗಲಿ, ಪಶುಜನ್ಮವನ್ನಾಗಲಿ ಹೊಂದುವುದು ಅಸಂಭವ. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೇ, ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರವು ಸನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಹಳವಾಯಿತು. ಶಕ್ತಿಹೀನನಾದ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಈ ಮಹದುಪಕಾರದ ಭಾರವನ್ನೆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿಮಗೆ ಯಾವದೆಂದು ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ ರೇನೇ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವದು. ನನ್ನಿಂದ ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಉಪಕಾರವಾಗುವಂತಿದೆಯೆ? ಇದ್ದರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳಿ. ನಾನು ಅದನ್ನು ಬಹು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾಡುವೆನು.

ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯಾವದೊಂದು ಕಾರ್ಯಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಇದೆಯೆ?

ಇರದೇನು? ಮಾನವ ಜನ್ಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೆ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ನಾನೀಗ ಸತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆನು; ದುಷ್ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಬಲ್ಲೆನು. ಮಾನವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಹಲವು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಬಲವು ನನಗಿದೆ.

ನನಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ದರ್ಶನವಾಗ ಬೇಕಾಗಿದೆ; ನಾನು ತುಂಬ ವ್ಯಾಕುಲನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹಲವು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನೆವಲಂಬಿಸಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಕೃತಕಾರ್ಯನಾಗದೆ ಡಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೇನಾದರೂ ಸಹಾಯವಾದೀತೆ?

ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಈ ಕೆಲಸವಾಗುವದು. ಇದು ಸದ್ಗುರುವಿನ ಕಾರ್ಯ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುರುವಿನ ಹೊರತು ಅನ್ಯನು ಮುಕ್ತಿಯ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಸಮರ್ಥನು. ನೀವು ಸದ್ಗುರುವಿಗೆ ತರಣು ಹೋದರೆ ಸಫಲ ಮನೋರಥರಾಗುವಿರಿ.

ಅಂತಹ ಸದ್ಗುರುವು ಯಾರು? ಅವನಲ್ಲಿರುವನು? ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೆ ಅವನು ನನಗೆ ದೊರೆತಾನು? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು.

ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ನಾನು ಬೇಗನೆ ಗುರುವಿನ ತೋರಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವೆನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ನುಡಿದನು.

ನೀವು ಮಹಾಧರ್ಮಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಿಗೆ ತರಣು ಹೋಗಿರಿ. ನೀವು ಅವರ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಸಂವಾದಿಸಿ, ಅವರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಿರಿ.

ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಿಂದರೆ ಯಾರು?

ಮಹಾತ್ಮಾ ಅಗ್ರದಾಸರ ಶಿಷ್ಯರು. ಪರಮ ವೈಷ್ಣವರು.

ಅವರಿರುವುದೆಲ್ಲಿ?

ಕರ್ಣಭಂಟಾ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ.

ಇನ್ನು ನನಗೆ ಅಪ್ಪನೇಕೆಂದಿರು. ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ಮಹದುಪಕಾರ ವಾದಂತಾಯಿತು, ಎಂದು ನುಡಿದು, ತುಳಸೀದಾಸನು ಧರದಿಂದ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು.

೬ ಸಾಧನೆ.

ರಾಮನ ದರ್ಶನಾತುರನಾಗಿದ್ದ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠ ತುಳಸೀ ದಾಸನು ಭಾವೀ ಗುರುವಿನ ಅನ್ವೇಷಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಬ್ರಹ್ಮದೈತ್ಯನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ದೊರಕಿದರು. ತುಳಸೀ

ದಾಸನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಮುಮುಕ್ಷು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯ ಪರಿಣತಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡೆ ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಗುರುವು ದೊರೆತನೆಂಬ ಭಾವನೆಯಾದುದು ಸಹಜವದೆ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿರಿಸಿ, ಆಜ್ಞಾಧಾರಕವಾಗಿ ಸೇವೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಗುರು ಅನುಜ್ಞೆಯಂತೆ ತದಸ್ಸಾಧನೆಗೋಸುಗ ಚಿತ್ರಕೂಟ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು; ಚಿತ್ರಕೂಟ ಪರ್ವತಕ್ಕೂ ತುಳಸೀದಾಸನ ಜನ್ಮಭೂಮಿಗೂ ಒಹಳ ಅಂತರವಿರಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡಿದರೆ, ಜನ್ಮಭೂಮಿಯ ನ್ನಾಗಲಿ ಶ್ವಕುಲಾಯವನ್ನಾಗಲಿ ಅವಲೋಕಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನವೇ ಏಕಮಾತ್ರ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದ್ದ ಆ ಸತ್ತುಕುಳನಿಗೆ ಮನೆಯ ನೆನಪಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾತೆಯ ಸ್ಮರಣೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಇಂದು

(೫೯)

ಮಾಯಾಮುಕ್ತನು. ಈಗವನಿಗೆ ಅನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಪಾದನೆಯ ರೋಧವು ತಿಲಮಾತ್ರವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಚಿತ್ರಕೂಟ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಾಧನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯ ವಾದ ಗುಹೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ವಾಸವಾದನು. ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸ ಹತ್ತಿದನು. ಪರ್ವತದ ಕಂದರದಲ್ಲಿಯೆ ನಿದಿಡಾರಣ್ಯ. ಏಕಾಂಶ ವಾಸ. ಫಲಾಹಾರ. ಗಿರಿನದಿಯ ಜಲವಾಸ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಏಕಾಗ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಾಧನೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುಂದಡಿಯಿಡುತ್ತ ನಡೆದನು. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಅವನು ಆಹಾರ-ನೀರುಗಳ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಇರುವನು. ಹೀಗೆ ಇರುತ್ತಿರಲು, ಮುಂದೆ ನಾಲಾರು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಮಾಧಿಭಂಗವಾಗಹತ್ತಿತು. ಅವನ ಆನಂದವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆಯಿತು. ಆ ಗಿರಿಕಂದರದ ಫಯಂಕರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ನಿರ್ಜನವಾದ ನಿದಿಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ, ಸಂಗವಿರಹಿತನಾದ ಆ ಯೋಗಿಯು ಆತ್ಮ ಪ್ರಸಾದದ ನಿಜಸುವಿಧದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯಹತ್ತಿದನು. ಹೀಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳ ಗಳು ಕ್ರಮಿಸಿದವು. ಜಿಡೆಗಳು ಬೆಳೆದವು. ದೇಹವು ಕ್ರಮವೂ ಕ್ಷೀಣವೂ ಆದರೂ, ಮೋರೆಯ ಆನಂದವೃತ್ತಿಯೂ ಕಣ್ಣುಗಳ ತೇಜವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಲಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ನಡು ಇರುಳಿನಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಾಸನು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಆಸನ ಮಂಡಿತನಾಗಿ ಯೋಗರತನಾಗಿರುವಾಗ ಹೆಂಡತಿಯು ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಂತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ: — 'ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು ತಮ್ಮ ಸಹಧರ್ಮಿಯು-ಸಹಚರಳು-ಅನುಗಾಮಿನಿಯು. ಗೃಹವನ್ನು ಮರೆದು ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದ ತಮ್ಮನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊ ಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆನು. ಭಾಸಮಾನವಾದ ರತ್ನಾವಳಿಯು ಉಜ್ಜರಿಸಿ ದೊಂಕಾಯಿತು.

(౬౦)

ఈగ ననగని నినగని యావ సంబంధమూ ఇట్లు. వేదాలన కుళసీదాసను ఇవనల్లు. ఆ కుళసీదాసను దీరే; ఈ కుళసీదా సను దీరే. జేండతిగి దీరకవనల్లు ఆత్మవనల్లు ఏక్రయసికేండు, పరమపురుషనన్న మరేదు, ప్రియకరీయ అజ్ఞాధారక సేవక నాగిద్ద కుళసీదాసను నానాగబడుదీ? నినగి జేగి కాణుత్తదీ? ప్రియరీ, ఈ ప్రసంగదల్లి ఈ దాసియేడనే రకస్యవాడువుదు సమంజసవే? తమ్మ తీరధక్కాగి ఎంతక కప్పవన్ను సహిరువేను? తీరమలయాద నాను జేగి తీరలి బళిదీనెను? ఎంబుదర ఏజార మాదిరి. ఏరకానలదింద దీంద ఈ అబలీయు భ్రాంత కాగి, అన్న-నిరెరుగకన్ను తీరేదు, గిరి కందరకల్లి సంకరిసి, నిమ్మన్ను కుడుకీకేండు బందిరువాగ నిరెవు హిగి కుడుగ్గా టికే మాడదీరకే? ఒండు ఏకవేళీయల్లి అజ్ఞానియాద నాను అఏ జారదింద మాతనాదిరబకుదు. అదక్కే ఈ తరద కపీర తిక్కేయే? వ్రాణనాధరీ, ఆ మాకు నిమ్మ మనస్సిగి కత్తివ్దరీ, నాను నిమ్మి క్షమే దీరేదువేను. అంగలాటి బేడికేండువేను. నన్న అపరాధవన్ను క్షమిసి, వేదాలనంకే స్నేహద్యవ్వియింద నేరీదిరి.

అదు ఏకవేళీయల్లు; అమృతసిద్ధియీరగ. నిరనాదిదుదు అసమంజసవల్లు; అత్కంక ఊపయుక్త. నిరనాదరిసిదుదు అప రాధవల్లు; పరవేరీపకార. పరమ గురు, నిన్న ఊపకారవన్ను నానేక్కు స్మరిసిదరలి తీరదు. అదరీ ఈగ నిరెను అదరిసుత్తికూ వుదలి, ఊర్దరిసుత్తిరువుదలి తీర అనుజీతవాదద్దు. యావుదు నిక్కవాదుదు? యావుదు అనిక్కవాదద్దు? సద్వస్తువావుదు? కీరవల మాయయింద వేరీకకవాదద్దు యావుదు? యావుదకల్లి

ನಿಕ್ಕು ಸುಖವಿದೆ? ಏಕರಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಿಕ ಆನಂದವಿದೆ? ಎಂಬುದನ್ನರಿಯದ-
 ಅರಿತಿದ್ದರೂ ವಿಪರೀತ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ—ಈ ಪಾಮರನಿಗೆ ಸದ್ಯಸ್ತು
 ವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟು, ಸನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತೋರಿದ ಪರಮ ದೇವ
 ತೆಯ, ಯಾವ ಮಾಯೆಯನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿಂದ ಹೊಡೆದೋಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣ
 ಇಾದೆಯೋ ಆ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ ತಿಲುಕಬೀಡ. ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು
 ಸದಾ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿರಿಸು. ಅವುಗಳಿಂದ ಕ್ಷಣಿಕವೂ ಹ್ಯುತವಾಗಬೀಡ.
 ಎಲ್ಲಿಯ ಪತಿ? ಎಲ್ಲಿಯ ಪತ್ನಿ? ಎತ್ತಣ ಸಂಬಂಧ? ಅರಿಗಾರಿಲ್ಲ!
 ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಉದ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇನ್ನು ಹೊರಡು. ನೀನಿಲ್ಲಿ
 ಬಹು ಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವದು ನಿನಗೂ ನನಗೂ ಅಹಿತಕರವು. ತುಳಸೀದಾಸನು
 ನುಡಿದನು.

ಪ್ರಾಣನಾಥರೆ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಚರಣದಾಸಿಯು. ಎಲ್ಲಿ ನೀವೋ
 ಅಲ್ಲಿ ನಾನು. ನನ್ನನ್ನು ದೂರ ಹೊಡೆದೋಡಿಸಬೇಡಿರಿ!

ನೀನು ನನ್ನ ಸಹಧರ್ಮಿಯಷ್ಟೆ? ಪತಿಯ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ
 ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಷ್ಟೆ? ಪತಿಯ ಆಜ್ಞಾಪಾಲನೆಯು
 ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವಷ್ಟೆ? ಪತಿಯ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆ
 ದೊಯ್ಯಲು ಬಂದ ನಿನಗೆ ಈ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಬೇಗನೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿಂದು
 ನಾನು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡುವೆನು. ಹೊರಡು, ನಿಂತು ಪತಿಯ ಆಜ್ಞಾಧಂಗ
 ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗದಿರು! ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಪತ್ನಿಯ ಆ ಮೂರ್ತಿಯು ಅಂತರ್ಧಾಸವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆ
 ಸ್ಥಳವು ತೊನ್ನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಹುಲಸೀದೇವಿಯ
 ಮೂರ್ತಿಯು ಕಾಣಹತ್ತಿತು. - ಅವಳ ದೀಪ ಸುಖವನ್ನು ನೋಡಿ
 ತುಳಸೀದಾಸನ ಮನಸ್ಸು ಕೊಂಚ ಹಂಚಲವಾಯಿತು. ಹುಲಸೀ
 ದೇವಿಯು:—ಅವ್ವಾ, ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಬಹಳವಾಗಿ ಹುಚುಕಿದೆನು. ಬಹು
 ಶ್ರಮಬಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು, ಎಂದಳು.

(೬೨)

ಏಕಮ್ಯಾ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ನಿನ್ನ ಹೊರತು ನನಗೆ ಗತಿಯಾರವ್ಯಾ? ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಆರ್ತ ಸ್ವರದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು.

ಅಮ್ಯಾ, ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಆ ರಘುನಾಥನೇ ಗತಿಯು. ಅವನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಚಿರಾಶ್ರಯ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ! ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಅಯ್ಯಾ, ಹೀಗೆಂದರೆ ಹೇಗೆ? ನಂದದಾಸನು ಎಂದೋ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವನು. ನೀನೂ ಹೀಗೆ ಗೃಹತ್ಯಾಗಿಯಾದೆ! ನಾನು ಯಾರ ನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರಲಿ? ಈ ಮುಪ್ಪಿನ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರಾರು?

ಅಮ್ಯಾ, ಯಾವನು ಪರಮ ಪುರುಷನು, ಯಾವನು ನಿತ್ಯನು, ಯಾವನು ಆರ್ತಪರಿತ್ರಾಣನು ಆ ಶ್ರೀಹಂಯನ್ನೇ ನಂದಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸು! ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಅನಿತ್ಯರು. ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ಕೈ ಬಿಡತಕ್ಕವರೇ! ತುಳಸೀದಾಸನೆಂದನು.

ಅವ್ಯಾ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಗರ್ಭಧಾರಣಿಯು. ಸಣ್ಣವನನ್ನು ದೊಡ್ಡವ ನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಹಡೆದಮ್ಮನು. ನನಗೆ ವ್ಯಥೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಡ! ನಡೆ, ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ.

ಜನನಿಯೆ, ಕ್ಷಮಿಸು.

ಮಾತೆಗೆ ಮನೋವ್ಯಥೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೇ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮ ವೇನಯ್ಯಾ? ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ನೀನೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆ? ಈ ವಿಪರೀತ ಆಚರಣೆ ಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟವರಾರು? ಹಡೆದ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ತುನೆ-ಮಾರುಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಆಕ್ರೀತರನ್ನು ಅನಾಥ ರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಆರಣ್ಯವಾಸಿಯಾದುವುದು ಧರ್ಮವಾದೀತೆ? ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ಪ್ರಿಯಜನರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಅದೃಷ್ಟವಾದ ಛಾಯೆಯನ್ನು ನಂದಿ

(೬೨)

ಶ್ರಮಬಡುವುದು ಧರ್ಮವೆ? ಇದೆಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮ! ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ದುರದೃಷ್ಟಿ! ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ನಿನಗೆ ಈ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತೆ? ಮಗನೆ ಬೇಡ! ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡು! ನಿನ್ನ ಈ ಕೃತದೇಹವನ್ನು ನೋಡಲಾರೆನು! ಒಳನೇರಿದ ಕಣ್ಣುಗಳು ನನಗೆ ಧಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿವೆ! ಸುಕು ಮಾರನೆ, ನಿನಗೇತರ ಕೊರತೆಯಿದೆ? ತಾಯಿ-ಕಂಡೆಗಳ ಭಾರ ಹೊತ್ತ ನಾನಿದ್ದೇನೆ. ರೂಪವತಿಯೂ ಗುಣವತಿಯೂ ಆದ ಅಂಗನೆಯಿದ್ದಾಳೆ. ಹೀಗಿರಲು ನೀನು ಅಡವಿಯ ವಾಣಿಜ್ಯ?

ಮಾತೆಯೇ, ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡು ಎಲ್ಲವೂ ಮಾಯೆ! ತಾಯಿ-ಮಗ, ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮ ಇವೇ ನೊಂದಲಾದ ಸಂಬಂಧಗಳು ನಿತ್ಯ ವಾದವುಗಳಲ್ಲ; ಅನಿತ್ಯವಾದವುಗಳು. ನಿನ್ನ ವಿವಾಹದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾನೆಲ್ಲಿದ್ದೆನು? ಈಗ ಆ ನನ್ನ ಜನಕನೆಲ್ಲಿ? ಅನಂತಪಥದ ದಾರಿಕಾರರಾಗಿದ್ದ ನಾನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಕೂಡುತ್ತೇವೆ; ಮತ್ತೆ ಅಗಲುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಧೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದಾಗಲಿ, ಬಿರಕಾಲ ವಿರಲೆಂದಾತಿಸುವುದಾಗಲಿ ನಿರೂಪಯುಕ್ತವಾದುದು. ಪುಣಪರಿಶೋಧ ಕ್ಯಾಗಿ ಹೊರಟ ನಾನು ಪುಣವಿರುವ ವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಬದ್ಧರಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆ ಪುಣವು ತೀರುತ್ತಲೇ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯು ಪ್ರವಾಸಿಗರಂತೆ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಗಂತವ್ಯ ಪಥದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಪುಣಾನುಬಂಧವು ತೀರಿದ ಬಳಿಕ ಅಗಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಆಪ್ತೇಷ್ಟರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಆ ಮುನ್ನಿನ ಸಂಬಂಧದ ಜೀರ್ಣೋಪಕ್ರಮದಿಂದ ಬಂಧಿಸ ಬಯಸುವುದು ಮೂರ್ಖತನ ವಲ್ಲದೆ ಬೇರಲ್ಲ! ನನ್ನ-ನಿನ್ನ ಪುಣಾನುಬಂಧವು ತೀರಿದೆ. ಇನ್ನು ನಾವಿಬ್ಬರು ಕೂಡಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ! ಮೇಲಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಈ ಮಗನು ಸಂಸಾರ ರಂಗನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಯಶಸ್ವಿಯಾದ ನಟನಾಗಿ, ಅಪಕೀರ್ತಿ ಕಾಲಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ತುತ್ತಾದವನಲ್ಲ. ಇವನು ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದ

(೬೪)

ಸಾರ್ಥಕತೆಯ-ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥದ-ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿರುವನು. ನಾನೀ
ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದು ಹೋದರೆ, ಕುಲಕೋಟಿಯನ್ನು ದ್ಧರಿಸು
ವೆನು. ಇದರಿಂದ ನೀನೂ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವೆ. ಇದು ನಿನಗೆ ಬೇಡವೆ?
ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ನಿತ್ಯವಾದುದು? ಯಾವುದು ಅನಿತ್ಯವಾದುದು?
ಆ ಭಗವಂತನೊಬ್ಬನೇ ನಿತ್ಯನು. ಮಾನವರ ಚಿರಸಂಬಂಧಿಕನು. ಮಾಯೆ
ಯಿಂದ ಭ್ರಾಂತನಾದ ಮಾನವನು ನಿತ್ಯಸಂಬಂಧಿಕನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು
ಮರೆದು, ಅನಿತ್ಯದ ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಚ್ಚಿ, ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಅಪಮಾನ
ವನ್ನೂ ತಾಪವನ್ನೂ ಹೊಂದಿ, ಹಲವು ವಿಧಗಳಾದ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾ
ಗುವನಾದರೂ, ಚಿರಸಂಬಂಧಿಕನನ್ನು ನೆನೆಯುವದಿಲ್ಲ! ಅಮ್ಮಾ, ಎಂತಹ
ಅಜ್ಞಾನವಿದು ನೋಡು. ನಿನ್ನ ಈ ಮಗನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತ
ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ವೊಡಲಿನ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಚಿರ
ಮಾಂಗಲ್ಯದ ಪರಮದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಧರದಿಂದ ಮುಂದಡಿಯಿಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.
ಇದು ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಲ್ಲವೆ? ಈ ತ್ರೀಲಾಮ ನೇವಕನನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನಗೆ
ಸಂತೋಷವಾಗುವದಿಲ್ಲವೆ? ಮಾತೆ. ಇನ್ನು ಹೊರಡು. ಇಲ್ಲಿರಬೇಡ.
ಕೃತಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗೆಂದು ಹರಸಿ, ನಿರ್ವಚಾರದಿಂದ
ಹೊರಟುಹೋಗು.

ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ವಿಫಲಮನೋರಥಳಾಗಿ ಹೊರಟಳು. ಆ
ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬೇರೆೊಂದು ಪುರುಷ ಮೂರ್ತಿಯು ಕಾಣಿಸಪತ್ತಿತು. ಕುಳ
ಸೀದಾಸನು “ನೀನು ಯಾರು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ನಾನು ಯಕ್ಷ.

ನಿನಗೇನು ಬೇಕಾಗಿದೆ? ನೀನಿಲ್ಲಿಗೆಲೆ ಬಂದೆ? ಕುಳಸೀದಾಸನು
ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು ನಿನಗೆ ಅಖಂಡೈತ್ಯರ್ಯವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.
ನಿನಗೆ ಐತ್ಯರ್ಯವು ಬೇಕಿಲ್ಲ!

(೬೫)

ಎಂತಹ ತುಡ್ಡನು ನೀನು! ಎಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ಮಾನವರಾದರೂ ಉಂಡಿ? ಯಕ್ಷನು ಕೇಳಿದನು.

ಇರಲಿ,-ಇಲ್ಲವಿರಲಿ. ಈ ವಿಚಾರವು ನನಗೆ ಬೇಡ! ನನಗೆ ಧನವು ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ! ತುಳಸೀದಾಸನೆಂದನು.

ಅಯ್ಯೋ, ಬುದ್ಧಿಹೀನನೇ, ನಾನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿರುವ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವೆಯಾ? ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಂಥ ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ಬೇರೆತಬ್ಬನಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿಯುಂಟಷ್ಟೆ? ಎದರೆ ಧರ್ಮವ್ರಾಣನಾದ ಆ ಧರ್ಮರಾಯನೂ ಧನಸಂಪಾದನೆಯ ಆಶೆಯಿಂದ ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿಲ್ಲವೆ?

ನೀನು ಅಂತಹ ಧರ್ಮವ್ರಾಣರಿಗೇನೇ ನಿನ್ನ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸು! ನಾನು ತೀರ ಕ್ಷುದ್ರ ಮನುಷ್ಯನು! ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಧನದಿಂದ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ!

ನೀನು ಕುಳಿತಿರುವ ಆ ಸ್ಥಳದ ಬುಡದಲ್ಲಿಯೆ.....

ಪಿಶಾಚನೆ, ದೂರ ನಡೆ. ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಡ! ಯಕ್ಷನು ಆದ್ಯತ್ಯನಾದನು. ಆ ಸ್ಥಳವು ಅರೆನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರ ಶೂನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಪಾವಕಾಶದಲ್ಲಿಯೆ ಪರಮಲಾವಣ್ಯಮಯಿಯಾದ ಪ್ರೌಢರಮಣಿಯೊಬ್ಬಳು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು. ತುಳಸೀದಾಸನು 'ಅಮ್ಮಾ ನೀನಾರು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ. ಆ ಕೆಂಗನು ಹೇಳಿದಳು.

ನಿನಗೇನು ಬೇಕು? ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಏಕೆ ಬಂದೆ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ನೀನು ಎಸಗಿದ ಈ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಪರಮಸಂತುಷ್ಟಳಾದ ನಾನು ನಿನಗೆ ಪರಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ನೀನು ನನಗೆ ನನ್ನ ಉಪಾಧ್ಯದೇವನಾದ ರಘುರಾಮನನ್ನು

ತಂದು ಕೊಡಬೇಕು.

ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದನ್ನುಳಿದು ಬೇರೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಬೇಡು. ಕೊಡಲೆ ಅದು ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಂತೆ.....

ಅಮ್ಮಾ, ನನಗೆ ಬೇರೇನೂ ಬೇಡ. ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಹೊರಡು.

ಸಾಧಕನೇ, ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡು. ಸಾವಿರಾರು ಯೋಗಿಗಳು ನೂರಾರು ಎರುಷ ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳಾಗಿ ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ, ನಾನವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಲಿದವಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಒಂದು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಎರಡು ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವರು; ಆದರೆ ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರು ಎರಲ. ಮಹಾತ್ಮಾ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯನು ಮಾತ್ರ ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ನಾನೀಗ ನಿನಗೆ ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುವ ಸಿದ್ಧನೇ.

ಅಮ್ಮಾ, ಯಾರು ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನಾಶಿಸುವರೋ ನೀನು ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗು. ನೀನು ನನಗೆ ಬೇಡ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನನಗೆ ಅಷ್ಟ-ಸಿದ್ಧಿ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ವತ್ಸ, ನೀನು ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯನಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದವನು.

ಛೇ, ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಡ. ಅಮ್ಮಾ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಧಿಮಾಸವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಡ. ನಾನು ತೀರ ಕ್ಷುಬ್ಧಕ ಪ್ರಾಣಿ. ಕೇವಲ ರಾಮನಾಮವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಿರುವೆನು ಮಾತ್ರ! ಉಳಿದುದೇನೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಾಧನೆಯೆಂದರೇನು? ಸಿದ್ಧಿಯೆಂದರೇನು? ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನೆಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಅರಿತವನಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಸುಡಿದನು.

ನಿನಗೆ ಏನೂ ಬೇಡವೆ?

ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಹೊರಡು.

ಆಗ ಆ ವೃಂದನಾರೀಮೂರ್ತಿಯೂ ಅದೃಶ್ಯವಾಯಿತು. ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು:—ವತ್ಸ, ನಿನ್ನ ಸಾಧನೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ನೀನು ದೇಗನೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಡರ್ಶನವನ್ನು ಹೊಂದುವೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಮಹಾರಾಜ, ನಾನಂತಹ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯೇ? ನನಗೆ ಕ್ಷಿಪ್ರದಕ್ಷಯ ರಘುರಾಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಘಟಿಸುವದೆ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಸಂದೇಹದಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗಿನ್ನೂ ಸಂಶಯವಿದೆಯೇ? ಏಕೆ ಸಂದೇಹಗ್ರಸ್ತನಾಗುವೆ? ಆ ಪರಮಪುರುಷನು ಪರಮ ದಯಾಕರನು. ಭಕ್ತನು ಹೃದಯದ ಆವೇಗದಿಂದ, ಏಕಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಲ ಅನನ್ಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕೂಗಿದರೆ ಸಾಕು; ಆ ದಯಾಮಯನು ಆಗಲೇ ಒಂದು ಭಕ್ತನ ಮನೋಭಿಕ್ಷವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವನು. ಭಕ್ತಾಭಿಮಾನಿಯೂ ಆತ್ಮತವತ್ಸಲನೂ ಕರ.ಣಾಸಾಗರನೂ ಆಗಿದ್ದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಒಲಿಸುವದು ಸಾಧಕನಿಗೆ ಒಂದು ಸುಲಭವಾದದ್ದು. ಇನ್ನು ಗುಹೆಯ ಹೊರಗೆ ನಡೆ. ಬೆಳಗಾಗ ಒಂದಿದೆ. ಸೂರ್ಯೋದರುಳ್ಳೆ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಗುರುದೇವನು ಅದೃಶ್ಯನಾದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಗುಹೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದನು. ಪೂರ್ವಾಕಾಶವು ದೀಪ್ಯಂತಿಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಪೃಥ್ವಿಯು ಅನಂದಮಯವಾಗಿತ್ತು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಸುತ್ತಲಿನ ವನಶೋಭೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಪರಮಹರ್ಷಿತನಾದನು. ಯಾವನೋ ಅದೃಶ್ಯಪುರುಷನು ಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ವನಶೋಭೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಟ್ಟಿರುವನೆಂದು ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ದೋಷಧೆಯಾಯಿತು. ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಮಿಳಿಯ ಒಣ್ಣದ ಹೂಗಳು. ಹೂವುಗಳು ಸಣ್ಣವಿದ್ದರೂ

ಸುಗಂಧ ಫಾರ್ವವಾದವುಗಳು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಹೂಗಳು ಸುವಾಸನೆಯಿಲ್ಲದ ಹಂದದಿಲ್ಲದ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ವರ್ಣಗಳ, ಅನೇಕ ಆಕಾರಗಳ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಾಸನೆಗಳುಳ್ಳ ಪುಷ್ಪ ಸಮೂಹ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಗಿಡಗಳ ಮೇಲೆ ಹೂವಿನ ಹಾಸುಗೆ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಕೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಭಾತ ಕಾಲದ ಸೃಷ್ಟಿ ಹವೆ, ತಂಗಾಳಿ, ಸುವಾಸನೆಗಳು ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದುದು ಸಹಜವದೆ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಅವರ್ಣನೀಯವಾದ ಆ ವನಶೋಭೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಈಶ್ವರೀಯ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ವಿಹ್ವಲನಾಗಿ ಹೋದನು. ಆ ಮಮತಾಮಯನ ಮನೋಹರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮನದಂದು ಕೈ ಮುಗಿದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು:—“ದಯಾನಿಧಿಯೆ, ನಿನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಆಗಾಧವಾದುದು. ಎಂತಹ ರೂಪ? ಎಷ್ಟು ವಿಧಗಳಾದ ಆಕಾರಗಳು? ಎಷ್ಟು ತರದ ಗಂಧ? ರೂಪ-ರಸ-ಗಂಧಗಳಿಂದ ದಶ ವಿಶ್ವಗಳನ್ನು ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸಿರುವೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿದೆ. ನೀನಿಲ್ಲದೆ ಈ ಹೂಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಈ ಲತಾಪತ್ರಗಳಿಗಾಗಲಿ ಈ ಶೋಭೆಯುಂಟಾದೀತೆ? ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಾಟಿ ಅನಂತವ್ಯಾಪಿಯೆ, ನೀನೆಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣದಿರುವೆನು! ನಿನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಅನುದಿನವೂ ಹಾತೊರಿಯುತ್ತಿರುವೆನು! ನಿನ್ನ ಪರಮ ಮಂಗಲ ರೂಪವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹೃದಯವು ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೊಳಿಸಲಿ? ನನ್ನ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವನೆ, ನೀನೆಡೆ? ನನಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ನೀನು, ಮೂರ್ತಿಮಂತನಾಗಿ ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲು. ನಿನ್ನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಕೃಪಿಸಿಗೊಳಿಸು.

ತುಳಸೀದಾಸನ ನೇತ್ರಗಳು ಭ್ರೇಮಾಕೃತಿಗಳಿಂದ ಫಾರ್ವವಾದುವು.

ಅವನು ಅವುಗಳನ್ನೆತ್ತಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದನು. ಪವಳತಡೆ
 ಕೆಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಆಶ್ಚಾರೀಹಿಗಳು ಮೆಲ್ಲನೆ ಸಾಗಿರುವುದನ್ನು
 ಕಂಡನು. ಅತಿ ಸುಂದರ ರೂಪದ ಆ ತರುಣರು ಸೈನಿಕ ವೇಷವನ್ನು
 ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ದಿಬ್ಬದಾಣಗಳಿದ್ದವು ತುಳಸೀದಾಸನು
 ಭಾವಾವೇಶದಿಂದ ಎಹ್ವಲನಾಗಿದ್ದ ಮೂಲಕ ಸವಾರರನ್ನು ನೋಡಿದ
 ನಾದರೂ ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಶ್ಚಾರೀಹಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ
 ಆಶ್ಚಾರೀಹಿಗಳು ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿ ಹೋದರು. ತುಳಸೀದಾಸನು ರಾಮ
 ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

ವೇಳೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಯಿತು. ಆದರೂ
 ತುಳಸೀದಾಸನು ಆ ಸ್ಥಳದಿಟ್ಟು ಕದಲಿಲ್ಲ. ಗುರುವು ಇಂದು ದೇವ
 ದರ್ಶನವಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು
 ನೋಡಿಯೆ, ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿ
 ದ್ದನು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನವು ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರವಾಗುತ್ತ ನಡೆ
 ಯಿತು. ಆದರೂ ತುಳಸೀದಾಸನು ಎಳಲಿಲ್ಲ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಾಯಂ
 ಕಾಲವಾಗಿ ಕತ್ತಲೆಯು ಪಸರಿಸಹತ್ತಿತು. ಆದರೂ ತುಳಸೀದಾಸನು
 ಇಚ್ಛಿಸಿದಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ. ಅವನು
 ನಿರಾಶನಾಗಿ 'ಗುರುದೇವ, ಎಲ್ಲಿ? ಶ್ರೀರಾಮನೇನಿ? ಈ ವರೆಗೆ ಮಾರ್ಗ
 ಪ್ರತೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದರೂ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ!' ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ನುಡಿದನು.

ಧತ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನೆ, ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟ ದೇವನ
 ದರ್ಶನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆ! ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ತುಳಸೀದಾಸನು
 ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡಿದನು. ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಗುರುದೇವನು ನಿಂತಿತ್ತು.

ಗುರುಮಹಾರಾಜ, ಎಲ್ಲಿ? ನಾನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ತುಳಸೀ
 ದಾಸನೆಂದನು.

ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಆಶ್ಚಾರೀಹಿಗಳಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೋದರು

ದನ್ನು ನೀನು ಕಂಡಿರುವೆ.

ಅಹಾ, ಅವರು ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರೆ? ನಾನೆಂತಹ ಅಜ್ಞಾನಿಯು! ನೋಡಿಯೂ ಅವರನ್ನು ಗುರುತಿಸದಾದೆನು. ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ನಡಿಯೆಕೆಡಹಿ ನಿಧಿಯ ಕಾಣದಂತೆ ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು?

ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯನೆ, ವ್ಯಥೆಗೊಳ್ಳದಿರು. ಶಾಂತನಾಗು. ಆ ರಘು ರಾಮನು ನಿನ್ನನ್ನು ದಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಹತ್ತರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತೆ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಒಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣುವನು. ಯಾಕಂದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಭಕ್ತರನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸುವುದರಲ್ಲೂ, ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಹುಡುಗಾಟ ವಾಡುವುದರಲ್ಲೂ ಬಲು ಅಕ್ಕರತೆ!

ಈ ಸುಯೋಗವು ನನಗೆ ದೊರೆಯಿತೆ? ನಾನು ಆ ರಘುರಾಮನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕಾಣುವೆನೆ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ನಿತ್ಯಿತವಾಗಿಯೂ ನೋಡುವೆ; ಆದರೆ ಲೀಲಾವಿನೋದನಾದ ಅವನು ವೇಷಾಂತರದಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಒರುವನು. ನೀನವನನ್ನು ಗುರು ತಿರುವುದು ಕಠಿಣ.

ಗುರುವರ್ಯರೆ, ಹೀಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಲಾರೆನು. ನಿತ್ಯವೂ ನನಗೆ ಅವನ ದರ್ಶನವಾಗ ಬೇಕು. ನಾನು ಅವನ ಸಹವಾಸಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಒರಮ ಗುರುವೆ, ನನ್ನ ಈ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಸಫಲವಾಗುವಂತೆ ಕರುಣಿಸು.

ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನೆ, ಅವಸರ ಮಾಡಬೇಡ. ಅಧ್ಯಯನಗೊಳ್ಳಬೇಡ. ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗೆ ಕಾಲಾನುಕೂಲವು ಬೇಕು. ಅನುಕೂಲ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಧಿಸುವುದು. ನೀನಿದರ ವಾಗ್ಗಾಢ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತ ಸಾಧನೆ ಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಬೇಕು. ನೀನು ಇನ್ನು ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನಗೆ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಯಸಾತಿಸಿದ್ದೇನೆ; ಹಾಗೂ ನೀನು ಸ್ಮರಿಸಿದಾಗ ನಿನ್ನ ಹತ್ತರ ಬಂದು

(೨೧)

ನಿಖುತ್ರೇನೆ ನೀನು ಕೃಂದಾವನದಲ್ಲಿದ್ದು ವೈಷ್ಣವರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆ. ಏನಾದರೂ ಸಂದೇಹವುಂಟಾದಾ, ಇಲ್ಲವೆ ಸಂಕಟವು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸು.

• ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯು ನನಗೆ ತಿರೀಕೀಧಾರೆಯಾದ್ದು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ತುಳಸೀದಾಸನು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ವೇದೀಯನ್ನೆತ್ತಿ ನೋಡು ವಕ್ಷರಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

೭ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ.

—೮೧೧೧೧—

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ವಗ್ರಾಮವಿತ್ತು. ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಸತಿಯಿತ್ತು. ಇವರಲ್ಲಿ ಸೀತಾಪತಿಯೆಂಬವನೊಬ್ಬನು. ಇವನು ಗ್ರಾಮಪುರೋಹಿತನು. ಇವನಿಗೆ ಸ್ವಂತದ ಹೂಲಿ-ಮನೆಗಳಿದ್ದವಲ್ಲದೆ, ಹಲವು ಯಜಮಾನರ ಮನೆಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಸೀತಾಪತಿಯು ಉದರನಿರ್ವಾಹಕ್ಕೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಉಂಟಾಗುವಂತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇವನು, ಇವನ ಹೆಂಡತಿ, ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳು, ನೋನೆಯರು, ಬೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಹೀಗೆ ಬಹುಜನರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಹಿರಿಯಮಗನಾದ ರಾಮದಾಸನು ಮನೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಸೀತಾಪತಿಯು ಬಾಳುವೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿದ್ದನು.

ಸೀತಾಪತಿಯು ಅಣ್ಣನ ಮಗನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು. ಇವನ ಹೆಸರು ಜಾನಕೀಪಲ್ಲದನು. ಸೀತಾಪತಿಯು ಮನೆಯ ಹೊಂದಿಗೆನೇ ಇವನ

ಜಾನಕೀಪಲ್ಲದನು. ಸೀತಾಪತಿಯು ಮನೆಯ ಹೊಂದಿಗೆನೇ ಇವನ

ಮನೆ. ಇವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡ-ಹೆಂಡಿರ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ನಿರುಜೆ. ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಸೀತಾಪತಿಯ ಹೆಚ್ಚಳವು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮತ್ಸರಗ್ರಸ್ತರಾದ ಇವರು ಸೀತಾಪತಿಯ ಅಹಿತವನ್ನೇ ಕೋರುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಬಹು ದುಷ್ಟನು. ಇವನು ಕಕ್ಕನ ಸಂಗಡ ಕಾಲುಕೆದರಿ ಜಗಳ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಶಾಂತಸ್ವಭಾವದ ಸೀತಾಪತಿಯ ಆಗಲಿ, ರಾಮದಾಸನೆ ಆಗಲಿ ಕೆಲಹಕ್ಕಿ ಉದ್ಯುಕ್ತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನಿಗೆ ಬಹು ಕೋಪ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಕ್ಕನೂ, ಕಕ್ಕನ ಮಗನೂ ತನಗೆ ಹೆದರುತ್ತಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಲವು ರೀತಿಗಳಿಂದ ಕಕ್ಕನನ್ನು ಕಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನ ಪೀಡೆಗಳಿಂದ ಸೀತಾಪತಿಯು ಬೇಸತ್ತಿದ್ದನಾದರೂ, ಪ್ರತಿಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಈ ಗುಣಮಣಿಯಾದ ಅಗ್ಲಾನ ಮಗನ ಕಾಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೀರವವಾಗಿ ತಾಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಗುರುವಿನ ಆಪ್ತನೆಯಂತೆ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ತುಳಸೀದಾಸನು ಒಂದು ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ದಿಬ್ಬಿಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಒಂದನು. ಧಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೊರಟು ಜಾನಕೀ ವಲ್ಲಭನ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು, ಜಯ ಸೀತಾ ರಾಮ! ಎಂದು ಕೂಗಿ ಮನೆಯವರಿಗೆ ತನ್ನ ಒರುವಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ್ದನು. ಸಾಧುವಿನ ಕೂಗಿನಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಇವನು:-ಎಲೊ, ನಾವು ಧಿಕ್ಕಿ ಹಾಕುವದಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತಿದ್ದು 'ಒಂದು ತುಣುಕು ರೊಟ್ಟಿ ಸಹೆ ಇಲ್ಲವೇನಪ್ಪಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಎಲೊ ಬೈರಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ? ಏನಿಲ್ಲ ಎಂಬುದರ ಗೊಡವೆ ನಿನಗೇಕೆ? ಮುಂದಿನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಂದು ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿ

ಲಿಲ್ಲವೆ? ಜಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ದೀಗ ಹೊರಡು! ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಗದ್ದರಿಸಿದನು.

ಹಾಗೇ ಆಗಲಯ್ಯಾ, ಹೊಗುವೆನು. ಕೋಪಗೊಳ್ಳದಿರು. ಗೃಹ ಸ್ಥಾಪ್ತಮಿಗಳು ಧಿಕ್ಕು ಕಠ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟುಮಾಡುವುದು ಅನುಚಿತವು! ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶವು ನನಗೆ ದೇಕಿಲ್ಲ; ನಡೆ. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನುಡಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದನು. ಇತ್ತರಲ್ಲಿ ನಿರುಜೆಯು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಪತಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ:—‘ಅತಿಥಿಯನ್ನು ಹಾಗೇ ಕಳುಹ ದೇಡಿರಿ. ನಾನು ನೀಡುವೆನು.’ ಎಂದು ಅಂದಳು.

ವಾಹವ್ಯಾ, ಒಳ್ಳೇ ಹೆಂಗಸು ನೀನು! ಈ ಗೋಸಾವಿಯ ಮೇಲೆ ನಿನಗಿಷ್ಟು ಮಮತೆಯೇಕೆ? ಈ ಬೈರಾಗಿಯೂ ಉಪವಾಸ ಸತ್ತರೆ ನಮ ಗಾಗುವದೇನು? ಒಣ ಹಿರೇಶನವು ನಿನಗೇಕೆ? ನಾನು ಧಿಕ್ಕು ಹಾಕುವ ದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹುತ್ತಿರುವಾಗ, ನೀನು ನೀಡ ಬಂದೆಯಾ? ಯಾರ ದನ್ನು ದಾನಮಾಡುವೆ? ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಯಾರದು? ನಿಮ್ಮ ಪ್ಪನ ಮನೆಯಿಂದ ಧಿಕ್ಕು ಕಠಿಗೆ ದಾನಮಾಡಲಿಕ್ಕೆಂದು ಏನನ್ನಾಡರೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವೆಯಾ? ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಅಂದನು.

ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಿದರೇನು? ಜಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ನುಡಿಯಬೇಡಿರಿ! ಅತಿಥಿಗಳ ಆಗಮನವು ಗೃಹಸ್ಥಾಪ್ತಮಿಗಳಿಗೆ ಸುದೈವದ ಸಂಗತಿಯು. ಅತಿಥಿಗಳ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸುವುದು ಮಹಾ ಪಾಪಕಾರ್ಯವು! ನಿರುಜೆಯು ನುಡಿದಳು.

ಒಳ್ಳೇ ಉಪದೇಶಗಳು ನೀನು! ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶವು ನನಗೆ ಬೇಕಾ ಗಿಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಆಟವನ್ನು ನಾನು ನಡೆಯಗೊಡುವವನಲ್ಲ! ಇದು ನನ್ನ ಮನೆಯೆ! ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಇಷ್ಟಿಯಂತೆ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು! ಜಾನಕೀವಲ್ಲ

ಭಸು ಹೇಳಿದನು.

ನಿರೂಪಿತಿಯು ಸಣ್ಣ ಬೋರೆಮಾಡಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು. ಅವಳೆಂದ ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಇವಳ ಮನಸ್ಕೃತಿ ಯನ್ನು ತಿಳಿದು:-“ಅಮ್ಮಾ ದುಃಖಿಸಬೇಡ. ನೀನೆಂದು ಕಾಳನ್ನು ದಾಸ ಮಾಡಿದರೂ ನಾನದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆನು,” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಎಲೈ ಭಂಡನೆ, ನಾನದನ್ನು ಸಹ ಕೊಡಗೊಡುವವನಲ್ಲ! ತಿಳಿಯಿತೆ? ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ನುಡಿದನು.

ಅಮ್ಮಾ, ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡುವೆನು; ವ್ಯಥೆಗೊಳ್ಳದಿರು. ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಪಂಚಾಮೃತ. ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇ ಬೇಕು. ಆದರೆ ನಾನೆಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ನೀನು ಅವಕಾಶ ದೊರೆತಾಗ ರಾಮನಾಮದ ಜಪಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗು. ಈ ಮಂತ್ರವು ನಿನಗೆ ಒದಗುವ ಆಶುಭಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಶುಭವೆಲ್ಲಿ? ಎಂದಿಗೂ ಜರಗದು! ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ರಾಮನಾಮ ಜಪದ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ‘ತಾನು ಕೆಟ್ಟ ಕಪಿ, ವಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೆಡಸಿತು!’ ಎಂಬ ನಾಣ್ಯದಿಯಂತೆ ಸಾಂಸಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಳೆಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಈ ಭಂಡತನವನ್ನಂಯದವನು ನಾನಲ್ಲ! ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗು! ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಹೇಳಿದನು.

ಆಯ್ಯಾ, ನಿನ್ನ ಈ ಮನೆಯು ಸುಟ್ಟುಹೋಗುವದರಲ್ಲಿದೆ! ದೂರವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ನಿನಗದು ಕಾಣಿಸದು! ನನಗದು ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ! ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ನೀನು ಸಂತಾಪಿಸಿಯಲ್ಲ! ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಳ್ಳನು! ನನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು

ಸುಡುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತವಾಸಣಿಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕು.

ಅವ್ವಾ, ನಾನು ಸುಡುವದಿಲ್ಲ! ಮನೆಸುಡುವವನೂ ಅಲ್ಲ; ನೊಂದಿ ಸುವವನು. ನೀನೇ ನಿನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆ! ತುಳಸೀ ದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಅದೇಕೆ? ಧವಿಷತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮನೆ-ಮಾರುಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ನಿನ್ನ ತಿಷ್ಠನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ? ಜಾನಕೀವಲ್ಲಧನು ಕೇಳಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಮಂದಹಾಸ್ಯದಿಂದ ಇಂತು ನುಡಿದನು:— ರಘು ರಾಮನ ಇಡ್ಡೆಯು ಹೇಗಿದೆಯೆ ಎನೋ! ಅದನ್ನು ನಾನಾಗಲಿ ನೀನಾಗಲಿ ಮುಂದಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಅಶಕ್ಯ!

ಜಾನಕೀವಲ್ಲಧನು ನಗಹತ್ತಿದನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಜಯ ಸೀತಾರಾಮ! ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದನು. ಸೀತಾಪತಿಯು ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕನು. ಸೀತಾಪತಿಯು ಸಾಧುವಿಗೆ ತಿರದಾಗಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನು. ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಹಣ್ಣು ತುಂದಿದ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಂದು ಸಾಧುವಿನ ಮುಂದಿರಿಸಿ, 'ಬೇಕಾದಷ್ಟು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿರಿ,' ಎಂದು ವಿನಂತಿಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಒಂದು ಹಣ್ಣನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ತನಗೆ ಇಷ್ಟೇ ಸಾಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗೃಹಿಣಿಯು ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಅತೀವಾಳದ ಹೊಂದಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಭೋಜನವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಹತ್ತಿದಳು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಎಷ್ಟು ಪರಿಹಾರಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಅವಳು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ಅನಿವಾರ್ತವಿಂದ ಅವಳ ದಿನ್ನಹವನ್ನು ಮಾನ್ಯಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಸೀತಾಪತಿಯೂ ಇವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ದಿಲ್ವರೆಯೂ ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಅದರಿಸಿದರು. ದಿಲ್ವರೆಯು ಉತ್ತಮದಾಣ.

(೩೩)

ಅಡುಗೆಮಾಡಿ, ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಊಟವಾದ ಬಳಿಕ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ದಿಲ್ವರಿಯು ತುಳಸೀದಾಸನ ಪತ್ತಿತ ಬಂದು:—“ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆನು, ನೀವು ಮಾತ್ರ ನನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸದಂತೆ ತೋರುಪದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಅಂದಳು. ತುಳಸೀದಾಸನು ನಿರುಕ್ತಿಸಿ ನೋಡಿದನು. ಅಪರೂಪ ಅವಳ ಮೊದಲಿನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದಾದನು.

ನೀವು ಬಾಬಾ ನಾನಕನ ಪರದಿಂದ ತುಟ್ಟಿದವರು. ತುಳಸೀದೇವಿಯ ಮಕ್ಕಳು. ದಿಲ್ವರಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಅಮ್ಮಾ, ನೀನು ಯಾರು? ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದೆ?

ನನ್ನ ತವರು ಮನೆಯು ರಾಜಾವುರವಲ್ಲಿದೆ. ನನ್ನ ತಾಯಿಗೂ ತುಳಸೀದೇವಿಗೂ ಸ್ನೇಹವು ಬಹಳ. ಆಕೃ-ತಂಗಿಯರಂತಿದ್ದರು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆಡಿಸಿರುವೆನು. ಅಂತೆಯೇ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಗುರುತಿಸಿದೆನು. ದಿಲ್ವರಿಯು ಅಂದಳು.

ಇರಬಹುದು.

ತುಳಸೀದೇವಿಯು ಎಲ್ಲಿರುವಳು? ನೆಟ್ಟಗಿದ್ದಾಳೆಯೇ? ದಿಲ್ವರಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ನಾನರಿಯೆನು. ಈಗ ಕಾತಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅಮ್ಮಾ, ಇನ್ನು ನಾನು ಹೊರಡುವೆನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೊರಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನವಾಗುವದೆಂದು?

ನೀನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಈ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆನು. ನೀವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿರುವಿರಿ; ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ದರ್ಶನವಾಗುವುದು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಇಲ್ಲಿರುವುದು ನಮಗೆ ಹಿತಕರವಲ್ಲವೆ? ಎಲೆ?

ಇಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಮನಸ್ತಾಂತರ ದೊರೆಯದು.

ಎಲೆ? ಏನಾಗುವುದು? ದಿಲ್ವಲೆಯು ಕೇಳಿದಳು

ಬೇಗನೆ, ಒಂದು ಎಸತ್ತು ಒದಗತಕ್ಕದ್ದಿದೆ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲವೆ? ಇದ್ದರೆ ಹೇಳಿಕೊಡಿರಿ.

ಅಮ್ಮಾ, ರಘುನಾಥನೇ ಉಪಾಯನು. ವಾನು ತೀರ ಕ್ಷುದ್ರ ಮಾನವನು. ನನ್ನಿಂದಾಗತಕ್ಕದ್ದೇನು?

ಹೀಗೆಂದರೆ, ವಾನು ಕೇಳುವವಳಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಧನಿಷ್ಠತನನ್ನು ಹೇಳಿದ ನಿಮಗೆ ಧನಿಷ್ಠತಾಳದ ಸಂಕಟವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗುವದಿಲ್ಲವೆ?

ಅಮ್ಮಾ, ತೋರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ವಸ್ತುವಿನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗದು. ಒನ್ನೆಮ್ಮೆ ತೋರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಕೂ, ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀನವಾಗಿರುವ ಸಂಧವವುಂಟು. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ, ತೆಂಗಿನ ಗಿಡವನ್ನು ನೋಡು; ಕಣ್ಣಿಗೇನೋ ಬಹು ದೊಡ್ಡದು; ಆದರೆ ಬಳಲಿ ಬಾಯಾರಿ ಹೋದ ಶಕ್ತಿಹೀನನಿಗೆ ಫಲವೀಯದು; ಸೂರ್ಯತಾಪದಿಂದ ಸಂಕಷ್ಟಿಸದು. ಹೀಗೆಯೆ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಘಾದಿದರೆ, ನಾನು ಕೇಳುವವಳಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಯಾವುದೊಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲ

ದರೆ, ವಾನು ನಿಮ್ಮ ಹರಣಗಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿವಳಲ್ಲ!

ಅಮ್ಮಾ, ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ; ಧರ್ಮಾಡರಣೆಯಿಂದಿದ್ದು ತೀರ ಹರಿಗೆ ದೊರೆಯಲಿರಿ. ತುಂಬಿ ಒಳಿತಿಗಾಗುವದು.

ದಿಲ್ಲದೆಯು ತುಳಸೀದಾಸನ ಜೀವನಗಮಲದ ದಿವ್ಯತೆ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ, ಭಜನೆಮಾಡುತ್ತ ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಹೊರದಿದ್ದನು.

೮ ಪತಿವಿರಹಿಣಿಯಾದ ಸತಿ.

→→→→●←←←←:

ಶ್ವಾವಳಿಯು ಅಂದು ಒಂದು ನಿಧನ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುತ್ತಾ ಕಟ್ಟುವಣನಗಳನ್ನಾಡಿ ಪತಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದಳು. ನಾಥನು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೆರೆದವು. ಅವಳು ತಾನು ಅನು

ಚಿತವನ್ನು ಆಡರಿಸಿದವೆಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದಳು. ಸೆರೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲದವನು ಸ್ನೇಹಿತರ ಅಗ್ರಹದಿಂದ ಸೆರೆಗೂಡಿದು ಬಾಯಿಗೆ ಒಂದಂತೆ ಬಡಬಡಿಸಿ, ನಿಶಿಯು ಇಳಿಯುತ್ತಲೇ ಹಳಹಳೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವಂತೆ, ರಶ್ವಾವಳಿಯು ಮರುಗಹತ್ತಿದಳು.

ರಶ್ವಾವಳಿಯು ಮಾತಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ತನ್ನ ಮಾತಿನ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಗಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದವಳಲ್ಲ. ತನ್ನಲ್ಲಿ ತೀರ ಅಸುರಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಪತಿಯು ತಾನಾದದ ಒಂದೆರಡು ಕಠೋರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಂಸಾರವಿರಕ್ತನಾದಾನೆಂಬ ಭಯವು ಅವಳಿಗುಂಟಾಗುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಅವಳು ಪತಿಯ ಕಿವಿಹಿಂಡುವದಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಮಾತಿನ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ಮೇರೆದಪ್ಪಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದಳು; ಅದರ ಪತಿಯು ತನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಭರದಿಂದ ಹೊರಟು ನಡೆದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು ಗಾಬರಿಯಾದಳು. ಮುಂದಿನ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಗಬಹುದೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು; ಅದರ ವಿಂಚಿತೋದ ಬಳಿಕ ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲದೇನು?

ನಮ್ಮ ಆಚಿನ ಒಡವೆಯು ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರವಿದ್ದಾಗ ನಾವು ಅದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಅದರವುಳ್ಳವರಾಗಿರುವೆವು. ಅದನ್ನು ದೂರಕ್ಕೆ ಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ, ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವೆವು. ಆ ವಸ್ತುವು ನಮಗೆ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ದೊರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಶ್ರಮಿಸಿ ಎಂದು ಸದಾ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವೆವು. ದೊರೆಯುವುದು ತಡವಾದಂತೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುವುದು; ಆದರೆ ಆ ವಸ್ತುವು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕೈಸೇರಿ, ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಚಿರವಾಸ್ತವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರತಕ್ಕಂತೆಂದರೆ, ನಮಗದರ ದಿಲಿಯು ತಿಳಿಯದಂತಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಅದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ಅನಾದರವನ್ನು ತೋರಿಸತೊಡಗುವೆವು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ದೂರಕ್ಕೆ ಸಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಮವನ್ನು ಮರೆಯುವೆವಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅದರ ಗರಜನ್ನು ಸಹ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತರುವುದಿಲ್ಲ! ಉಪೇಕ್ಷಿತ ವಸ್ತುವು ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಯಿತೆಂದರೆ, ಅಗ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೆರೆಯುವವು. ತೋರಿದ ಉಪೇಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಹಳಹಳಿಸುವೆವು. ಮತ್ತೆ ಹೇಗೆ ದೂರಕ್ಕೆ ಸಲಿಕ್ಕಾಗದಿದ್ದರೆ ದೀರ್ಘ ವಿಚಾರಕೃತ್ಯವಾಗುವೆವು. ಅದು ಅಪ್ರಾಪ್ಯವಾಗಿ ಹೋದರಂತೂ ನಮ್ಮ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯಿಲ್ಲದಾಗುವುದು.

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಪತಿಯು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಲೆ ಒಂದು ವ್ಯಸನಕೃತ್ಯವಾಗುವುದು. ಇವಳು ತನ್ನ ಪತಿಯಂತಹ ಸ್ವೈಯಂಸು ಕ್ಷಣಿಕ ಉತ್ತೇಜನ ಕೃತ್ಯವಾಗಿ ವಿರಕ್ತನಾಗುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲೆಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಇಂದು ರತ್ನಾವಳಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನದ ವಿಚಾರಗಳು ಹುಟ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಾವ ನಿಮಿತ್ತವೂ ವಿಕೇ! ತನ್ನ ಪತಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಚಿರಕಾಲಿಕವಾಗಿಯೆ ಅಗಲಿ ಹೋದನೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತು; ಮತ್ತು ಈ ಭಾವನೆಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ನೂರಂಟು ವಿಚಾರಗಳು ದಿಸತೊಡಗುವವು. ಅವಳು ಅರಿದಿನ ದಿನ

రాత్రియల్లి ఊటచూడల్లి. తాయ-కందేగళోడనే సరియాగి
 మాతాడల్లి. హాసుగేయన్ను హాసికేళ్ళల్లి. హాగేయ నేలడ
 మేలే చిద్దుకేండళు. కణ్ణేగే కణ్ణు కణ్ణల్లి. నిద్దే మాడ
 ల్లి. బేగిన జావడ పరేగే నేలడ మేలే కేరళాడూత్త కళమళ
 దింద వేళిగేళెదళు.

ఇన్నా దేళగాగిరల్లి. సుయోదయకే ఒందేరడు
 తాసుగళ అవకాశవిరబకుడు. రత్నావళయు కేరణేయింద
 కేరదిద్దళు. తాయ-కందేగళన్ను ఎద్దిసువ గీరణిగే కేరణ
 ల్లి. కేరణమనేయల్లి మలగిద్ద పరిజారికేయన్ను ఎద్దిసి, అవ
 లన్ను సంగడ కేరదుకేండూ మనేయింద కేరరట్టళు. ధరదింద
 నడేదు రాజాపురవన్ను నేరిదళు. సంధిప్రకాశవో చిద్దిక్తు.
 ఇన్నా అరుణేదయవాగిరల్లి. రత్నావళయు దాసియన్ను
 హిందురుగి కళుహికేట్టు ఊన్నాదినియింత మనేయన్ను కేరకళళు.
 తన్న మలగువ కేరణిగే కేరణిదళు; కేరణిదళు ప్రాణనాథ
 నిరల్లి. హాసుగేయన్ను పరకిసిదళు. వేదిలిసంతయే ఇత్తు.
 యారణి కేరకట్టెరల్లి. రత్నావళయు ఎదేయు ధస్సేందికు. అవళు
 దుఃఖాతిరేకదింద నేలడమేలే చిద్దుచిట్టళు. బాహ్యస్యప్తయన్ను
 పురా మరేదు చిట్టళు.

కుస కేరత్తి నల్లి కులసిదేవియు అల్లిగే బందళు. నేలసేయ
 ఇరవన్ను నేరణిదళు; హిగేలే మాడుత్తిరువే? ఎందు తిర
 స్కార సుడక స్వరదింద కేరళెదళు.

అత్తయవరే, ఇవరేల్లి? రత్నావళయు దిన ముద్దేయింద
 కేరళెదళు.

కులసిదేవియు అత్తయకళితకాదళు. ఇదేను హిగే

ಕೇಳುತ್ತಿರುವೆ? ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಅಕ್ಕಿ-ಗೋದಿಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಸಾಯಂಕಾಲ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ನಿನ್ನ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನೀರ ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವನು ಸ್ನಾನ-ಭೋಜನಗಳ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಕೂಡಲೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆತರುವುದಕ್ಕೆಂದು ಹೊರಟನು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆ? ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಅನುತಪ್ತ ಸ್ವರದಿಂದ:—ಆತ್ತೆಯವರೆ, ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಮಂದಭಾಗ್ಯಳು ನಾನು! ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನನಗೆ ಆ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತೆ? ನಿನ್ನ ನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಫಾನು ಮನಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾತಾಡಿ ಕಳುಹಿಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು! ಆಗ ಯಾವ ಪಿಶಾಚಿಯು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಹೊಂದಿತ್ತಿತ್ತು ಏನೆಂದಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದನು. ಇವರು ಕೋಪಗೊಂಡವರಾಗಿ, ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಹೊರಟು ನಡೆದರು. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆಂಬದನ್ನು ನಾನರಿಯೆನು. ನನಗೆ ದಿಳಿತನಕೆ ನಿದ್ರೆಹತ್ತಲಿಲ್ಲ ದುತ್ತಿಂತೆಯಿಂದ ಚಟಪಡಿಸಿ, ರಾತ್ರಿಯಿರುವಾಗಲೆ ಹೊರಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಾಳುಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟೆಯಮ್ಮಾ! ನನ್ನ ತುಳಸೀದಾಸನು ಒಂದು ಅಧಿಮಾನಿಯು! ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ನಿಟ್ಟುಸುರು ಬಿಟ್ಟು ನುಡಿದಳು.

ಇವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ಹೇಗೆ ಹೇಳದೇಕಮ್ಮಾ? ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಹಣೆ ಬರಹ! ನಾನು ಏಕೆ ಮಾತ್ರ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ! ನೀನು ಏಕಾಂತಾನುರಕ್ತನಾದ ಅಲೌಕಿಕ ಪತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ! ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ದುಃಖಾತಿರೇಕದಿಂದ ಮಾತಾಡಿದಳು. ರತ್ನಾವಳಿಗೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ತಪ್ಪು ಎಂತಹ ಗುರುತರವಾದುದು, ಎಂಬುದರ ಸರಿಯಾದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವಳಿಗೆ ಈಗ ಉಂಟಾಯಿತು. ವಿವಾದಾತಿರೇಕದಿಂದ ಮನೆ

ಗೆಲಸಗಳನ್ನು ಮರೆದು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು!

ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದರೂ, ತುಳಸೀದಾಸನು ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತೆಗೆ ಅನ್ನ-ನೀರುಗಳ ಪರವೆಯಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಣಿಕ ಉತ್ತೇಜನ ವಶದಿಂದ ಪತಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸಿ, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ದಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಸತಿಗೆ ಸ್ನಾನ-ಭೋಜನಗಳ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಸಾಯಂಕಾಲ ವಾಗುತ್ತಲೆ ಅತ್ತೆ-ಸೊಸೆಯರು ಹೊರಬಾಗಿಲ ಹತ್ತರ ಒಂದು ಕುಳಿತು ಮಾರ್ಗಪ್ರತಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದಿನನಾಥನು ಅಸ್ತನಾಗಿ ಕತ್ತಲು ಬೀಳುತ್ತಿತು. ಮೆಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆಂದು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ ದನಕರುಗಳು ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಸೇರತಕ್ಕದ್ದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಕರುಗಳ ದರ್ಶನದಿಂದ ಅವು ಸಂತೋಷಗೊಂಡವು. ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲೆಯು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹಬ್ಬಿತು. ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪಗಳು ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡವು. ದಣೆದು ಒಂದ ಒಕ್ಕಲಿ ಗರು ಪ್ರಿಯ ಜನರೊಡನೆ ವಿನೋದದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಪಾವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮನುಡಯಿಸಿ, ಪಸರಿಸಿ ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದನು. ಗ್ರಾಮವೆಲ್ಲವೂ ಆನಂದಮಯವಾಯಿತು; ಆದರೆ ಹುಲಸೀದೇವಿಗಾಗಲಿ, ರತ್ನಾವಳಿಗಾಗಲಿ ಕೊಂಡವೂ ಸಮಾಧಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ಹೃದಯದ ತಳಮಳದಿಂದ ಅರಿವುಗೆಟ್ಟು, ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ತುಳಸೀದಾಸನ ದಾರಿಯ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊರಗೆ ತುಸು ಸಪ್ತವಾಗುತ್ತಲೆ ತುಳಸೀದಾಸನೇ ಒಂದನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ ನಿರಾಶರಾಗಿ ಕೆಳವೋರೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಳ್ಯುವರು. ಕ್ರಮೇಣ ರಾತ್ರಿಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆಯಿತು; ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಿದ್ರಾಭಿಭೂತರಾದರು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಂತಿಯು ಮೂರ್ತಿಮಂತಾಗಿ ಪಸರಿಸಿತು; ಆದರೆ ಹುಲಸೀದೇವಿಗೂ ರತ್ನಾವಳಿಗೂ ಶಾಂತಿಯು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತೆ-ಸೊಸೆಯರು ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು

ಮನದ ದುಗಡುಡಿಂದ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕುಳಿತು ಕಳೆದರು.

ಮರುದಿನ ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿಯು ಕೆಲವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ತುಳಸೀದಾಸನ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ನಾಲಡ್ಯಕಡೆಗೆ ಜನರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು. ಪರಸ್ಕಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಜನರನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ಅವರಿಗೆ ತುಳಸೀದಾಸನ ತಪಾಸನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒರಲಿಕ್ಕೆ ಜಿನ್ನೆಯಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಗೃಹತ್ಯಾಗಿಯಾಗಿ ಹೋದ ಸಂಗತಿಯು ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹರಡಿತು. ಹುಲಸೀದೇವಿಗೂ ರತ್ನಾವಳಿಗೂ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಜನರು ಕಲೆಯಹತ್ತಿದರು. ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳ ಈ ವಹನಗಳಿಂದ ಆತ್ಮ-ಸೊನೆಯರ ಮನದ ಅಶಾಂತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿತೆ ಹೊರತು, ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮನುಷ್ಯನ ಹೊಟ್ಟೆಯೆಂಬುದು ಒಂದು ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾದ ವಸ್ತುವು. ಇದು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತನ್ನನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು. ಮನುಷನ ಆತಿದುಃಖದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲಹೊತ್ತು ಮಾತ್ರ ಇದು ನೀರವವಾಗಿ ಇರಬಹುದಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ಕಾಲ ಸುಮ್ಮನ್ನಿರದು. ಅಂತೆಯೇ ಇದು ಪುತ್ರ ವಿರಹದಿಂದ ಸಂತಪ್ತಳಾದ ಹುಲಸೀದೇವಿಗೂ ಪತಿವಿರಹದಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡ ರತ್ನಾವಳಿಗೂ ಉಪದ್ರವಗೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮ-ಸೊನೆಯರು ಮತ್ತೆ ಅನಿವಾರ್ಯದಿಂದ ಮನೆಗೆಲಸಗಳಿಗೆ ತೊಡಗಬೇಕಾಯಿತು. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ, ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಯ್ತು!

ಕಾಲವು ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು. ಆದು ಹುಲಸೀದೇವಿಯ ಹಾಗೂ ರತ್ನಾವಳಿಯ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಥಲವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮ-ಸೊನೆಯರ ದುಃಖವನ್ನು ಲಾಘವಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭರವಿಂದಲೂ

ಬಲಿಸಿಲ್ಲ. ಅದು ತನ್ನ ನಿಯಮದ ಮೇರೆಗೆ ನಡೆದಿತ್ತು.

ತುಳಸೀದಾಸನ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೋದವರು ತಿರುಗಿ ಬಂದರು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹುಲಸೀದೇವಿಯ ಹಾಗೂ ರತ್ನಾವಳಿಯ ಆಶೆಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಉತ್ತರವು ಯಾರಿಂದಲೂ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷವು ಕ್ರಮಿಸಿತು. ಅದರೂ ತುಳಸೀದಾಸನು ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹುಲಸೀದೇವಿಗೂ ರತ್ನಾವಳಿಗೂ ಆಕಾಂಕ್ಷಿತ ವಸ್ತುವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ದೀಳಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತೆ-ನೊನೆಯರು ನಿರಾಶರಾಗಿ ಹೋದರು.

ಒಂದು ದಿನ ರತ್ನಾವಳಿಯು ಸಣ್ಣವೊರೆ ಮಾಡಿ:—ಅತ್ತೆಯವರೆ, ಹೀಗೆ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆವುದು ಇನ್ನು ನನ್ನಿಂದಾಗದು. ಹೊತ್ತೇ ಹೋಗದಂತಾಗಿದೆ. ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಮಾಡಬೇಕೇನಮ್ಮಾ? ಹಣೆಯ ಬರಹದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಭೋಗಿಸಲೇ ದೀಕು! ಸಂಚಿತ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಉಪಭೋಗಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು! ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಅತ್ತೆಯವರೆ, ಈ ಹಾಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ನನಗೆ ಅಶಕ್ಯ ವಾಗಿದೆ. ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗೋಣ, ನಡೆಯಿರಿ.

ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದರೆ, ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಪರಿಹಾರವಾದೀತೆ? ಅಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ಸಿಕ್ಕಾನೆ? ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ಅತ್ತೆಯವರೆ, ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾದೀತು? ನಾನೇನು ಸರ್ವಜ್ಞೆಯೆ? ಇವರು ಇಂಥಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವರೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದೆನೆ? ನಾವು ಕಾಶಿಗಂತೂ ಹೋಗೋಣ. ಅಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಹುಡುಕೋಣ. ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟವಿದ್ದಂತಾಗಲಿ!

ನಾವು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದಾಗ ತುಳಸೀದಾಸನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆ?

(೧೫)

ನಾವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಮತ್ತೆ ಮನೆದಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ? ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ಅತ್ತೆಯವರೆ, ನೀವೆನ್ನುವುದು ನಿಜ; ಆದರೆ ಇವರು ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ರತ್ನಾ ವಳಿಯು ಅಳಹತ್ತಿದಳು.

ಅಮ್ಮಾ, ಹೀಗೆ ಅಭದ್ರ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬೇಡಿ! ಈಗ ಬೆಳವು ನಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಮುಖವಾಗಿದೆ. ಅದು ಸಂಯಾಗುತ್ತಲೆ, ಮತ್ತೆ ನಾವು ಸುದಿನಗಳನ್ನು ಕಾಣುವೆವು! ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಸೊಸೆಯ ಮಹಾ ಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ನುಡಿದಳು.

ಅತ್ತೆಸೊಸೆಯರು ಈ ತರದ ಶೂನ್ಯಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ವರುಷವನ್ನು ಕಳೆದರು. ಆದರೂ ಹುಲಸೀ ದಾಸನು ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ರತ್ನಾವಳಿಯು ಜಯ ತದೇಕ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ರಾತ್ರಿಯ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಜಾಗ್ರತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಶುಷ್ಕ ನಿಟ್ಟು ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ನಿಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಒಂದು ಕನಸು ಕಂಡಳು. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಜಟಾಧಾರಿಯೊಂದು ತೇಜಸ್ವಿಯೊಂದು ಆದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯೊಬ್ಬನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು:—“ನಾನೀಗ, ಇನ್ನೂ ನೀನು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವೆಯಾ? ಈ ಸ್ಥಳದ ದೊಡ್ಡ ಹವಿ ಎನ್ನೂ ಕಡಿಯಲೆಲ್ಲಿದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಮಹಾರಾಜ, ನಾನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ? ನನಗೆ ಬೇರೆ ಏನು ಸ್ಥಳವಾವುದು? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಳು.

ಯಾವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವನೋ ಅದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗು.

ಇವರನ್ನು ಈ ಮನೆಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವೆ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.
ಒಂದೇ ಒಂದು ದಿನ ಬರುವನು, ಕೇವಲ ಮಾತೃಭೂಮಿಯ

ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ!

ನನಗೆ ಇನ್ನು ಇವರ ದರ್ಶನವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ?

ಆಗುವದು. ಆದರೆ ಈ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ.

ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ?

ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ.

ಆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಕಾಣವಾದನು. ಕೂಡಲೆ ರತ್ನಾವಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ದೇವಗಾಗ ಬಂದಿತು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಹತ್ತರ ಮಲಗಿದ್ದ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸಿ, ಕನಸಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವ ಆಗ್ರಹತೊಟ್ಟಳು. ಹುಲಸೀದೇವಿಗೂ ಇದೇ ದೇಶಿತ್ತು. ಮಗನಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೋನೆಯೂ ಇಲ್ಲದಂತಾದರೆ ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ಇರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತ್ತು. ಅವಳು ನೋನೆಯ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ, ಕಾಶಿಗೆ ಹೋರಡುವುದನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ತೊಡಗಿದಳು.

ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ತೆ-ನೋನೆಯರು ಕಾಶೀಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೋರಟರು. ಪ್ರವಾಸದ ಅನುಕೂಲತೆಗಾಗಿ ಎರಡು ಚಕ್ಕಡಿಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದವು. ಒಂದರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹೇರಿದರು. ಬೇರೆಒಂದರಲ್ಲಿ ತಾವು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ದಾರಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ದೈತರಲ್ಲಿಯು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಗಟ್ಟಿಗರನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರಕೊಂಡರು. ಒಂದಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುವವರಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇದ್ದರು. ಚಕ್ಕಡಿಗಳು ಈ ಯಾತ್ರಿಕರನ್ನೂ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕಾಶಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದವು.

ಎತ್ತಿನ ಒಂದಿಗಳು ಎರಡು ದಿವಸ ದಾರಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿದವು. ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿಬಿಡವಾದ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕವು. ಈ ಅಡವಿಯನ್ನು ದಾಟುತ್ತಲೆ, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗ್ರಾಮವಿತ್ತು. ಬೇಗನೆ ಆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ

ಸ್ನಾನಾಹಾರಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಯಾತ್ರಿಕರು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಅಡವಿಯು ಅಂಥ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹಿಂಸ್ರಪಶುಗಳರಲಿಕ್ಕೆ ಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ನಡಿಸುವವರು ಯಾತ್ರಿಕರು ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹುಲಿ-ಕರಡಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಸತ್ತುಹೋದ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಜನರ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಕಾರಣ ಇವರು ದುಷ್ಟವ್ಯುಗಗಳ ಕಾಟವೆಲ್ಲೆಯೊದಗುವದೋ ಎಂದು ಭಯಪಡ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮೇಲಾಗಿ ದಾರಿಯು ಸವಾಟಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಏರಿ-ಇಳುಕಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿತ್ತು. ಈ ಭಯಂಕರ ದಾರಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಿಸುವದು, ಅವರಿಗೆ ತೀರ ತ್ರಾಸಿನ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಒಕ್ಕಡಿ ಎಲ್ಲಿ ಬೀಳುವದೋ, ತಮಗೂ ಎತ್ತುಗಳಿಗೂ ಎಲ್ಲಿ ಅವಾಯ ವಾದೀತೋ ಎಂದು ಸವಾ ಯಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಳ್ಳರ ಹಾವಳಿಯಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಕಾರಣ ಅತ್ತೆ-ನೆನೆಯರು ಒಳಗೆ ಭಯದಿಂದ ಕುಳಿತಿ ದ್ದರು. ಬಂಡಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುವವರೂ ರಕ್ಷಿಸುವವರೂ ತುಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಬಂಡಿಗಳು ಸಾಗಿರಲು, ಒಂದು ತೀರ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳವು ಹತ್ತಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಹೊಡೆಯುವಂತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸೀಳಿದಾರಿ; ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ತೆಗ್ಗುಗಳು. ದಾರಿಯು ಇಳುಕಲ. ಕಾರಣ ವಾಹಕರೂ ರಕ್ಷಕರೂ ಕೂಡಿ ಒಂದೊಂದೇ ಬಂಡಿಯನ್ನು ವಾರುವಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಒಂದು ಬಂಡಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ಒಬ್ಬಂದೊಮ್ಮೆಲೆ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಮಂದಿ ಕಳ್ಳರು ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡರು. ಅತ್ತೆ-ನೆನೆಯರು ಭಯಂಕನಿತರಾಗಿ ಹುಡುಗಿ ಕುಳಿ

ತಿಪ್ಪರು ಕಳ್ಳರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವರು ಅಲ್ಪಾಯಾಸದಿಂದ ಬಂದಿಯನ್ನು ಸುಲಿದರು. ರತ್ನಾವಳಿಗೆ ಕೆಳಗಿಳಿಯುವಂತೆ ಅಪ್ಪಾಣಿಸಿದರು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಭಯವಿಹ್ಮಲೆಯಾಗಿ ಅತ್ತಯನ್ನಂಟಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಜೋರರ ಇಂಗಿತವೇನಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ಗೇನಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಹೈಮೇಲಿನ ಅಭರಣಗಳ ಆಶೆಯಿಂದ ಹೀಗೆನ್ನತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ಅದರನ್ನು, ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದಳು; ಆದರೆ ತ್ಯಾಜ್ಯರು ಕೇವಲ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಆ ಅತ್ತ-ನೊನೆಯರ ಕೂಗಾಟಕ್ಕೂ, ಅರ್ತಭೃವಿಗೂ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡದೆ ರತ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತರು. ಭರದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಚೀತ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿಯಿಂದಿಳಿದಳು. ಆ ಸುಲಿಗೆಗಾರರನ್ನು ದೆನ್ನೆಟ್ಟಿದಳು; ಆದರೆ ಕೊಂಚ ನಡೆಯುತ್ತಲೆ ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು.

ವಾಹಕರೂ ರಕ್ಷಕರೂ ಒಂದು ಬಂದಿಯನ್ನು ವಾರುಗಾಣಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡಿದರು. ಗಾಬರಿಯಾದರು. ಕಳ್ಳರು ರತ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವುದು ಇವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಇವರಿಗೆ ಆ ದಾರಿಯು ತೀರ ಅಪರಿಚಿತವಾದದ್ದು. ಕಾರಣ ಇವರು ದೆನ್ನು ಹತ್ತಿಹೋಗಿ ಕಳ್ಳರನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹಿಡಿದರೂ, ಅವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ರತ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತರುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಇವರು ಕಳ್ಳರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗುವ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿದ್ದ ಹುಲಸೀದೇವಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚರ ಪಡಿಸಿದರು. ಮುಂದಿನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಕಳ್ಳರ ತವಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಹುಲಸೀದೇವಿಯನ್ನು ಬಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರು.

౯ వివిధతೆಯల్ని ఏకత్వ.

ఈసీదాసను వృందావనಕ್ಕೆ బంద సమయದಲ್ಲಿ జల వరు చేసరువాసిగళాగిద్ద వృక్షవరు అల్లి చావ చాగిద్దరు. భగవద్ద క్రరాద ఇవరల్లి దీవ- గీలీస్వామియు శ్రీశృతవ.ను. రఘునాథనేంబ భాగవతను భగవత్కీమదల్లి మియురీదవనాగి ఎల్లీల్లియుల శ్రీ జరియున్ను జుడుకుత్త అలీయుత్తిద్దను. ధట్టగీలీస్వామియు రాధామాధవన ముత్తియ ముందీ భజన-పూజనగళిగేండు కుళితు ఈశ్వరియు ప్రేమదింద ఎట్టరదప్పి జీలీగుత్తిద్దను. ఇనల్లి అనేక భక్తరు కృష్ణప్రేమదింద మత్తరాగి మనఃపూత అజరణే యల్లిద్దరు.

తుళిసీదాసను వృందావనಕ್ಕೆ బందు నీలీదిదను; ఎల్లీ డ్లియుల రాధా-కృష్ణర జయజయకారవే; ఎల్లి నీలీదిదరల రాధా- కృష్ణర పూజే; రాధా-కృష్ణర గుణకీర్తన; ఎల్లి జీలీదిదరల రాధా-కృష్ణర ప్రేమమహిమేయున్ను ఒట్టిసువ పురాణ-పుణ్యకథి గళు. ఎల్లి సంజరసిదరల, రాధా-కృష్ణర భజనే, పూజే, మంగళారతి. తుళిసీదాసన ఊవాస్యదీవను కృష్ణనల్ల; అదరే వృందా వనదల్లి కృష్ణనే ఏగ్రహగళి ఏగ్రహ. రామన ముత్తియే అల్ల. తుళిసీదాసనేను మాడదీకే? ఇవను ఒందు స్థళవన్ను చావ కళాగి గీలీత్తమాదికీలీండు, సదా అల్లియే ఇద్దు, రామనామద భజనేమాడకత్తిదను. కీవిగళు గడజిక్కువంకే ఇవను స్వరగ్గీ యుత్తిద్దను. యజరందరీ, జీలీరగీ ఊత్తరకచాగుత్తిద్ద రాధా-

ಕೃಷ್ಣರ ಜಯಜಯಕಾರವು ತನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳದಾರದೆಂಬುದು ಇವನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ಜೀವಗೋಸ್ವಾಮಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿಯು ತಿಳಿಯಿತು. ಇವನು ಒಂದು ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯಸಮೇತನಾಗಿ ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಜೀವಗೋಸ್ವಾಮಿಯ ಪರಿಚಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಜೀವಗೋಸ್ವಾಮಿಗೆ ತುಳಸೀದಾಸನ ಗುರುತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ವೇದಲು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ಜೀವಗೋಸ್ವಾಮಿಯ ಮಹತಿಯನ್ನು ಜನಮುಖವಿಂದ ಕೇಳಿದವನಾಗಿದ್ದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟರದಿಂದ ರಾಮಧಜನೆ ಮಾಡುತಲಿದ್ದನು. ಜೀವಗೋಸ್ವಾಮಿಯೂ ರಾಮಧಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾದನು. ಇಬ್ಬರೂ ರಾಮನಾಮದಲ್ಲಿ ಮೆಯ್ಯರೆದರು. ಇಬ್ಬರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರೇಮಾಕ್ರಮದಿರಹತ್ತಿದವು. ದರ್ಶಕರು ದಿರಗು ಗೊಂಡು ಈ ಭಕ್ತಶಿಖಾಮಣಿಗಳ ಭಗವತ್ಪ್ರೇಮದ ಆಟವನ್ನು ನೋಡು ತಲಿದ್ದರು. ತುಳಸೀದಾಸನು ವೇದಲು ಎಚ್ಚತ್ತನು. ಶಾಂತನಾಗಿ ತನ್ನೆದುರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಜೀವಗೋಸ್ವಾಮಿಯಾರೆಂಬುದನ್ನೂ, ಅವನ ಭಕ್ತಿಯ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನೂ ತರ್ಕಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ತಡವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೂಡಲೆ ಜೀವಗೋಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆರಿದಿದ್ದನು. ಜೀವಗೋಸ್ವಾಮಿಯು ಧಜನೆಯಲ್ಲಿಯು ತನ್ನಯ ತೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತು ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಹಿಡಿದದ್ದಿಸಿ, ತಾನು ಸಮಸ್ಯಾರ ಮಾಡಿ, ಇಂತು ನುಡಿದನು: — ನೀನು ಪರಮ ವೈಷ್ಣವನು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯನು; ನಾನು ನಿನಗೆ ತಪಶಾ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಸಂಕೋಡಗೊಂಡವನಾಗಿ: — ಭಕ್ತ ಶಿಖಾಮಣಿಗಳೆ, ನನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ನನಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಥಾವು ಈ ಭಾರತವರ್ತದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪಂಡಿತ ಶ್ರೀಕೃರಂದೂ, ಭಕ್ತ

ಜೊಡಾತುನೆಗೆಂದೂ ಬ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಿರಿ! ನಾನು ನಿಮ್ಮ ದಾಸಾನುದಾಸನಾಗಲಿಕ್ಕೂ ಅಪಾತ್ರನು! ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಚ್ಚಾನಿಯೆ, ಯಾರು ಯಾರ ದಾಸರು! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಶ್ರೀ ಪರಿಯ-ಅರಣದಾಸರು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಬಲ್ಲ ಆ ಕಘುರಾಮನು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪಿತನು, ಪ್ರಧು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಪಾದ ಸೇವಕರು. ಬೇವಗೋಸ್ವಾಮಿಯು ಹೇಳಿದನು.

ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ರಾಮನಾಮವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಮಾನಂದಿತ ನಾದೆನು. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಕೃಷ್ಣನಾಮದ ಜಯಜಯಕಾರವು ನಡೆದಿದೆ. ತುಳಸೀದಾಸನು ನುಡಿದನು:

ಕೃಷ್ಣನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯವನ್ನಾಕರ್ಷಣ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ರಾಮನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯವನ್ನು ರಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರಲ್ಲಿ ಭೇದವಿದೆಯೇ? ಆ ರಾಮನೇ ಹೆಸರನ್ನೂ ರೂಪವನ್ನೂ ಓದಲಾಯಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ.

ನೀವು ಹನುಮಂತನ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಾ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ಮಾಡದೇನು? ಅಂಜನೇಯನ ಮುಖವು ಓಂಕಾರವು. ಬಾಲವು ಪ್ರಕೃತಿಯು. ಅದರ್ಶಭಕ್ತನಾದ ಮಾರುತಿಯು ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಹೊರತು ರಾಮದಂದ್ರನನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸುವದು ಅಸಾಧ್ಯ!

ಆದರೆ ನೀವು ಸೀತಾರಾಮರ ಭಜನೆ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ!

ಸೀತಾರಾಮರ ಭಜನೆ ಮಾಡದಿದ್ದವರು ವೈಷ್ಣವರಲ್ಲ! ಯಾವನು ವೈಷ್ಣವನೋ ಅವನು ಸೀತಾರಾಮರ ಅಥವಾ ರಾಧಾ-ಕೃಷ್ಣರ ಭಜನೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಸೀತಾರಾಮ ಹಾಗೂ ರಾಧಾ-ಕೃಷ್ಣ ಈ ಯುಗಲ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಯಾವನಿಗೆ ಯಾವುದು ರುಚಿಸುವುದೋ ಅವನು ಅದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆ ನಾಮವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸ

(೯೨)

ಬಹುದು. ಭಜನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ವೈಷ್ಣವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣನೆಂದು ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ವೇಣುಧರನಾದ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಪೂಜೆ ಸುವರು. ಉಳಿದವರು ರಾಮರಾಮನೆಂದೆನ್ನುತ್ತ ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾದ ರಾಮನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುವರು. ಪುರಾಣಪುರುಷನಾದ ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ನೇಹದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವನು. ಸರಿ ಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವನು.

ತಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ರಾಮಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ಅವರು ಪರಮವೈಷ್ಣವರು. ರಾಮನಾಮದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮಿಗಿಲಾದ ಪ್ರೇಮವಿತ್ತು!

ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ರೂಪವನ್ನು ಇಷ್ಟಿಯ ಯಾವ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲೂ ನಾನು ಕಾಣದಾಗಿರುವೆನು! ತುಳಸೀ ದಾಸನು ನುಡಿದನು.

ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಸರಿ! ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ, ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಆ ಮೂರ್ತಿಯು ನಿನಗೆ ಕಾಣಲೇಬೇಕು! ಯಾಕೆಂದರೆ, ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ನಿರ್ಗುಣ, ನಿರಾಕಾರ, ನಿಷ್ಕ. ನಾವು ನಮಗೆ ಬೇಕೆಂದಂತೆ ಅವನ ರೂಪವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವೆವಲ್ಲದೆ, ಅವನಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಒಂದು ರೂಪವಿಲ್ಲ!

ತಾವು ಪರಮಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಶ್ರೇಷ್ಠತಮಭಕ್ತರು. ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶ ಶ್ರವಣದಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆನು! ತುಳಸೀದಾಸನು ಅಂದನು.

ನಾನು ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸೇವಕನಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನ ಭಕ್ತರ ದಾಸನೂ ಅಹುದು, ಇದರಿಂದ ನಾನು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸೇವಕನೆಂಬುದು ಸಹಜ. ನನ್ನ ಜ್ಞಾನವೂ, ಬುದ್ಧಿಯೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದದ್ದು. ಇಂತಹ ನಾನು ನಿಮ್ಮಂತಹ ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವದೇನು?

(೯೩)

ನೀವು ಇಂದು ಕರುಣಿಸಿದ ಉಪದೇಶ-ದಾನವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಚು ದಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಈ ಅನರ್ಥವಾದ ಉಪದೇಶವಿಂದ ನಾನಿಂದು ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿರುವೆನು. ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಗ್ರಹದ ದರ್ಶನ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬರೋಣ, ನಡೆಯಿರಿ. ತುಳಸೀದಾಸನು ನುಡಿದನು.

ಹತ್ತರದಲ್ಲೆಯೇ ಮದನಗೋಪಾಲನ ಗುಡಿಯಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ.

ಎಲ್ಲರೂ ಗುಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದರು. ಪೂಜಾರಿಯು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಆರತಿಯ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ವೃಂದಾವನ ನಿವಾಸಿಗಳು ಈ ಆರತಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆಂದು ಬರುತ್ತಲಿದ್ದರು ಜೀವಗೋಸ್ವಾಮಿಯು ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನೂ, ಶಿಷ್ಯರನ್ನೂ ಕರೆಕೊಂಡು ದೇವಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಪೂಜಾರಿಯು ಇವರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಜೀವಗೋಸ್ವಾಮಿಯೂ ಇವನ ಶಿಷ್ಯರೂ ದೇವರಂಗ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು; ಆದರೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ; ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಿರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತನು ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ:—ನನ್ನ ಆ ಧನುರ್ಧರನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಇವನೇ ನಿನ್ನ ಆ ಶ್ರೀರಾಮನು. ಜೀವಗೋಸ್ವಾಮಿಯು ಹೇಳಿದನು.

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳಿಲ್ಲವಲ್ಲ!

ಚನ್ನಾಗಿ ನೋಡು! ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ನೋಟವು ಹೋಪು ರಹಿತವಿದ್ದರೆ, ನಿನಗೆ ನೀನು ಇಚ್ಛಿಸುವಂತೆ ಕಾಣಲೇಬೇಕು! ಗೋಸ್ವಾಮಿಯು ನುಡಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡನು: ಕಥುರಾಚಾರ್ಯ

(೯೪)

ಜಯದೋರು. ನಿನ್ನ ಈ ದಾಸನಿಗೆ ದರ್ಶನಕೊಡು. ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಕೊಳಲನ್ನು ದಿಸಾಟಿ, ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ! ಇಲ್ಲವಾದರೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸನು!

ಕೊಡಿದ ಜನರು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಮದನಗೋಪಾಲನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಲಿನ ಬದಲು ಧನುರ್ಬಾಣಗಳು! ತುಳಸೀದಾಸನು ಗದ್ದದಕಂಠನಾಗಿ ಮದನಗೋಪಾಲನ ಚರಣತಲದಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಹತ್ತಿ ಜನು. ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪ್ರೇಮಾತ್ಮಗಳಿಂದ ಆದ್ರವಗೊಳಿಸಿದನು. ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಕೃತಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಸೆತ್ತೀಶ್ರ ಮಾಡ ಹತ್ತಿದನು.

ರಾಮಾಯ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ರಾಮಭದ್ರಾಯ ವೇಧನೇ |

ರಘುನಾಥಾಯ ನಾಥಾಯ ಸೀತಾಯಾಃ ಪತಯೇ ನಮಃ ||

ಧಕ್ಕೀಶ್ರಮನೆ, ರಘುನಾಥನೇ ಕೃಷ್ಣನು, ಕೃಷ್ಣನೇ ರಘುನಾಥನು ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗಲಾದರೂ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡೆಯಷ್ಟೆ? ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಒಂದು ರೂಪವಿಲ್ಲ, ಆಕಾರವಿಲ್ಲ. ಧಕ್ಕನು ಯಾವ ರೂಪವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಧಕ್ಕಿಯ ಬಲದಿಂದ ಬಲವಾಗಿ ಕೂಗು ಪನೋ ಆಗ ಧಕ್ಕಮನೋಭೀಷ್ಟಪೂರ್ಣನಾದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಮೈದೋರುವನು. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳನ್ನೂ, ಆಕಾರಗಳನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವವರು ನಾವೆಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾದದ್ದು. ಧಕ್ಕಾಧೀನನಾದ ಆ ಗೋಪೀವಲ್ಲಭನು ನಾವು ಕುಣಿಸಿದಂತೆ ಕುಣಿಯಲೇ ಬೇಕು! ಧಕ್ಕಿಯ ಬಲವು ಇಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಗಿದೆ! ಬೇವಗೋಪ್ಯವಿಯು ಹೇಳಿದನು.

ಮಹಾತ್ಮರೆ, ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾನಿಂದು ತಿಳಿದವನಾದೆನು! ಜಯ ರಘುರಾಮ! ಜಯ ಮದನ ಗೋಪಾಲ! ತುಳಸೀದಾಸನು ಜಯ ಶ್ರೋತವ ಮಾಡಿದನು. ಕೊಡಿದವರೆಲ್ಲರೂ ತುಳಸೀದಾಸನ ಅನುಕರಣ

ಮಾಡಿದರು. ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಗುಡಿಯು ಜಯಘೋಷದಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಯ್ತು. ಮತ್ತೆ ಶಾಂತವಾದ ಬಳಿಕ ತುಳಸೀದಾಸನು ಇಂತು ನುಡಿದನು:- ತಾವು ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು; ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತರು! ನಾನು ತೋರಿಸಿರುವ ಭಕ್ತನು ಮಾತ್ರ!

ಛೇ, ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುವುದುಂಟೆ? ಯಾವನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಮದನ ಗೋಪಾಲನು ರೂಪವರಿವಳನ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೋ ಅವನು ಭಕ್ತಾಗ್ರೇ ಸರನಲ್ಲದೆ ದೇರೇನು? ಗೋಸ್ವಾಮಿಯು ನುಡಿದನು.

ಆರತಿಯು ಆರಂಭವಾಯಿತು; ಝಾಂಗಟಿ-ತಂಬು-ಘಂಟೆಗಳು ಬಾರಿಸಹತ್ತಿದವು. ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿ ವಿಗ್ರಹದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತರು. ಆ ಒಂದೇ ವಿಗ್ರಹವು ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನಾಗಿಯೂ, ಉಳಿದವರಿಗೆ ಮದನಗೋಪಾಲನ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿಯೂ ತೋರಿತು.

ಆರತಿಯು ಮುಗಿಯಿತು; ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ತೀರ್ಥ-ಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಗುಡಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ತುಳಸೀದಾಸನು ಗೋಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕೈಯಿಂದ ಆರತಿ ಮಾಡಿ:—ಮಹಾತ್ಮರೆ, ಸತ್ಸಹವಾಸವು ಅತ್ಯಂತ ಫಲಪ್ರದವು. ಸತ್ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯು ದೇವತೆ. ನನ್ನ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯು ಧರ್ಮದ ಒಲದಿಂದ ಇಂದು ನನಗೆ ತಮ್ಮ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಿ ಹೋದೆನು. ನನ್ನ ವಾಪಸಾಗುವೊ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋದವು; ಎಂದು ಹೇಳಿ ವಂದಿಸಿದನು.

ಗೋಸ್ವಾಮಿಯು ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ:—ನೀನು ಪರಮ ಭಕ್ತನು; ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಇಂದು ನನಗಾದ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ, ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿವಸ ಇದ್ದು, ಮತ್ತೆ ಚಿತ್ರಕೂಟ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

೧೦ ವೇಷಾಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ.

ಶಸೀದಾಸನು ಚಿತ್ರಕೂಟಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ತಾನು ಮೊದಲು ಯಾವ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದನೋ ಆ ಗುಹೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದನು; ಆದರೆ ಅದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಪರ್ವತದ ನೋಟವೂ, ಗವಿಯ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವೂ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಇತ್ತು; ಆದರೆ ಗುಹೆಯು ಮಾತ್ರ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಇನ್ನು ತಾನು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗುವುದು ಗುರುವಿನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಪರ್ವತವನ್ನು ಇಳಿಯಹತ್ತಿದನು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರ ವೇಷ ದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೋ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದನು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಬಂಡೆಗಲ್ಲೊಂದಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅದು ಕೂಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇ ಅನುಕೂಲವಾದದ್ದಿತು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಆ ಬಂಡೆಗಲ್ಲ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಜೋಳ ಗೆಯನ್ನಿರಿಸಿದನು. ಸುತ್ತಲೂ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಚಾಲ್ತಿದನು. ಪರ್ವತದ ಶೋಭೆಯು ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿರುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ತೋರಿತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ವರ್ಣದ ನಾನಾ ಆಕಾರಗಳ ಲತಾಪತ್ರಗಳು; ಹಲವು ವಿಧಗಳಾದ ಅನೇಕ ಪರ್ಣಗಳ ಬೇರೆಬೇರೆ ಆಕಾರಗಳ ಸುಗಂಧಭೂಷಣ ಪುಷ್ಪಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಮಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ನೋಟವು ಅತ್ಯಂತ ರಮಣೀಯವಾಗಿತ್ತು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಉತ್ತಮೋತ್ತಮಗಳಾದ ಪತ್ರ-ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ತಂದು ರಘುರಾಮನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು

ಅವೇಕ್ಷಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಈ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅವನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು. ಎಲೆ-ಹೂವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಹತ್ತಿದನು. ಒಟ್ಟು ಹಿಂದರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ತಣಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹರಿಯುತ್ತ ಸವೆದಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತುಮ ಕುಸುಮಗಳು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ದೀಳಹತ್ತಿದವು. ಕುಳ ಸೀದಾಸನು ಮನದಣಿಯುವಂತೆ ಪತ್ರ-ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಶಿಲಾಸನದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದನು. ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಬತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಇರಿಸಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ರಚಿಸಹತ್ತಿದನು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಪ್ರೇಮಾಶ್ರು ಪೂರ್ಣವಾದುವು. ಕುಳಸೀದಾಸನು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಹೂಗಳನ್ನು ರಾಮ ಹಾಮವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಸರದಲ್ಲಿ ನೇರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಮಾಲೆಯು ಪೂರ್ಣವಾದ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಬಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿದನು. ತರುವಾಯ ದೋಳಿಗೆಯಿಂದ ಗಂಧದ ಕೊರಡನ್ನೂ, ಹೆಂಚುವನ್ನೂ ಹೊರತೆಗೆದನು. ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಂಜನವಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಗಂಧ ವನ್ನು ತೆತ್ತನು. ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿಯ ಹೂಗಳಿಗೆ ಗಂಧವನ್ನು ತೆತ್ತದನು. ಬಳಿಕ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳಿಸಿ ಹೇಗಾಗಿದೆಯೆಂಬದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದನು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೂವಿಗೆ ಗಂಧವು ಹತ್ತಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಮಾಲೆಯು ಮನಸಿನಂತೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮಾಧಾನ ಬಟ್ಟನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ರಘುಕುಲತಿಲಕನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರೆ—

ಕುಳಸೀದಾಸನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯುಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ? ಅವನಿಗೆ ಕುಳಸೀದಾಸನ ಈ ಉತ್ಕಂಠೆಯು ಹೊಳೆ ವುದು ಹೇಗೆ? ಅವನನ್ನು ಯಾರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರಬೇಕು? ಅವನನ್ನು ಕರೆಕೊಂಡು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರನ್ನು ಕಳುಹಬೇಕು? ಅವನಲ್ಲಿರುವನು? ಕುಳಸೀದಾಸನು ಹಲವು ವಿಧಗಳಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ಯಾವ ಆಲೋ ಚನೆಯೂ ಬಗೆಹರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನ ಕೋರಿಕೆಯು ಅಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

అవను మేలింద మేలే ఇంతు ఆలీజీతీరువను:- ఇందు ఆ రాఫు
వను ఇల్లిగే ఒరలేదేరకు. నానవనిగే ఈ మాలీయన్ను హాకీ, ఆ
మంగళాకారన మనోజీతర ముఖతీయన్ను కణ్ణుంబ నోజీతరే
దేరకు. ఇల్లవదరే నన్న ఈ కణ్ణుగళు నిరధకవదవుగళు.
నాను మనుష్యనాగి హుట్టిరువదు వ్యధా! తుళసీదాసను కేల
కాల సుమ్మనిదొ మక్తీ ఆలీజీతీరకత్తిదను: - ఆ రఘురామనిగే
నన్న ఇడ్డీయన్ను పూణామాడువదు అసాధ్యవే! అభటిత ఘటినే
గళన్ను ాలామాక్రదింద ఘటినల్ల ఆ అసకులతిలకను దీకా
దాగ దీకాద కేలవన్ను మాడల్లను! పీగిరలు అవను నన్న
కణిగమ్మ కేళి, ఇల్లిగేకే బరదారదు? నాను సఫుల మనోజీతరధ
నాగువదు అవనిగే దీడవే? నాను సుబీయాగదీకేందు అవను
ఇట్టిసుక్తిరలిక్కిల్లవే? అవను నన్నన్ను ప్రీతిసువదిల్లవే? నాను
అవనన్ను బకళవారిగి ప్రీతిసి, రామ రామ అందు సదా ధ్యాని
సుక్తిరువారి, అవను నన్నన్ను తిరస్కరిసువనీ అవనని రత్నా
వళయంకీ.....

అవకు నామాన్య కేంగు! నీను దరమ పురుష! అవకు
మాయావృతకు, నీను మాయాకాతీతను! అవళన్ను నందిదుదరిం
దుంటాద గతియు నిన్నన్ను నణ్ణువదిరిందాగదేందే భావసిద నాను
ఎల్లరనన్ని కేరిదు నిన్నన్ను వేరిరే హేకీక్కదీనే. భక్తవత్సల,
నీనేల్లి? ఆత్మీక వాలక, నీనేల్లిరువే? అనాథర నాథ, ఆగమిసు!
దయామయ, దయదీకీరు! ఆగమిసి దకన కేకీడు! అకృప్త
తేయ హా హా కారదింద తల్లణగీకొందిరువ నన్నిరే కృదయవన్ను
కాంకగీకీసు!....తుళసీదాసనింద ముందే మాతాదలిక్కాగల్లిల్ల.
అవను కేల కేకీత్తు సుమ్మనిదొను. ఒకక ఘాలీయన్ను బళి

ಯಲ್ಲಿಯ ಪತ್ರ ಪುಸ್ತಕಗಳ ರಾಶಿರು ನೋಲಿಸಿ, ಯುಕ್ತಕರನಾಗಿ ಕುಳಿತು ನೀರವತೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಭಾವ ವಿಹ್ವಲನಾದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಭರವಿಂದ ಅಶ್ರುಗಳುದಿರಹತ್ತಿದವು ಎದೆಯು ತೊಯ್ದಿತು. ಉತ್ತರೀಯವು ನೆನಿಯಿತು. ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶಿಲೆಯು ಅಶ್ರು ಮುಂಡಿತವಾಯಿತು. ತುಳಸೀದಾಸನ ರೋದನಕ್ಕೆ ವಿರಾಮವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅವನು ಅಳುತ್ತಿರುವಾಗ ದೂರದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ಸ್ವರವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ತುಳಸೀದಾಸನು ರೋದನ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒರಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದನು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಕೊಳಲೊಂದುತ್ತಿರದೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸಿತು; ಆದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಏನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ನೋಡಹತ್ತಿದನು ಸ್ವರವು ಬರಬರುತ್ತ ಸಮೀಪಿಸಿ ನಡೆದಿದೆಯೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸಹತ್ತಿತು. ಅವನ ಕುತೂಹಲಕ್ಕೆಗೆ ಮೇರೆಯಿಲ್ಲದಾಯಿತು ಆ ಧ್ವನಿಯು ಸಮೀಪಿಸಿದಂತೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ಅದು ಕೊಳಲಿನ ಸ್ವರವಲ್ಲವೆಂದೂ ಯಾವನೋ ಗಾಯಕನು ಹಾಡುತ್ತಿರದೇಕೆಂದೂ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಕೊಂಡನು; ಆದರೆ ಹಾಡುವವನು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ವರವು ತೀರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಂತೆ ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಭಾಸವಾಗಹತ್ತಿತು. ಅವನು ಚಿತ್ತಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿ, ಪದ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಹತ್ತಿದನು.

ಆ ರಾಮಂ ಸಲೆ ಸುಖದಂ |
 ಶ್ರೀ ರಾಮಂ ಭಕ್ತಜನ ಮನೋರಥ ಪೂರ್ಣಂ ||

ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ರಘುರಾಮನೇ ನೀನೆಲ್ಲಿರುವೆ? ದಾ, ದೇಗ ದಾ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೂಗಿದನು.

ಭೋ ರಾಮನೆಂದು ಭಕ್ತಂ |
 ಈ ರಾಮಂ ಕರೆಯುತಿರಲು ಧಾವಿಸಿ ಬರುವಂ || ೧ ||

ತುಳಸೀದಾಸನು ಮತ್ತೆ ಕೂಗಿದನು:— ಶ್ರೀ ರಾಮನೆ, ಹೀಗಿ

ದ್ವರಿ ಏಕೆ ಒರಲೊಲ್ಲೆ? ನನ್ನ ಕೂಗು ನಿನಗೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳದೇನು? ಏಕೆ
ಹಾಕುಲೆಯಾದ ರಮಣಿಯು ಚಿರಪ್ರವಾಶಿಯಾದ ಪತಿಯು ಮಾರ್ಗಪ್ರ
ತಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ!
ಸಮುದ್ರದ ತಳದಲ್ಲಿಯು ಸಿಂಪು ಸ್ವಾತಿಯು ಮಳೆಯ ಹನಿಯ ಹಾದಿಯ
ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಬರುವನ್ನು ನೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ!

ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಉತ್ತರವು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ ಗಾಯನದ ಸ್ವರವು
ನಿಂಕು ಹೋಯಿತು; ಗಾಯನಂತಹ ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು
ಉದ್ವಾಂತನಾಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದನು. ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ನಿರುಕ್ತಿಸಿ
ದನು ಎಲ್ಲವೂ ಶೂನ್ಯ. ತುಳಸೀದಾಸನ ಸ್ಥಿತಿಯು ತೀರ ವಿಚಿತ್ರ.
ಮತ್ತೆ ಅವನು ಬೆಡಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು:—“ನಾಥನೆ, ಬಾ; ಬೇಗ ಬಾ.
ನಾನು ಯಾರನ್ನು ಕಂಡು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಲಿ? ನಾನು ಯಾರೊಡನೆ
ಮಾತಾಡಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಾಗಲಿ? ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಅನ್ಯನು ಬೇಡ! ನನಗೆ
ತಾಯಿಯು ನೀನೆ; ತಂದೆಯೂ ನೀನೆ; ಒಂಧುಲಳಗವೂ ನೀನೆ.
ಪ್ರಿಯನೆ, ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ! ಅನನ್ಯಭಾವದಿಂದ
ಅರ್ತಸ್ವರದಿಂದ ನಾನು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬಾ; ಬೇಗ ಬಾ. ದರ್ಶನ
ಕೊಡು! ನಿನ್ನನ್ನು ಮನದಡೆಯಂತೆ ನೋಡುವೆನು. ನಿನ್ನೊಡನೆ
ಮನಬಿಟ್ಟು ಮಾತಾಡುವೆನು. ಒಹಳವಾಗಿ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ;
ಆದರೆ ಯಾಚಕನು ನಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಹತ್ತಿರ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಗೆಯ
ದಿರು! ಯಾಕೆಂದರೆ, ಯಾಚನೆಮಾಡುವವನು ನಾನಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನ್ನ
ಹತ್ತಿರ ಎನಸೂ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅಭಾವ-ಅಧಿಯೋಗ
ಗಳನ್ನು ಬಹುಕೊಂಡು ನಿನ್ನನ್ನು ತೊಂದರೆಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇಡ
ಬಾರದ್ದನ್ನು ಬೇಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಮತ್ತೇನೂ
ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಬೇಕು! ನೋಡುವೆನು; ಮಾತಾಡು
ವೆನು; ಮಾತಾಡಿಸುವೆನು; ಮಾತು ಕೇಳುವೆನು! ಹಾಡುವೆನು; ನಿನ್ನನ್ನು

ಹಾಡಹಚ್ಚಿ ಗಾಯನ ಕೇಳುವೆನು! ನಾವಿಬ್ಬರೇ ಇಬ್ಬರೂ ಅನ್ಯನೊಬ್ಬನೊಬ್ಬರನ್ನು ಇಲ್ಲಿರುವುದು ದೇಡ! ಇಬ್ಬರೇ ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವೃತ್ತಿಯಿಂದಿರೋಣ. ಪರಸ್ಪರ ಮುಖಾವಲೋಕನ ಮಾಡೋಣ. ಸರಸ ಸಲ್ವಾಪಗಳನ್ನಾಡೋಣ. ನಗೋಣ, ಕಲೆಯೋಣ. ಅಹಾ ಅದಂತಹ ಸುಖಕರ! ಅದಂತಹ ಪ್ರಿಯಕರ! ಭಕ್ತವತ್ಸಲ, ಅನಂತ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ನಾವೀವರೇ ಆಗಿ, ದಾಹ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮರೆದು, ಕ್ರೇಡಿಸುವುದು ಮೋಡಿಸ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲವೆ? ನನ್ನನ್ನು ಈ ಸುಖದಿಂದ ವಂಚಿಸುವೆಯಾ? ನಿನಗಿದು ದೇಕಿಲ್ಲವೆ? ನೀನು ಏನೇ ಅನ್ನು, ನಾನು ಈ ಆಶೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲಾರೆನು! ಒಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಪ್ತವಾದಂತೆ ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಅವನು ಪ್ರೇಮಾಶ್ರಯಾರ್ಥವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೊರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದನು. ಅತಿ ಸುಂದರವಾದ ಅಡವಿಯ ಚಿಗರೆಯೊಂದು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡನು. ಅದು ನೋಡ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಾಸನ ತೀರ ಸನಿಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿಂತಿತು. ಭಯಕಂಪಿತವಾದ ಆ ಹರಣವು ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಲಿತ್ತು; ತುಳಸೀದಾಸನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಕರುಣಾಯಾಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿತ್ತು. ತುಳಸೀದಾಸನು ವನವೃಗದ ಈ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದನು. ಹರಿಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಹರಣದ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ಆ ಚಿಗರೆಯ ಮೈವೇಲೆ ಸ್ನೇಹಭರದಿಂದ ಕೈಯಾಡಿಸಿ, 'ನಿನಗೇನಾಗಿದೆ? ಏಕೆ ಹೀಗೆ ನಡುಗುತ್ತಿರುವೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು ಎರಳೆಯು ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಭಯದ ಕಾರಣದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಸೂಚಿಸಿತು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಮತ್ತೆ ಅದರ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ, ಭಯವನ್ನು ದಿಡು. ನಾನು ನಿನಗೆ ಆಶ್ರಯಗೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ನಿನಗೆ ಯಾರೊಡಲೂ ಓಡೆಯಾಗದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಹರಣವು ನೀರವವಾಗಿದ್ದು, ತುಳಸೀದಾಸನ ಮೋರೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು. ತುಳಸೀದಾಸನು

ತುತ್ತು ಇಂತು ನುಡಿದನು:-“ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಭಯಗೊಳ್ಳದಿರು. ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಮರ್ಥನೋ ಅಸಮರ್ಥನೋ ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ನಿನ್ನೆಲ್ಲುಂಟಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸು. ಜನತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಯಾವ ತಕ್ತಿಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ದೂರ ಸೆಳೆದು ತೊಂದು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥವಾಗದು! ತಿಳಿಯಿತೆ?”

ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾದ ಬಾಲಕನೊಬ್ಬನು ತುಳಸೀದಾಸನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ತನ್ನ ಆಕಾಂಕ್ಷಿತ ಹರಿಗವು ಅಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಪರಮಾನಂದಬಟ್ಟು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗಹತ್ತಿದನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಎಸ್ಮಯದಿಂದ ನೋಡಿದನು. ಕಿಶೋರ ವಯಸ್ಕನಾದ ಆ ಬಾಲಕನ ಸುಂದರ ರೂಪವನ್ನೂ ನಿಂತ ಒಗೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ವೋಹಿತನಾಗಿ ಹೋದನು. ಆ ಕಿಶೋರನು ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಲಿಕ್ಕಿಸಲಿಲ್ಲ; ಬೆಗರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಹವ್ಯಾಸದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಬೆಗರೆಯು ಬಾಲಕನ ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನರಿತು ತುಳಸೀದಾಸನ ತೀರ ಸನಿಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಿತು. ಆ ಬಾಲಕನ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯನಾಗಿದ್ದ ತುಳಸೀದಾಸನು ಎಚ್ಚತ್ತು ಹರಿಗದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ, “ಬಾಲಕನೆ, ಈ ಬೆಗರೆಯು ನನ್ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದೆ. ಶಾಂತನಾಗು. ಈ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಹೊಡೆಯುವದಕ್ಕಾಗಲಿ ಯತ್ನಿಸಬೇಡ,” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಈ ಬೆಗರೆಯು ನನ್ನದು. ನೀನಿದಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯಗೊಡುವ ವೆಡದಲೀ ಸಾಧನವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆನು; ದೆನ್ನೆಟ್ಟಿದ್ದೆನು. ಇದರಿಂದ ಈ ಎರಳೆಯು ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರವೆತ್ತುಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಬೆಗರೆಯನ್ನು ನನಗೊಪ್ಪಿಸು ದಿಡು. ಬಾಲಕನು ಹೇಳಿದನು.

ಈ ಬೆಗರೆಯು ನನ್ನದು ಇಲ್ಲವೆ ನಿನ್ನದು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ವಾದ ವಿವಾಹ ಹಾತಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಮೂಲತಃ ಈ ಬೆಗರೆಯು ನನ್ನಿಟ್ಟು

(೧೦೩)

ರದಕಿ ಅಲ್ಲ. ಆದು ತನ್ನ ಸ್ವಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತನಗೆ ಬೇಕಾದವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಿಂಸಿಸುವ ಇಲ್ಲವೆ ಕೊಲ್ಲುವ ಅಧಿಕಾರವು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಕಾರಣ ನಾನು ನಿನಗೆ ಈಗ ಬಂಧಿತನಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು. ನೀನಿದನ್ನು ಹಿಡಿಯದಿರು. ಹಿಂಸಿಸದಿರು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ, ನೀನು ಹರಣವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ, ವೇದಲು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿದೆ ಯೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯದಿರು! ನಾನು ಬೇವಂತನಿರುವಾಗ ನೀನಿದನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾರೆ! ಹಿಡಿದೊಯ್ಯಲಾರೆ! ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಬಾಲಕನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಂತಹ ಸುಂದರ ನಗುವದು! ಆ ಮನೋಹರ ಬಾಲಕನ ರುಚಿರ ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ತುಳಸೀದಾಸನು ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಹೋದನು. ಆ ವನಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲವೂ ಬಾಲಕನ ನಗುವಿನೊಡನೆ ನಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು.

ಬಾಲಕನು ನಗುವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಇಂತು ನುಡಿದನು:—ಸಾಧುವೆ, ನಿನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಏಕೆ? ಏಕೆ ಮೇಲಿಂದ ನೀನು ಹೀಗೆನ್ನುವೆ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ನಿನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೆ, ನೀನು ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಡಿಸಿದ್ದರೆ, ನೀನು ಸಪ್ತ ದುಃಖವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ!

ನಿನಗೇಕೆರ ದುಃಖವಯ್ಯಾ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ನನಗೆ ಈ ಚಿಗರೆಯು ಬೇಕು.

ಇದನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡಲಾರೆನವ್ವಾ! ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಬೇಡು.

ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಕಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ಹೂಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊಡು. ಅದನ್ನೂ ಕೊಡಲಾರೆನು!

ಯಾಕೆ?

ನಾನು ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಲುವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಆವನಾರು?

ಆವನು ಆ ಭಗವಂತನು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪ್ರಭುವು. ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯಗಳ ಕಾರಣನು.

ಆವನು ನಿನ್ನ ಹೊರಿಸಿದ ಸರಕೆತ್ತೋಸುಗ ಆಕಾಶದಿಂದಿಳಿದು ಬರುವನೆ?

ಆವನು ಬರಲಿ-ಬಾರದಿರಲಿ, ನಾನವನ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವನಿಗೇ ಈ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕಾರಣ ಈ ಮಾಲೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡಲಾರದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ ನಿನಗೆ ಬೇಕಿದ್ದರೆ, ಬೇರೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುವೆನು.

ನಾನು ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರಲಾರೆನು. ಈಗಲೆ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಡಬೇಕು. ನನ್ನನ್ನು ತುಂಬ ನಿರಾಶ ನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕಳುಹುತ್ತಿರುವೆಯೆಂದನ್ನು ನೆನಪಿಸಬ್ಬಟ್ಟುಕೊ. ನೀನು ನನಗೆ ನನ್ನ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ; ನಿನ್ನ ಮಾಲೆಯನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಸಾಧುವಿನ ವಚನ ಪರಿಪಾಲನೆಯು ಡನ್ನಾಗಿದೆ! ಇದೋ ನಾನು ಹೊರಟೆನು!

ಬಾಲಕನೇ, ಸಿಟ್ಟಾಗದಿರು. ಇವೆರಡನ್ನು ದಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಎನನ್ನಾದರೂ ಬೇಡು. ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಕೊಡುವೆನು.

ನೀನು ಮತ್ತೇನು ಕೊಡಬಲ್ಲೆ? ನಿನ್ನ ಹತ್ತರ ಇರುವುದಾದರೂ ಏನು? ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ವನವಾಸಿಯಾದ ಬೈರಾಗಿಯು ನೀನು! ನಿನ್ನ ಹತ್ತರ ನಾನೇನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ?

ಅಗೊ, ಆ ಬೇಡಿಕೆಯಿದೆ ಬೇಕಾದರೆ ಕೇಳಿ

ಭಿಕ್ಷು ಕನ ಜೋಳಿಗೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ನಾನೂ ಬಿಕ್ಕಿ ಬೇಡಲಿರಬೇಕೆ? ನನಗದು ಬೇಡ! ನೀನು ಗಂಧವನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ತಯ್ಯಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ! ನಾನು ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವೆನು! ಬಾಲಕನು ತುಳಸೀದಾಸನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಬಾಲಕನ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಬೇಡಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ, ಬಾಲಕನು ಗಂಧವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಮನುಷ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಮೈಗೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡನು ತುಳಸೀದಾಸನು ನಿಷೇಧಿಸಿಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಯನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಬೇರೊಂದು ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು.

ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ತನ್ನ ವಿಚಾರ ತಂದ್ರಿಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದನು. ಬಾಲಕನು ಮೈಗೆ ಗಂಧವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಗುತ್ತ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡನು. ಗಂಧಲೇಪನದಿಂದ ಬಾಲಕನು ಹೆಚ್ಚು ಮನೋಹರನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೊಂಚ ಕಾಲ ಬಾಲಕನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಇಂತು ನುಡಿದನು:— ಇದೇನು ಮಾಡಿದೆಯಯ್ಯಾ! ನಾನೀ ಗಂಧವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೆನು. ಇನ್ನು ಅವನು ಒಂದರೆ, ಅವನಿಗೇನು ಹೆಚ್ಚು?

ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ನೀನು ನನಗೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ಕೊಡಬಾರದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು! ಬೇರೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಬೇಡು. ಕೊಡುವೆನು, ಎಂದು ಬಾಯಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವೆ. ಬೇಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಅದು ಶ್ರೀರಾಮನದೆಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿರುವೆ! ಕೊಡುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಎಡಂಬನೆಯಲ್ಲವೆ? ಪರತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆಂದು ವನವಾಸಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಈ ಲೌಕಿಕ ತತ್ವವು ಹೊಳೆಯಬಾರದೆ? ಒಳ್ಳೇ ವಿರಾಗಿಯು ನೀನು!

(೧೦೬)

ಬಾಲಕನೆ, ಕೋಪಗೊಳ್ಳಬೇಡ. ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು-ಕೇಳು. ನನ್ನಲ್ಲಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ರಘುರಾಮನದು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ನಾನು ಸಹ ಶ್ರೀರಾಮನ ಆಧಿಕಾರಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟವನು. ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲದ ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮುದ್ದು ಬಾಲಕನೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ ನನಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಗಿದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಕಳುಹಬಾರದೆಂದು ಈಗ ನಾನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ನೀನು ಯಾವುದನ್ನೇ ಬೇಡಲೊಲ್ಲೆಯೇಕೆ; ಅನ್ಯ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ, ಅದನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಅವಿಸಹತ್ತಿದೆ. ಅಹಹ! ಬಾಲಕಾ, ಗಂಧಲೇಪನದ ತರುವಾಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ವೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ರಮಣೀಯನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರುವೆ! ತುಳಸೀದಾಸನೆಂದನು.

ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಬಾಲಕನು ಉತ್ತರದ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ ಎಲೆ-ಹೂಗಳ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಟ್ಟನು. ಹೂವಿನ ಸರವನ್ನು ಭರದಿಂದ ತಕ್ಕೊಂಡು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ಬಿಟ್ಟನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಬಾಲಕನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದನು. ಅವನಿಂದ ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಉನ್ನಾದ ಗ್ರಸ್ತನಂತೆ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ಬಾಲಕನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಎಂತಹ ಸುಂದರ ರೂಪವಿದು! ತುಳಸೀದಾಸನ ಚಿರಾಕಾಂಕ್ಷಿತ ರೂಪವೇ ಇದು! ತುಳಸೀದಾಸನು ಮೆಯ್ಯರೆದು ಹೋದನು.

ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ಎಚ್ಚತ್ತು ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು:-“ಬಾಲಕನೆ, ಇದೇನ ಮಾಡಿದೆ? ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ! ಶ್ರೀರಾಮನ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದ್ರ ಪತ್ರ-ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟಿದ್ದೆನು. ರಾಘವನ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಮಾಲೆಯ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದೆನು ನೀನು ನನ್ನ ಆ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನಡೆಯಗೊಡಲಿಲ್ಲ! ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನೇ ಧರಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ! ಇನ್ನು ಆ ಶ್ರೀ

ಹರಿಯು ಒಂದರೆ, ಅವನಿಗೇನ ಕೊಡಲಿ?"

ಸಾಧುವೆ, ನಿನಗೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆ? ಆಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೀನು ತಕ್ರೋ. ನನಗೇನೂ ಬೇಡ!

ತಿರುಗಿ ಕೊಡುವುದು ಬೇಡ! ಈ ವೇಷದಲ್ಲಿ ನೀನು ಒಂದು ಸುಂದರನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರುವೆ! ಅದಾವ ರಹಸ್ಯವಿದೆಯೋ ನನಗೆ ಹೊಳೆಯದು! ನೀನು ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೂ, ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವಾಗಲೂ ಬೇಡವೆನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯೇ ಎಳಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಈ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ತಕ್ರೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ನಾನು ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ಯಾವ ರೂಪದ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವೆನೋ ನೀನು ಆ ರೂಪದವನಿರುವೆ! ಶ್ರೀಹರಿಯು ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಹುಡುಗಾಟವಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದವನೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಶ್ರೀರಾಮನೇ ನೀನಾಗಿ ಯಾಕೆ ಬಂದಿರಬಾರದೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಯು ನನಗುಂಟಾಗಿದೆ. ಬಾಲಕನೆ, ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳು. ನೀನು ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲವೆ? ನಿನಗೆ ನನ್ನಾಣೆಯಿದೆ! ಸುಳ್ಳಾದದೇಡ! ತುಳಸೀದಾಸನೆಂದನು.

ನಿನಗೆ ನಾನು ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ?

ಅಲ್ಪಮತಿಯು ನಾನು! ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಮಹಾತ್ಮರಿಗೂ ದುಸ್ತರವಾಗಿರಲು, ನನ್ನ ಪಾಡೇನು? ಆ ಶ್ರೀರಾಮನು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ನನಗೆ ತನ್ನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲದೆ, ನಾನು ನನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಅವನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲಾರದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ!

ಯಾವನೆಂಬುದನ್ನು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ನಾನೇ ಶ್ರೀರಾಮನೆಂದು ಹೇಳಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸ ಬಯಸಿದರೆ? ಆ ಬಾಲಕನು ನಗುತ್ತ ಕೇಳಿದನು. ವಂಚಿಸಲಿ, ನನಗದರಿಂದ ಹಾನಿಯಿಲ್ಲ. ಸಾಧಕನು ನಾನು; ದೀಳು

(೧೦೪)

ಶ್ರೀಕೃತ್ ಶ್ರೀರಾಮನ ದರ್ಶನದ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಡಿಯಿಡುತ್ತಿದ್ದೀನೆ. ಆ ದಯಾಸಾಗರನು ಒಂದಿಲ್ಲಿಂದೂ ದಿನ ನನ್ನ ಎಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲೇ ಬೇಕು! ನನಗೆ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ತೋರಲೇಬೇಕು!

ಈ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವು ನಿನಗಿದಿಯೆ?

ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು!

ಹಾಗಾದರೆ ನಾನೇ ಆ ರಾಮನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ತನ್ನ ಉಪಾಸ್ಯದೇವನ ವಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು! ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನಸಂಚಯವಾಯಿತು. ಎದ್ದು ನೋಡಿದನು; ದಾಲಕನಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಿಗರೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಅವೇಗಭರದಿಂದ ಕೂಗಿದನು; ಗಂಟಲು ಹರಿಯುವಂತೆ ಚೀರಿದನು; ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಿಂದ ಅತ್ತನು. ಇವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ತುಳಸೀದಾಸನು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲೆಯಹತ್ತಿದನು. ವನವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ರಾವಣನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಿಯ್ಯಲು ವಿರಹವ್ಯಾಕುಲನಾಗಿ ಸೀತೆಯ ಶೋಧವನ್ನು ನಡಿಸಿ, ಗಿಡಗಂಟೆಗಳನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿದಂತೆ, ತುಳಸೀದಾಸನು ಶ್ರೀ ರಾಮನೇನು? ಎಂದು ಬಂಡೆ ಗಲ್ಲನೂ ವೃಕ್ಷವನೂ ವಿಚಾರಹತ್ತಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ವರೆಗೆ ಶ್ರೀ ರಾಮನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಾಡಿದನು. ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ನಿರಾಶೆಯಿಂದಲೂ ದೈಹಿಕಶ್ರಮದಿಂದಲೂ ತೀರ ಅವಸನ್ನನಾಗಿ ಹತ್ತರದ್ದ ಬಂಡೆಗಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಒರಗಿಬಿಟ್ಟನು; ಅಲ್ಲಿಯೆ ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆಹತ್ತಿತು. ದಿಳಗುಮುಂಜಾವಿನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಾಸನು ಗುರುವನ್ನು ಕಂಡನು; ಸ್ವಪ್ನಗತನಾದ ಗುರುವು ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಇಂತು ಆಜ್ಞಾ ಪಿಸಿದನು: — ಆಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೋಗು; ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ರಚಿಸು.

(೧೦೯)

೧೧ ಉದ್ಧಾರ.

ಕಳ್ಳರು ಪರ್ವತದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿಯ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಕಳುವಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೂ ಈ ಗುಹೆಗಳಿಗೂ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಹರದಾರಿ ಅಂತರವಿತ್ತು. ಕಳ್ಳರು ರತ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ವಾಸ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಒಂದು ಭದ್ರವಾದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ರಿಸಿದರು. ತಾವು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೋದರು.

ಈ ಗುಹೆಗಳು ವೇದಲು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ತಪಶ್ಚರ್ಯದ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಈಗ ಕಳ್ಳರ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇವು ಅಪರಿಚಿತ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂಥ ಮರೆಯ ಸ್ಥಳವಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆದುದರಿಂದ ತುಡುಗರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಭಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಒಚ್ಚಿಟ್ಟರೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ದುಸ್ತರವಾಗಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಗವಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬೀಳುವ ದಾರಿಯು ತೀರ ಭಯಾನಕವಾಗಿತ್ತು. ಕಾರಣ ಕಳ್ಳರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿದ್ದರು.

ಒಹುಕಾಲ ಮಹಿಳೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರತ್ನಾವಳಿಯು ಎಚ್ಚತ್ತು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದಳು. ಇವಳಿಗೆ ತಾನೆಲ್ಲಿರುವೆನೆಂಬುದು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಇವಳು ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ತಾನು ಸ್ವಪ್ನಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಳು; ಆದರೆ ಆ ಭಾವನೆಯು ಕಡೆಕನಕ ಉಳಿಯುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವಳು ಗೇನಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತ ನಡೆದಂತೆ ಅತ್ತೆಯೊಡನೆ ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಟದ್ದು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದದ್ದು ವೇದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಇವಳ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದವು. ಆಗ ಅವಳಿಗೆ ತಾನು ಕಳ್ಳರ ಕಬಳದಲ್ಲಿ ಅಂಧಕಾರಮಯವಾದ ಈ ಗುಪ್ತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿ

ರುವೆನೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಭಯಗ್ರಸ್ತಳಾದಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಗತಿಯೇನೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದಳು. ತಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಈ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಾರಾಗಬೇಕು? ಅಬಲೆಯಾದ ತಾನು ದುಷ್ಟರಾದ ಕಳ್ಳರ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಹೋಗುವದೆಂತು? ತನ್ನನ್ನು ಈ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಯಾರು ಉದ್ಧರಿಸುವರು? ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಯೋಚನೆಗಳು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರಹತ್ತಿದುವು; ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಳಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಥಳದಿಂದ ತಾನು ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಅಶಕ್ಯವೆಂದೇ ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಅವಳು ನಿರಾಶಳಾಗಿ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಹೊರೆ ಹಾಕಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಳು.

ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಕಳ್ಳರ ಸರದಾರನು ರತ್ನಾವಳಿಯ ಹತ್ತರ ಬಂದನು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ದೇಳಕು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆ ಕ್ಷೇಣ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ರತ್ನಾವಳಿಯು ನೋಡಿದಳು. ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಕರೀಬೀಣಾದ ನನ್ನು ನೋಡಿ, ಭಯಕಂಪಿತಳಾಗಿ ಮುದುಗಿ ಕುಳಿತಳು. ಸರದಾರನು ಕೆಲವು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತರತಕ್ಕಂತು ಬಂದಿದ್ದನು. ಅವುಗಳನ್ನು ರತ್ನಾವಳಿಯು ವಂದಿಸಿ:—ಇವುಗಳನ್ನು ತರತಕ್ಕ ಹಸಿವೆಯನ್ನು ಕಳಕೊಳ್ಳು. ನಿನಗೆ ದೇಕಿದ್ದರೆ ನೀರು ತಂದುಕೊಡುವೆನು. ಈ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಡ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿನಗದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ನೀನು ಇದ್ದರೆ, ನಿನಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಯಾವ ತರದ ತೊಂದರೆಯೂ ಆಗದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ರತ್ನಾವಳಿಯು ತುಸ ದ್ವೈಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು “ನಿನಗೆ ಏನು ಬೇಕು? ನನ್ನ ಆಭರಣಗಳು ಬೇಕೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಆ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಇನ್ನು ನಮ್ಮವೇ. ನಮಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ

ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆವು.

ಮತ್ತೇನು ಬೇಕು? ಹಣವು ಬೇಕೆ?

ಹಣವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿದೆ? ಇದ್ದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಈ ವೇದಲೇ ದೋಚಿ ಕೊಂಡಿರುವೆವು.

ನೀವು ನನ್ನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಏಕೆ ಆಶೆಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ? ನನ್ನನ್ನು ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧದಲ್ಲಿರಿಸಿರುವಿರಿ? ರತ್ನಾವಳಿಯ ಹೃದಯವು ತತ್ತರಿಸ ಹತ್ತಿತು. ಅವಳ ಅಳವು-ಉಳವುಗಳು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ತರ ವನ್ನವಲಂದಿಸಿದ್ದುವು. ಕಳ್ಳರ ಸಹವಾಸನು ರತ್ನಾವಳಿಯ ಇಂಗಿತ ವನ್ನರಿತು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಿದನು: -ಭಯಗೆಡುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನಾವು ಕಳ್ಳ ಠಾಗಿರುವುದು ನಿಜ. ಹೀನ ಜಾತಿಯವರಾಗಿರುವುದೂ ನಿಜ. ಆದರೂ ಸತಿಯರ ಮಾನಧಂಗಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಯಿಸುವವರಲ್ಲ! ನಮಗೆ ಬೇಕಾದುದು ದುಡ್ಡು. ಮತ್ತೇನೂ ಬೇಡ; ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸ್ವಭಾವದವರಿರುವರೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬನು ದುರ್ವಿಚಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮಾನಧಂಗ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೊ ಮುಂದರಿಯಬಹುದು; ಆದರೆ ನಾನಿರುವ ವರೆಗೆ ನೀನು ಹೆದರುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಅವ್ಯಾ, ನನ್ನ ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಬೇವವಿರುವ ವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಕುಂದು ಬರ ಲಾರದು. ನೀನು ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿರು.

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಉಸಿಗರೆದಳು. ತನ್ನ ಶಲೆಯ ಮೇಲಿನ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಲ್ಲು ಇಳಿದಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಅವಳು ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿ:—“ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ತಂದಿರಿ? ಹೀಗೆ ಈ ಕತ್ತಲೆಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇಕೆ ಇರಿಸಿರುವಿರಿ? ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಳುಹಿಕೊಡಬಾರದೇಕೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾರಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

(೧೦೨)

ನನ್ನನ್ನು ಮಾರುವಿರಾ? ಯಾರಿಗೆ ಮಾರುವಿರಿ?

ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ.

ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಮಾರಲಿಕ್ಕೆ ತಕ್ಕೊಂದು ಮಾಡುವುದೇನು?

ಅದು ಅವರ ಇಚ್ಛೆ. ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಅವರು
ನಿನ್ನನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ರತ್ನಾವಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಭಯವುಂಟಾಯಿತು. ಅವಳು “ನೀವು ಈ
ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾರಿರುವಿರಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಹಲವರು ಹಿಂಗದರನ್ನು ಮಾರಿದ್ದೇವೆ.

ಈಗವರು ಹೇಗಿದ್ದಾರೆ? ಮಾರಾಟದ ತರುವಾಯದ ಅವರ
ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೇಗಿದೆ?

ನಾನರಿಯೆನು. ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ
ತೀರಿತು. ಅವರ ಮುಂದಿನ ಗತಿಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಎಷ್ಟು
ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ ನನಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿದೆ.
ನಾನು ಹೋಗುವೆನು.

ಬೇಡ. ತುಸು ನಿಲ್ಲು. ನಾನು ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತ ಕೇಳುವೆನು.

ಬೇಗ ಕೇಳು. ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಇಲ್ಲಿರಲಾರೆನು.

ನನ್ನನ್ನು ಮಾರುವುದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಹಣವು ಸಿಗುವುದು?
ನಿನ್ನಂತಹ ರೂಪವತಿ ಯುವತಿಯನ್ನು ನಾವು ತೀರ ಕಡಿಮೆ
ಯೆಂದರೆ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲದೆ ಮಾರಲಾರೆವು.

ನಾನು ನಿನಗೆ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವೆನು.
ನೀನು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ನಡೆ.

ಎಲ್ಲಿಗೆ?

ಕಾಶಿಗೆ.

ನಾನು ಬರಲಾರೆನು. ಕಳ್ಳನು ಬೇರೆ ಮಾತಾಡದೆ ಹೊರಟು

ಹೋದನು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ವಿಚಾರಕ್ಕೊಳಗಾದಳು. ತಾನು ಗುಹೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯರು ತನ್ನ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಗುಹೆಯಾಗಲಿ ರತ್ನಾವಳಿಯಾಗಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅವಳು ಮಾಡಬೇಕೇನು?

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಎರಡು ದಿನಗಳಿಂದ ಉಪವಾಸವಿದ್ದಳು. ದುಶ್ಚಿಂತೆಯ ಅತಿರೇಕದಿಂದ ಅವಳ ಹಸಿವೆಯು ಹಿಂಗಿಹೋಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಕಳ್ಳನು ಇರಿಸಿಹೋದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಈ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಪಾರಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಗುಹೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮರೀತಿಯಿಂದ ಒರಿಸ್ತೀಹತ್ತಿದಳು. ಮುಂದೆ ಹೊರಟು ಗುಹೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಗವಿಯ ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಲ್ಲು ಅನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಸರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು ಅವಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವಳು ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ವಿಫಲ ಮನೋರಥಳಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಳು.

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಮತ್ತೂ ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಯಾವ ಯೋಚನೆಯೂ ಬಗೆ ಹರಿಯಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಉದ್ಧಾರವು ಮಾನವೀಯ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಅಶಕ್ಯವೆಂದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಕುಳಿತು ತ್ರಿಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು:—“ದಯಾಭನನೆ, ನನಗೀಗ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಅನ್ಯ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ! ಪತಿಯು ಎಲ್ಲಿರುವನೋ ಏನೋ! ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಸಹಾಯವು ದೊರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಬಂಧು ಬಳಗದವರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಈಗ ಮರೆತು ನಿನ್ನನ್ನು ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇನೆ. ಕರುಣಾಸಾಗರ, ದಯೆ ದೋರು. ಅಬಲೆಯನ್ನುದ್ಧರಿಸು. ಆರ್ತ ರಕ್ಷಕನಾದ ನೀನು ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಟನಾಗಿ ಅಬಲೆಯರನ್ನೂ, ಅನಾಥರನ್ನೂ, ಆಶಕ್ತರನ್ನೂ

ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ದೀನೋದ್ಧಾರನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿ
 ರುವೆ. ರಾಜರಭೆಯಲ್ಲಿ ಎಡಂಟನೆಯು ನಡೆದಿರಲು ದ್ರೌಪದಿಯು
 ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಸತಿಯ ಮಾನವನ್ನು ಕಾಯ್ದ ದೇವೋ
 ತ್ತಮನೆ ದಯೆದೋರಲಿ. ಬಹು ದಿವಸಗಳಿಂದ ತಿಲೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ
 ಅಹಲ್ಯೆಯನ್ನುದ್ಧರಿಸಿದ ದೇವಶಿಖಾಮಣಿಯೇ ಕರ.ಣೆ ದೋರು. ಸತಿಗೆ
 ಮರ್ಯಾದೆ ರಕ್ಷಣೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನೀಗ ಮಾನ
 ರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಭಯಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಕಳ್ಳರು ಯಾವ
 ಕಾಲಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡುವರೆಂದರ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ಭಗವಂತನೆ,
 ಈ ದೀನಳ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳು ಕೃಪಾವಶನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನುದ್ಧರಿಸು!"

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಒಹಳವಾಗಿ ದೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಹಂಟಿಸಿದಳು.
 ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದಳು ಆದರೂ ಅವಳ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಸಿದ್ಧ
 ರಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ ರತ್ನಾವಳಿಯು ನಿರುಪಾಯಳಾದಳು ಆದರೂ
 ಆಶೆಯು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವು ದೊರೆಯ
 ಬಹುದೇ? ಎಂಬದನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ತಪಾಸಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದಳು.
 ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದಳು; ಆದರೆ ಅವಳಿಂದ ಏಳ
 ಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬವಳಿ ಬಂದು ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು.

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಮತ್ತೆ ಜಾಗ್ರತಳಾಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ
 ಕತ್ತಲೆ ನಿಪ್ಪಬ್ಬತೆ. ಅವಳು ಪುನಃ ವಿಚಾರಕೊಳ್ಳಲಾಗದಳು. ವಿಚಾರ
 ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಅವಳ ತಲೆಯು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿತ್ತು. ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ
 ಹಂಚಿಕೆಯೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಅವಳು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಆಲೋ
 ಚನೆ ನಡಿಸಿದಳು. ಗುಹೆಯ ಬಂಡೆಗಳಿಗೆ ತಲೆಯನ್ನವುಳಿಸಿ, ಸತ್ತು
 ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಸಿದ್ಧಳಾದಳು ಅವಳು
 ಇನ್ನು ಗುಹೆಯ ಕಲ್ಲಿಗೆ ತಲೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಸತಕ್ಕವಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ 'ತಂಗೀ,
 ಹೀಗೆ ಅವಿಚಾರಕೊಳ್ಳಲಾಗ ಬೇಡ! ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯು ಮಹಾ ಪಾತಕವು,

ಶಾಂತಕಾಗು' ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಳು.

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಇದು ಕಳ್ಳರ ಸರದಾರನ ದವಿಯಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಳು. ಆದರೂ ಅವಳ ಭಯವು ಇಲ್ಲವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು "ನೀವಾರು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಈಗ ಪರಿಚಯದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಏಳು; ನನ್ನೊಡನೆ ನಡೆ. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ಸ್ಥಳದಿಂದ ವಾರುಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದಿದ್ದೇನೆ.

ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೇಗೆ ನಂಬಲಿ? ನೀವು ಇಷ್ಟಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಲಾರಿರಿ, ಎಂಬದನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ನಾನು ಈಗ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿಪತ್ತಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ವಿಪತ್ತು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಆದಬಳಿಕ ನೀನು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಒರಲಿಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಸಂಕೋಚಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆ?

ನೀವೆನ್ನುವುದು ನಿಜ; ಆದರೆ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟಿಂದ ಹೇಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವಿರಿ? ಸವಿಡಿಸದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರ ಹಿಂದಿದೆ. ಅವರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣೆರಚುವುದು ಹೇಗೆ? ನಾವು ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವರು ಸುಮ್ಮನಿರುವರೆ?

ನಿನಗಿದರ ಜಿಂಕೆ ಬೇಡ. ನಾನು ನಿಲ್ಲುವೆನ್ನಿ, ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಈಗ ತುಡುಗರು ಆತ್ಮ ಕಲಜದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಗ ನೇಳು. ನಡೆ.

ಅವರು ತಮ್ಮ ತವೊಳಗೆ ಯಾಕೆ ಒಡಿದಾಡುತ್ತಿರುವರು? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ನಿನಗೋಸುಗ. ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ವಿಲ್ಲ. ಬೇಗನೆ ಹೊರಡು.

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕಾಲಚೂಟಿಯಿಂದ ಗುಹೆಯ ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ಬಂದಳು.

ಮುಂಜಾನೆ ಆನಿಸಿದ್ದ ಆ ಬಂಡೆಗಳು ಈಗ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಗುಹೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಕತ್ತಲೆ. ಆಗಂತುಕನು ಒಡನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದಾರಿಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ರತ್ನಾವಳಿಯು “ನೀವು ಯಾರು? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಿರಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಆಗಂತುಕನು ಈಗ ಮಾತಾಡಬೇಡ. ಸುಮ್ಮನೆ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬಾ. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ನಡೆದನು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ನಡೆದಳು. ಕಳ್ಳರ ವಾಸಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲವು ನಡೆದಿತ್ತು. ರತ್ನಾವಳಿಗೆ ಈ ಗದ್ದಲವು ಕೇಳಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಆಗಂತುಕನ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡಳು.

ದಾರಿಯು ತೀರ ಕಡಿದು; ಸರಳವಾದುದಿಲ್ಲ. ನಡೆದು ಹೋಗುವುದು ಒಂದು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ರತ್ನಾವಳಿಯು ಆಗಂತುಕನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೊರಟು, ಆ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ದಾಟಿದಳು. ಮುಂದೆ ಒಂದು ಗುಡ್ಡವನ್ನೇರಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹಾದಿಯಂತೂ ವೇದಲಿಗಿಂತ ಭಯಾನಕವಾಗಿತ್ತು. ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಂಟೆಗಳು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಭಯಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ:- ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಕಾಲ ಹೀಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಬೇಕು?

ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾದೀತು? ನಿರ್ಭಯ ಸ್ಥಳವು ಬರುವ ವರೆಗೆ ನಾವು ದಾರಿಯನ್ನು ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು.

ಆ ನಿರಾಸದ ಸ್ಥಳವು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದೂರವಿದೆ? ನಾನು ನಡೆದು ನಡೆದು ಬೇಸತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕಾಲುಗಳು ಕಿತ್ತದಂತಾಗಿವೆ. ಇನ್ನು ನಡೆಯಲಾರೆನು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ದಣುವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳು.

ರತ್ನಾವಳಿಯು ವಿಶ್ರಮಿಸುವದರಲ್ಲಿದ್ದಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವನ್ಯಮೃಗವು ಭಯಂಕರ ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು;

(೧೧೨)

ಹೋದಂತಾಯಿತು. ರತ್ನಾ ವಳಿಯು ಭಯವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅವಳು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳದೆ:-ನಡೆಯಿರಿ, ನಾನು ಬರುವೆನು. ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡುವುದು ನನ್ನಿಂದಾಗದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಾರಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಆಗಂತುಕನು ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ರತ್ನಾ ವಳಿಯೂ ನಿಂತಳು. ರತ್ನಾ ವಳಿ, ನಿನಗೇನು ಬೇಕು? ಎಂದು ಆಗಂತುಕನು ಕೇಳಿದನು. ರತ್ನಾ ವಳಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ಅವಳು “ನನ್ನ ಹೆಸರು ತಮಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ನೀನು ಯಾವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಗೊಡುತ್ತ ಹೋಗು. ಆಗಂತುಕನು ಅಧಿಕಾರ ಸೂಚಕ ಸ್ವರದಿಂದ ಹೇಳಿದನು.

ನನಗೇನು ಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂದು ಕೇಳಿದಿರಲ್ಲವೆ? ಅದು ನನಗೆ ಹೊಳೆಯದು! ರತ್ನಾ ವಳಿಯು ನುಡಿದಳು.

ಕಳ್ಳರ ಕೈಯಿಂದ ಪಾರಾದರೆ ಸಾಕೆಂದು ನೀನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದಿಯಷ್ಟೆ? ನಾನು ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಪಾರುವಾಡಿರುವೆನು. ನಿನಗೆ ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು?

ಆ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತಾವು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದಿರಿ? ರತ್ನಾ ವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ಕೇವಲ ಉತ್ತರಗೊಡುತ್ತ ಹೋಗೆಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ಆಗಲೇ ಹೇಳಿಲ್ಲವೆ? ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಾರೆನು. ಹೇಳು, ಈಗ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದುದೇನು?

ನನ್ನ ಪತಿರಾಜರು ಬೇಕು!

ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ರಘುನಾಥನ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಆಶಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ?

(೧೦೪)

ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಹೀಗೆ ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ! ಇವರು ಶ್ರೀರಾಮನ ಉಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಕಾರ್ಯರಾಗಿ ಮುಕ್ತರಾಗಬೇಕೆಂದೇ ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಂಟು. ನೀವೂ ಹೀಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದಿಸಿರಿ. ನನ್ನ ಪತಿರಾಯರಿಗೆ ಕ್ಷುದ್ರ ವಿಚಾರಗಳುಂಟಾಗದಿರಲಿ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಭರದಿಂದ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿ.

ಆಗಂತುಕನು ಮತ್ತೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದನು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ನಡೆದಳು. ಮುಂದೆ ಒಂದು ಮೈದಾನವು ಹತ್ತಿತು. ಆಗಂತುಕನು ಮತ್ತೆ ನಿಂತು:-“ನಿನಗೇನು ಬೇಕು ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳು, ಎಂದು ಕೇಳಿದನು

ರತ್ನಾವಳಿಯು ನಿಂತಳು:-ನಾನು ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಪತಿರಾಜರನ್ನು ಹೊಂದಲಾರೆನೆ? ಇವರು ಸಾಧನಾಭ್ರಷ್ಟರಾಗದಂತೆ ನಾನಿವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿರಲಿಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.”

ಇದನ್ನು ನನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿರಿ. ಇವರು ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಡಿಯನ್ನಿಡಕೂಡದು. ಈಗ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು. ನಾನು ಹತ್ತಿರವಿದ್ದು, ಇವರ ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಧನೆಗೆ ಸಹಾಯಕಳಾಗಬೇಕು.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಧನೆಯು ಬೇಕು. ಮನಃಸಂಯಮನವೂ ತಪಸ್ಸೆಯೂ ಅವಶ್ಯವಾದುದು!

ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಂತೆ ನಾನು ವರ್ತಿಸುವೆನು.

ನೀನು ಬಹು ಕಾಲ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕು.

ನೀವಾರೆಂದದನ್ನು ನಾನರಿಯೆನು. ಆದರೂ ನಿನ್ನೆಂದೇಹಳಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನನಗೆ ಹೇಳು

ತ್ತಿದೆ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವಿರಿಸಿದವಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಲಿ ನಾನು ತಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ನಡೆಯಲು ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದೇನೆ.

ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರು. ಇನ್ನು ನೀನು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಆಗರೆತುಕನು ಹೇಳಿದನು.

ಇಲ್ಲಿಯೇ? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು.

ಅಹುದು: ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಇರಲಿಕ್ಕಾಗದೇನು?

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಚಕಿತದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಚಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದಳು. ಜಿನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನುಮನುಕು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಆ ಅರಣ್ಯದ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಊಹಿಸಿದಳು. ಅರಣ್ಯಾವೃತವಾದ ಈ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ-ಭಯಂಕರ ವ್ಯುಗಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಳವಾಗಿದ್ದ-ಈ ಗಹನ ವನದಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಇರಬೇಕೆ? ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೆ, ಅವಳು ಭಯಂಕಪಿತಳಾದಳು ತುಸ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅವಳು ತನ್ನೆದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ:—ನಾನು ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಇರಲಿಯಾ? ನನಗೆ ಒಹಳ ಹೆದರಿಕೆಯುಂಟಾಗಿದೆ! ಎಂದು ಅಂದಳು.

ಭೀತಳಾಗದಿರು! ನಿನಗೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಅಪಾಯವಾಗದು! ಅಡವಿಯ ಮಿಕ್ಕಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾರವು. ದುರ್ಜನರು ನಿನ್ನ ಸನಿಯಕ್ಕೆ ಬರಲಾರರು!

ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ನಾನು ನಿರ್ಭಯತೆಯಿಂದಿರ ಒಲ್ಲೆನು! ರತ್ನಾವಳಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಸ್ಥಾನಾಂತರ ಮಾಡಬೇಡ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿರು. ಯೋಗ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುವೆನು.

ತಪಸ್ಸನ್ನು ಹೇಗೆ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದನ್ನು ನಾನರಿಯೆನು. ನೀವು ನನಗೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ರತ್ನಾವಳಿಯು ನುಡಿದಳು.

ಆಗಲಿ, ನಾನು ಹೇಳಿಕೊಡುವೆನು. ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳು.

ಕತ್ತಲೆಯು ವಿರಲವಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿತ್ತು. ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಅಪ್ಪಣೆ ಯಂತೆ ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕುಳಿತಳು. ಸಂನ್ಯಾಸಿಯೂ ಕುಳಿತನು. ಹೆಚ್ಚು ತಲಿದ್ದ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ರತ್ನಾವಳಿಯು ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಳು. ತಾನು ಇವನನ್ನು ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ನೋಡಿರಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಅವಳು ಗೇನಿಕೆಹಾಕಹತ್ತಿದಳು. ತಾನು ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಡುವಾಗ್ಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಮೂರ್ತಿಯಿದೇ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ನೆನಪಾಯಿತು. ಅವಳ ಭಕ್ತಿ-ಆದರಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದುವು. ಇವನು ದೇವರಾಗಲಿ, ಅವತಾರಿಕ ಪುರುಷನಾಗಲಿ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಭಾವಿಸಿದಳು. ಭಕ್ತಿಯುತಳಾಗಿ ಕೈ ಮುಗಿದಳು. ಪೂರ್ವಾಕಾಶವು ಅರುಣ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಕೆಂಪು ಒಡೆಯುತ್ತ ನಡೆದಿತ್ತು.

ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸು. ನಾನು ಹೇಳುವ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸು. ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ತರುವಾಯ ಎದ್ದು ನಿಂತು, “ಅಮ್ಮಾ, ನಾನಿನ್ನು ಹೋಗಿ ಬರುವೆನು.” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ರತ್ನಾವಳಿಯು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ:—“ಮಹಾರಾಜ, ನಾನು ಯಾವುದನ್ನೆವಲಂಬಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿ ಇರಲಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಈ ಮಂತ್ರವು ನಿನ್ನನ್ನು ಧರಿಸುವುದು. ನೀನು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಚಿಂತಿಸದಿರು. ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೂ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ನುಡಿದನು.

“ಮಹಾತ್ಮರೆ,”

ಏನಾದರೂ ಕೇಳುವುದಿದೆಯೆ? ನಿನ್ನಂಕೋಚಳಾಗಿ ಕೇಳು.

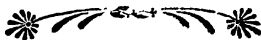
ಮಹಾರಾಜ, ನೀವಾರು? ಈ ದಾಸಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಅಷ್ಟೆಯಂತೆ ನಡೆಯ ಹಚ್ಚಿದ ನೀವಾರು? ಮಂತ್ರ ಬಲ್ಲ ಹಾವಾದಿಗನು ಹಾವನ್ನು ಮನಬಂದಂತೆ ಕುಣಿಸುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡ ತಕ್ಕಿತಾಲಿಗಳಾದ ತಾವು ಯಾರು? ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ನಾನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಗುರು.

ನೀವು ನನ್ನ ಪತಿರಾಯರ ಗುರುಗಳೆ? ಮಹಾತ್ಮರೆ, ನಿಲ್ಲಿರಿ. ತಮ್ಮ ಅನಘ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಈ ದೀನ ಹಣೆಯನ್ನಿಕ್ಕುವೆನು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಕಾಲಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಳು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಕೃತಕಾರ್ಯಗಳಾಗೆಂದು ಅತೀರ್ವದಿಸಿ ಹೊಂಟು ಹೋದನು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಮೋರೆಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಆ ತೇಜಸ್ವಿ ಮನುಷ್ಯನಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವಾಲೋಕಿತನಾದ ಆ ಅಶ್ವಿನುದಲ್ಲಿ ರತ್ನಾವಳಿ ಯೆಂಬಳೇ ಒಬ್ಬಳು!

೧೨ ಮಾರುತಿಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ.

ಯೋಧೈಯ ಮಾರುತಿಯ ಮಂದಿರವು, ಒಹು ಪುರಾತನ ಕಾಲದ್ದು; ಹಾಗೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದದ್ದು. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಎತ್ತರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ದೇವ ದರ್ಶನಾಭಿಲಾಷಿಗಳು ಹಲವು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನೇರಿ

ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗುಡಿಯು ದೊಡ್ಡದು. ಮೂರ್ತಿಯು ಭವ್ಯವಾದದ್ದು. ಹನುಮಂತನು ಶ್ರೇಷ್ಠತಮ ಭಕ್ತನು. ಭಕ್ತಿಯೋ ಗಿಗಳಿಗೆ ಅದರ್ಶಸ್ವರೂಪನು. ಭಕ್ತಿವಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಕಂಪದೇಕೆನ್ನುವವರು ಮೊದಲು ಮಾರುತಿಯ ಪ್ರಸನ್ನತೆಗೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಅಂಜನೇಯನ ಕೃಪೆಯ ತರುವಾಯ ಸೀತಾರಾಮರ ಸೇವೆಗೆ ತೊಡಗಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ನೋಡಲು ಸೀತಾರಾಮರ ಕೃಪಾಸಂಪಾದನೆಗೆ ಹನುಮಂತನು

(೧೨೨)

ಮಧ್ಯಸ್ಥನಾಗಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಮಹಾವೀರಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಹುಜನ ಸಾಧುಗಳೂ, ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೂ, ಗೃಹ ಸ್ಥಾಪ್ತಮಿಗಳಾದ ನಾಮಾನ್ಯಯಾತ್ರಿಕರೂ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದರು. ದೇವಾಲಯವು ಸದಾ ಯಾತ್ರಿಕರಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಮುಖ್ಯ ದೇವಾಲಯದ ಎರಡೂ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕೋಣೆಗಳಿದ್ದವು. ಭಕ್ತರು ಯಾತ್ರಿಕರ ವಾಸಸ್ಥಳದ ನೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು. ಯಾರು ನಿಜವಾದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೋ, ಯಾರು ನಿರ್ಜನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದು ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿಚ್ಛಿಸುವರೋ ಅವರು ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಡ; ಆದರೆ ಯಾರು ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೈರಾಗಿಗಳಾಗಿರುವರೋ ಅವರು ಈ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನು ಹೂಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಜನರಿಂದ ಆ ಕೋಣೆಗಳು ಸದಾ ತುಂಬಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಉದರಂಥ ರಣಿಗಳಾದ ಬಾವಾಜಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಆನುಕೂಲತೆಯಿತ್ತು. ದಿಡ್ಡಗಿನ ವಾಸಸ್ಥಳವಿತ್ತು. ಅವನುಗಳು ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಮೇಲಾಗಿ ಇವರು ಯಾತ್ರಿಕರಿಂದ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ವಸೂಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸಿದ್ಧಿಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಮಗ್ನರಾಗ ಬಹುದಿತ್ತು.

ಕೋಣೆಗಳು ತೀರ ಸಣ್ಣವಿದ್ದವು. ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿ ವಾಸಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥವರೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೇಕಾದವನು ಬಂದು ತೆರವಿದ್ದ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಬಹುದು. ವಾಸವಾಗಿರಬಹುದು. ಕೋಣೆಗಳು ಸದಾ ಮುಕ್ತದ್ವಾರಗಳು. ಯಾವನು ವೆದಲೂ ವಾಸವಾಗುವನೋ ಅವನ ಸ್ವಾಮಿತ್ವಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟುದು. ಅವನನ್ನು ಆ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಡಬಹುದೆಂದು ಅಧಿಕಾರವು ಯಾವನಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

(೧೨೩)

ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಧುವು ಕುಳಿತಿದ್ದನು ಅವನ ಸರಂಜಾಮದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವಿವುಲನೂ, ಶುಭ್ರನೂ ಆದ ಜಡೆ-ಗಡ್ಡೆ-ವೊನೆಗಳು; ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕೌಪೀನ; ಕೊರಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳ ಸರ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೆ ಜೋಳೆಗೆಯು ಉಪಯುಕ್ತ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಚೆಂಬು.

ಈ ಬೈರಾಗಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಂಬರದ ಎಲ್ಲ ಒಡವೆಗಳಿದ್ದವು; ಆದರೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾದ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಶಾಂತಕೆ ಮಾತ್ರ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇವನು ಈಗ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಭಜನೆಗೆ ತೊಡಗಿದನು; ಆದರೆ ಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ತೊಡಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಬೇರೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿತ್ತು. ಬೈರಾಗಿಯು ನಡು ನಡುವೆ ಕಣ್ಣೆರೆದು, ಯಾರಾದರೂ ಬರುತ್ತಿರುವರೆ ಹೇಗೆಂಬದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದನು.

ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಬೈರಾಗಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ದಾಗಿಲ ಹತ್ತರ ನಿಂತನು. ಕುಳಿತಿದ್ದ ಬೈರಾಗಿಯು ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿಸಿ ನೋಡಿ, ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ವೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಉಚ್ಚ ಸ್ವರದಿಂದ ಭಜನೆಯ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಆಗಂತುಕ ಬೈರಾಗಿಯು:—
ಸ್ವಾಮಿ, ಎಂದು ಕೂಗಿದನು. ಕುಳಿತ ವಿರಾಗಿಯು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡಲಿಲ್ಲ ವೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಜೋರನಿಂದ ಭಜನೆಯನ್ನು ನಡಿಸಿದನು:—“ಭಕ್ತೋದ್ಧಾರಾ ರಘುರಾಮಾ”

ಸ್ವಾಮಿ, ಕೇಳಬೇಕು. ಆಗಂತುಕ ಬೈರಾಗಿಯು ನುಡಿದನು.

ಭಕ್ತವಾವನ ಸೀತಾರಾಮಾ.

ಈ ಕೋಣೆಯು ನನ್ನದು. ಆಗಂತುಕನು ಅಂದನು.

ಭವಭಯ ಹರಣ ಭವರೋಗ ನಾಶ.

ಈ ಸ್ಥಳದಿಂದ ತಾವು ಎದ್ದು ಹೋಗಬೇಕು. ಆಗಂತುಕನು ಅಂದನು.

(೧೨೪)

ದೀನೇದ್ದಾರಾ ರಘುರಾಮಾ.

ಸ್ವಾಮಿ, ಕೇಳಿರಿ. ಈ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನಿರಿಸಿ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನು. ಈ ಸಾಮಾನುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನವು. ಆಗಂತುಕನು ಹೇಳಿದನು.

ದೀನ ದಯಾಳು ಸೀತಾರಾಮ. ಕುಳಿತಿದ್ದ ಬೈರಾಗಿಯು ಭಜನೆಯ ಸ್ವರವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಏರುತ್ತ ನಡೆದು ಸಪ್ತಮಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿತು.

ನೀವು ಒಳ್ಳೇ ಮಾತಿನಿಂದ ಹಾದಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. ಇದೋ ನೋಡಿರಿ:—

ಏನು ಮಾಡುವಿರಿ? ಕುಳಿತಿದ್ದ ಬೈರಾಗಿಯು ಕಣ್ಣೆರೆದು ಕೇಳಿದನು.

ನಿಮ್ಮ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕೈಗೊಟ್ಟು ಹೊರದಬ್ಬುವೆನು!

ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಧುಗಳಲ್ಲ! ಜೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ಮಾತಾಡಿರಿ.

ನಮ್ಮಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮೇಲೆ ನೀವು ಕೈಯೆತ್ತುವಿರಾ? ಕುಳಿತ ಬೈರಾಗಿಯು ಕೇಳಿದನು.

ಆಗಂತುಕ ಬೈರಾಗಿಯು ಬಹಳ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಕೂತಿದ್ದ ಎರಾಗಿಯು ಒಳ್ಳೇ ಮಾತಿನಿಂದ ಹಾದಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಶೋಕದ ಭಯಕ್ಕೆ ಬೆದರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಕೈಗೆ ಕೈಹತ್ತಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಆಗಂತುಕ ಬೈರಾಗಿಗೆ ಬೇಡಾದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇವನು ಕೂತ ಸಾಧುವಿನಂತೆ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಪೂರಾ ಬಿಟ್ಟವನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಲಠಾಲಠಿಗೆ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೋಪದಿಂದ ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದನು:—“ನೀವು ದೊಡ್ಡ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಿರಿ....”

“ನೀವು ದೊಡ್ಡ ಸಾಧುಗಳಲ್ಲವೇ? ನಮ್ಮ ಹೆಸರು ಲಠಾಲಠಿ ನಾರಾಯಣ. ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಹೆಸರು ಹರಿಕಿಂಕರವಲ್ಲಭ—”

“ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವು ನನಗೆ ಬೇಡ; ನೀವು ಸಾಧುಗಳಲ್ಲ; ಕಳ್ಳರು!”

“ಏನು? ಏನನ್ನುವೆ! ಜಾಯಕೊಳಕೊಂಥು ಮಾತಾಡು! ಮಹಾ

(೧೨೫)

ಪಂಡಿತರಾದ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ದಿನಾಲು ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷ ರಾಮನಾಮ ವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದ ನಾವು ಪ್ರತಿದಿನ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಜಪಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ! ನಿನ್ನಂತಹ ಕ್ಷುದ್ರನು—”

ದೂರದಿಂದ ಗಾಯನಸ್ವರವು ಕೇಳಬರಹತ್ತಿತು. ಗಾಯನನು ಅನ್ನುತ್ತಿರುವ ಪದದ ಭಾವವು ಹೀಗೆ ಇತ್ತು:—“ದುಷ್ಟರು, ಶಿಷ್ಯರು, ಕಳ್ಳರು, ಪಕ್ಕರು ವೇದಪಾದವೆಲ್ಲರೂ ರಾಮನಾಮವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿ ರುವರು; ಆದರೆ ಪ್ರೇಮವಿಲ್ಲದ ನಾವೇಶ್ವರನೆಯಿಂದ ನಂದಕೆಶೋ ರನು ಮೆಚ್ಚುವದಿಲ್ಲ.”

ಬೈರಾಗಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಗಾಯನವನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿ ಸಿದರು. ಲಭವಿವಿವಾರಾಯಣನು ಹೇಳಹತ್ತಿದನು:—“ತಮ್ಮಾ, ಕಲಹ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮನೋಡು, ಯಾರೋ ಹಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವರು.”

“ತಾವೇ ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ನೋಡಬಾರದೆ?”

“ಹೋಗಲಿ ದಿಡು. ಭಿಕ್ಷು ಕನಿರ:ಕುಡು. ಅವನಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟು ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ.” ಲಭವಿವಿವಾರಾಯಣನು ಹೇಳಿದನು.

ಮತ್ತೆ ಗಾಯನವು ಕೇಳಹತ್ತಿತು. ಅದರ ಸಾರವಂತು: “ನಾನು ಸಾಧನ-ಭಜನಗಳೆಂದರೇನೆಂಬದನ್ನರಿಯನು! ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ನಾಮವೊಂ ದನ್ನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ! ಧರ್ಮ-ಕರ್ಮಗಳೆಂದರೇನೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯನು! ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ನಾಮ-ಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು!”

“ಎಂತಹ ಮೂರ್ಖನವ! ಎನನನ್ನಿ ಅರಿಯನಂತೆ! ನಾವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಲ್ಲವು!” ಲಭವಿವಿವಾರಾಯಣನು ನುಡಿದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಬೈರಾಗಿಯ ಶಿಸರು ಹರಿಸಹಾಯ. ಅವನಿಗೆ ಲಭವಿವಿವಾರಾಯಣನ ವಾಚಾಳತೆಯು ಸೇರಲಿಲ್ಲ. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೇಳಹತ್ತಿದನು: “ಅರಣ್ಯಪಂಡಿತರೆ, ಆಕ್ಕವಾರು ಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇಡಿರಿ! ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಗಾಯನವನ್ನು ಕೇಳಿ!”

(೧೨೬)

ವುಸು ಗಾಯನವು ಕೇಳಿಸಿತು. ಅದರ ಮಮಳವು ಹೀಗೆ: “ನನ್ನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ, ಎಡ-ಬಲಗಳಲ್ಲಿ, ಹೃದಯಾಧ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ, ಹೃದಯದ ಹೊರಗೆ, ಅಕಾಶದಲ್ಲಿ, ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ನೀನೇ ಇರುವೆಯೆಂದದನ್ನು ಒಲ್ಲೆನು.”

“ಅಯ್ಯೋ, ಗಾಯಕನು ಅಳುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ! ಪಾಪ, ಹೆಂಡತಿಯು ಸತ್ತಿರಬಹುದು!” ಲಭವಿಠನಾರಾಯಣನೆಂದನು.

ಮೂರ್ಖಶಿಖಾಮಣಿಗಳೆ, ಮಾತ ಬಳಸಿ ಗದ್ದಲ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಚಿತ್ತಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿರಿ. ಹರಿಸಹಾಯನು ನುಡಿದನು. ಮತ್ತೆ ಗಾಯನವು ಕೇಳಹತ್ತಿತು. ಅದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಹೀಗೆ ಇತ್ತು:-
ಶ್ರೀ ರಾಮನೇ, ನಿನ್ನ ನಾಮವೊಂದೇ ನನ್ನ ಆಶೆ, ಭರವಸೆ, ಸಾಧನ ನನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಸಂಬಲವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಕಂಗಾಲರಲ್ಲಿ ಕಂಗಾಲನು. ನನಗೆ ಬೇರೆ ಎನೂ ಬೇಡ. ನೀನು ಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮ, ರಘುರಾಮ, ಸೀತಾರಾಮ ಈ ದೀನನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಕರುಣಿಸಿ ಮೈದೊರೆತು; ದರ್ಶನ ಕೊಡು.

ಓಹೊ, ಭಜನೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ನಾವು ಇವನಿಂತಲೂ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಭಜನೆ ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು. ಲಭವಿಠನಾರಾಯಣನು ನುಡಿದನು.

ದಿಗ್ಗಜಪಂಡಿತನೇ, ಸುಮ್ಮನಿರು. ನಾಯಿಯಂತೆ ಬಿಡಿಗಳಬೇಡ. ಹರಿಸಹಾಯನೆಂದನು. ಗಾಯಕನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಬರುತಲಿದ್ದನು. ಇಬ್ಬರೂ ದೈರಾಗಿಗಳು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಪ್ರಾಧವಯ ಸ್ಥಿನ ಸಂನ್ಯಾಸಿ. ಸುಂದರ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನು ಪ್ರೇಮನಯನಗಳುಳ್ಳವನು. ತಪಸ್ಸಿನ ತೇಜವು ಮೋರೆಯಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಹರಿಸಹಾಯನು ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗಾಯಕನಿಗೆ ನಮ ಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಲಭವಿಠನಾರಾಯಣನು ಕೂತ ಸ್ಥಳ ದಿಟ್ಟು ಕದಲಿಲ್ಲ. ಎದ್ದು ಹೋದರೆ, ಆಕ್ರಮಿಸಿರುವ ಸ್ಥಳವು ಕೈದಿಟ್ಟು ಹೋಗುವದೆಯೇ?

ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿತ್ತು. ಮೇಲಾಗಿ ಆತ್ಮಗರನೆಯೂ ಒಂದು ಕಾರಣ ಎರಬಹುದು.

ಅಣ್ಣಗಳಿರಾ, ನೀವು ಜಗಜಾಡುತ್ತಿರುವಿರೇಕೆ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು. ಆಗಂತುಕ ಗಾಯಕನು ತುಳಸೀದಾಸನಾಗಿದ್ದನೆಂಬದನ್ನು ದೇರೆಯಾಗಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಡ.

ಈ ಸಾಧುವು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ! ಲಭವಿಾನಾರಾಯಣನು ಹೇಳಿದನು.

ನಾನು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು ಹೊರಬಿದ್ದು ಹೋಗಿರುವಾಗ, ಈ ಭಂಡನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ನನ್ನ ಸ್ಥಳವನ್ನೂ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲೊಲ್ಲನು! ಹರಿಸಹಾಯನು ಹೇಳಿದನು.

ಅಣ್ಣಗಳಿರಾ, ಈ ಸ್ನಾನಕ್ಕೋಸುಗ ಏಕೆ ಕಲಹಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿರುವಿರಿ? ನೀವೀ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ಇರಲಿಲ್ಲ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು. ಯಾರೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದನು:—ಆಪ್ತಗಳಿರಾ, ನೀವೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಇರುವಿರಿ?

ರಘುನಾಥನು ಇಟ್ಟಷ್ಟು ದಿವಸ. ಲಭವಿಾನಾರಾಯಣನು ಆಡ್ಯತೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದನು.

ಅಷ್ಟು ದಿವಸ ನೀವೇನು ಮಾಡುವಿರಿ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ಸಾಧನ-ಭಜನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆವು. ಲಭವಿಾನಾರಾಯಣನು ಹೇಳಿದನು.

ಬಂಧುಗಳೆ, ನೀವೀಗ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವದು ಯೋಗ್ಯವೆ? ಈ ವರ್ತನವು ಸಾಧಕರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಕೊಂಡ ಸ್ಥಳಕ್ಕಾಗಿ ಕಲಹಿಸುವದು ಕ್ಷುದ್ರಬುದ್ಧಿಯ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕರ ಕೆಲಸ. ಆತ್ಮಕಲಹಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗುವದು ಬುದ್ಧಿಹೀನರಾದ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರಕೊಳ್ಳುವವರ ಹೋರೆ. ಪಾಯಿಗಳಂತೆ ಬಿಜಿಗಳುತ್ತ ನಡೆಯುವದು ಉದರ ಪುಜಕರ ಧಂದೆ.

ಬೈರಾಗಿಗಳಾಗಿಟ್ಟ ನಿಮಗಿದು ಸಲ್ಲದು!

ಸಾಧು, ನೀನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಮನುಷ್ಯನು ಕೇವಲ ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟುಪಾಡಿಗಾಗಿ ಅಲೆಯುವನು. ಸದಾ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಭಜನ-ಪೂಜನಗಳನ್ನೆಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಅರಿಯನು. ಲಭವಿಲ್ಲನಾರಾಯಣನು ಹರಿಸಹಾಯನನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು.

ಅಣ್ಣಾ, ನೀನೂ ಕೂಡ ಆ ಸಾಧನ-ಭಜನಗಳ ದಾರಿಯನ್ನರಿಯೇ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ, ನೀನು ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಒಡಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಯಾ? ತುಳಸೀ ದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಎಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು? ಸಾಧಕನಿಗೆ ಸ್ಥಾನವು ಬೇಡವೆ? ಲಭವಿಲ್ಲನಾರಾಯಣನು ಕೇಳಿದನು.

ಸ್ಥಳಕ್ಕೇನು ಕೊರತೆಯಯ್ಯಾ? ಎತ್ತರವಾದ ಪರ್ವತಗಳಿವೆ ಎತ್ತರವಾದ ಮೈದಾನಗಳಿವೆ. ನಿರಿದವಾದ ಅರಣ್ಯಗಳಿವೆ. ಸಾಧಕನು ಇಂತಹ ನಿಜವಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಬೇಕು. ನಿಮಗೆ ಕೇವಲ ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟು ಹೊರಕೊಳ್ಳುವುದು ಬೇಕಿದ್ದರೆ, ಆ ಮಾತು ಬೇರೆ! ಉದರಪೂರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಂದ್ಯವಾದದ್ದು. ತುಳಸೀ ದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಅಡವಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಪರ್ವತದ ಮೇಲಾಗಲಿ ವಾಸಿಸಿದರೆ ಆಹಾರ ದೊರೆಯುವುದು ಹೇಗೆ? ಕಲ್ಲು-ಮಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಇರಲಿಕ್ಕಾದೀತೇ? ಲಭವಿಲ್ಲನಾರಾಯಣನು ಕೇಳಿದನು.

ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದರೆ, ಕಲ್ಲು-ಮಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಸರ್ವಶಕ್ತನು ತನ್ನ ಆಶ್ರಿತರಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನೊದಗಿಸಿಕೊಡುವನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ನಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ! ಆ ಭಗವಂತನು ನಮಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವನೇ? ಲಭವಿಲ್ಲನಾರಾಯಣನು ಉಪಹಾಸ ಮಾಡಿದನು

ನಗದೇಡಣ್ಣಾ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತ್ರೀ ಹರಿಯು ಶತ್ಯನ್ನು ನಂದಿದ ವರಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಆಹಾರವನ್ನೊದಗಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿರುವನು! ಒಂದು ಬಾರಿ ಹೋಗಿ ನೋಡು. ಆ ದಯಾಮಯನು ಎಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ದಿನಾಲು ಆಹಾರವನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಡುವನೆಂಬದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸು. ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಕುಚಿಕರ ಹಣ್ಣುಗಳು, ನೆಲದಲ್ಲಿ ರಸಭರಿತವಾದ ಗಡ್ಡೆ-ಬೀರುಗಳು, ಕಲ್ಲಿ ನಲ್ಲಿ ನೀರು! ಇನ್ನೇನು ಬೇಕಯ್ಯಾ? ಅಲ್ಲಿ ಹೋಳಿಗೆ-ತುಪ್ಪ ಸಿಗುವದಿಲ್ಲೆಂಬುದು ನಿಜ. ಭಗವಂತನು ಬೇಕಿದ್ದರೆ, ಸಕ್ಕಾನ್ನಗಳ ಹಂಪಲವನ್ನು ದಿಡಬೇಕು. ಸಕ್ಕಾನ್ನಗಳು ಬೇಕಿದ್ದರೆ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಮರೆಯಬೇಕು! ಎರಡರ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುವನೆಂದರೆ ಒಂದು ಸಹ ಕೈಗೆ ಹತ್ತದು! ಇಂಥವರಿಗೆ ಸಾಧುವಿನ ವೇಷದಲ್ಲಿರುವದೊಂದೇ ಫಲ! ಇತ್ತ ವ್ರಾ-ಪಂಚಿಕ ಸುವಿಲ್ಲ; ಅತ್ತ ವಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಚಿರಸೌಖ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ! ಕುಳಸೀ ದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಸ್ವಾವಿತಿ, ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದಿ ತಾಗಿದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಅಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ದೊರೆಯದು! ಅಲ್ಲಿ ಅಸಹ್ಯವಾದ ಹಳಿಯಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಲಘವಿನಾರಾಯಣನು ಕೇಳಿದನು.

ಅಣ್ಣಾ, ನಿರರ್ಥಕ ಮಾತ ಒಳಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳುವ ಒಂದೇ ಒಂಕು ಮಾತನ್ನು ನೆನಪನ್ನಟ್ಟುಕೊ. ಆ ಮಾತು ಯಾವುದೆಂದರೆ “ಆ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ವಾತ್ರರಾದವರಿಗೆ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಉಂಟಾಗದು!” ಕುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ಮಹಾನ್ ಮಹಾನ್ ಸಾಧುಗಳೂ ಕೂಡ ಜನವಸ ತಿಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವದೇಕೆ? ಲಘವಿನಾರಾಯಣನು ಕೇಳಿದನು.

ಅವರು ಹೀಗೆ ತಾವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಲೋಕೋಪಕಾ

(೧೩೦)

ರವು ಆ ಮಹನೀಯರ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದ ಸಾಧಕರು ಶೋಕಾಲಯಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವರು. ಇಂಥವರಿಗೆ ಜನದಟ್ಟಣೆಯ ಪ್ರದೇಶವು ಹಿತಕರವಲ್ಲ ಆದರೆ ಸಿದ್ಧರೂ, ಭಕ್ತಿಯೋಗಿಗಳೂ ಸಾಂಸಾರಿಕರಿಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಂಚರಿಸುವರು.

ನೀನೇನು ಮಾಡುವೆ?

ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಕಷ್ಟೆಯಿಂದ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುವ ದಿಲ್ಲ ಗುರುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರ ವೆನು ಅವರ ಅನುಜ್ಞೆಯಂತೆ ಈಗ ನಾನುಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿಹೆನು. ಆ ಅವಾರ ಮುಹುನ ಕರುಣಾಯಾಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿರುವೆನು.... ಶುಭಸೀದಾಸನ ಕಂಠವು ಗದ್ದದಿತವಾಯಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಪ್ರೇಮಾಕ್ರೂಗಳುದಿರಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ತೃಪ್ತಿಸೀದಾಸನು ಬೇರೆ ಮಾತಾಡದೆ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದನು. ಹರಿಹರಾಯನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋದನು. ಮುಂದೆ ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಶುಭಸೀದಾಸನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹರಿಹರಾಯನನ್ನು ನೋಡಿದನು “ತಮ್ಮಾ, ನೀನೇಕೆ ನನ್ನನ್ನನುಸರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಭಗವಂತನ ನಾಮಶ್ರವಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸುಗ.

ಇನ್ನು ನಾನು ಹಾಡಲಾರೆನು. ಅವನ ನಾವೇಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಲೆ ನನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ನೆಗಳೂ ಉಬ್ಬುವವು. ಮುಂದೆ ಶುಭ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೊರಡದಂತಾಗುವುದು. ಶುಭಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಮಹಾರಾಜ, ನಾನು ವಾಪಿಷ್ಠನು ತ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಮರ್ಥನು. ನಾಮವನ್ನು ಅನ್ನಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಲೆ, ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹರಿದು ಹೋಗುವದು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು

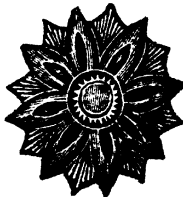
(೧೨೧)

ನನ್ನನ್ನು ಸಾಧನೆಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದಡಿಯನ್ನಿಡಗೊಡಲಿಲ್ಲದೂ! ಮನಸ್ಸು ಆಗಾಗ್ಗೆ ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಜಗ್ಗುತ್ತಲಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಹೊರತು ನನಗೆ ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರದ ಮಾರ್ಗವು ದೊರೆ ಯದು! ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿರಿ. ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿರಿ. ಹರಿಸಹಾಯನು ತುಳಸೀ ದಾಸನ ವಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು.

ತಮ್ಮಾ, ಏಳು. ನಾನು ಅತಿ ಕ್ಷುದ್ರ ವ.ನ.ಷ್ಯನು! ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ನಿನಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಲೇನು?

ಸ್ವಾಮಿ, ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ನಾನು ಕೇಳುವವನಲ್ಲ! ರಕ್ತವನ್ನು ವ.ರೆಯಿಟ್ಟಿಟ್ಟರೂ ಅದು ತನ್ನ ದೇಹನ್ನು ಕೆಡವತಕ್ಕದ್ದೇ! ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಭಕ್ತ ಶಿಖಾಮಣಿಗಳೂ, ಪರಮ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಆದ ತುಳಸೀದಾಸರು! ನನ್ನನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆಲಿಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಯೋಗ್ಯರು!

ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದರೆ, ನನ್ನೊಡನೆ ಬಾ ನಾನು ಬಿಡೆನ್ನು ವುದಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನು ನುಡಿದು ಮುಂದೆ ಹೋದನು. ಹರಿ ಸಹಾಯನು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ನಡೆದನು.

(೧೩೨)

೧೩ ರಾಮಾಯಣ ರಚನೆ.

— ❦ —

ಹರಿಹರನ ವಯಸ್ಸು ಮೂವತ್ತಕ್ಕೆ ಮೀರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವ ನೆಯು ಜಾಗೃತವಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸಹಾಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಗುರುಜೀವದೇಶದ ಬೆಂಬಲವಿರಲಿಲ್ಲ ಹರಿಹರನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಸಂಯಮಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯ

ವಾದ ಮಾನಸಿಕ ಬಲವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅವನಲ್ಲಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವ ನೆಯು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ವಯಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಅವನು ಪದ್ಧಿಪ್ರಗಳ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕನು. ವಿಷಯೋಪಭೋಗಗಳ ಬೆನ್ನಹತ್ತಿದನು. ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ದುಃಖಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು; ಹಾಗೂ ಭಗವಂತನ ವೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ. ಈ ಸುಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಅಚ್ಚೆಯಂಟಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಒಂದು ದಿನ ಪ್ರಲಲ ವಾದ ನಿರಾಶೆಯ ಹೊಡೆತದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಗೃಹತ್ಯಾಗಿಯಾದನು. ಸಂಗಡ ತುಸು ಹಣವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಪ್ರವಾಸಿಯಾದ ಅವನು ಆ ಹಣವು ತೀರುತ್ತಲೆ, ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಸಂನ್ಯಾಸ ಧರ್ಮವಾಲನೆಗೆ ಜಪ-ತಪಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿತ್ತು; ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಹರನ ಮನಸ್ಸು ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಹರಿಹರನು ಜನರ ತೋರಿಕೆಗಾಗಿ ಭಜನ-ಪೂಜನಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾರಣ ಅವನು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಜೇಗಾ ದರೂ ಮಾಡಿ, ಈ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಹರಿಹರನಿಗೆ

(೧೨೨)

ಶಾಂತಿಯು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಒನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅವನು ಹೀಗೆ ಡಾಂಭಿಕ ವೃತ್ತಿಯಿಂದಿರುವದಕ್ಕಿಂತ ಮತ್ತೆ ಸಾಂಸಾರಿಕನಾಗುವದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಅಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪುನಃ ಮನೆಯನ್ನು ನೇರುವ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮನಸ್ಸಿನ ಚಂಚಲತೆಯ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲರುವ ಹರಿಸಹಾಯನಿಗೆ ತುಳಸೀದಾ ನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯದ ಒಲದಿಂದ ಹರಿಸಹಾಯನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಗುರುವು ದೊರೆತನು. ಸತ್ಸಹವಾಸದಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೇ ಪರಿಣಾಮವಾಯಿತು. ಹರಿಸಹಾಯನು ತುಳಸೀದಾ ನ ಸಹಚರನಾಗಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಹತ್ತಿದನು. ತುಳಸೀ ದಾಸನು ಹರಿಸಹಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸೇವೆಯಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಬಾಲಾಜಿ ಎಂಬ ಹೊಸ ಹೆಸರ ಕೊಟ್ಟನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಲಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಾರುತಿಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವದಕ್ಕೂ ಒದ್ದಿಲ್ಲ. ಸರಯೂ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ವಾಸಿಸಹತ್ತಿದನು. ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ದಿಟ್ಟವಾದ ಅಡವಿ. ಮುಂದೆ ಸರಯೂ ನದಿ ತುಳಸೀದಾಸನು ದಿಚ್ಚಗಿನ ಜಾಗೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ದವನಲ್ಲ. ಅದರೂ ಬಾಲಾಜಿಯು ಗುರುವಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಕುಬೀರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಕರಣಗಳ ಕೊರತೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ ಬಾಲಾಜಿಯು ಕೂಡಲೆ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು ಬಾಲಾಜಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅಪರಿ ಚಿತ ಕಿಶೋರನು ನೆರವಾಗಹತ್ತಿದನು. ಇವನಾರೊಂದನ್ನು ಬಾಲಾ ಜಿಯು ಅರಿಯನು. ವಿಚಾರಿಸುವ ಗೋಜಿಗೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಗುಡ್ಡ ಗಾಡ ಜನರ ಈ ಹುಡುಗನು ತುಳಸೀದಾಸನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ

(೧೩೪)

ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು. ಬಾಲಾಜಿ ಯೊ, ಕಿಶೋರನೂ ಕೂಡಿ ಗುಡಿಸಲವನ್ನು ಹಾಕಹತ್ತಿದರು. ಸಾಮಾ ನುಗಳು ಬೇಕಾದಾಗ ಕಿಶೋರನು ಹೋಗಿ ತಂದುಕೊಡುವನು. ಬಾಲಾ ಜಿಯು ಆ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಗುಡಿಸಲವನ್ನು ಕಟ್ಟು ವನು. ಮುಂದೆ ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ಈ ಹುಡುಗ ನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಇವನಾರಂಬದೂ ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೂ ಗೊತ್ತಾ ಗಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಹುಡುಗನು ಒಂದು ಉರುಟ ದೋತರವನ್ನುಟ್ಟಿದ್ದನು ಅದು ತೀರ ಮೈಗೆ ಹತ್ತಿಯಿತ್ತು. ಮೈಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಒಟ್ಟಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೈಯು ಅನಾವರಣವಾಗಿತ್ತು. ದೇಹವು ಲಾವಣ್ಯಮಯ; ಮುಖವು ಮಂದ ಹಾಸಯುಕ್ತ; ಕಣ್ಣುಗಳು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದವುಗಳು; ಕಾಲಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿಗಳಿರ ದಿದ್ದರೂ, ಪಾದಗಳು ತೀರ ಜಳಜಳ ಇದ್ದವು. ನೋಡಿದವರು ಆ ಪಾದ ಗಳು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಅನ್ನುವಂತಿದ್ದವು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಕುತೂಹಲವಶನಾಗಿ ಕಿಶೋರನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದನು. ಮುಗ್ಧನಾಗಿ ಎನೆ ಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡಹತ್ತಿದನು. ಆ ಹುಡುಗನೂ ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಓರೆ ಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿದನು. ತುಳಸೀದಾಸನು “ತಮ್ಮಾ, ನೀನು ಯಾರು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಗನು.

ಆ ಹುಡುಗನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಎಲೆಯ ದೊಡ್ಡ ಪೆಂಡೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದನು. ತುಳಸೀದಾಸನ ಲಕ್ಷವು ಈಗ ಆ ಪೆಂಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹರ ಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಕನಿಕರವುಂಟಾಯಿತು. ಆ ಎಲೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಕೆಳಗೆ ಜೆಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದಾಲೋಚಿಸಿ :— ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೋಮಲ ದೇಹದ ನೀನು ಇಂಥ ಕಷ್ಟದ ಹೋರೆಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿ ರುವೆ? ಇದು ನಿನಗೆ ಹಿತಕರವಲ್ಲ. ಆ ಹೊರೆಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬಿಸಾಟಿ

(೧೨೫)

ಬಿಡು, ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಕಷ್ಟವೇತರದು? ಇಂತಹ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮೈಯುಂಡು ಹೊರಗಿದೆ. ನೀವು ಚಿಂತಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಆ ಕಿಶೋರನು ನುಡಿದನು.

ಹೀಗೆಂದರೆ ಹೇಗೆ? ನಿನ್ನಂತಹ ತರಳನಿಂದ ಈ ತರದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಒಪ್ಪಲಾರೆನು. ಆ ಒಪ್ಪಿಯನ್ನು ಒಗೆದು ಬಿಡು. ಬಾಲಾಜಿಯು ನಿನಗೆ ಸಿಟ್ಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳುವೆನು. ಇಲ್ಲಿ ಬಾ. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳು. ತುಳಸೀ ದಾಸನೆಂದನು.

ಸ್ವಾಮಿ, ಹಾಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಹೇಗೆ ಸಡವೀತು? ನಮ್ಮಂಥ ವರಿಗೆ ಅಲಸ್ಯತನವು ಒಳ್ಳೆದಲ್ಲ!

ನೀನು ಬಡವರುವಿಯಾ? ತಮ್ಮಾ, ಮಾಡುವದೇನು? ನಾನು ನಿನ್ನ ಬಡತನವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಲಾರದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿನಗೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ನೀವೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ದಂದ್ರರೇ ಇರ.ವರೇನು?

ಹೌದಣ್ಣಾ, ನಾನು ಅಷ್ಟದಂದ್ರನು!

ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ನಿಮಗೂ ನನಗೂ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಕೂಡಿತೆನ್ನಬೇಕು! ನೀವೂ ದಂದ್ರರು; ನಾನೂ ದಂದ್ರನು. ಕಂಗಾಲನ ಮಗನು ಕಂಗಾಲನು! ಕಿಶೋರನು ನಗಹತ್ತಿದನು.

ನಿನ್ನನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತಾಡಬೇಕು, ನಿನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇತ್ತ ಬಾ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತುಕೋ.

ಛೇ, ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಡಿರಿ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ನಾನು ಹೀನ ಜಾತಿಯವನು.

(೧೨೬)

ತುಳಸೀದಾಸನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸಂದನು. ಕಿತೋರನು ಮುಗುಳು ನಗೆ ನಗುತ್ತ:—ನೀವು ಈ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಒಂದಿರುವಿರಿ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು

ಈ ಸ್ಥಳವು ನಿರ್ಜನವಾಗಿರುವದು.

ಆದರೇನಾಯಿತು? ಮನುಷ್ಯರು ವಾಸಿಸದಿದ್ದ ಈ ಅಡವಿಯಿಂದ ನಿಮಗೆ ಉಪಯೋಗವೇನು? ನೀವು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಈ ನಿರ್ಮಾನುಷ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಒಂದಿರುವಿರಿ?

ನಾನು ಈ ಶಾಂತವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ರಚಿಸದೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು

ಆದೇನು? ರಾ-ಮಾ-ಯ-ನ ವೆಂದಿರಲ್ಲವೆ?

ರಾಮಾಯನವಲ್ಲ, ರಾಮಾಯಣ

ರಾಮಾಯಣವೆಂದರೇನು? ನನಗೆ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಹೇಳಿರಿ.

ರಾಮಾಯಣವೆಂದರೆ, ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಕೀರ್ತಿಕಥೆಯು.

ಶ್ರೀ ರಾಮನೆಂದರೆ ಯಾರು?

ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸನಾದ ದಶರಥನ ಹಿರಿಯ ಮಗನು. ಯುವ ರಾಜನು. ಮುಂದೆ ರಾಜನಾಗುವ ಒದಲು ತಂದೆಯ ವಚನಪಾಲನೆ ಗೋಸುಗ ಅರಣ್ಯವಾಸಿಯಾದನು. ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾವಣನು ಕದ್ದೊಯ್ಯಲು, ಶ್ರೀರಾಮನು ರಾವಣನನ್ನೂ ಇತರ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಕರೆತಂದನು. ವನವಾಸದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೆ, ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಒಂದು, ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು

ಇಷ್ಟೆಯೆ? ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಒರೆಯುವದಕ್ಕೆ ಈ ಎಕಾಂತ ಸ್ಥಳವು ಬೇಕಾಯಿತೆ? ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಇದ್ದರೆ, ಇದನ್ನು ಒರೆಯುವದಕ್ಕಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೆ?

(೧೨೨)

ನೀನಿನ್ನೂ ಹುಡುಗ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆ, ನೀನದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾರೆಯೆಣ್ಣಾ! ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ; ಶ್ರೀ ಹರಿಯೇ ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹ-ತಿಷ್ಠಪರಿಪಾಲನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಭಾರತಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮನೆಂಬ ರುಚಿರನಾಮದಿಂದ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದನು. ತನ್ನ ಅನಂತವಾದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತೋರಿ ತಾನು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ, ಅವತಾರ ರೂಪವೆಂಬುದನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಆ ಅನಂತ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದೂ, ಅವುಗಳ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದೂ ಅಂಥಂಥ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲ. ಗುರುತರವಾದ ಕಾರ್ಯವದು! ಕೊನೆಗಾಣಿಸಬೇಕಾದರೆ ಶಾಂತವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಹು ಕಾಲ ಸಾಧನೆಯ ಮಾಡಬೇಕು! ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ನೀವು ಆ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಿರಾ?

ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವೆನು. ಕೇವಲ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಏಕೆ; ಅಸಂಖ್ಯ ಮಾನವರು ಅವನನ್ನು ಮನಃ ಪೂರ್ವಕ ಪ್ರೀತಿಸುವರು. ದೇವರೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅವನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ದಿನಾಲು ಪೂಜಿಸುವರು. ಅಗಣಿತ ಸಾಧುಗಳು ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃಪಯೆಂದುದಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವರು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಇಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ತನ್ನ ಅನುರಾಗಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಅವನು ಮಂತ್ರೋಲ್ಲವನಾಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು! ಮದ್ದು ಮಾಟಗಳಿಂದ ಜನರನ್ನು ಮಂಕುಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು!

ಛೇ, ಬಾಲಕನೆ, ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಡ. ಆ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನುಡಿಯದು ಮಹಾ ಸಾಧನ. ಇನ್ನು ಹೀಗೆಂದಿಗೂ ಮಾತಾಡದಿರು!

(೧೨೧)

ಹಿಗಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಬೇರೊಂದು ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿರಿ. ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರು ಶ್ರೀ ರಾಮನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವರೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ ಹಾಗೆ ಜನರು ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಪ್ರೀತಿಸಬಾರದು? ನನಗೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುವ ಅವಲಂಬೆಯು ಬಹಳವಿದೆ. ನಾನೇನು ಮಾಡಿದರೆ ಜನರು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತರಾದಾರು? ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹೊರಟ ವರಕವಿಗಳು ತಾವು! ಶ್ರೀರಾಮನ ಆಚರಣೆಯ ಪರಮ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ಹೊರಟ ಪರಮ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಾವು! ನನಗೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುವ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಲಾರಿರಾ?

ತಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗಣಿಕ ಜನರ ಅನುರಾಗವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ನೀನು ಮಾಡುವದೆ ನು? ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ ನೀನು ನನ್ನೊಬ್ಬನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಲಾರೆಯಾ? ತುಳಸೀದಾಸನು ವಂದಿತಾದಿಂದ ನುಡಿದನು.

ನೀವು ಹುಡುಗಾಟಿಕೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ! ನನಗೆ ಹುಡುಗಾಟಿಕೆಯ ಪ್ರೀತಿಯು ಬೇಡ! ನೀವೊಬ್ಬರು ನನ್ನನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಾನು ತುಂಬ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೇಮವು ಸ್ಥಿರವಾದುದಲ್ಲ; ಸ್ಥಿರವಾದದ್ದಾಗಿರುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ, ತಾವು ಉಚ್ಚಜಾತಿಯವರು; ನಾನು ಹೀನಜಾತಿಯವನು. ತಾವು ಸುಧಾರಿಸಿದವರು; ನಾನು ಕಾಡುವನುಷ್ಯನು. ನೀವು ಪರಮ ಜ್ಞಾನಿಗಳು; ನಾನು ಮುರ್ಖಶಿಖಾಮಣಿಯು. ಹೀಗಿರಲು ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವದೆಂತು?

ತಮ್ಮಾ, ನಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ. “ಬಾಹ್ಯ ಉಪಾಧಿಗಳು ಪ್ರೀತಿಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ; ಆಂತರಿಕ ಹೇತುವೇ ಕಾರಣವು.” ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಕವಿಯು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ಆ ಜಾತಿ-ಗೋತ್ರಗಳು ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಾರವು. ಅದಾವ ಕಾರಣವಿದೆಯೋ

(೧೨೯)

ಏನೋ! ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದೆನು. ಈ ಪ್ರೀತಿಯು ಅಸ್ಥಿರವಾದುದಲ್ಲ. ಚಿರಕಾಲವಿರುವದೆಂದು ನಂಬು.

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಿರಾ? ಪರಮಾತ್ಮ ಯ.೯ದೆ ಸಂಗತಿ ನನಗೆ ಪರಮ ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ ಕಿಶೋರನು ನಗಹತ್ತಿದನು.

ತಮ್ಮಾ, ನಾನು ಸುಳ್ಳಾದುವವನಲ್ಲ. ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಸಹ ಸಂದೇಹಗಳಿಲ್ಲದೇಡ. ನೀನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇರು. ನಾನು ಅನುದಿನವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಹತ್ತಿರಿಸಿಕೊಂಡು ರಕ್ಷಿಸುವೆನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ವಿಚಾರವಾಡಿ ಹೇಳಿರಿ ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಗುಣಗಳು ನಿಮಗೆ ಹೊಳೆದಿಲ್ಲ! ನಾನಿಷ್ಟು ದಿನ ನಿಮ್ಮಿಂದ ದೂರವಿದ್ದೆನು ದೂರದ ಗಡ್ಡ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನುಣ್ಣಿಗೆ! ಸವಿವಿಪಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಹುರುಳಿಲ್ಲ! ನಿಮ್ಮ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಾನು ದಿನಾಲೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೇಡುತ್ತ ಕಾಡಹತ್ತಿದನೆಂದರೆ, ಈ ಪೀಡೆಯು ತೊಲಗಿದರೆ ಸಾಕೆಂದು ನಿಮಗೆ ಅನಿಸದಿರದ.

ಮಗು, ಹಾಗೆಂದಿಗೂ ಆಗದು! ನೀನು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚನಾಗು! ನೋಡಿ; ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಬರಗೊಡುವವನಲ್ಲ. ನೀವು ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸಲಾಗದು!

ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ. ನಾನು ನಿನ್ನೆನ್ನೆನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಸುವೆನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ತ್ರಿ ರಾಮನು ನಿಮ್ಮ ಒಳಗೆ ಬಂದರೆ?

ಅವನು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ! ದೇವರು!

ಅಂತೆಯೇ ಅವನು ಹೆಚ್ಚಿನವನೇನು? ಅವನು ಬರುತ್ತಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಟ್ಟಿದುದು ಎರವೆ? ಬೇಡ; ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸಹವಾಸವು ಬೇಡ! ಕಿಶೋ

ರನು ಕೋಪವನ್ನು ನಟಿಸಿ ನುಡಿದನು.

ಆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಬರಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲಿ ಕಳಿತಿರುವನು? ನಾನು ಈ ವರೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕರೆದೆನು. ಬೇಡಿಕೊಂಡೆನು. ಆರ್ತಸ್ವರದಿಂದ ಅರಚಿಕೊಂಡೆನು. ಅತ್ತು ಕರೆದು ಹೇಳಿಕೊಂಡೆನು. ಆದರೂ ಅವನು ಬರಲಿಲ್ಲ! ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನವಾದರೂ ಬರುವನಷ್ಟೆ?

ಬರುವನೆ? ಅವನು ಒಂದೇ ತೀರುವನೆಂದ ನೀನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದೆ?

ವಾ, ಇದರಲ್ಲಿನು ಅಂಥ ಗಹನ ವಿಚಾರವಿದೆ? ನಾನು ಸಣ್ಣವೆಂದಾಗ್ಗೆ ಎನಾದರೂ ಬೇಕಾದರೆ, ತಾಯಿ-ಶಂದೆಗಳನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಬರದಿದ್ದರೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಅವರು ಕೂಡಲೆ ಒಂದು ನನ್ನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು!

ತಾಯಿ-ಶಂದೆಗಳಂತೆ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಬಹುದೆ? ಅವನು ನನ್ನ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೋಸುಗ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದಾನೆ?

ತಿಳಿದವರಾದ ನೀವಿಗೆ ಅಜ್ಜನಾದ ನಾನು ಹೇಳುವುದೇನು? ನೀವೇ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ! ಆ ಹರಿಯು ದಯಾಮಯನೆಂದೂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೆಂದೂ ನೀವು ಅನ್ನುತ್ತಿರುವಿರಷ್ಟೆ?

ಅಹುದು! ಅವನು ದಯಾಮಯನೂ ಅಹುದು; ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೂ ಅಹುದು. ಕಿಶೋರನೇ, ನೀನಾರು? ಕಾಡು ಮನುಷ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆ! ಅಲ್ಲ, ನೀನು ಕಾಡುಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ! ನಾನು ಮೋಹವಶವಾಗಿ ಆ ಹರಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಗ್ರಸ್ತನಾಗಿರುವಾಗ, ನೀನು ಆ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಹೊಡೆದೊಡಿಸಿದೆ! ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಆಶೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ! ನೀನಿಗೆ ಅಜ್ಜಾನಿಯೆಂದಾಗಲಿ, ಕಾಡು ಮನುಷ್ಯನೆಂದಾಗಲಿ ಅನ್ನುವುದು ಹೇಗೆ?

ಕಿಶೋರನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ನಗ ನಗುತ್ತ ಗಾಯನವನ್ನಾ ರಂಭಿಸಿದನು. ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಚಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಹತ್ತಿದನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ತಡೆಯ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಕಿಶೋರನ ಸುಂದರ ನಗೆ ವೊಗವು ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಪೂರಾ ವೋಹಗೊಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

ಕಿಶೋರನು ಹಾಡುಹಾಡುತ್ತ ಸವಿವಿವದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋದನು! ತುಳಸೀದಾಸನು ಹಾಗೆಯೇ ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಎಚ್ಚತ್ತು ನಿಟ್ಟುಸಿರಬಿಟ್ಟು:—ಬಾಲಕನೆ, ನೀನಾರು? ನನ್ನನ್ನು ಹುಚ್ಚನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಡೆ! ಇನ್ನು ನೀನು ಬರಲಾರೆಯಾ? ಎಂದು ಅಂದನು.

ಬರುವೆನು ನಾಂ ಕರೆದಾಗಳೆ |

ಬರದಿರಲೆನಗೆಂದಿಗೂ ಸಹಜವಲ್ಲವು ಕೇಳೈ ||

ನರವರ ತಿಳಿ ನೀನೀ ಹರಿ |

ತರಣಾಗತ ಭಕ್ತ ದಾಸನೆಂಬುದ ಮನದಿಂ || ೧ ||

ತುಳಸೀದಾಸನು ಗಾಯನವನ್ನು ಕೇಳಿದನು ಶ್ರೀಹರಿಯು

ಕಿಶೋರನಾಗಿ ಒಂದು, ತನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಹೋದುದನ್ನರಿತು ಇಂತು ನುಡಿದನು: —“ರಘುರಾಮನೆ, ಈಗ ಹೊಳೆಯಿತು! ಹೀಗೆ ನೀನು ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುಕೊಳ್ಳಿಸುತ್ತಿರುವೆಯೋಕೆ? ಪಾಮರನು ನಾನು! ನಿನ್ನ ನಿಜ ರಹಸ್ಯವನ್ನರಿವ ಶಕ್ತಿಯು ನನ್ನದಲ್ಲ! ನಿಷ್ಕರನಾಗಬೇಡ. ಕೃಪಾವಶನಾಗಿ ನಿಜರೂಪದಿಂದ ಒಂದು ನನಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡು. ಇನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರೆನು ಬಾ. ಬೇಗ ಬಾ. ಪುನಃ ನನಗೆ ದರ್ಶನ ಸುಖವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡು. ಶ್ರೀರಾಮನೆ, ಈಗ ನೀನೆಲ್ಲಿರುವೆ?” ತುಳಸೀದಾಸನು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು!

•••••

(೧೪೨)

ತುಳಸೀದಾಸನು ಈ ಪ್ರಕಾಂತವಾದ ಲತ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿ, ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ರಚಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಹಿಡಿಯಿತು. † ರಾಮಾಯಣವು ಪೂರ್ಣವಾದ ಬಳಿಕ ತುಳಸೀದಾಸನು ಮತ್ತೆ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದನು ಈಗ ಇವನ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿತು.

೧೪ ಸಾಧಕಳು.

ತ್ನಾವಳಿಯು ಮೊದಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಭಯಗೊಂಡಳು. ಇದು ವರೆಗೆ ಸ್ವಗೃಹದತ್ತ ಅತ್ತೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆದಿದ್ದ ತಾನು, ಇನ್ನು ಈ ನಿರ್ಜನಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯಬಹುದೇ? ಎಂಬ ಆಶಂಕೆ

ಚನೆಯು ಅವಳಿಗುಂಟಾಯಿತು. ಅವಳು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಗುರುದೇವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಳು

ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನುದಯಿಸಿ, ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಮೇಲಕ್ಕೇರುವುದರಲ್ಲಿದ್ದನು ಬೆಳಕು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅದವಿಯ ಬಗೆಬಗೆಯ ಹಕ್ಕಿಗಳು ನಾನಾವಿಧಗಳಾದ ಸುಸ್ವರಗಳಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹಾರಾಡುತ್ತಲಿದ್ದವು. ನಿರ್ಧಾರದ ತರುವಾಯ ರತ್ನಾವಳಿಯು ವನಶೋಭೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ನೋಡಿದಳು. ಅದೃಷ್ಟ ಪೂರ್ವವಾದ ಈ ವನಶೋಭೆಯು ಅವಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿತು. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಉಂಟಾಗುವಂತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ

† ತುಳಸೀದಾಸನು ವಿಕ್ರಮ ಸಂವತ್ಸರ ೧೩೫೧ರ ಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದನು. ಈಗ ಇವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನ ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಹಾಸುಗೆಯಂತಿದ್ದ ಬಂಡೆಗೆಲೆತ್ತಿಬಿಟ್ಟು. ಇದರ ಸವಿಕಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಹೆಯಿತ್ತು ಜಲಾಶಯವೂ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು-ಹಂಪಲಗಳ ಗಿಡಗಳಿದ್ದವು ರತ್ನಾವಳಿಯು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಜಗನ್ನಿಯಾಮಕನ ರಚನಾಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಮನದಂದು, ಭಕ್ತಿಯುತಳಾಗಿ ಆ ದಯಾಮಯನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು.

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಗುರುವು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಂತೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸಾಧನೆಗೆ ತೊಡಗಿದಳು. ವೇದವೇದಲು ಈ ಒಳರಣೆಯು ತುಸು ಕಠಿಣವೆನಿಸಿದರೂ ಅವಳು ಹಿಂದೆಗೈಯಲಿಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಸಾಧನೆಯ ಪರಿಪಾತ್ರ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು. ಅವಳ ಸಾಧನೆಯ ಕ್ರಮವು ಯಂತ್ರದಂತೆ ನಿಯಮಿತ ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಕ್ರಮೇಣ ಮಾನಸಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲದ ಮುಂದೆ ದೀಪ್ತಿ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹೀಗೆ ಎರಡು ವರುಷಗಳು ಕಳೆದವು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಸಾಧನೆಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರಾ ಅಭ್ಯಸ್ತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಈಗ ವಳಿಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ, ಭಾವನೆಯಿಲ್ಲ; ಮನಸ್ಸಿನ ಹೊಯ್ಯಾಟವಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ರತ್ನಾವಳಿಯು ಫಲಾಸ್ತ್ರೇಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಆಡ್ಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಭಯಂಕರ ಹುಲಿಯೊಂದು ಅವಳ ಸವಿಕಪಕ್ಕೆ ಬಂತು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ವೇದವು ಕೊಂಚ ಭಯಪಟ್ಟಳು; ಆದರೆ ಆ ಭಯವು ಬಹಳ ಕಾಲವಿರಲಿಲ್ಲ ಅವಳು ಧೈರ್ಯತಂದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ನಿಂತು ಗುರುವಿನ ಧ್ಯಾನಮಾರ್ಗಹತ್ತಿದಳು ಹುಲಿಯು ರತ್ನಾವಳಿಯು ತೀರ ಸನಿಯಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಳೆ ನಿಂತು ನೋಡಿತು. ಒಳಕೆ ಬಂದ ದಾರಿಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಹೋಯಿತು ರತ್ನಾವಳಿಯು ಕಣ್ಣೆರೆದು ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯು ಕಾಣದಾಗಿತ್ತು ಅವಳು ಗುರುವಿನ ವಹಿವೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಗುಹೆಗೆ ನಡೆದಳು.

(೧೪೪)

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಕೆಲವರು ಕಳ್ಳರು ಬಂದರು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಅವರನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಕಾಶೀಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ ತನ್ನನ್ನು ಹೂತುಕೊಂಡೊಡೆಯ್ತು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿದ ಕಳ್ಳರು ಇವರೇ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಅವಳು ಬೆದರಿದಳು. ಮತ್ತೆ ತನ್ನನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡೊಡೆಯರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅವಳು ಹಲವು ಬಗೆಯಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿದಳು. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಗುರುವಿನ ಸ್ಮರಣೆಯಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಧೈರ್ಯವಂದಂತಾಯಿತು. ಅವಳು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಹತ್ತರ ಬಂದ ಕಳ್ಳರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ:—“ದೃಷ್ಟರೆ, ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಶಕ್ತಿ ನಿಮಗಿಲ್ಲ. ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿಯ ಬಂದರೆ, ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವಿರಿ! ನಡೆಯಿರಿ, ದೂರ ಹೋಗಿರಿ!” ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಿದಳು. ಕಳ್ಳರು ಕೆಲಹೊತ್ತು ರತ್ನಾವಳಿಯು ವೋರೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತರು. ಅಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ತೇಜವನ್ನು ನೋಡಿ, ತಲೆಬಾಗಿರಿಸಿದರು. ರತ್ನಾವಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ವಿಸ್ಮಯಕ್ಕೆ ಪಾರಾವಾರವಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ಅವಳು ಗುರುಮಹಿಮೆಯ ಮಹತಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡು ಶ್ರದ್ಧಾಮಯಳಾದಳು. ಗುಹೆಗೆ ಒಂದು ಆಸನಸ್ಥಳಾಗಿ ಕುಳಿತು ಗುರುವಿನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಹತ್ತಿದಳು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಗುರುವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗುರುವಿನ ಚನಗಗಳಿಗೆರಗಿದಳು.

ವಸ್ತೆ, ಏಳು. ಇನ್ನು ನೀನು ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಬೇಡ. ಈ ವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆದುದು ನಿನಗೆ ಮಹಾ ಪ್ರಯಾಸದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಗುರುವು ಕೇಳಿದನು.

ಇಲ್ಲ. ನಾನು ತೀರ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆದಿರುವೆನು; ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನಗೆ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ರತ್ನಾವಳಿ ಹೇಳಿದಳು.

ಹಾಗಾದರೆ, ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೆ ಇರಬಯಸುವೆಯಾ?

ಮಹಾರಾಜ, ನನಗೆ ಸ್ವಂತದ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯೇ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು. ತಾವು ಎಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಅನುಜ್ಞೆ ಮಾಡುವಿರೋ, ನಾನು ಅಲ್ಲಿರುವೆನು.

ಮಗಳೆ, ನಾನು ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀನಿಗೇನು ಬೇಕು? ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳು, ಕೊಡುವೆನು.

ನನಗೆ ಮತ್ತೇನೂ ಬೇಡ. ನೀವು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿರುವುದೇ ನಿಜ ಎದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನಷ್ಟು ತೋರಿಸಿ ಬಿಡಿರಿ!

ನನ್ನೆ, ನೀನು ನಿನಗೆ ಶಕ್ಯಂತೆಯೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ; ಆದರೆ ಈಗ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಸಾಧನೆಯು ಬೇಕು. ನೀನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಲಿ. ತಾವು ಹೇಳಿದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದೇನೆ.

ನೀನು ನನ್ನ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆದ್ದರೆ, ನೀನಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಸಾಧನೆಗೆ ತೊಡಗಬೇಕು. ಗುರುವು ಹೇಳಿದನು.

ನಾನಿಬ್ಬರು ಯಾರು? ರತ್ನಾವಳಿಯು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು. ಮತ್ತಾರು? ತುಳಸೀದಾಸ; ಅವನೇ ನಿನಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನಾಗುವನು.

ಪತಿರಾಯರ ದರ್ಶನಾಪೇಕ್ಷೆಯು ಈಗ ನನಗಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಮಾತ್ರ ಉಂಟು. ನನ್ನ ಈ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀವು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು.

(೧೪೬)

ಬೇರೆ ನನಗೇನೂ ಬೇಡ. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಹೇಳಿದಳು

ನುಗಳೆ, ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಧಿಸುವುದು. ನೀನೀಗ
ಕಾಶಿಗೆ ನಡೆ.

ಇವರು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವರೆ?

ಅಹುದು ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಆಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದಿರು
ವನು. ನೀನು ಈಗ ತುಳಸೀದಾಸನ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರೆ.
ಅವನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಲಾರೆ ಯೋಗ್ಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮ
ಮಿಲನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು. ಗುರುವು ಹೇಳಿದನು.

ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವ ಅವಸರವೇಕೆ?

ನೀನು ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಆದರ್ಶಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾಧನೆ
ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಸಾಧನೆಯು ಸಫಲವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ.
ಕಾರಣ ನಾನು ನಿನಗೆ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆನು. ಗುರುವು
ಹೇಳಿದನು.

ಇವರೊಡನೆ ನಾನು ಕೂಡಿರಲಾಗದೆಂದು ನೀವೇ ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲ!

ಅಹುದು, ಕೂಡಿರಲಾಗದು; ಆದರೆ ವೇದಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ
ತೀಯದ ಹಾಗೆ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವನ ಕಾರ್ಯ
ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಕಾಶಿಯ ದಾರಿಯನ್ನರಿಯೆನು!

ನೀನು ಹೋರಡು. ನೆಟ್ಟಗೆ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವೆ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ
ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಛಾಯೆಯಂತೆ ಅನು
ಸರಿಸಿರುವೆನೆಂಬದನ್ನು ಮರೆಯದಿರು. ನೀನು ವಿಪತ್ಸುಸಂಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು
ನೆನೆದರೆ ಸಾಕು; ನಾನು ಕೂಡಲೆ ನಿನ್ನೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವೆನು.

ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಇಂತಹ ಗುಹೆಯು ದೊರೆದೀತೆ? ರತ್ನಾ
ವಳಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

(೧೪೨)

ಇನ್ನು ಗುಹೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ, ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತಳು ನಿನಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡುವಳು. ನೀನು ಅವಳ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದು, ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡು.

‘ ಆಗಲಿ, ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದಂತೆ ನಡೆಯುವೆನು. ಇನ್ನು ತಮ್ಮ ದರ್ಶನವಾಗುವದೆಂದು?’

ಕರೆದಾಗ ...ರುವೆನೆಯ ನಾನು ಆಗಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲವೆ? ಗುರುವು ಕೇಳಿದನು

ರತ್ನಾವಳಿಯು ಪಾಪವ್ಯಾಂಗ ನಮಸ್ಕೃತ ಮಾಡಿ, ಎದ್ದು ನಿಂತು ಹೋದಳು. ಗುರುವು ಅಂತರ್ಭಾವನನಾಗಿದ್ದನು!

೧೪೩ ಪುನರ್ಜೀವನ.

ಕನೀದಾಸನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಸೀತಾಪತಿಯೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಸಂಸೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಸಿ ಹುಡುಕಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ನಿರಾಶಳಾಗಿ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೀತಾಪತಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಹೊಂದಿದ್ದಳು. ಸೀತಾಪತಿಯು ಹಿರಿಯ ಮಗ ರಾಮದಾಸನು ಪ್ರಪಂಚದ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಿಲ್ವಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಅಸಹಯೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಈ ದಾಯಾದಿಯೊಡನೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕಾಲಕೆದರಿ ಜಗಳ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಮದಾಸನು ಕಲಹಪ್ರವೃತ್ತನಾಗದಿರಲು, ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪಗೊಂಡು ಹಲವು ರೀತಿಗಳಿಂದ ಉಪದ್ರವ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಮದಾಸನು ಈ ಪೀಡೆಗಳನ್ನು, ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

(೧೪೪)

ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನಿಗೆ ರಾಮದಾಸನ ಈ ತಾಳ್ಮೆಯು ಸಹನವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇವನು ರಾಮದಾಸನು ತನ್ನಿಡನೆ ಕಲಹಿಸಿ, ಕೇಡುಬಗೆದಿದ್ದರೂ ತಾಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ರಾಮದಾಸನು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಹನ ಶೀಲತೆಯನ್ನು ತೋರಿ, ಜನರಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನಿಗೆ ತೀರ ಅಸಹ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಸಂತಾಪದಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿಟ್ಟ ಇವನು ಒಂದು ದಿನ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ರಾಮದಾಸನ ಮನೆಗೆ ಬಿಂಕಿಯ ಹಜ್ಜಿದನು! ಅಗ್ನಿನಾರಾಯಣನು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿಸಹತ್ತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಪರವಾನಂದಬಟ್ಟು, ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮಲಗಿದನು.

ಉರಿಯು ಒಳ್ಳೇ ಭರದಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ನೆರೆಹೊರೆಯವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಾಯಿತು ಅನೇಕರು ನೆರೆದರು ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಜನರನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕರೆತರುವುದಕ್ಕೂ, ಬಿಂಕಿಯನ್ನು ನೊಂದಿಸುವುದಕ್ಕೂ ತೊಡಗಿದರು. ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮದಾಸನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸದವರು ವವರು ವಿರಳ. ಕಾರಣ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದವರೆಲ್ಲರು ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ತೋರಿ ಮನಮುಟ್ಟಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಅವರಿಂದ ಉರಿಯನ್ನು ನೊಂದಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ ವೇಳೆಯು ಎತ್ತರ ಹೋಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನವೆಟ್ಟರೂ ಅಗ್ನಿಯು ಶಾಂತವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಗಟ್ಟಿಗರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ರಾಮದಾಸನ ಕುಟುಂಬದ ಜನರು ಹೊರಗೆ ತರಲ್ಪಟ್ಟರು; ಆದರೆ ರಾಮದಾಸನು ಮಾತ್ರ ಬೇಗ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಸಾಹಸಿಯೊಬ್ಬನು ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮದಾಸನನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದನು; ಆದರೆ ರಾಮದಾಸನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಿರಲಿಲ್ಲ! ಕೂಡಿದವರು ಬಹಳವಾಗಿ ಹಳಹಳಿಸಿದರು. ರಾಮದಾಸನ ಕುಟುಂಬದವರು ದೊಡ್ಡ ದನಿಶೆಗೆದು ಅಳಹತ್ತಿದರು!

ಬೆಳಗಾಗ ಬಂದಂತೆ ಜನರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೆಲೆಯಹತ್ತಿದರು. ಅಗ್ನಿ-

(೧೪೯)

ನಾರಾಯಣನು ನಡಿಸಿದ್ದ ಅನಾಹುತವನ್ನು ನೋಡಿ, ಮರಮರನೆ ಮರು
ಗಿದರು ರಾಮದಾಸನಂಥ ಸಾಧು ಸ್ವಭಾವದ ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೆ
ಕೈಯೆತ್ತಿದ ನೀಚನಾರಂಬುದು ಯಾರಿಗೂ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾಗು
ತ್ತಲೆ ಜನರು ರಾಮದಾಸನ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಗೆ ತೊಡಗಿದರು.

ರಾಮದಾಸನ ಹೆಂಡತಿಯು ಹೊಸರು ವಸುಂಧರೆ. ಒಳ್ಳೇ ಪತಿ
ವ್ರತೆ; ದೇವ-ದ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ತುಂಬ ನಿಶ್ಚಾಸವುಳ್ಳವಳು. ಈ ವ್ರಾಧ
ರಮಣೆಯು ಪತಿಯು ದುರ್ಮರಣವನ್ನು ನೋಡಿ, ಒಂದೆರಡು ತಾಸು
ರೋದಿಸಿದಳು. ಬಳಿಕ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪತಿಯ
ಶವದೊಡನೆ ಚಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾದಳು. ಅವಳು ಅಳು
ತ್ತಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ ವೋಹಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಹಲವರು
ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು
ಅಪ್ರೇಕ್ಷರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು. ಜನರು ವಸುಂಧರೆಯು ಈ
ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸತಿಯೆಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಾತಾಡಿ
ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರಾಮದಾಸನ ಯಜಮಾನರ ಹಲವು ಮನೆಗಳಿದ್ದವು.
ಅವರೆಲ್ಲರು ಒಂದು ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆಯು ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಕಾರಣ
ಕೆಲಸವು ಬೇಗ ಪೂರೆಯಿಸಿತು ವಾಹಕರು ಶವವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು
ಸುಡುಗಾಡದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದರು. ಪುರುಷರನೇಕರು ಹೆಣದ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ
ಸಾಗಿದರು.

ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಳೆಯರೊಂದು ತಂದವು ಮನಣಗಟ್ಟಿಯು
ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಿತು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪತಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾದ
ವಸುಂಧರೆಯಿದ್ದಳು. ಹಿಂದೆ ಹಲವರು ಹೆಂಗಸರಿದ್ದರು. ಸುವಾಸಿ
ನಿಯರು ವಸುಂಧರೆಯನ್ನು ಎರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸ ಒಟ್ಟಿಯನ್ನುಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.
ಹಣಿಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತೆ ಕುಂಕುವು ಹಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಡಲನ್ನಿಳಿ

ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾಗಿದ್ದ ವಸುಂಧರೆಯು ದೈತ್ಯ ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟ
ಹಿಂದಿಯಂತೆ ಕೋರುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾಮದಾಸನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯಾಗಲೇ
ಬೇಕು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಈ ಸತಿಯು ಯಮನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಪತಿಯನ್ನು
ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯದಿರಲೆಂದು ಕೆಲವರು ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.
ವಸುಂಧರೆಗಾದರೂ ಕೇವಲ ಪತಿಯ ಅಲೋಚನೆ. ಬೇರೆ ಅಲೋಚನೆಗೆ
ಅವಳು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮಾಚಾರ್ಯನೊಡನೆ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

ಶವಕಲ್ಯಾಣ ಈ ಪುನೀನಮೂಲಕಲ್ಯಾಣ ಹಳಳ ಅಂತರವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು.
ಹೆಂಗಲೆಯರ ತಂಡವು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಮಧ್ಯ
ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಂದ ಒಳಕ ಸಾಧುಗಳೊಬ್ಬನು ತನ್ನಯನಾಗಿ ಭಗವಂತನ
ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಬದುಕಿಗೆ ಒರತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಹೆಂಗಸರು
ನೋಡಿದರು ಸಾಧುವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.
ಕೆಲವರು ಹೆಂಗಸರು ವಸುಂಧರೆಯನ್ನು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಸಾಧುವಿನ
ಹತ್ತರ ಕರೆದೊಯ್ದರು ವಸುಂಧರೆಯು : ಹಳೆಯರ ಆಗ್ರಹದಿಂದ
ಸಾಧುವಿನ ಹರಣಗಳಿಗೆರಗಿದಳು ಸಾಧುವು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಚಾಗ್ರತನಾಗಿ
ಹಿಂದು ಮುಂದಿನದನ್ನು ನೋಡದೆ 'ಸಾಧುಗ್ಯವತಿಯಾಗಿ ಬಹು ಕಾಲ
ಬಾಳು' ಎಂದು ಅತೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು!

ವೃದ್ಧಿಯೊಬ್ಬಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು:- ಸಾಧುವುಹಾರಾಜ, ನಿಮ್ಮ
ನುಡಿಯು ನಿಜವಾಗುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ ಇವಳು ಸದ್ಯೋವಿಧವೆಯು,
ಸಹಗಮನಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾಳೆ; ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು

ಅಮ್ಮಾ, ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಿ ಸಾಧುಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸ
ಬೇಡ! ನನ್ನ ಹಣೆಯ ಒರಹಕ್ಕೆ ಇವರೇನು ಮಾಡುವರು? ಸಾಧುಗಳಲ್ಲಿ
ಸದಾ ಸುವಿಚಾರಗಳು ತಲೆದೋರುವವು. ಈ ವಿಚಾರಗಳಿಗನುಕೂಲ
ವಾಗಿ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುವರು.
ಈ ಸಾಧುಗಳ ಮಾತಿರಲಿ; ನಾನು ಬಿಕ್ಕಿವಳಿದ್ದಾಗ ಒಬ್ಬ ಮಹಾತ್ಮರು

(೧೫೦)

ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ನನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳು ಮಾಡಿದ ಸತ್ಕಾರದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ಸಾಧುವರ್ಯರು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ, 'ಅಖಂಡ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯಾಗುವಳೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ನಾನಿದು ವರೆಗೆ ಆ ಮಹನೀಯರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣನಂಬಿಯಿಟ್ಟಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಇಂದು ಆ ವಿಶ್ವಾಸವು ನಿರರ್ಥಕವಾಯಿತು. ವಸುಂಧರೆಯು ಸುಡಿದಳು.

ವಕ್ಲೆ, ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಡ ಸಾಧುಗಳ ವಚನವೆಂದಿಗೂ ಓಬಿ ಯಾಗದು. ಸಾಧುಗಳೂ ಸಾಮಾನ್ಯರಂತೆ ಸಖ್ಯ-ದಿಟಗಳನ್ನು ಬಿರಿಸಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗೌರವವು ಹೇಗೆ ದೊರೆಯಿತು? ಅವರು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಎಳೆಕೊಂಡಾರು? ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಂಜ್ಞಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವುದೆಂತು? ಇರಲಿ, ನಿನಗೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ ಆ ಸಾಧುಗಳು ಯಾರು? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ಜಾಜಾ ನಾನಕ. ವಸುಂಧರೆಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಅವರು ಸಿದ್ದರು! ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹುಸಿಯಿರದು! ನೀನವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಯನ್ನು ಈಗೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಿರು! ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಅವರ ದಾಸಾನುರಾಸನಾದ ನನಗಿರದಿದ್ದರೂ, ನಾನಿದು ಅವರ ಸುಡಿಯು ಪಿತೃಪತ್ಯವಾದುದೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಲಯಿಸಿದ್ದೇನೆ! ಆಮ್ನಾ, ಈಗ ನಿನ್ನ ಆ ಪತಿಯು ಎಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ಪರಮ ಧಾರ್ಮಿಕರಾದ ನನ್ನ ಪತಿರಾಯರು ಪೃಥಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವರು! ನಾನವರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ಪಡಗರದಿಂದ ಹೊರಟಿರುವೆನು! ವಸುಂಧರೆಯು ಹೇಳಿದಳು.

ವೀರಾಂಗನೆ, ಚಿಂತಿಸವಿರು. ನಿನ್ನ ಈ ಸತಿಧರ್ಮವಾಲನೆಯ ಶತ್ಪರತೆಯು ನಿನಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು. ನೀನು ಮತ್ತೆ ಪತಿಯ ಸೇವೆಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಣಿಯಾಗುವೆ. ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ತವವೆಲ್ಲಿ?

(೧೫೨)

ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾಣವಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ತುಳಸೀದಾಸನು ನುಡಿದನು.

ಇಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವುದು ಉಪಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಯೇಕೆ? ಸಾಧುಗಳೆ, ನೀವು ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಓನ್ನಿರಿ. ಇವಳ ಪತಿಯ ಶವವು ದಹನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಗುದ್ರಭೂಮಿಗೆ ಒಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನೀವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದರೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುವಿರಿ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಾಧಿ ನಾರಿಯು ನುಡಿದಳು.

ಅಮ್ಮಗಳಿರಾ, ನಡೆಯಿರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಬರುವೆನು. ನನಗೆ ಆ ಹೆಣವನ್ನು ತೋರಿಸಿರಿ. ತುಳಸೀದಾಸನು ನುಡಿದನು ಎಲ್ಲರೂ ಮರಣದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದರು.

ದಹನಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಶವವನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲರಿಸಿದ್ದರು. ಹರಟೆಹೊಡೆಯುತ್ತ ಚಿತೆಯನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬರುತ್ತಿರುವ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ನೋಡಿದರು ಅವರ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ತೇಜಃಪುಂಜ ಸಾಧುವನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾದರು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆಳಗಾದರು.

ಹೆಂಗಸರು ಶವದ ಸವಿಕವಕ್ಕೆ ಬಂದರು ವಸುಂಧರೆಯು ಪತಿಯ ವಾದಪ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು:—ಸ್ವಾಮಿ, ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ!..... ಮುಂದೆ ಅವಳಿಂದ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಒಳ್ಳೆ ಸಾತ್ವಿಕವೃತ್ತಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮರಣವು ಹೀಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆದೀತೆಂದು ಯಾರೂ ಎಣಿಸುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ. ದೈವದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ಹುಸಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲೆಂಬುದು ನಿಜ! ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದನೆ? ಮನೆಯೊಳಗಿನವರೆಲ್ಲರೂ ವಾರಾಗಿ, ಇವನೊಬ್ಬನೇ ಸತ್ತಿರುವುದು ಆಕ್ಷರ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಮುದುಕೆಯೊಬ್ಬಳು ಮಾತಾಡಿದಳು.

ಗಂಡಸರಾರೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರು ಗೂಢದಲ್ಲಿ ದಿದ್ದು

ಹೋಗಿದ್ದರು. ಈ ಸಾಧುವಾರು? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದೇಕೆ? ಹೆಂಗಸರು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವುದೇಕೆ? ಎಂಬುದನ್ನವರು ಅರಿಯರು. ಇವನು ಯಾರೇ ಆಗಲಿ, ಮುಂದೇನು ನಡೆಯುವದೋ ನೋಡಿದರಾಯಿತು, ಎಂದು ಕುತೂಹಲತೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತರು.

ಅವುಗಳೆರಾ, ನೀವಿನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿ. ಮೃತಪ್ರಾಣಿಯ ಅತ್ಮವು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ನೀವು ಈ ಜ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹಾಗೂ ಇವನ ಸತಿಯ ಹಿತಚಿಂತಕರಷ್ಟೆ? ಆ ಪರಮ ಕಾರುಣಿಕ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಆ ಅತ್ಮವನ್ನು ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪ್ರತಿಪ್ರಾಪಿಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ತುಳಸೀದಾಸನು ಶವದ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಹತ್ತಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಆತುರತೆಯಿಂದ ತಟಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಾಮದಾಸನ ದೇಹವು ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಬೆಂದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಮೈಯೆಲ್ಲವೂ ಲೆಪ್ಪುವಡೆದು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿತ್ತು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಮೇಲಿನ ಆವರಣವನ್ನು ತೆಗೆದನು. ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯು ಜೆಂಬುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಶವಕ್ಕೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿದನು. ಕೈ ಬೋದಿಸಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ನೆರೆದವರೆಲ್ಲರು ವಿಸ್ಮಯಾತಿರೇಕವಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಶವವು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಜೇತನೆ ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ವಸುಂಧರೆಯ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ವೇರೆಯಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ಕೂಡಿದವರ ಅಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀಮೆಯಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ಅಲ್ಪಾವಕಾಶದಲ್ಲಿ ರಾಮದಾಸನು ಸಜೇತನನಾಗಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು. ಎಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿಯುತರಾಗಿ ಸಾಧುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡ ಬಂದರು. ಸಾಧುವು ಇವರನ್ನು ತಡೆದು:- "ನೀವಿನ್ನು ರಾಮದಾಸನ ಶುಶ್ರೂಷೆಗೆ ತೊಡಗಿರಿ ಇವನನ್ನು ಸಾವಧಾನತೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಒಯ್ಯಿರಿ. ನಾಲಕ್ಕಾರು ದಿನಗಳ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿರಿ. ಇದರಿಂದ ರಾಮದಾಸನು ವೊದಲಿನಂತೆ ದೇಹಾರೋಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದು

(೧೫೮)

ವನು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಕೂಡಿದವರ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ರಾಮದಾಸನ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯಿತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧುವು ಎದ್ದು ಭರದಿಂದ ಹೋಗಿಹತ್ತಿದನು. ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆಯ ಆಶೆಯಿಂದ ಅವನ ಬಿನ್ನಹತ್ತಿದರು; ಆದರೆ ಸಾಧುವು ಇವರ ಕೈಗೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

ವಾಹಕ ಮಹಾಶಯ, ಈ ಸಾಧುವು ಶುಭಸೀದಾಸನಾಗಿದ್ದನೆಂಬ ದನ್ನು ನಾನು ನಿಮಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.

೧೬ ಪತಿತಪಾವನ.

ನಕೀವಲ್ಲಭನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಬಹು ದಿನ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇಂದು ಕೊನೆ ಗಾಣಿಸಿದ್ದನು. ಇವನ ಆ ವಿಧ್ಯಂಸಕ ಕಾರ್ಯವು ಬೀಜವಾಟಿಲ್ಲದೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ

ಪರಮಾನಂದವಾಗದೆ ಕಾಣಿತ್ತು; ಆದರೆ ಇವನಿಗೆ ಅಂದು ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಲೆ, ಸಂತೋಷದ ಬದಲು ತಳಮಳವಾಗಹತ್ತಿತು. ನಿರ್ದಯಂತೂ ಈ ಸೃಜನದ್ರೋಹಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಹು ದೂರ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಒಹಳವಾಗಿ ವ್ಯಥೆಯನ್ನನುಭವಿಸಹತ್ತಿದನು. ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಚೇಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕಡಿದರೆ, ಹೇಗೆ ತಳಮಳವಾಗುವುದೋ ಹಾಗೆ ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನಿಗೆ ವ್ಯಥೆಯಾಗಹತ್ತಿತು; ಆದರೆ ಹೀಗೆ ತನಗೆ ವ್ಯಸನವೇಕಾಗುತ್ತಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಇವನು ತಿಳಿಯದಾದನು. ಒಹಳವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ತಳಮಳದ ಉಪಶಮನದ ಔಷಧವೇನಾದರೂ ಇರಬಹುದೆ? ಎಂದು ಗೇನಿಕೆ ಹಾಕಿದನು. ಯಾವದೂ ಬಗೆ ಹರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇವನು ಆ ಅವ್ಯಕ್ತ ವೇದನೆಯಿಂದ ಒದ್ದಾಡುತ್ತ ಬಿಳಗುಗಳೆಯ ಬೀಳಾಯಿತು.

(೧೫೫)

ಇದೆಂದು ನೇಳೆ ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಈ ಶುಭ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸಗೆ ಅಶುಭ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆದಿದ್ದರೂ, ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ವೃತ್ತಿಗೆ ತೀರ ವಿಪರೀತವಾದ ಶುಭ ವಿಚಾರಗಳು ಬರಹತ್ತಿದುವು. ತಾನಿದುವರಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನು? ಎಂದು ಇವನು ಆಲೋಚಿಸಿ ಹತ್ತಿದನು. ಎದೆಯೊಡೆದು ಹೋಯಿತು. ಇವನ ಅವಿನೀಕತನದ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಆಳತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವನಾಚರಿಸಿದ ಪಾಪಕೃತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವನಿಂದ ಆಚರಿಸವಾಗದ ಪರಮಂಸೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನ ನೇತ್ರ, ಸ್ಥದಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಹತ್ತಿದುವು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಸಿನೇಮಾದ ಚಿತ್ರ ಪಟಗಳನ್ನವಲೋಕಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ. ತನ್ನ ಕೃತಿಯು ದೃಷ್ಟಕಾಮದ ದುಷ್ಟಿ ತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಲಿಹತ್ತಿದನು.

ಈ ಚಿತ್ರಪಟದಲ್ಲಿಯ ಕಡೆಯ ದೃಶ್ಯವು ರಾಮದಾಸನ ಕೊಲೆಯ ದಿಶ್ತು ಭ್ರಾತೃಹತ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಮಹಾ ಪಾತಕಗಳ ಈ ನೋಟವು ಅತ್ಯಂತ ಭಯಾನಕವಾಗಿತ್ತು. ತಾನು ಮನೆಯಿಂದ ಕಳ್ಳನಂತೆ ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ ಅಂಜುತ್ತಿಂಟುತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದು, ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸಪ್ತಳವಾಗುತ್ತಲೆ ನುಟ್ಟಿ ಬೀಳುವುದು, ರಾಮದಾಸನ ಮನೆಗೆ ಬಿಂಕಿಯ ಹಜ್ಜಿದ್ದು, ಬಿಂಕಿಯು ಧಗಧಗಿಸಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಸುರಿಯು ಹ್ಯಾ ಮಾಡಿದ್ದು, ಭಯಂಕರ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಮನೆಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಛಟ್ ಛಟ್ ಸಪ್ತಳಮಾಡಿ ಮುರಿದು ಹೀಳಲಾಗಂಭಿಸಿದ್ದು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನಿಂದ ಮುಂದೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೃಗಳಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ನಿಯತಿಯು ಅವನಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಕಾನೀಕಪತ್ತಿಕು. ರಾಮದಾಸನ ಕುಟುಂಬದ ಜನರಿದ್ದು ಚಿರಾಡ ಹತ್ತಿದ್ದು, ದಾಲಕರು ಭಯಗೊಂಡು ರೋದಿಸಿ ಹತ್ತಿದ್ದು, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು

(೧೫೬)

ಹೊರಬೀಳುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹೌಹಾರಿದ್ದು, ರಾಮದಾಸನೆದ್ದು ಸತಿಸುತರ ಈ ಅಳಲನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಗೃಹದೇವನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದ್ದು, ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ತಿಲೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ರುವಾಗಲೆ ಮನೆಯು ಕಳಚಿಬಿದ್ದು, ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ತಿಲೆಯೊಡನೆ ಸಮಾಧಿಪನಾದದ್ದು. ಇತ್ತ ಹೊರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಹುಡುಗರು ಗತಿಗಾಣದೆ ಒದರಾಡಿ, ಬೀರಾಡಿ, ಅತ್ತು, ಕರೆದು, ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡಿ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅನಾಥರಾಗಿ ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಥರ ಥರನೆ ನಡುಗಿದನು. ಚಿಟ್ಟನೆ ಬೀರಿ ಕಣ್ಣೆರೆದನು. ಸೂರ್ಯನು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿ ಬಂದಿದ್ದನು. ಮನೆಯ ಕಿಟಕಿಗಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕಿರಣಗಳು ಒಳ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದುವು. ಕೋಣೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದಿತ್ತು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಹಾಸ ಗೆಯಿಂದೆದ್ದು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಹೊರಟನು. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು? ಎನು ಮಾಡಬೇಕು? ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನೇನೂ ಅವನು ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ. ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾದ ಉಡುಗೆಯಿಂದ ಒರಿ ಮೈಯಿಂದ ಒಕ್ಕ ನೆತ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದನು ಇನ್ನು ತಲೆಬಾಗಿಲಿಂದ ಹೊರಬೀಳತಕ್ಕವನು. ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧುವೊಬ್ಬನು ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಒರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಮೈಮೇಲೆ ತುಸು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯುಂಟಾದಂತಾಯಿತು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಅತ್ತೆಯೇ ನಿಂತು ಸಾಧುವನ್ನು ನೋಡಹತ್ತಿದನು. ತಾನು ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬ ಈ ಸಾಧುವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೋ ನೋಡಿರಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸಿತು; ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಸಾಧುವು ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಅವನನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೋಗಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಅವನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಎದ್ದು ನಿಂತು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹ ಮಾಡ ಹತ್ತಿದನು.

(೧೫೭)

ಜುಲುವೆ ಮಾಡದೇಡಯ್ಯಾ! ಜನರು ಕರೆದತ್ತ ಹೋಗುವವನು ನಾನಲ್ಲ. ಹಿಂದೆಯೊಮ್ಮೆ ನಾನೇ ನಾನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದೆನು. ಆಗ ನೀನು ಭಿಕ್ಷೆಯ ಹಾಕೆದೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರ ದೂಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ! ನಿನ್ನಂತಹ ವಾಪಿಷ್ಠನ ಮನೆಗೆ ನಾನು ಬರಲಾರೆ! ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಸಾಧುವು ತುಳಸೀದಾಸನಾಗಿದ್ದನು.

ಸ್ವಾಮಿ, ಹಿಂದಿನದನ್ನು ವರೆಕು ಬಿಡಿರಿ. ಈ ವರೆಗಿನ ಜಾನಕೀ ವಲ್ಲಭನು ಬೇರೆ; ಇಂದಿನ ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಬೇರೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ತಮಗೆ ನಾನು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಒಡೆದು ಹೇಳಬೇಕೆಂಬ ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ನನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ! ಜಾನಕೀ ವಲ್ಲಭನು ನುಡಿದನು.

ಅಯ್ಯಾ, ನಿನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ನೀನೇನು ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಅಲೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ? ನಿನ್ನ ಉಸಾ ಒಂ ನನಗೆ ಬೇಡ. ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾಪಾತಕಿಯ ನೆರಳು ಕೂಡ ನಮಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯವಾದದ್ದು. ತುಳಸೀದಾಸನಿಂದನು

ನೀವೇ ಹಿಂಗೆಂದ ಒಳಕ ನನಗೆ ಅಶ್ರಯಗೊಡುವವರಾರು? ನನಗೆ ಉದ್ಧಾರದ ಆಶೆಯೆಲ್ಲಿ? ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಕೇಳಿದನು.

ಎಲ್ಲಿಯ ಉದ್ಧಾರ? ಎಲ್ಲಿಯ ಅಶ್ರಯ? ನಿನಗೆ ಅಶ್ರಯಕ್ಕೇನು ಕೊರತೆ? ಭವ್ಯವಾದ ಮನೆಯಿದೆ. ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದಾಳೆ ಸುಖೋಪಭೋಗದ ಆಶೆಯೊಡನೆ ಪರಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರಬಲವಾಸನೆಯಿದೆ ರಾಕ್ಷಸೀಯ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ಮಹಾರಾಜ, ಈಗ ನನಗೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲೊಂದೂ ಬೇಡ! ಜಾನಕೀ ವಲ್ಲಭನು ಒಹಳ ಮೆತ್ತಗಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದನು.

(೧೫೪)

ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದುದೇನು?

ಸತ್ತುರುಪತರ ಸಹವಾಸ-ಉದ್ಧಾರದ ದಾರಿ.

ನಿನಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗಿದೆಯೆ?

ನಾನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ನೀವೇ ನಿಮ್ಮ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ನೋಡಿ, ನನಗೆ ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿರಿ!

ಪಾತಕಿಯೆ, ನಿನಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗಿದ್ದರೆ, ಹಾಗೂ ಈ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವು ಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿರದಿದ್ದರೆ, ಉದ್ಧಾರದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವದು ದುಸ್ತರವಲ್ಲ! ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿದ್ದ ಮಾನದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಬೇಗ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುವದು. ನೀನು ಈಗಲೇ ಕಾತರಿ ಹೊರಡು. ಆಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರುವ ಸದ್ಗುರು ದರ್ಶನ ಕೊಡುವನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು

ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಮತ್ತೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ತೀವ್ರವೇಗದಿಂದ ನಡೆದು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಎದ್ದು ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಾಸನು ಅತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದನು. ಎತ್ತಿಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ತಿರುಗಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾತರಿಸು ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಡೆದನು.

ಕಾತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮಾಜನಿಯಾಮಕ ಸಂಘವೊಂದಿತ್ತು. ಇದರ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಐದು ಮಾತ್ರ. ಈ ಸಂಘವು ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಅನುನೋದಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದಲ್ಲ. ಮನ್ನಣೆಹೊಂದಿದ್ದ ಅಲ್ಲ. ಆದರೂ ಬಹು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಈ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಸಂಘದ ಮೊದಲರಿಗೆ ಬಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ

(೧೫೯)

ರೆಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ವರ್ತಿಸ್ಸರದೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯತನವನ್ನು ಒಪ್ಪದವರನ್ನು ಹಣ್ಣಿಗೆ ತರುವ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಂತೆ ಕೃತಿಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಈ ಸಂಘದ ಅಧಿಪತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ ಗಂಗಾನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವೆಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ತಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮೆಂಬರರು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯೆಯ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರನಿಂದೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಊರೊಳಗಿನ ವಿಶಿಷ್ಟವರ್ತಮಾನಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಯಮಿತ ವೇಳೆಯಾಯಿತೆಂದರೆ, ಸಭಾಭಂಗವಾದಿ, ಸಾಯಂಕಾಲದ ಆಹ್ವಾನ ತಿಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಮೆಂಬರರಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ತಾನು ಪಂಡಿತನಾಗಿರುವೆನೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು. ಈ ಹೆಮ್ಮೆಯು ಸಭಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದ ವೇದಾಂತವಾಗಿಯೇನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಇವರು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರೂ ಈ ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಐಕ್ಯವಿದ್ದಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಹಿರಂಗದ ಆಹ್ವಾನವು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ತೀರ ವಿಘಾತಕವೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಅರಿತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆಯೂ ಗರ್ವವೂ ತಮಗೆ ಅಹಿತಕರವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆಚರಣೆಯು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆಯ ತತ್ಪರತೆಯನ್ನೂ ಒಣ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡದಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಪರಾಹ್ನಕಾಲ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಿನ್ನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೌಮ್ಯಕಿರಣಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಹರಡಿ ಗಂಗಾನದಿಯ ನೋಟವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಮನೋಹರಗೊಳಿಸಿದ್ದು. ನಿತ್ಯದಂತೆ ಕೇದಾರಘಾಟದ ಹತ್ತಿರದ ಬಂಡೆ

(೧೨೦)

ಗಲ್ಲಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜ ನಿಯಾಮಕ ಸಂಘದ ಸಭೆಯು ನೆರೆದಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಮೆಂಬರನು: - "ತುಳಸೀದಾಸನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಿದ್ಧನೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಕೇವಲ ಸಿದ್ಧನಲ್ಲ; ಭೂತಸಿದ್ಧನು! ವೇದಾಂತವಾಗೀಶನೆಂದನು.

ಛೇ, ಹೀಗೆ ನಿಂದೆಮಾಡಿ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ. ಅವನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದಿದೆ! ಒಬ್ಬ ಮೆಂಬರನು ನುಡಿದನು.

ಒಂದೇ ಏಕೆ? ಹಲವಿವೆ! ಕಣ್ಣುಗಳಿವೆ. ಕಾಲುಗಳಿವೆ ಇತರ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಇವೆ. ಮತ್ತೇನು? ಮತ್ತೆತ್ತಿಬ್ಬ ಮೆಂಬರನು ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದನು.

ಅವನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವರಲ್ಲಿರದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು! ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಅವನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನೆ? ವೇದಲಿಪಿ ಮೆಂಬರನು ಕೇಳಿದನು.

ಅದೇನೋ! ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಗಂಗಾಮಾತೆಗೇ ಗೊತ್ತು! ಮತ್ತೆತ್ತಿಬ್ಬನು ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತಾಡಿದನು.

ಅವಳೂ ತಿಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವನು ನಮ್ಮಂತೆ ಸಂಧ್ಯಾ ವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಗಂಗಾದೇವಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ! ವೇದಾಂತವಾಗೀಶನು ಹೇಳಿದನು.

ಸ್ವಾಮಿ ಪಂಡಿತರೆ, ನನಗೆ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಿರಿ. ಹಿಂದೆ ನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಅಪರಿಚಿತ ಮನುಷ್ಯನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದನು. ಸಭಿಕರು ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು. ಹಿಂದೂರಿಗೆ ನೋಡಿದರು. ಆಗಂತುಕನು ಒಂದು ದೋತರವನ್ನುಟ್ಟಿದ್ದನು ಅದು ಹೊಲಸೂ, ಹರಕವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಮೈಮೇಲೆ ಉತ್ತರೀಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಮೈ ಹೊಲಸಾಗಿ ಹೊಗಿತ್ತು. ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಉನ್ನಾದಗ್ರಸ್ತನೆಂದು ಭಾಸವಾಗುವಂತಿದ್ದನು. ಇವನು ಜಾನಕೀವಲ್ಲ ಭನು.

ಏಕೆ ಉಪಾಯ? ವಾಗ್ವಿವೇಕನು ಅಭ್ಯಂತರದಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ತುಸ ಮುಂದೆ ಬಂದು:—“ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ಪಾಪಪಂಹಾರದ ಉಪಾಯ. ಬಹು ಜನರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದೆನು. ಯಾರೂ ಹೇಳಿಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿರುವೆನು. ದಯವಿಟ್ಟು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಿರಿ,” ಎಂದು ಅಂದನು.

ಅದಕ್ಕೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸುವೆ? ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದ ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದವರಾರು? ಇಷ್ಟು ಅವರವೇಕೆ? ಘಟಿಸಿದ ಪಾಪಗಳು ಯೋಗ್ಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಾವೇ ತಾವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುವವು ನಾವೂ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಪಾಪಿಗಳು; ಆದರೆ ನಿನ್ನಂತೆ ಕ್ಷಮಲನಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಮೆಂಬರನು ಹೇಳಿದನು.

ಸ್ವಾಮಿ, ನೀವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪಾಪಕೃತಿಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿರಬಹುದು. ಕಾರಣ ಅವು ಈಗ ನಿಮಗೆ ತಾಪಗೊಡುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನನ್ನ ಪಾಪಗಳು ಅಂಧಿಂಥವಲ್ಲ. ನೀವು ನನ್ನ ಪಾಪದ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಭಯದಿಂದ ಗದಗದನೆ ನಡುಗಬಹುದು! ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಹೇಳಿದನು.

ಅದೆಂತಹ ಪಾಪವಯ್ಯಾ? ನಮಗರಿಯದ ಪಾಪಕವಿದೆಯೆ? ಉ-
ವಿದುವರೆಗೆ ಹಲವರು ಪಾಪಕಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀವೆ; ಆದರೆ ನಿನ್ನಂತೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುವವರನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆತ್ತಿಟ್ಟ ಸಭಿಕನು ಅಂದನು.

ಪೂರ್ವಕೃತ ಪಾಪವು ನನ್ನನ್ನು ದುಃಖಿಸುತ್ತಲಿದೆ. ನಾನದರ ತಾಪ ಪನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಿಮಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿರುವೆನು. ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಿರೆಂದು ಅಂಗಲಾಚಿ ದೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆನು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗಲಿ, ನೀನು ಯಾವ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆ? ವಾಗ್ವಿವೇಕನು

(೧೫೨)

ನಾನು ಬಂಧುದ್ರೋಹಿಯು. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಮಹಾವಾತಕಿಯು. ಸಭಿಕರು ನೀರವವಾಗಿ ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತರು. ಏನು ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. “ಸುಮ್ಮನಾದಿರಲ್ಲ! ಹೇಳಿರಿ, ನನಗೆ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಿರಿ! ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡು ಸತ್ತರೆ, ನನ್ನೀ ಪಾಪವು ಪರಿಹಾರವಾದೀತೇ? ಮರಣದ ತರುವಾಯ ದಲ್ಗದರೂ ನನಗೆ ಶಾಂತಿಯು ಸಿಕ್ಕೀತೇ?” ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಕೇಳಿದನು.

ಯಾರೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದನು:-
ನನ್ನ ಈ ಮಹಾ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲವೇ? ಪಾಪದ ಪರಿಹಾರದ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲವೇ?

ಅಯ್ಯಾ, ನೀನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ! ಒಬ್ಬ ಮೊಂಜಿರನು ಸುಮ್ಮನಿರಲಾರದೆ ಮಾತಾಡಿದನು.

ಸ್ವೇಚ್ಛಾಕ್ಯತೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ! ಈ ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಪಾಪದ ಪರಿಹಾರದ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಪೇದಾಂತ ವಾಗೀಶನು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲವೇ? ನನ್ನ ಪಾಪದ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡಹತ್ತಿದನು. ಪಂಡಿತರು ನೋಡಿ ಹುಚ್ಚನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದರು. ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮಗೆಲ್ಲಿ ಪೇಟು ತರುವನೋ? ಎಂದು ಗಾಢರಿಯಾದರು. ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತು:-“ಸ್ವಾವಿ, ನೀವು ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ಕೊಡುವೆನು. ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವೆನು. ನನಗೆ ಶಾಂತಿಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಪಾಪವೆಂದ ಬಳಿಕ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿರಲೇ ಬೇಕು. ಕರು

(೧೬೫)

ಣಾಭಿನವಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ರೋಗದೊಡನೆ ಆದಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರದ ಔಷಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವಂತೆ ವಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಟ್ಟರಲಿಕ್ಕೆ ದೇಕು. ಆ ಭಗವಂತನ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಪಾತಕಿಯೆ ಆಗಲಿ, ಉದ್ಧಾರದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ದೇಕು. ಒಬ್ಬ ಮೆಂಬರನು ಕನಿಕರದಿಂದ ನುಡಿದನು.

ಸ್ವಾಮಿ, ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿರಾಶಗೊಳಿಸ ಬೇಡಿರಿ. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ನುಡಿದನು

ಆಯ್ಯಾ, ಏನು ಮಾಡುವುದಿದೆ? ನಿನಗೆ ಆಶೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಎಲ್ಲೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವು ಬಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ ವಾಗೀಶನು ಹೇಳಿದನು.

ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಚರಮ ನಿರ್ಣಯನೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗದು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಜಗನ್ನಿಯಾಮಕನ ವಿಧಾನವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ನಾವು ಭಗವಂತನ ವಿಧಾನವನ್ನನುಸರಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೇದು. ಆ ಮೆಂಬರನು ನುಡಿದನು.

ಹೀಗೆಂದರೆ ಹೇಗೆ? ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸುಳ್ಳಾದಾವೆ? ಪ್ರಾಚೀನ ಋಷಿಗಳು ಭಗವಂತನ ವಿಧಾನವನ್ನನುಸರಿಸಿಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗಿಂತಲೂ ಆ ಪ್ರಾಚೀನ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ವಿಧಾನದ ಅಂವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ? ಆ ಪ್ರಾಚೀನ ಮಹನೀಯರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಗೊಳ್ಳುವುದಾಗಲಿ, ವಿರುದ್ಧಾಚರಣೆ ಮಾಡುವುದಾಗಲಿ ಅಧರ್ಮವೆನಿಸುವುದು. ಕಾರಣ ನಾನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದವುಗಳೆಂದೂ, ದೋಷರಹಿತವಾದವುಗಳೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲ ನೆವಾಂತ ವಾಗೀಶನು ನುಡಿದನು.

ಇಲ್ಲವೆ? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲವೆ? ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಕೇಳಿದನು. ಅಗ್ನಿಕಾಪ್ತಭಕ್ಷಣವು ಒಂದು ವಾಪಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತರೂಪವಾಗಿ

(೧೬೪)

ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ಇದು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಮಹಾ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗ ಬೀಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಮಹಾ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ವೇದಾಂತ ವಾಗ್ಗೀಶನು ಹೇಳಿದನು.

ಇದೆಯೇ? ಹೇಳಿರಿ. ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ. ಜಾನಕೀ ವಲ್ಲಭನು ಆಶಾವ್ರಿತವಾಗಿ ಕೇಳಿದನು.

ಅಶ್ವಮೇಧಸುಜ್ಞ ಮಾಡದೇಕು! ಆದರೆ ಈ ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವ ಮೇಧಯಜ್ಞ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ! ವಾಗ್ಗೀಶನು ಹೇಳಿದನು.

ಅದೇಕೆ? ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಕೇಳಿದನು.

ಆ ಶಾಸ್ತ್ರದ್ವಯ ಕಲಿಯುವಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಮೇಧವು ವರ್ಜ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಅದು ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಂತಹರ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವುದು ಸಾಮ್ರಾಟರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವು. ವಾಗ್ಗೀ ಶನು ನುಡಿದನು.

ಆಯೋಧ್ಯಾ ಧಗವಂತನೆ, ಯಾವ ವಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ವಾಪವನ್ನಾಚರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಏಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ? ನಾನು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಿ? ಯಾರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲಿ? ನನಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ? ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಶೋಕಿಸಿ ಹತ್ತಿದನು.

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಕತ್ತಲೆಯು ಮುಸುಕುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಸಧಿ ಕರು ಸಮಯವಾಯಿತೆಂದು ಸಭಾಧಂಗ ಮಾಡಿ ಎದ್ದು ಹೋದರು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಹೃದಯತಾಪದಿಂದ ಹೊರಳಾಡುತ್ತ:-ಸ್ಯಾವಿಹಿ, ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳದ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರಾ? ನನ್ನ ಪಾಪಕರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೇ? ನಾನು ಉದ್ಧಾರದ ಆಶೆಯನ್ನು ಸಂಘರ್ಷ ವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲಿಯಾ? ಹಾಗಾದರೆ, ಈಗ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ?

ಅಕ್ಕಹಕ್ಕಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು! ಈಗಲೇನು ಈ ತಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವೆನು! ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಬೇಡ, ಎಳು. ನನ್ನೊಡನೆ ಬಾ ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರುವೆನು. ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ದಹಿಸಿದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದಿಂದ ನಾಶವಾಗದ ವಾಪಗಳಿಲ್ಲ ಒದ್ದಿವಂತನಾದ ಮಾನವನು ದೃಢಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಸಾಹಸಭರದಿಂದ, ಸತತ ಶುಶ್ರೂಷದಿಂದ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿನ್ನಹತ್ತಿದನೆಂದರೆ ಕೊನೆಗಾಣದ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಾಪಿಯೇ ಕೇಳು. ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ನರನು ನಾರಾಯಣನಾಗುವದು ಸಾಧ್ಯವಿರುವಾಗ ಘಟಿಸಿದ ವಾಪಗಳ ಕ್ಷಮನೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರನೇ? ಆ ಭಗವಂತನು ನಿನ್ನಂತಹ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಶಂಕು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ:—

ಕ್ಷೈಲ್ಯಂ ಮಾಸ್ಯಗಮಃ ಪ್ರಾರ್ಥನೈತತ್ಪ್ರಯುಜಪದ್ಯತೇ †

ಕ್ಷುದ್ರಂ ಹೃದಯದಾರ್ಪಣ್ಯಂ ತ್ಯಕ್ತೋತ್ತಿಷ್ಠ ಪರಂತಪ ††

ಭಗವಂತನು ಈ ವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವು ಹುಟ್ಟಿದೆಯೇ? ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಎದ್ದು ಎಷ್ಟೆಯದಿಂದ ನೋಡಿದನು. ಅಂಥುಕ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಆ ಸಾಧುವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದನು. ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ತನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಾಧುವು ಯಾರಾಗಿರಬಹುದು? ಎಂದು ಅವನು ಬಹಳವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿದನು ಉತ್ತರವು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ ಯಾರೇ ಇರಲಿ, ತನ್ನ ಉದ್ಧಾರವು ಶಕ್ಯವಿದ್ದರೆ, ಅದು ಇವನಿಂದಲೇ ಎಂಬ ವಿಷಯದತ್ತ ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನಿಗೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದಾ

† ವಾರ್ಥನೆ, ಇಂಥ ಹೇಡಿತನಕ್ಕೆ ಈಡಾಗ ಬೇಡ ನಿನ್ನಂಥವನಿಗೆ ಇದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ನೀನು ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ತಾಪವೀಯುವನು. ಈ ಕೀಳುತನದ ಎದೆ ಗುಂದನ್ನು ದೂಡಿಹಾಕಿ ಜಟ್ಟನೆ ಎಳು. [ಗೀತಾ ಅಧ್ಯಾಯ ೨ ಶ್ಲೋಕ ೩]

(೧೬೬)

ಯಿತು. ಅವನು ಭಕ್ತಿಭರದಿಂದ ಸಾಧುವಿನ ಕಾಲಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು:—
ಸ್ವಾಮಿ, ಭವಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಈಸಲಾಗದ ನಾನು ಒದ್ದಾಡುತ್ತ ಚಡಪಡಿ
ಸುತ್ತ ಮರಣವು ಈಗಲೂ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಭಯದಿಂದ ಸಾಗಿರುವೆನು. ಈ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿ, ನಾನದನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸತಕ್ಕ
ವನು. ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಮಹನೀಯರು ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರ
ಕರ್ತಾಗಿ ನೆರವಾಗಬಂದಿರುವುದು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಿನ ಸುಕೃತದ ಫಲವೆಂದು
ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ನಿಮ್ಮಂತಹ ಸಾಧಗಳ ದರ್ಶನ
ವನ್ನೊದಗಿಸುವ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನೀ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿದವನಲ್ಲ.
ಇದೇ ಈಗ ಇಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಹೋದ ಪಂಡಿತರು ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರವು ಆಶಕ್ಯ
ಕಾರ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ನಿರಾಶನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೆನು.
ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಿಂದ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಆಶಾನ್ವಿತನಾಗಿರುವೆನು ನಾನು
ಹಿಂದೆ ಎರಡು ಸಲ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡಿರುವೆನು. ಹೀಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸನ್ಮಾ
ರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಎಹಿಸುತ್ತಿರುವ ತಾವಾರು? ಎಂದು
ಅಂದನು.

ನಾನು ಯಾರೇ ಇರಲಿ, ಪರಿಚಯದ ಅವಶ್ಯವು ನಿನಗಿಲ್ಲ. ನೀನು
ಈಗ ಏಳು. ಭಗವತ್‌ಕೃಪೆಯಿಂದ ನೀನನ್ನು ಶಾಂತಿಯ ನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ.
ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ನನಗೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೆ ಆಗಲಿ, ಪರಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೆ ಆಗಲಿ ಶಾಂತಿಯು
ಸಿಕ್ಕೀತೆ?

ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ನಿರಾಶನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ?

ನಾನು ಘೋರ ಪಾತಕಿಯು!

ಚಿಂತಿಸದಿರು. ಎಂತಹ ಪಾಪವೇ ಇರಲಿ, ಸಾಧನೆಯ ಒಲ
ದಿಂದ ಕ್ಷಮಿಸಲೇ ಬೇಕು.

(೧೬೨)

ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಮಹಾ ಪಾಪವನ್ನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ
ಆಚರಿಸಿದ್ದೇನೆ!

ಆದರೂ ಚಿಂತೆಮಾಡಬೇಡ! ನನಗೆಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಿದೆ! ನಾನು ನಿನಗೆ
ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುವೆನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ನೀವು ನನಗೆ ದೇವಕ ಸಮಾನರು. ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

ವತ್ಸ, ಕಾಯುವವನೂ, ಕೊಲ್ಲುವವನೂ ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು.

ಅವನ ಕೃಪೆಯಾಗುತ್ತಲೆ, ನೀನು ಸಕಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವೆ.

ನೀವೇ ನನ್ನ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು. ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನೆ ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ನಾನವನ ಸೇವಕನು. ಇರಲಿ. ನೀನು ಈಗ ನವಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜಾ ಉತ್ತರಮುಖನಾಗಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿರು.
ನಾನು ನಿನಗೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುವೆನು.

ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದನು.
ತುಳಸೀದಾಸನು ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ತನ್ನ ಅಜ್ಞಾಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿದ
ಶಕ್ತಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಸಮಾಧಾನಬಿಟ್ಟು, ನೀನಿನ್ನು ನಾನು ಉಪದೇಶ
ಸುತ್ತಿರುವ ಮಂತ್ರದ ಜಪಮಾಚ್ಛುತ್ರೆ ಹೋಗಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಂತ್ರದ
ಮೂರುತಿಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುವದು. ಆ ಬಳಿಕ ನೀನು ಭಜನ-ಪೂಜನ
ಗಳನ್ನಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು.

ವತ್ಸ, ಈ ನಾಮವು ಎಲ್ಲ ವಿಧಗಳಾದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಸಕಲಸಮ
ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಶಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಮಂತ್ರಜಪದಿಂದ ಮಹಾನ್ ಮಹಾನ್
ಪಾಪಿಗಳು ಉದ್ಧಾರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೀನೂ ಉದ್ಧಾರಾಗುವೆ; ಆದರೆ ಜಪ
ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ಣನಾಗಿರಬೇಕು. ಏಕಮನಸ್ಸು
ನಿಂದ ಜಪಮಾಡಬೇಕು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಮಹಾರಾಜ, ಇದು ಮಂತ್ರವಲ್ಲ. ರಾಮ ನಾಮ. ಈ
ನಾಮವು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರವಾದೀತೆ?

ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಕೇಳಿದನು.

ಪತ್ನಿ, ಇದು ಕೇವಲ ನಾನುವಲ್ಲ-ಮಹಾಮಂತ್ರ! ಈ ಮಂತ್ರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಾಶವಾಗದ ಪಾಪಗಳೇ ಇಲ್ಲ! ಈ ರಾಮನಾಮ ಜಪದಿಂದ ಪ್ಲಂಸವಾಗದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯನೆಂದೂ ಆಚರಿಸಲಾರನು! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಜಪಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗು. ಬೇಗನೇ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವೆ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಕೂಡಲೆ ಆದ್ಯತ್ಯನಾಗಿ ಹೋದನು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಗುರುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಜಪಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತನು.

೧೨ ಸೇರಿಗೆ ಸವ್ವಾಸೇರು!

ವಾಂಕವಾಗೀಶನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪಂಡಿತನು. ಹಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಗತಿಯಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಕಾಶಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸಂದೇಹದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ

ಮತ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಮೂಲತಃ ಗರ್ವಿಯಾದ ವಾಗೀಶನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸೊಕ್ಕಿಸವನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ದುರ್ಗುಣವಿತ್ತು. ಅದಾಪ್ತದಂದರೆ, ಅಸೂಯೆ. ಪರೋಪಕರಣವು ಇವನಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಈಗ ತನಗಿರುವ ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಭಂಗಬರಬಾರದೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಇವನಿಗಿತ್ತು. ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನರಕ್ಷಣೆಗೋಸುಗ ತಪಸ್ವಿಗಳ ತಪಸ್ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವಾಮ ಮಾರ್ಗದಿಂದಾದರೂ ಕಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದಂತೆ, ವಾಗೀಶನು ಯಾವುದೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂದೂಡಲೆಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುವದೊ ಎಂಬ

ಶಂಕೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದನು; ಯಾವನೊಬ್ಬನು ಜನರ ದಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಡ ಹತ್ತಿದನೆಂದರೆ ಸಾಕು; ಆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಗೆ ಅಡ್ಡಾಗಿ ಒಂದು ವನೇಶ್ವರನೊಂದು ಸಂದೇಹಗ್ರಸ್ತನಾದ ಇವನು ಆ ಮನುಷ್ಯನ ದುರ್ನಾಮವನ್ನು ಹರಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದ್ಧಪರಿಕರನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇವನು ಒಳಿತು-ಹೀನಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತತೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ದುರ್ಲಾಕಿಕವಾದರೆ ಸಾಕು; ತನ್ನ ಆಸನವು ಸ್ಥಿರವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಎಂಬುದು ಇವನ ದೃಢಭಾವನೆ.

ವೇದಾಂತ ವಾಗ್ವಿವೇಚನೆಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕಲವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇವನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒರುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾಗ್ವಿವೇಚನೆಯಿಂದಲೂ ಇವನಿಗೆ ಆಶ್ರಯಗೊಟ್ಟು, ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾದಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಕಾರ್ಯವು ವಾಗ್ವಿವೇಚನೆಯ ಹೊರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಮುಂಜಾವಿನ ಸಮಯ. ನೂರ್ಯನು ಬಹಳವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏರಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ದೇವಗಿನ ಆಹಾರವನ್ನು ತಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಕಿಶೋರ ಹಾಗೂ ತರುಣ ವಯಸ್ಸಿನ ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸದೃಢ ದೇಹದಿಂದ, ಸ್ವಚ್ಛ ಶರೀರದಿಂದ, ತೇಜಃಪುಂಜರಾಗಿರುವರಲ್ಲದೆ, ಭಸ್ಮ-ರೂಪ್ರಾಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತರಾಗಿ ಜಂಡ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ತುನು ಜೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತ ವಾಗ್ವಿವೇಚನೆಯ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದನು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಗುರುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತರು.

ಇಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನವು ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಗುರುವನ್ನು ಕುರಿತು:—“ಸ್ವಾಮಿ, ಕುಳಿಸಿದಾಸನ ಅನುಭಾವಣ

ಶಕ್ತಿಯು ಜನರನ್ನು ದಂಗುಗೊಳಿಸಿದೆ. ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಅವನ ಚರ್ಚೆಯ ಚರ್ಚೆ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವನು ಮಹಾತ್ಮನೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಅಲ್ಲ. ಅವನು ಮಹಾತ್ಮನಲ್ಲ! ಅವನ ಅದ್ಭುತ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ; ಆದರೆ ಅವು ಅವನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಅವನು ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮದೈತ್ಯನಿಂದ ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ! ತುಳಸೀದಾಸನು ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೈತ್ಯನ ಒಲವಿಂದ! ಇಂತಹ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಮ್ಯಕ್ತವು ವಿಧವ್ಯಕ್ತರು ವಿಲಮಾತ್ರವು ಬೆಲೆಗೊಡಲಾಗದು! ವಾಗೀಶನು ಹೇಳಿದನು.

ಎನೇ ಇರಲಿ, ತುಳಸೀದಾಸನು ವಿನಯಿಯು. ನಿರಹಂಕಾರಿಯು, ಎಂದು ನನ್ನರಾದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು. ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಅವನ ಗುಣವರ್ಣನೆಯ ಕಿತ್ತಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನೆಂದನು.

ಸಹಜವೇ ಇದೆ. ಯಾವನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲ, ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸತರ ಒಲವಿಂದ ಅಹಂಕಾರಿಯಾಗಬೇಕು? ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ನಿರಹಂಕಾರಿಯಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದಾನೆ? ಬುದ್ಧಿಹೀನರು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರಬಹುದು ವಾಗೀಶನು ನುಡಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಭರ್ತೃಪರಾಯಣನು. ಅವನು ಈ ವರೆಗಿದ್ದ ಅಸಿಯ ದಂಟೆಯಲ್ಲಿಯ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮದ ಹತ್ತಿರ ಭವ್ಯವಾದ ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸೀತಾರಾಮರ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಸಾಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನೆಂದನು.

ಇದೇನು ಜನರ ತೋರಿಕೆಗಾಗಿ. ಯಾವನ ಗುರುವು ಬ್ರಹ್ಮ

ದೈತ್ಯನೇನು ಅವನಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನವಿದ್ದೀತೆ? ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮ ದೈತ್ಯನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ನೋಡಿತನಾಗಿ ನಿಜಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನದಾರಿಯನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವರು ಮೂರ್ಖರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ವಾಗಿಶನು ಅಂದನು.

ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ಈಗಾಗಲೇ ಅವನಿಗೆ ಹಲವರು ಶಿಷ್ಯರು ದೊರೆದಿರುವುದು ಹೇಗೆ? ಸಾಸಿರಾರು ಜನರು ಭಕ್ತಿವಶವಾಗಿ ತುಳಸೀದಾಸನ ಹಾಗೂ ಸೀತಾರಾಮರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದೇಕೆ? ವೇದವಲನೆಯ ವಿದ್ಯಾಭಿಷಯ ಕೇಳಿದನು.

ಬಾಲನೆ, ನಿನಗಿನ್ನೂ ವ್ಯವಹಾರಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ನೀನು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸ ಹತ್ತಿದೆಯೆಂದರೆ, ಇದರ ಮೂಲವನ್ನು ತಿಳಿಯುವೆ. ನಮ್ಮ ಜನರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಯು ಕುರಿಗಳ ಬುದ್ಧಿಯ ಹ್ನು ಆಗುತ್ತದೆ. ಅವೆ ಬುದ್ಧಿಯು ತ್ಯಾಜ್ಯವೆಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯ ಹತ್ತಿದರೆಂದರೆ ತೀರಿತು. ಕುರಿಗಳಂತೆ ಸಾಸಿರಾರು ಜನರು ಅವರ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿದರೆ! ವಾಗಿಶನು ಹೇಳಿದನು.

ಗುರುಗಳೆ, ನಿನ್ನಾರವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವರಾರು? ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಜನರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಆಶ್ರಯಿಸದಾರದು? ಒಂದು ವೇಳೆ ನೋಡಲು ತಿಳಿಯಬೇ ಹಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಯೆ? ಆಗವರು ಆ ವಸ್ತುವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸದಿದ್ದರೆಯೆ? ತುಳಸೀದಾಸನ ಬಕ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ದಿನಾಲು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನೋಡಲಾಗಿ, ತುಳಸೀದಾಸನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇರೆಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಸುಡಿದನು.

ಇದರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನೀನರಿಯೆ! ಕೆಲವರು ಭಂಡರು ಶಿಷ್ಯಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಕಣ್ಣಟ್ಟಿನ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸುವರು! ಇದಕ್ಕೆ ನಾಲಾರು

(೧೭)

ಜನರು ಬಲಿಬಿದ್ದರೆ ಸಾಕು! ಈ ನಾಲಕ್ಕಾರು ಜನರನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಇವರ ಮುಖಾಂತರ ನಾಲಕ್ಕಾರು ಸಾವಿರ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಭಂಡರ ಹೊರೆಯೆ ಇದು! ನಿಜವಾದ ಚ್ಚಾನಿಗಳಿಗೆ ಶಿಷ್ಯರೇಕೆ? ದೇವಾಲಯವೇಕೆ? ದೇವ ಮೂರ್ತಿ ಯೇಕೆ? ಎಲ್ಲವೂ ಆಡಂಬರ! ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರನ್ನು ವಂಚಿಸುವ ಸಾಧನ! ವಾಗೀಶನು ಆಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದನು.

ಸ್ವಾಮಿ, ತುಳಸೀದಾಸನು ಮೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪುನರ್ಜೀವನ ಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡು ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದುದು ಇನ್ನೆಲ್ಲವು ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟ ವಿಷಯ ಫಲಗಳೇ ಏನು? ವೊಡಲಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು ಮೃತ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದ್ದರೆ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ; ಹಾಗೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡು ಬೆಳೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಅದೇನು ಹೇಳು ನೋಡುವಾ. ವಾಗೀಶನೆಂದನು.

ವೊನ್ನೆ ಸೀತಾರಾಮನ ದೇವಾಲಯದ ಕಟ್ಟುವಿಕೆಯ ಕೆಲಸವು ನಡೆದಾಗ, ಒಂದು ಹಲಗೆಯು ಸಣ್ಣದಿದ್ದುದರಿಂದ ನಿಯೋಜಿತ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅನುಪಯುಕ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಒಡಗನು ತುಳಸೀದಾಸನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು:- ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಬದಲು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಡಿ, ಎಂದು ವಿನಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ನಗುತ್ತ:- ಗಿಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದು ಸಹಜವಾಗಿರುವಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಯೇಕೆ ಬೆಳೆಯಬಾರದು? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಒಡಗನಿಗೆ ಏನು ತಿಳಿಯತೋ ಏನೋ! ದೇರೆ ಮಾತಾಡದೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಒಡಗನು ನೋಡಿದಾಗ ಆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ನಿಯೋಜಿತ ಕೆಲ

(೧೭೨)

ಸಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡನು. ಅವನ ಆಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಳಿ
ತೆಯಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ಅವನು ಆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತುಳಸೀದಾಸನ ಬಳಿಗೆ
ತಂದನು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ವರೆಲ್ಲರೂ
ಆಶ್ಚರ್ಯಾತಿರೇಕದಿಂದ ಬಾಯಿಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು!

ನೀನಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನವನು. ಕಾರ್ಯಸಾಧಕರ ಕೈಜಪ
ಲತೆಯನ್ನು ನೀನರಿಯೆ! ಇದೊಂದು ಕಣ್ಣುಟ್ಟು ವಿದ್ಯೆಯ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ
ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆಯೆಂಬದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಕಣ್ಣುಟ್ಟು ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರನ್ನು
ವಂಚಿಸಬಹುದು; ಆದರೆ ವಿಲ್ಲಿಯ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿಯೊ ಪರಮ
ಧೂತನೊ ಆದ ಬಾದಶಹನನ್ನು ವಂಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಆ ವಿದ್ಯಾ
ರ್ಥಿಯು ಕೇಳಿದನು.

ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಬಾದಶಹನು ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಕಂಡು
ಬಹುವಾನಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದನೇ? ಮತ್ತು ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನರಿಯೇನು. ಎನಾಯಿತು ಹೇಳು. ಗುರುವು
ಅಂದನು

ಬಾದಶಹನು ತುಳಸೀದಾಸನ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆದರದಿಂದ
ಕರಿಸಿಕೊಂಡನು. ತುಳಸೀದಾಸನ ಬಾದಶಹನ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ
ಮಾಡಿ ದರಬಾರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಬಾದಶಹನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ,
ಯಾವುದೊಂದು ಅದ್ಭುತಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿತೆಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ
ಕೊಂಡನು; ಆದರೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅದ್ಭುತ ಕಾರ್ಯ
ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯು ಪಾಮರನಾದ ತನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ವಿನಯವನ್ನು ಪ್ರಕ
ಟಿಸಿದನು.

ಇದು ವಿನಯವೆ? ಆ ಶಕ್ತಿಯು ಅವನಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಿ

ದ್ದನೆ? ಬಾದಶಹನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಆನಾಧಾರಣ ಕೃತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಹೇರಳ ಸಂಘಾವನೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತನಾಗುವ ಸುಯೋಗವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಕಳಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆ? ಗುರುವು ಕೇಳಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನ ಮಾತಿಂದ ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂತು. ಬಾದಶಹನು ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿದನು. ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುವಿನ ಮಾತಿನ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡದೆ ನುಡಿದನು.

ಒಳ್ಳೇದು ಮಾಡಿದನು ವೋದಗಾರರಿಗೆ ತಕ್ಕ ತಿಕ್ಕೆಯಾಗಲೇ ಬೇಕು. ಗುರುವು ಆನಂದದಿಂದ ನುಡಿದನು.

ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ. ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಅಂದು ಸಮಾಧಾನವೆಂಬುದು ಮೊಲೆಯಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಊಹಿಸಲಾಗದ ಚಿಂತೆಯು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಾಕಾರವನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿತು. ಬಾದಶಹನು ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ತರಮಳದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆದನು. ರಾತ್ರಿ, ಮಲಗುವ ಮುಂದೆ ಸಾಧುವಿನ ಬಲವು ತನ್ನ ಈ ಮನಸ್ಸಿನ ಚಾಂಚಲ್ಯದ ಕಾರಣವಿರಬಹುದೆಂದು ವಿಚಾರವು ಅವನಿಗುಂಟಾಯಿತು. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಅವನಿಗೆ ಅರೆನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕನಸು ಬಿತ್ತು. ಈ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾದಶಹನ ಗುರುವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಒಂಧಮುಕ್ತಮಾಡಿ ಸತ್ತವನು ಕಳುಹಡಿಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಬಾದಶಹನು ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಕಾರಾಗಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತಮಾಡಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಿಸಿ, ಬಹುಮಾನಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಕೊಟ್ಟನು.

ಅಕ್ಷಯವೆ ಸರಿ! ತುಳಸೀದಾಸನು ಬಾದಶಹನಿಗೂ ಮಂಕು ಬಿಡಿದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನೆನ್ನಬೇಕು! ಧೂರ್ಜರ ವೋದಗಾರಿಕೆಯು ಅವರ ಪ್ರಾಚೀನ ಜನ್ಮ ಪುಣ್ಯವು ಸಂಸಿತವಾಗಿರುವ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸಫಲವಾಗುತ್ತಲೆ ಹೋಗುವುದು! ಇರಲಿ. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿ

(೧೭೫)

ದವರಾರು? ನೀನಾದರೋ ನೋಡಿ ಬಂದವನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಿಶ್ಚಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸುಡಿದೆ! ಗುರುವು ಅಂದನು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜ ನಿಯಾಮಕ ಸಂಘದ ಸಭ್ಯ ನೊಪ್ಪಿನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರ ಸಂವಾದವು ನಿಂತಿತು. ಆಗಂತುಕನು ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನೆಂಬ ಉಪನಾಮದಿಂದ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದನು.

ನನು ಸ್ವಾಮಿ, ಅವಮಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರೋಣವಾಯಿತು? ವಾಗ್ವಿವಾದ ಹೇಳಿದನು.

ತನಗೆ ಬಂದು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನು ಹೇಳಿದನು.

ನಾಯಂಕಾಲದ ಅಧಿನೀತನದಲ್ಲಿ ಪೀಳಿತಿಕ್ಕೆ ಒರುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲ? ಈಗಲೇ ಹೇಳುವುದು ಇವಶ್ಯವೆಂದು ತೋರಿದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮನಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ. ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನೆಂದನು.

ಅದೇನಿಲ್ಲ. ಹೇಳಿರಿ

ವೊನ್ನೆ ಬೃಹ್ಮನು ತಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಮಹಾಪರಾಧ ಮಾಡಿರುವೆನೆಂದು ಸಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲವೆ?

ಅಹುದು. ಏನಾಯಿತು? ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೇನು? ಈ ಮನುಷ್ಯನು ದುರ್ಮಾರಣಕ್ಕೆ ಆಹುತಿಯಾಗುವನೆಂದು ನಾನು ಅಂದೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೆನು. ವಾಗ್ವಿವಾದನು ಹೇಳಿದನು.

ಇಲ್ಲ. ಏನಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಾವು ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವ ಕಾರಣವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಒಡುಕಿರುವುದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಅವನ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಗೊಡವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದಿರಿ ನನಗೆ ಇದರ ಅರ್ಥ ಹೊಳೆಯು

ಲಿಲ್ಲ. ವಾಗೀಶನು ಹೇಳಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ನೀವು ಬಲ್ಲಿರಷ್ಟೆ? ಅವನು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಘಾತುಕಿಯನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸಿದನಂತೆ.

ಒಪ್ಪುವಾರಾರು? ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಂದ ಪಾತಕಿಯು ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುವುದೆಂತು? ತುಳಸೀದಾಸನೊಬ್ಬನು ಮೈ ಮೇಲೆ ಹುಡ್ಡು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಹೀಗೆಂದರೆ, ಇತರರು ಸಮ್ಮತಿಸುವ ಸಂಭವವಿದೆಯೆ? ವಾಗೀಶನು ಅಂದನು.

ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳಿರಿ. ಆ ಮಹಾ ಪಾತಕಿಯು ಈಗ ತೀರವುನೀತನಾಗಿರುವನಂತೆ! ಈಗವನಲ್ಲಿ ನೋಡಲಿನ ಪಾಪವು ರವಶಕ್ತಿ ಶಿಲಕು ಉಳಿದಿಲ್ಲವಂತೆ! ಇದರ ದಿಗ್ಗರ್ಭನಕ್ಕಾಗಿ ನಾಳಿನ ದಿನ ಭೋಜನ ಸಮಾರಂಭವು ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದಿದೆ. ಈ ಭೋಜನ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಕಾಶಿಯೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣವು ಕೊಡ್ಪಡುವುದು ತುಳಸೀದಾಸನು ತನ್ನ ಆ ನೂತನ ಶಿಷ್ಯನೊಡನೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನ ಮಾಡತಕ್ಕವನು.

ನಾನು ಈ ಭೋಜನ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವೆನು! ವಾಗೀಶನು ಹೇಳಿದನು.

ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನ ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆದಿದೆ! ಘೋರ ಕಲಿಕಾಲ! ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸುವವರು ವಿರಳ!

ಇರಲಿ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾತಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಯಾವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ನಾಳಿನ ದಿನ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಕೂಡದೆಂದು ನಾನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳಿ ಕಳುಹುವೆನು. ನಾನಂತೂ ಔಷಣ ಹೇಳುವೆಂದವರಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಸಂಭಾವನೆ

ಮಾಡಿ ಕಳುಹುವೆನು! ವಾಗ್ಗೀಶನು ನುಡಿದನು.

ಇದರಿಂದ ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು. ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೇಳಿದನು. ವಾಗ್ಗೀಶನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದನು. ಶಿಷ್ಯರು ಗುರುವಿನ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದರು. ವೇಳೆಯೂ ಬಹಳವಾಗಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಹೋದರು.

ನಾವು ತುಳಸೀದಾಸನ ಪಾಠಪಠ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ನಾನು ಇದರ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಈ ವೇದಲೇ ಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವೆನು. ಇನ್ನು ತುಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಭಾಜಿಯ ಪುಣ್ಯಶಿಥಿಯ ಆರಾಧನೆಯು ಜರುಗತಕ್ಕದ್ದಿದೆಯಷ್ಟೆ? ವಾಗ್ಗೀಶನು ಕೇಳಿದನು.

ಅದು ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ಆಗತಕ್ಕದ್ದು.

ಸುಡುಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲದೇಕೆ! ಎಲ್ಲಿಯಾದರೇನು? ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೆ ನಿಮಂತ್ರಣ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಬರುವವು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು.

ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೇನು? ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನು ಕೂತುಹುಲಿತೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ನಿಮಂತ್ರಣ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಮುಟ್ಟಿದಂತೆ ನಾನು ಮಾಡುವೆನು!

ಹೇಗೆ ಮಾಡುವಿರಿ?

ಕಾಶಿಯ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಕೆಲಸವು ನನ್ನ ಕಡೆಗಿರುವುದು. ನಾನು ನಾಳಿನ ಭೋಜನ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಹೋದವರೆಲ್ಲರೂ ಸಮಾಜಚ್ಯುತರೆಂದು ಸಾರುತ್ತೇನೆ; ಹಾಗೂ ಇವರಿಗೆ ನಾಭಾಜಿಯ ಸಮಾರಾಧನೆಯ ಔತಣದ ಓಲೆಗಳನ್ನು ಕಳುಹುವದಿಲ್ಲ.

ಸರಿಯಾದ ಕೆಲಸ. ನೇರಿಗೆ ಸವ್ಯಾಸೇರು! ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನು

ಆನಂದದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಡನು.

ನಾಡಕ ಮಹಾಶಯ, ಕರ್ಕಾಲಂಕಾರನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಾಗೀಶನು ಬಲಶಾಲಿಯೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ನಿಜವಾದ ಸವ್ಯಾಸೇರಾವುದೆಂಬುದು ಮುಂದೆ ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು.

೧೮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ.

ದೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಮೂಲ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕಚಿಸಿ ಪುಸ್ತಕನಾದ ನಾಭಾಜಿಯು ಪರಮ ಸಾಧುವು. ಅವನೂ, ಕುಳಿಸಿದಾಸನ ಗುರುವಾಗಿದ್ದ ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸನೂ ಸಮಕಾಲೀನರು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾಭಾ

ಜಿಯು ದೇಹವಿರಿಸಿದ್ದನು. ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನು ಗುಪ್ತರೀತಿಯಿಂದಿದ್ದನು. ನಾಭಾಜಿಯು ದೇಹವೆಟ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯು ತಿಥಿಯ ದಿವಸ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಆರಾಧನೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಆರಾಧನೆಗೆ ಒಳರ ದೂರದ ಸಾವಿರಾರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆರಾಧನೆಯು ಒಳ್ಳೇ ವ್ಯಾಂಧನೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ನಾಭಾಜಿಯು ಸಮಾಧಿಯಿತ್ತು. ಇದರ ಮೇಲೆ ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ಮಂದಿರದ ಸುತ್ತಲೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರಾಂಗಣವಿತ್ತು. ಪ್ರಾಂಗಣದ ನಾಲ್ಕೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಮಾರತುಗಳಿದ್ದವು. ಇವು ಜಾಗ್ರತವಾಗಿದ್ದು ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸೇವೆಗೆಂದು ಬಂದವರ ಹಾಗೂ ಆರಾಧನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಜನರ ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು.

ಪ್ರಾಂಗಣವು ಯಾವಾಗಲೂ ದೈಲಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆರಾಧನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಂದರ ಹಾಕಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆರಾಧನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಜರುಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮೇಲೆ

ಗುಡಾರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಗಾಳಿಮಳೆಗಳಿಂದ ಉಪದ್ರವವಾಗದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

. ಈ ಆರಾಧನೆಯ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರೆ ವೇರಿಸಿಲಿಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರದೊಂದು ಕಮಿಟಿಯಿತ್ತು. ಈ ಕಮಿಟಿಯವರು ಒಂದೊಂದು ಊರಿಗೆ ಒದ್ದೆಬಟ್ಟೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನು ಗೆಣಿಸುತ್ತಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು; ಹಾಗೂ ಈ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿ ಮುಖಾಂತರ ಆ ಆಸ್ಥೆಗಳ ದ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ವೇದಾಂತವಾಗೀಶನು ಕಾಶಿಯ ದ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮುಂದಾಳುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು; ಹಾಗೂ ನಿಮಂತ್ರಣದ ಕಾಗಡಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಭಾರವನ್ನು ವೇದಾಂತವಾಗೀಶನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದರು .

ವೇದಾಂತವಾಗೀಶನು ಈ ವರ್ಷ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿಲಿಲ್ಲ ತುಕಸಿದಾಸನಿಗೂ ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೂ ಆಮಂತ್ರಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿಲಿಲ್ಲ ತನ್ನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೆ ನಿಮಂತ್ರಣದ ಕಾಗಡಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕರೆದನು. ಒಲ್ಲೆನೆಂದರೂ ಕೇಳದೆ, ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಆರಾಧನೆಗೆ ಹೊರಡಿಸಿದನು. ಅನುಯಾಯಿಗಳ ದೊಡ್ಡ ತಂಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಸಡಗರದಿಂದ ಪುಷ್ಕರದ ಹಾದಿಯ ಹಿಡಿದನು.

ಇಂದು ನಾಭಾಜೆಯ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿ ಶ್ರುತಿವರ್ಷಕ್ಕೆಂತಲೂ ಜನರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಲೆತಿದ್ದರು. ಸಮಾಧಿ ಮಂದಿರವೂ ಸುತ್ತಲಿಂ ಸ್ಥಳವೂ ಜನರ ಗದ್ದಲದಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಆರಾಧನೆಯ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಕೀರ್ತನ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಜನೆ, ಬೇರೆಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗಾಯನ. ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸಾಗಿದ್ದವು ಆರಾಧನೆಗೋಸ್ಕರ ಬಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲ

(೧೪೦)

ವರು ಹರಟೆ-ಕುಜೇಷ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯಹತ್ತಿದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಸ್ನಾನ-ಆಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಹುಡುಗರು-ಹುಡುಗಿಯರು ಮನ ಬಂದಂತೆ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಲಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರನ್ನಾರೂ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಉತ್ಸಾಹವೇ ಉತ್ಸಾಹವು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಭೋಜನ ಸಮಾರಂಭ. ಇದೆಂದು ವಿರಾಟ್ ವ್ಯಾಪಾರ. ಕೂಡಿದ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಜನರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಭೋಜನ ವಾಗದೇಕು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿ ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಒಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಡೆದಿತ್ತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಮಂತ್ರ ಪಠನವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಹಲವರು ಹರಟೆಯು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹುಡುಗರ ಗೆಂಡಲವಂತೂ ನಡೆದೇ ಇತ್ತು.

ವೇದಾಂತವಾಗೀತನು ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅಪರಿಚಿತ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತುಳಸೀದಾಸನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇಂತು ಹೇಳಹತ್ತಿದನು: “ನೀವು ತುಳಸೀದಾಸನ ಗುಣಗಳನ್ನರಿಯಿರಿ. ಅವನು ನಿಮ್ಮಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತಶಿಖಾಮಣಿಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರಬಹುದು. ನಾವು ಅವನನ್ನು ದಿನಾಲು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಾನು ಅವನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಬಿಟ್ಟೆನೇ ಅವನಂಥ ಡಾಂಭಿಕನು ಬೇರೊಬ್ಬ ನಿರಲಾರನೆಂದು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.”

ಸವಿಕಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು:—ತುಳಸೀದಾಸನೇಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು ವಾಗೀತನು ಉತ್ತರಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಕಾಶಿಯ ವ ತೊಟ್ಟಿ ಬಾಹ್ಯನು:—ನಿಮಂತ್ರಣ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಅವನು ಬಾರದಿರಲಿಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ, ನಾಭಾಜೆಯು ಅವನ ಗುರುವಿನ ಕೇವಲ ಸ್ನೇಹಿತನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

(೧೪೧)

ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕಳುಹಲಿಲ್ಲವೇ?
ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅಶ್ವರ್ಥನಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

ಕಳುಹಿದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಕಾಶಿಯ ಆ ದ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು.

ನಾವು ಅವನ ದಾಸಾನುದಾಸರಾಗಲಿಕ್ಕೂ ಅಯೋಗ್ಯರು. ನಮ್ಮಂ
ತಹರಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣವಿದ್ದ ಒಳಕೆ ಅವನಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣವಿರದಿರುವುದು
ಅಶ್ವರ್ಥವೇ ಸರಿ! ಒಬ್ಬ ದ್ರಾಹ್ಮಣನು ನುಡಿದನು.

ಸ್ವಾಮಿ, ದೇಕಾದರೆ ತಾವೊಬ್ಬರು ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು!
ನಮಗೆ ಆ ಭಾವನೆಯೆಂದಿಗೂ ಹುಟ್ಟದು! ನಾನು ತುಳಸೀದಾಸನಂಥ
ಭಂಡನು ಈ ಪವಿತ್ರ ದ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಭೋಜನ ಮಾಡ
ಲಿಕ್ಕೆ ತೀರ ಅಯೋಗ್ಯನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ! ವಾಗೀಶನು ಅವೇಶದಿಂದ
ನುಡಿದನು

ನೀವು ಯಾವ ದೇಶದವರಯ್ಯಾ? ಬೇರೆಒಬ್ಬನು ಎದ್ದುಪ ಸ್ವರ
ದಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

ಇವರು ವಿಖ್ಯಾತ ಪಂಡಿತರು. ಕಾಶಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳು. ವೇದಾಂತ
ವಾಗೀಶರು. ಭಾಗವತಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಭೂಷಣಭೂತರು. ಕಾಶಿಯ ಒಬ್ಬ
ದ್ರಾಹ್ಮಣನು ನುಡಿದನು.

ನಾಲಯರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿ ಪಂಡಿತನಾಗಿರಬಹುದು.
ವಿದ್ಯೆಯು ದೇರೆ ಜ್ಞಾನವು ದೇರೆ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇವನಿನ್ನೂ
ಹಸುಳನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾನೆ! ತರುಣ ಸಾಧುವೊಬ್ಬನು ನುಡಿದನು.

ನೀನು ಯಾರಿಗೆ ಈ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವೆ! ಎಂಬುದರ ಅರಿವು
ನಿನಗಿದೆಯೆ? ವಾಗೀಶನು ಕೋಪದಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

ಸತ್ತುರುತ್ತರ ನಂದಿಗೆ ಗುಡ್ಯಕ್ರವಾದ ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯು ಈ
ವೊಂದಲೇ ಈ ಚಂದೇದೇಶಕ್ಕೆ; ಆದರೆ ಅದು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಮಹ
ನೀಯರ ನಾಮವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕಾಯ್ದು

(೧೧೨)

ಕೊಂಡಿದೆ! ಆ ಸಾಧುವು ನುಡಿದನು.

ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ನಿಂದೆ ಮಾಡುವವರು ಮಹಾ ಪಾಪಿಗಳು! ಅವರು ಅನಂತ ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ನರಕಭೋಗಿಗಳಾಗುವರು. ಮತ್ತೆತ್ತಿಬ್ಬನು ನುಡಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಲ್ಲ; ಅಧಾರ್ಮಿಕನು, ಭಕ್ತರ ನಿಂದೆ ಮಾಡುವವನು, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಗುಡ್ಡ ವರ್ತಿಸುವವನು. ವಾಗೀಶನು ಹೇಳಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಆಚರಿಸಿದ ಅಂಥ ಕೆಲಸಗಳು ಯಾವವು? ಒಬ್ಬನು ಕೇಳಿದನು.

ಪ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಂದ ಮಹಾ ಪಾಪಿತ್ವವನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸಿ, ಅವನೊಡನೆ ಸಹ ಭೋಜನ ಮಾಡಿದನು. ನಾನು ದೇಗನೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ! ವಾಗೀಶನಂದನು.

ಮಹಾಭಕ್ತನಾದ ತುಳಸೀದಾಸನು ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಹೊರಗಿ ಸವನು ಅವನನ್ನು ನೀನು ಮಾಡುವುದೇನು? ಆ ಸಾಧುವು ಕೇಳಿದನು.

ಅವನನ್ನು ಸಮಾಜದಿಂದ ಒಡೆತೊರಿಸುವೆನು. ಅವನ ಒಳಗೆ ಪ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೋಗದಂತೆ ಮಾಡುವೆನು. ಅವನನ್ನು ಗುಡಿ-ಗುಂಡಾರು ಗಳಿಗೆ ಬರಗೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಹಣೆಯದಿದ್ದರೆ, ಅವನನ್ನು ಕಾಶಿಯಿಂದ ಓಡಿಸಿ ಬಿಡುವೆನು! ವಾಗೀಶನು ಗರ್ವದಿಂದ ನುಡಿದನು.

ಸಾಮಾನ್ಯಶಕ್ತಿಯ ತರಾದ ನೀವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಒಳಿತಿಲ್ಲ! ಒಬ್ಬನು ಮೆಲ್ಲನೆ ನುಡಿದನು.

ನನ್ನದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯೇ? ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ನನಗಸಾಧ್ಯ ಕೆಲಸ ಎಲ್ಲ ನಾನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದುದನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಮಾಡ ಬಲ್ಲೆನು! ವಾಗೀಶನು ನುಡಿದನು.

ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ನೀವು ಪ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದವನನ್ನು ಪಾವನ

(೧೦೩)

ಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿರಾ? ಮತ್ತೆತ್ತಿಬ್ಬನು ಉಪರೋಧಿಗಳ ಸ್ವರದಿಂದ ನುಡಿದನು.
ಕೆಲವರು ನಗಹತ್ತಿದರು.

ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ! ವಿಷವು ವಿಷವೇ! ಅದನ್ನು ಅಮೃತದಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರ
ಗೊಳಿಸುವುದು ಯಾರಿಂದಲೂ ಆಗದು! ವಾಗ್ವಿಷವು ನುಡಿದನು.

ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಹನೀಯನಾದ
ತುಳಸೀದಾಸನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಸತ್ತ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹೇಗೆ
ಬದುಕಿಸಿದನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷವನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ!
ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೂ, ಭಗವಂತರ ಕೃಪೆಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ
ವೆಂಬುದಿಲ್ಲ! ಆ ಸಾಧ್ಯವು ನುಡಿದನು.

ಏನಾಯಿತು? ಹೇಳಿರಿ, ನೋಡೋಣ. ನಮಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.
ನಾಲಕ್ಕಾರು ಜನರು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಿದರು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಛಿಟ್ ಛಿಟ್ ಎಂಬ ಸ್ವರವಾಗಿ ಹಂದರದ ಕಂಬ
ವೊಂದು ಮುರಿಯಿತು ನಾಲಕ್ಕಾರು ಕಂಬಗಳು ಕುಸಿದು ಬೀಳುವುದ
ಕಂಡವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹಾಟಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದರು. ಹಂದ
ರವು ಕೂಡಲೆ ಬೀಳುವುದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಭೀತಿಯಾಯಿತು. ಅವರು
ಭಯಗೊಂಡರು. ಭಕ್ತ-ಭೋಜ್ಯಗಳ ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪಲಾಯನ
ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಎಲ್ಲಿಲ್ಲಿಯೂ ಗೊಂದಲವೇ ಗೊಂದಲ! ಬ್ರಾಹ್ಮ
ಣರು ಹಂದರದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ, ಮುಂದೆ ಧಾವಿಸುವುದರಲ್ಲಿದ್ದರು.

ಇತ್ತ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಹತ್ತಿರ ಮೂವರು ಅತಿಥಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದರು.
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನೊಬ್ಬನು ಬಾಗಿಲ ಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಆಗಂತು
ಕರು ಭಿಕ್ಷು ಕರಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಊಹಿಸಿದನು. ಅವನು ಅತಿಥಿ
ಗಳ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಅವರನ್ನು ಒಳಗೆ ಕೋರಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಆಗಂತುಕರು
ನಿರುಪಾಯರಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊರಗೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನು
ಒಳಗೆ ನಡೆದ ಗೊಂದಲವನ್ನು ನೋಡಿ, ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡು ಅತ್ತ ನಡೆ

ದನು. ಜನರು ಬೀಳುತ್ತೀಳು, ಹೊರಬೀಳುವುದರಲ್ಲಿದ್ದರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಗಂತುಕರು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ಒಳ ಹೊಕ್ಕರು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವರು ಹೋಗಬಿದ್ದು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಕುಲವರು ಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಜನತತ್ಕಾರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸ ಹತ್ತಿದರು. ಹಂದರವು ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಒಂದು ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದರು.

ಆಗಂತುಕರಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬನು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು:— ಭತ್ತರೆ, ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿರಿ. ಈ ಸಂಕಟವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯೇ ಸಂಕಟದಿಂದ ವಾರುಮಾಡುವನು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಗಾಢ ಶಕ್ತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆಯಿರಿಸಿದವರಾಗಿ ಆ ಕರುಣಾಸಾಗರವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಶ್ರೀ ರಾಮನೇ, ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೆ, ನಾಭಾಜಿಯವರು ಪರಮ ವೈಷ್ಣವರು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮ ಭತ್ತರು. ಅವರ ದೇಹದಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಅನ್ನಸಂಕರಣೆಯ ಪುಣ್ಯತರ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆದಾಗ, ಈ ತರದ ಉತ್ಪಾದವಾಗಬೇಕೆ? ಸಾವಿರಾರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕ್ಷುಧಿತರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಲೋಕನೇವಾತತ್ತರರಾದ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಮಹಾ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ ನೀನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ನೋಡುವೆಯಾ? ಭಯನಿವಾರಕ, ಇವರ ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸು. ಇವರನ್ನು ಒದಗಿದ ಎಪತ್ತಿ ನಿಂದ ವಾರುಮಾಡಿ ಭಕ್ತಾಭಿಮಾನಿಯೆಂಬ ನಿನ್ನ ನಾಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು.....

ತುಳಸೀದಾಸನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿತ್ತು. ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಾತಿರೇಕದಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಹಂದರವು ನೊಡಲಿನಂತೆ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಕೆಳಗಿನ ಎಲೆ

ಗಳು ವೊದಲಿನಂತೆ ಇದ್ದುವು. ಒಡಿಸಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ವೊದಲಿನಂತೆಯೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದವು. ಅಲ್ಪಾವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಂದರವು ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವರು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವನ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ವೊದಲಿನ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರು. ಹೊರಗಿನವರು ಮತ್ತೆ ಒಳಗೆ ಬರಹತ್ತಿದರು.

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ನಿಂತಿತು. ನಡೆದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕಣ್ಣುಟ್ಟು ನೋಡಿದ ಜನರ ವಿಸ್ಮಯಕ್ಕೆ ವಾರಾವಾರು ಬರಲಿಲ್ಲ ತಾವು ನೋಡಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯು ನಿಜವಿರದೆ ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿರಬಹುದೇನು? ಎಂದು ಕೆಲವರಿಗೆ ಭ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಹಲವರು ಇದ್ದಿಲ್ಲವು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದ ಆಗಂತುಕನ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯ ಆಟವಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿದರು. ವೊದಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನು ನಿಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದ ಆಗಂತುಕನ ವಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು:—“ಸ್ವಾವಿ, ತಾವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲ! ನಾನು ತಾವು ಭಿಕ್ಷುಕರಿರಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವಜ್ಜಿಯನ್ನು ತೋರಿದೆನು ನನ್ನಿಂದ ಭಯಂಕರ ಅಪರಾಧವಾಗಿದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು,” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಂದರದಲ್ಲಿ “ಇವನೇ ತುಳಸೀದಾಸ-ಇವನೇ ತುಳಸೀದಾಸ” ಎಂಬ ಕೂಗಾಟವೆದ್ದಿತು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಆ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನನ್ನು ಎದ್ದು:—ಅಯ್ಯಾ, ಆಪರಾಧವು ನಿನ್ನದಲ್ಲ; ನನ್ನದು. ನನ್ನ ಬರುವಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಈ ಉತ್ಪಾತವು ಎದ್ದಿತೆಂಬದು ನಿಜವು. ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳದಲೇ ಬಂದು, ಈ ಉತ್ಪಾತಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ನಾನು ಅಪರಾಧಿಯಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಮಾಡಲೇನು? ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯು ನನಗೆ ತಿರಸಾಮಾನ್ಯವು. ನಾನವರ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವವನಲ್ಲ. ಆಂತೆಯೇ ನೀವು ಕರೆಕಳುಹ

ದಿದ್ದರೂ, ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರದೇಕಾಯಿತು. ಏನೇ ಇರಲಿ, ಎಲ್ಲವೂ ರಘುರಾಮನ ಇಚ್ಛಾಧೀನವು. ಸೂತ್ರಧಾರನವನು. ಅವನು ಕುಣಿಸಿದಂತೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕುಳಿಯಲೇ ಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಕೆಲಕಾಲ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಹೇಳಹತ್ತಿದನು:—ಮಹೇಂದ್ರಿಯರೇ, ಆ ತ್ರಿ ಹರಿಯ ಆಟವನ್ನು ನೋಡಿದಿರಾ? ನಾನು ಇಂದು ಆ ಲೀಲಾಮಯನ ಅನಂತ ಲೀಲೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಎಷ್ಟುಕರ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಕಣ್ಗುಟ್ಟ ಕಂಡು ಧನ್ಯನಾದೆನು! ತುಳಸೀದಾಸನು ಅತ್ತಿತ್ತಿ ನೋಡಿದನು. ಜನರು ಪೀಠುತ್ತೇಳುತ್ತ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬರುವುದರಲ್ಲಿದ್ದರು. ಗೊಂದಲವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆದಿತ್ತು. ತುಳಸೀದಾಸನು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಹತ್ತಿದನು:—ಇನ್ನು ನಿಮಗೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇಂಟಾಗದು. ಭೋಜನ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಗಿಸಿರಿ.

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮತ್ತೆ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು. ಒಡಿಸುವ ಕೆಲಸವು ಭರವಿಂದ ನಡೆಯಿತು ಹಸಿದಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಆರಂಭಮಾಡಿತು. ತುಳಸೀದಾಸನು ನಡೆದಿದ್ದ ಭೋಜನ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ನೋಡಿ, ಪರಮಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು.

ತುಳಸೀದಾಸನೂ, ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರೂ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರೇ ನೊಡಲಾದವರೂ ಎರಡನೆಯ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿದರು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಭೋಜನೋತ್ತರ ವಿಶ್ರಮಿಸಿರುವಾಗ ಹಲವರು ಬಂದು ದರ್ಶನತಕ್ಕೊಂಡರು. ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದರು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹಿತವಚನಗಳಿಂದ ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಆನಂದಗೊಳಿಸಿದನು. ವೇದಾಂತವಾಗೀಶನು ಮಾತ್ರ ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನು ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸಭೆಯು

ಕೂಡಿತು. ಆರಾಧನೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮುಖರೆಲ್ಲರೂ ನೆರೆದಿದ್ದರು. ವೇದಲು ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾರಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮತಭೇದವುಂಟಾಯಿತು. ಬಹುಜನರು ಈ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತುಳಸೀದಾಸನೇ ಯೋಗ್ಯತಮನೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು; ಇವರಿಗೆ ವೇದಾಂತವಾಗೀಶನೂ ಇವನ ಏಕೈಕ ಜನರೂ ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತವಾಗೀಶನ ಪ್ರಬಲವಿರೋಧವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ತುಳಸೀದಾಸನೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಹುಮತದಿಂದ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರು; ಹಾಗೂ ತುಳಸೀದಾಸನು ಒಲ್ಲೆನೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳದೆ, ಅವನನ್ನು ಕರೆತಂದು ಮಂಡಿಸಿದ್ದ ಉಚ್ಚಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು.

ಒಬ್ಬ ಪಂಡಿತನು ಎದ್ದುನಿಂತು ನಾಭಾಜಿಯ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದನು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಮೃತವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನೀಯಲೆಂದು ಬೀಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಎರಡನೆಯ ಪಂಡಿತನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ, ನಾಭಾಜಿಯ ಚರಿತ್ರದಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯರಾದ ನಾವು ಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕದ್ದೇನು? ಎಂಬದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು; ಹಾಗೂ ನಾಭಾಜಿಯ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನೀಯಲೆಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಬೀಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದನು. ತರುವಾಯ, ನಾಭಾಜಿಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯೂ, ಈಗಿನ ವೈಷ್ಣವ ಸಮಾಜದ ಮುಂದಾಳುವೂ ಯಾರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು. ಹಲವರು ಈ ಬಹುಮಾನದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತುಳಸೀದಾಸನೇ ಯೋಗ್ಯನೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ತುಳಸೀದಾಸನು ನಾಭಾಜಿಯವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ತನ್ನದಲ್ಲವೆಂದೂ, ಬೀಡಿಯ ಮಹನೀಯನನ್ನು ಆರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿದನು; ಆದರೆ ಬಹು ಜನರು ತುಳಸೀದಾಸನನ್ನೇ ಈ ಬಹುಮಾನದ ಪದಕ್ಕೆ ನಿಯಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದರು. ವಿರೋಧಕ ಪಂಗಡವೊಂದು ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಈ ಪಂಗಡ

ಡದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾದ ವಾಗೀಶನು:-ಯಾವನು ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿ, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಉಪಹಾಸ ನಡೆಸಿರುವನೋ, ಅವನನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಮುಂದಾಳುವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕೆ? ಇಂತಹ ನಾಚುಗೆಯ ಸಂಗತಿಯು ಬೇರೊಂದಿದೆಯೆ? ಎಂದು ಅವೇಶದಿಂದ ಭಾಷಣಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಸಭಿಕರು ಇವನನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಭಗವದ್ಗುರು ನಿಂದೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಮಹಾ ಪಾಪವೆಂದು ಕೆಲವರು ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ವಾಗೀಶನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದಳೆಂದು ಅವನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿದರು. ವಾಗೀಶನು ತನ್ನ ಆಟವು ನಡೆಯದೆಂದು ಮನಗಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ವೈಷ್ಣವ ಸಮಾಜದ ಮುಖಪಾತ್ರನು ತುಳಸೀದಾಸನೆಂದು ಬಹು ಮತದಿಂದ ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಮಂಡಳಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನು ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ತಂದು ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಾತ್ಮಾ ತುಳಸೀದಾಸ ಮಹಾರಾಜಕೀಚಯ! ಎಂಬ ಜಯಘೋಷವೆದ್ದಿತು.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನು ಅಲ್ಲಿ ಮೈದೀರಿದನು. ಸಭೆಯು ಶಾಂತವಾದ ಬಳಿಕ:-“ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೆ, ಯೋಗ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿರುವೆ. ಸದ್ಯಸ್ತುವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ನಿಮ್ಮ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು,” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಎದುರನಲ್ಲೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಗುರುವನ್ನು ನೋಡಿ ಧಾವಿಸಿ ಒಂದನು. ಗುರುವಿನ ಚರಣಗಳಿಗೆರಗಿ, “ಮಹಾರಾಜ, ತಮ್ಮ ಆಪ್ತನೆಯಂತೆ ನಾನು ಇಂದು ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವೆನು.” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ವಸ್ತ್ರ ಒಳಿತು ಮಾಡಿದೆ. ಕರೆಯಲಿಲ್ಲೆಂದು ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರದಿದ್ದರೆ, ನಿನಗೆ ಇಂದಿನ ಈ ಮನ್ನಣೆಯು ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ನೀನು

ಇಂತಹ ಮಾನವನ್ನು ಬಯಸುವವನಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನಾ ದರೂ, ತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಪುರಸ್ಕಾರವಿರಲೇ ದೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು. ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನು ಅಂದನು.

ಗುರು ಮಹಾರಾಜ, ನಾನಂಥ ತ್ಯಾಗಿಯಲ್ಲ! ಈ ಬಹುಮಾನವು ನನಗೆ ಅಕ್ಕಧಿಕವಾದುದು! ತಮ್ಮ ಅವೌಲ್ಯ ಚರಣಾರ್ಚನ ಹಾಗೂ ಈ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದದ ಪಾದಧೂಳಿ ಇಷ್ಟಾದರೆ ನನಗೆ ಸಾಕಿತ್ತು! ಈ ಧೂಳಿರವ್ಯಂದವು ಹೇರಿದ ಗುರುತರಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ನನ್ನದಲ್ಲ! ತುಳಸಿದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನು ನಾಭಾಜಿಯ ಪರಮ ನ್ನೇಹಿತನು. ಇದ ರಿಂದ ನಾಭಾಜಿಯ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನನ್ನು ವಂದ್ಯ ನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಮೇಲಾಗಿ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನ ಶಿಷ್ಯರೂ ಹಲವರಿದ್ದರು. ಇವರು ಒಹು ದಿನಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಗುರುವಿನ ದರ್ಶನ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಭಕ್ತ ವಂಢಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗುರುವು ಹೀಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ದರ್ಶನವಿತ್ತದನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಇವು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿಯ ಹತ್ತಿದರು. ಮತ್ತೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲವೆದ್ದಿತು.

ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನು ಜನರಿಗೆ ಶಾಂತರಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದನು. ಸಭೆಯು ಮತ್ತೆ ಸ್ತಬ್ಧವಾಯಿತು. ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನು ವೇದಾಂತ ವಾಗೀಶನನ್ನು ಕರೆದು:—“ಸ್ವಾಮಿ, ತುಳಸಿದಾಸನ ಈ ಬಹುಮಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಡ್ಡಿಯಿರುವುದಷ್ಟೆ? ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸಮಾಧಾನಬಡಿಸ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯನು ಬಹುಮತದಿಂದ ಈ ಪದವಿ ಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ, ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ಮಹಾತ್ಮನೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸ ಲ್ಪಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

(౧౯౦)

వేదాంతవాగీశను మత్తే తన పురాణవన్నారంభిసదను:-
తుళసీదాసను శాస్త్రాత్మ విరేఖాధవాగి బ్రహ్మకత్యాకాయన్ను
శుద్ధగోళిశిశోందిద్దాన.

ఆ పాతకీయు యారు? జగన్నాథదాసను శేళిదను.

ఇదే, ఇల్లిరువను. వాగీశను జానకీవల్లభనన్ను
శోరిసిదను.

నిఱను ద్రాహ్మణనన్ను శోందిద్దు నిజవే? జగన్నాథదాసను
శేళిదను

ఆడుదు. జానకీవల్లభను నుడిదను!

ప్రాయశ్చిత్త తశోందిరువేయా? జగన్నాథదాసను శేళిదను.

బ్రహ్మకత్యేగే ప్రాయశ్చిత్తవిల్లి! వాగీశను నుడిదను.

మహారాజ, నిజవాగి ఇవనింద బ్రహ్మకత్యే ఘటిద్దరల,
ఆ మృతమనుష్యనన్ను నాను ఒదుకిసిరువేను. ఇదరింద ఇవను
బ్రహ్మభాకకీయుల్ల, బ్రాహ్మణునన్ను శోలీమాడలికే ప్రయత్నిసి
దవను ఎందు హేళిదాగిదే. ఆదరల నాను ఆ ప్రసంగద్లి
జానకీవల్లభను బ్రహ్మకత్యే మాడిదవను ఎందు భావిసి హేళి
వేను. ఈగ జానకీవల్లభను పరిశుద్ధను. ఇవనల్లి లీశమాత్ర
వు పాపవిల్లి. తుళసీదాసను హేళిదను.

ఇవను ప్రాయశ్చిత్తవిల్లిదే హేగే శుద్ధనాదను? జగన్నాథ
దాసనేందను.

నాను ఇవనిగే మంత్రోపదేశ మాడిరువేను. పశ్చా
త్తాపదింద దగ్ధవాగుతలిద్ద ఇవన పాపగళు మంత్రుజపదింద
భారా నాతవాగివే. తుళసీదాసను హేళిదను.

జనరు నిన్న ఈ మాతన్ను నంఁరు. నిన్న మాతిన సత్క

ತೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಕ್ಕು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭ, ನೀನು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಿರುವೆಯಾ? ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನು ಕೇಳಿದನು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ತುಳಸೀದಾಸನ ವೇದಿಯನ್ನು ನೋಡಹತ್ತಿದನು.

ಆಗಲಿ, ಪರೀಕ್ಷೆಯು ನಡೆಯಲಿ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಸ್ವಾಮಿ, ತಾವು ಹೇಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವಿರಿ? ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನು ವಾಗಿಶನನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ವಾಗಿಶನು ಯೋಚಿಸ ಹತ್ತಿದನು.

ಸ್ವಾಮಿ, ಸಂಕೋಚಗೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಗೆಯುವದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ವಾಗಿಶನ; ಅಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು:—ಕಾಶಿಯ ವಿಶ್ವೇಶನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಂದಿಯ ಮೂರ್ತಿಯಿದೆಯಷ್ಟೆ? ಆ ಮೂರ್ತಿಯು ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನಿಂದ ಆಹಾರವನ್ನು ಗೃಹಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ನಾನು ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಪಾಪರಹಿತನೆಂದು ಒಪ್ಪುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ತಂಭಿತರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲೊಬ್ಬನು:—“ಕಲ್ಲಿನ ಮೂರ್ತಿಯು ಸಜೀವವಾಗಿ ಆಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನುವದು ಅಸಾಧ್ಯವು!” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮಭಾತುಕನು ಒಪ್ಪನಾಗುವುದೂ ಅಸಂಭವವು. ವಾಗಿಶನಂದನು.

ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭ, ನೀನು ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಗಡೆ ಹೊಂದ ಬಲ್ಲೆಯಾ? ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ಮಹಾರಾಜ, ನನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಗುರುಗಳ ಅಪ್ಪನೆಯಂತೆ ನಡೆವುದು ನನ್ನ ಕೆಲಸ. ಗುರುಗಳ ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ನಡೆಯ ಬಹುದು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಹೇಳಿದನು.

వత్స, నిలనేనన్నవే? జగన్నాథదాసను కేళలు.

తమ్మ అప్పణయీ నన్న అపేక్షేయు. తుళసీదాసను
జేళదను.

అగలి, విశ్వేశ్వరన మందిరదల్లి ఒరువ నీలమవార భతు
దాతీయ తిథియల్లి పూజ్జేయు నడేయలి. నీలడలయిసువవరు
అందిన దిన ఆ స్థళక్కే ఒరదేళు.

మహాత్మా జగన్నాథదాస మహారాజకీజయ! మహాత్మా
తుళసీదాస మహారాజకీ జయ! ఎందు జనరు టుళ్ళు స్వరదింద
జయఘోష వూడిదరు. అందిన సభయు కేలసవు తీరితు.

౧౯ పరిక్ష్ణే.

ళసీదాసనను, అవమానగీళిసదీకేందు ఒక్కే
తురుపినింద పుష్కరక్కే జీలగిద్ద వేదాంత
వారిశనిగే అల్లి తుంబ అపమానవాయితు. ఆరా
ధనేయ సమారంభదల్లి వేలీరీయేత్తి అడ్డాడువ

దకక్కి మాతాడువుదకక్కి ఇవనిగే మాగ్గవిల్లదాయితు. కారణ
ఇవను వ్యథిగీండవనాగి మరుదిన బేగూగువజ్జరల్లియే సద్ది
ల్లదే కాతిగే జీరటను. పుష్కరదల్లి టుక్కవద ఎరదనేయ దివ
సద కాయక్రమగళిగే ఇవను హాజరిరల్లి.

వేదాంతవారిశను తుళసీదాసనను కట్టలిక్కే మకత్తిందు
జగ్గవన్ను జీసేదిద్దను; ఆదరే ఈ జగ్గద అళతీయల్లి తుళసీ
దాసను సీక్కే సీగువనేంబ అక్కవిక్యాసవు ఇవనిగిరల్లి. ఇవను

ತಾನು ಹರದಿದ್ದ ಬಲಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಬೀಳಬೇಕಾಗುವುದೆಂದೊ ಎನೊ? ಎಂದು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾವನು ಮೃತಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡಿದನೆಂದೊ, ಯಾವನು ಸರಳವಾಣಿಯಿಂದ ಭಕ್ತಿ ರಸವು ಹೊರಸೂಸುವಂತೆ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ರಚಿಸಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಅನತಾರಕನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವನೆಂದೊ, ಯಾವನು ಬಾದಶಹನ ಒಳುಮಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದನೆಂದೊ, ಯಾವನು ಮಹಾ ಪಾತಕಿಯನ್ನು ಭಕ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನೆಂದೊ, ಯಾವನು ಬಿಡ್ಡ ಹಂದರವನ್ನು ಕೇದಲ ಭಜನೆಯ ಬಲದಿಂದೆದ್ದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮಹೀಸುರರಿಂದ ಮಹಾತ್ಮನೆಂಬ ಮನ್ನಣೆಯ ನಾಮವನ್ನು ಪಡೆದನೆಂದೊ ಆ ಶುಭಸೀದಾರನಿಗೆ ಎತ್ತಿನ ಮೂರ್ತಿ ಯಿಂದ ಆಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನಿಸುವದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದೀತೆ? ಸಾಧ್ಯವಾದ ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗತಿಯೇನು? ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ಶುಭಸೀದಾಸನ ಕೊಂಡ ನಿಂದೆಯ ಮಾಡುತ್ತಲೆ ದ್ವಿಜವೃಂದವು ನಸುನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ಪ್ರಸಂಗ ದಿಂದ ನಾನು ಸುಸೂತ್ರ ಪಾರಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಸಾಕುಬೇಕಾಯಿತು! ಒಳ್ಳೆ ಕಠಿಣ ಪ್ರಸಂಗ! ಈ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಗೌರವವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಿ?.....ವಾಗೀಶನು ಬಹಳವಾಗಿ ಎಣಿಕೆ ಹಾಕಿದನು. ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಬೇಜಾರಗೊಂಡನು. ಆದರೂ ಉವಾಯವು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ.

ನಾಲೃಕರು ದಿನಗಳು ಕ್ರಮಿಸಿವೆ. ಪುಷ್ಕರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಜನ ರೆಲ್ಲರು ತಿರುಗಿ ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಪುಷ್ಕರದ ಸುದ್ದಿ. ಶುಭಸೀದಾಸನ ಗುಣವರ್ಣನೆ, ವೇದಾಂತವಾಗೀಶನ ನಿಂದೆ, ಹಟಮಾರಕನದ ಚರ್ಚೆ. ಕಾಶಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರು ಶ.ಭಸೀದಾಸನ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕಾಲವನ್ನು ಕುತೂಹಲತೆಯಿಂದ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

(೧೯೪)

ಈ ದಿನ ನಿಯಮಿತ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜ ನಿಯಾಮಕ ಸಭೆಯ ಅಧಿವೇಶನವು ನೆರೆಯಿತು. ಸಭಿಕರು ಐಯ್ಯರೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ವೇದಾಂತವಾಗೀಶನ ವೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಕಳೆಯಿರಲಿಲ್ಲ ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳಿಂದ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಅವನ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿತ್ತು. ನಡೆಯದೇಕಿರುವ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಾಸನು ಉತ್ತೀರ್ಣನಾದರೆ, ಈ ವರೆಗಿನ ತನ್ನ ಗೌರವವು ಅಳಿದು ಹೋಗುವುದೆಂಬ ದುಕ್ಕಿಂತೆಯೂ ಇವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬಾಧಿಸಿತ್ತು; ಹಾಗೂ ಹೋಗಬಹುದಿದ್ದ ಆ ಗೌರವನನ್ನು ಹೋಗದಂತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಂಚಿಕೆಯು ಎಷ್ಟೇ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಹೊಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಇವನು ಇಂದಿನ ಸಭೆಯ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಸಂಗಡಿಗೆ ರೊಡನೆ ಅಲೋಚಿಸಿ ಯಾವುದೆಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಣಿಕೆ ಹಾಕಿದ್ದನು.

ಸ್ವಾಮಿ, ವೇದಾಂತವಾಗೀಶರೆ, ನಿಮ್ಮ ವೋರೆಯು ಬಾಧಿದಂತಿದೆ. ತುಳಸೀದಾಸನ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಚಿಂತೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ; ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಸೂಚನೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ! ಅಂಥ ಮನುಷ್ಯನು ಆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾಗುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ! ಒಬ್ಬ ಸಭಿಕನು ನುಡಿದನು.

ನೀವೆನ್ನುವುದು ನಿಜ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಅಂಥ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ! ಅಂತೆಯೇ ಅವನು ಗೆದಿಯುವನೆಂದು ನಾನು ಅನ್ನುವೆನು. ತರ್ಕಾಂಕಾರನು ಹೇಳಿದನು.

ಅವನು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನೆಂಬುದು ಯಾತರ ಮೇಲಿಂದ? ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಕೇಳಿದನು.

ಈ ವರೆಗೆ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾ

(೧೯೫)

ದವುಗಳೆ? ಅಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ-ನಿಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆ? ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಆಲೌಕಿಕ ಪುರುಷನೆಂದು ಪ್ರಶಂಸಾಪತ್ರವನ್ನೇಕೆ ಕೊಡಬಾರದು? ಆ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನೊಡನೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ! ತುಳಸೀದಾಸನ ಮಹತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ಹೊಸದೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ. ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನು ನುಡಿದು ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ಹೊಸ ಸಂಗತಿಯೆ? ಆದೇನು, ಹೇಳಿರಿ ನೋಡೋಣ! ಒಬ್ಬನು ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಹಜವಾಗಿ ತುಳಸೀದಾಸನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸೀತಾರಾಮನ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನು. ಅಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದೆನು. ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡು ಪರಮಾನಂದವಿಟ್ಟೆನು. ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನು ಹೇಳಿದನು.

ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ನಾಕು ಮಾಡಿರಿ! ದೇಗನೆ ಮುಚ್ಚಿ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ದಿಡಿರಿ! ವಾಗೀಶನಂದನು.

ಸೀತಾರಾಮನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸತಕ್ಕ ಪಾತ್ರೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಿಳ್ಳಿ-ಬಂಗಾರದವು ಈ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರೆಗಳ ಅಜಮಾಸು ತೂಕವು ಎನಿಲ್ಲೆಂದರೂ ನಾಲಕ್ಕಾರು ಮಣಗಳಾಗಬಹುದು. ಒಬ್ಬ ರಾಜಗಳನ್ನು ಈ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅಪಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದನು. ಸಾಧುವಿನ ವೇಷಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿರಹತ್ತಿದನು. ಕಳ್ಳನು ಸಾಧುವೇಷದಿಂದ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿರುವನೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ನಿರ್ಧಾಸ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಕಳ್ಳನು ಒಂದು ದಿನ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗೆ ಸುಸಮಯ ದೊರೆದಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಎದ್ದು ಹೋದನು.

ಆದರೆ ಅವನಿಂದ ಆ ಪಾತ್ರಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಅಜ್ಜುಗಾವಲಾಗಿ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಕಳ್ಳನು ಕಾವಲುಗಾರನಾಗಿ ನಿಂತ ಇವನು ಈಗ ಹೋದಾನು, ಇನ್ನೊಂದು ಗಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋದಾನು, ಎಂದು ದಾರಿಯ ಕಾಯಹತ್ತಿದನು; ಆದರೆ ಕಳ್ಳನು ನೋಡಿದಾಗೆಲ್ಲ ಆ ಕಾವಲುಗಾರನು ಜಾಗೃತನಾಗಿರುವದನ್ನು ಕಂಡನು. ಬೆಳ್ಳಗೆ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ಕಾವಲುಗಾರನು ಆದ್ಯತ್ಯನಾದನು. ಕಳ್ಳನಿಗೆ ತನ್ನ ಕಾಯಕ ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅನುವು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಡ. ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನು ಹೇಳಿದನು.

ಕಾವಲಾಗಿ ನಿಂತವನು ಶ್ರೀರಾಮನೇ ಎಂಬುದು ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು? ಕುಳಸೀದಾಸನು ಆ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಸಾಮಾನುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಏಕೆ ನಿಯಮಿಸಿರಬಾರದು? ವಾಗೀಶನು ಕೇಳಿದನು.

ವೊದಲನೆಯ ದಿನ ಕಳ್ಳನಿಗೂ ಇದೇ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಕಳ್ಳನು ಮರುದಿನ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾವಲುಗಾರನ ಶೋಧ ನಡೆಸಿದನು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಕಳ್ಳನು ಮರುದಿನವೂ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗೆ ತೊಡಗಿದನು. ಹಿಂದಿನ ದಿನದ ಅನುಭವವನ್ನೇ ಪಡೆದನು. ಆ ಕಾವಲುಗಾರನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸ ಹೋದನು; ಆದರೆ ಅವನು ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿಯ ರಾಮನ ಮೂರ್ತಿಯಂತೆ ಕಾವಲುಗಾರನ ರೂಪವಿತ್ತು. ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನು ಹೇಳಿದನು.

ಒಳ್ಳೇ ಅಶ್ಲಯಕವೆ ಸರಿ! ಶ್ರೀರಾಮನು ಕುಳಸೀದಾಸನ ಸ್ವತ್ತಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಬದ್ಧಕಂಠನಾದುದು ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯ! ಈ ತರದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಕೇಳಿದವನಲ್ಲ! ಒಬ್ಬನು ನುಡಿದನು.

ಅಕ್ರುತಘರ್ಷವೆಂದೇ ನಾವು ಈ ಸಂಗತಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ! ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಮಾತಾಡಿದನು.

ಇರಲಿ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ಆ ಕಳ್ಳನು ನಾಲಾರು ದಿನ ಇದೇ ಕ್ರಮವನ್ನಿಟ್ಟನು. ಒಂದು ದಿನವೂ ಇವನಿಂದ ಆ ಪ್ರಹರಿಯ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಕಳ್ಳನು ನಿಜಸಂಗತಿಯನ್ನು ತರ್ಕಿಸಿದನು. ಕೃತಕರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು, ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಂಚನೆಯಿಂದ ತುಳಸೀದಾಸನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದನು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಣ್ಣೀರ ಸುರಿಸಿ:—ರಘುನಾಯಕ, ಈ ಅಜ್ಞಾನಿಯು ಲೋಭವಶನಾಗಿ ದಿಳಿ-ಬಂಗಾರಗಳ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕಾಗಿ, ನೀನು ನಾಲ್ಕೈಂಟು ದಿನ ನಿನ್ನ ಕಟ್ಟಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲವೆ? ಮಹಾಪರಾಧಿಯು ನಾನು! ಕರುಣಿಸು. ಕ್ಷಮೆದೊಡೀರು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು, ಆ ಪಾತ್ರೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ದಾನಮಾಡುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದನು. ಕಳ್ಳನು ತುಳಸೀದಾಸನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಕೇಳಿ:—ಮಹಾರಾಜ, ನಾನೂ ನಿಮ್ಮ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಅಂಥ ಕಳ್ಳನಲ್ಲ! ಒಂದು ದಿವಸಗಳಿಂದ ಈ ಹೋರೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ನುರಿತವನಾಗಿದ್ದೇನೆ; ಹಾಗೂ ವಿಪುಲ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ನನಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗಿದೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಸಂಪಾದನೆಯ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವೆನು. ನೀವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ದಾನಮಾಡಿರಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು; ಆದರೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಪಾಪಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾರನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಕಳ್ಳನು ತನ್ನ ಹಟವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ತಾನೆಂದೂ ಕಳವು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲೆಂದೂ, ತಮ್ಮ ತಿಕ್ಕೊತ್ತವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಸಾಧುಮಾರ್ಗದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುವೆನೆಂದೂ ಪಣಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ ತುಳಸೀದಾಸನು ಕಳ್ಳನ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಮಹಾದಾನ ಸಮಾರಂಭವು ನನ್ನ ದಿವಸ ನಡೆಯಿತು. ನಾನದನ್ನು ಕಣ್ಣುಟ್ಟ ಕಂಡು ಕಡು ಕೌತುಕ ಬಟ್ಟನು! ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನು ಹೇಳಿದನು.

(೧೯೪)

ಆ ಮಹಾದಾನದ ಒಟ್ಟು ದಲೆಯನ್ನಾಗಲಿಹುದು? ಒಟ್ಟನು ಕೇಳಿದನು.

ತೀರ ಕಡಿಮೆಯೆಂದರೆ ಐದು ಲಕ್ಷ ವರಹಗಳು! ಬಂದ ಯಾಣಕ ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟನೂ ಅಕೃಪ್ತನಾಗಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ! ಎಲ್ಲರೂ ಉದಾರ ಹಸ್ತದ ಆ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ತುಳಸೀದಾಸನ ಜಯ ಜಯಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನು ಹೇಳಿದನು.

ತಮಗೆಷ್ಟು ದೊರೆಯಿತು? ಒಟ್ಟನು ನಗುತ್ತ ಕೇಳಿದನು.

ಒಂದು ಸೇರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೂಕವುಳ್ಳ ಶುದ್ಧ ಒಂಗಾರದ ಎರಡು ಒಂಕಿಗಳು. ಅವು ನಮ್ಮ ವಳ ಕೈಗೆ ಹಾಳತಾಗಿವೆ. ಗೃಹಿಣಿಯು ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿರಿಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿದಳು! ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನು ಹೇಳಿದನು.

ಆಂತೆಯೇ ನೀವಿಂದು ತುಳಸೀದಾಸನ ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ! ವಾಗೀಶನು ಉಪಹಾಸ ಮಾಡಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನ ಒಟ್ಟಂಗಿಯು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಏಕೆ; ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ! ಅಂದಿನ ಪುಷ್ಕರದ ಅನುಭವವು ನಿಮಗಿಲ್ಲವೆ? ಕೂಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವೆಲ್ಲವೂ “ಮಹಾತ್ಮಾ ತುಳಸೀದಾಸ ಮಹಾರಾಜಕೀ ಜಯ!” ಎಂದು ದಿಕ್ಪಟವನ್ನು ತುಂಬುವಂತೆ ಜಯ ಘೋಷ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆ? ಆಗ ನೀವು ಸುಮ್ಮನೇಕೆ ಇದ್ದೀರಿ? ಅದ್ವಿಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ? ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನು ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆನೆ? ಯಾರು ಹೇಳುವರು? ಅಂದಿನ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಾಸನ ಗೌರವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವನು ನಾನು! ನಾನೇ ಒಲವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದೆನು! ಆದರೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪಕ್ಷದ ಜನರು ಬಹಳವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದು ನನ್ನ ಪಕ್ಷದ ಬಹು ಮತವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ತುಳಸೀದಾಸನು ಮಹಾತ್ಮನಾಗುತ್ತಿದ್ದನೆ? ವಾಗೀಶನು ಆವೇಶದಿಂದ ನುಡಿದನು.

(೧೯೯)

ತುಳಸೀದಾಸನ ಶಕ್ರಿಯು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯದಾದಷ್ಟು ಅಂತೆಯೇ ಅಂದು ಬಹು ಜನರು ತುಳಸೀದಾಸನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಅವನೊಡನೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದೆಂದರೆ, ಸೂರ್ಯನ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣು ತೂರಿ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಸರಿ ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನು ನುಡಿದನು.

ಸ್ವಾವಿಡಿ, ತಾವು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುವುದು ಒಳಶಿಲ್ಪ! ಯಾರ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಎಷ್ಟೆಂಬುದರ ಸರಿಯಾದ ಕಲ್ಪನೆಯು ತಮಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ರುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಮಾತಾಡಿ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸುವುದು ನಿಮಗೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆಯೇ? ವಾಗೀಶನು ಮೆತ್ತಗಾಗಿ ಕೇಳಿದನು.

ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸುವ ಇಚ್ಛೆ ನನಗಿಲ್ಲ! ನೀವು ನನಗೆಂದಿಗೂ ಪ್ರೀತಿಯ ಜನರೇ! ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಮ್ಮ ಹಿತವನ್ನೇ ಬಯಸತಕ್ಕವನು! ಆದರೆ ನೀವಾಗಿ ಕೆಡರಿ ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ ನಿಜವಿರುಪ್ಪ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ನೀವು ಹೇಗಾದರೂ ತುಳಸೀದಾಸನ ಪರೀಕ್ಷೆ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಡುಕಟ್ಟಿರುವಿರಿ. ಆ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಸಮಯವು ದೂರವಿಲ್ಲ. ಆಗ ತಮಗೆ ನಿಜ ಸಂಗತಿಯು ಹೊಳೆಯದಿರದು! ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನಾನು ತುಳಸೀದಾಸನ ಮಾತೆತ್ತುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಪಣಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ! ಈಗಲಾದರೂ ನಿಮಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತಷ್ಟೆ? ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನೆಂದನು.

ಇಷ್ಟರಿಂದ ಸಮಾಧಾನ ಪಡುವವನು ನಾನಲ್ಲ! ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಾಸನು ಅನುಪ್ರೀತನಾಗಿ ತಲೆದಿಕ್ಕಿಸಿದಾಗ ನಾನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡುವೆನು! ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಈ ವೇದಾಂತವಾಗೀಶನ ಈ ಪರಿಗಿನ ಗೌರವವು ಅಸ್ತವಾದಂತೆಯೆ ಆಗುವುದು! ಆ ಬಳಿಕ ನಾನು ಇದ್ದರೂ ಅಷ್ಟೆ, ಸತ್ತರೂ ಅಷ್ಟೆ! ವಾಗೀಶನೆಂದನು.

ಸ್ವಾವಿಡಿ, ಹೀಗೆ ನಿರಾಕರಾಗುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯತ್ನ

ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಗೌರವ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡಿಸಿರುವಿರಿ. ಜಯಾಪಜಯಗಳು ದೇವರನ್ನೆ ವಲಂಬಿಸಿವೆ ಆ ಭಗವಂತನು ನಿಮ್ಮ ವೇದಿಯನ್ನೇಕೆ ಕೇಳಬಾರದು? ನಿಮಗೆ ಜಯವನ್ನೇಕೆ ಕೊಡಬಾರದು? ಒಬ್ಬನು ನುಡಿದನು.

ಏನಾಗುವುದೋ ಆಗಲಿ ವಾಗೀಶನು ನಿಟ್ಟುಸಿರ ಬಿಟ್ಟನು.

‡‡‡ ‡‡‡ ‡‡‡ ‡‡‡ ‡‡‡
ಇಂದು ಸೋಮವಾರ. ತುಳಸೀದಾಸನ ಸರೀಕ್ಷೆಯ ದಿವಸ

ಮುಂಜಾಪಿನಿಂದಲೂ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಜನರು ಕಲೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಕಾಶಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ದೂರ ದೂರದ ಜನರೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಒಂದು ತಾಸು ಹೊತ್ತೇರು ವಷ್ಟರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ಭವ್ಯ ಮಂದಿರವು ಜನರಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಯಿತು. ಆದರೂ ಜನರು ಒರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು.

ವೇದಾಂತವಾಗೀಶನೂ ಇವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳೂ ಬೇಕು ಹರಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ಮಂದಿರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು, ಅತ್ಯುತ್ತಮಕತೆಯಿಂದ ತುಳಸೀದಾಸನ ಮಾರ್ಗಪ್ರತಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ತಮ್ಮ ತವೆತ್ತಿಗೆ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಮಾರು ಎರಡು ತಾಸು ಹೊತ್ತಾಯಿತು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿ ರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ. ಮಂದಿರವು ಜನರಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಹೋಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಜನರ ಗದ್ದಲ, ಒಡೆದಾಟ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವ ಆಶೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯುಳ್ಳವನು; ಆದರೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಅಗಣಿತ ಜನರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಇಂಬುಗೊಡುವ ಅನುಕೂಲತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಅನಿರ್ವಾಹದಿಂದ ಮಂದಿರದ ಹೊರಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಯಿತು.

ತುಳಸೀದಾಸನನೂ ಇವನ ಶಿಷ್ಯವೃಂದವೂ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಜನರು ಹಲವು ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಹತ್ತಿದರು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಅಪಡಿಯದ ಆಶಂಕೆಯಿಂದ ಬರುವದನ್ನೇ ದಿಟ್ಟರೆ? ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆಯು ವಾಗೀಶನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಲೆ ಮೋರೆಯು ಕಳೆಗೊಳ್ಳಹತ್ತಿತು. ಅವನು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಮಾರ್ಗ ಪ್ರತಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೂ ತುಳಸೀದಾಸನು ಬರಲಿಲ್ಲ. ವಾಗೀಶನ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯು ದೇವಿಯಹತ್ತಿತು. ಅವನು:- ಆನಂದದಿಂದ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತವರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ: | ಸ್ವಾಮಿ, ನೋಡಿರಿ. ತುಳಸೀದಾಸನಿನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಜಯದ ಆಶೆಯಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಅವನು ಈಗಲೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿರಬಹುದು! ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಹೇಗೆ ಜಯವು ದೊರೆಯಬೇಕು? ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವೇ? ಎತ್ತೀಶ್ವರನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿದು! ಇಲ್ಲಿ ಮರುಳಾಟಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ! ಒಬ್ಬನು ನುಡಿದನು.

ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದಿರಿ! ವಾಗೀಶನ ಮೋರೆಯಲ್ಲಿ ಆನಂದವು ಉಕ್ಕುತಲಿತ್ತು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ “ತುಳಸೀದಾಸ ಮಹಾರಾಜಕೀ ಜಯ! ಮಹಾತ್ಮಾ ತುಳಸೀದಾಸಕೀ ಜಯ!” ಎಂಬ ಜಯಘೋಷವೆದ್ದಿತು. ವಾಗೀಶನ ಮೋರೆಯು ಬಾಡಿತು. ಜನರು ಕುತೂಹಲತೆಯಿಂದ ತುಳಸೀದಾಸನ ಆಗಮನವನ್ನು ಪ್ರತಿಕ್ಷಿಸ ಹತ್ತಿದರು. ತುಳಸೀದಾಸನೂ, ಇವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳೂ ಧಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ನಿಂತಿದ್ದ ಜನರು ಜಯಘೋಷ ಮಾಡುತ್ತ ಸ್ಥಳಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟರು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆದು ಹೋಗಿ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಧಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗಿ ಗರ್ಭಗುಡಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಕೃತಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ನಿಂತು, ಎತ್ತೀಶ್ವರನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು

ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಕೂಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದಕ್ಕೆ ವಂದಿಸಿ ಹೇಳಹತ್ತಿದನು:—ಜನತಾ ಜನಾರ್ದನವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೀವು ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರು ನೆರೆದಿರುವಿರಿ ಮೇಲಾಗಿ ಇದು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ಮಂದಿರವು. ಅಣು-ರೇಣು-ತೃಣ-ಕಾಷ್ಠಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅನ್ನಲಿಕ್ಕಾದೀತೆ? ನಾನು ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರಿಸಿ, ಈ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಅಗಣಿತ ಭೂಸುರರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಈ ಶಿಷ್ಯನು ಈಗ ನಿಷ್ಪಾಪನಾಗಿರುವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ! ನೀವು ನನ್ನ ಈ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಲಾರಿರಾ?

ಇ. ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ! ಹೀಗೆ ನಂಬಬೇಕಿದ್ದರೆ, ಈ ಘಾಟಾಟೋಪ ಪೇಟಕ್ಕೆ ಬೇಕಿತ್ತು? ಬ್ರಹ್ಮಣನನ್ನು ವಧಮಾಡಿದ ಮಹಾಪಾಪಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲ! ಅವನೆಂದಿಗೂ ನಿಷ್ಪಾಪನಾಗಲಾರನು! ವಾಗೀಶನು ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ನುಡಿದನು.

ನಿಜ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾವರಾಧಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ಪಾಪರಹಿತನಾಗುವದು ಅಸಂಭವ! ಒಬ್ಬನು ಮಾತಾಡಿದನು.

ರಾಮನಾಮವು ಈ ಅಸಾಧ್ಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಗೊಳಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಅತೀತನಾದವನು ಒಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆ ಅವನೇ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕಿಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯನ್ನು ತಿಳಿವುದು ಕಠಿಣವಿದ್ದರೂ, ಅತ್ಯುಪಯುಕ್ತವಾದದ್ದು. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮುಕ್ತಿಯ ಚಿರಸಾಖ್ಯವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕುದು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯ ಬಲ್ಲದಿಂದ ಪ್ರಲ್ಪಾದನು ಹಲವು ಅದ್ಭುತ ಸಂಕಟಗಳಿಂದ ಪಾರಾದುದನ್ನು ನೀವು ಕೇಳಿರುವಿರಿ. ಮಹಾ ಪಾಪಿತ್ಯನಾದ ಅಜಮಿಳನು ಕೇವಲ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಕೈವಲ್ಯ ಪಡೆದನೆಂಬುದನ್ನು ನೀವು ಅರಿತಿರುವಿರಿ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯ ಶಕ್ತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಗೊಳ್ಳುವಿರಾ? ಪುರಾಣದ ಆ ಕತೆಗಳು ನಿಮಗೆ ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳಾಗಿ

ಹೋರುತ್ತಿವೆಯೆ? ಇರಲಿ ಈ ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲೂ ಭಗವಂತನ ನಾಮಜಪ
ದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಹೋರುವವಕ್ಕಾಗಿ
ಇಂಥ ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ನಮಗೂ ಇದೇ ದೇಶಿದೆ. ನಾವು ಕೇವಲ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾ
ಗುವವರಲ್ಲ! ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕೃತಿಯು ನಡೆಯಲಿ! ವಾಗೀಶನು ನುಡಿದನು.

ಇಲ್ಲಿ ಒರೇ ಮಾತಿನ ಬುರುಡಿಯನ್ನು ರುಳಿಸಿದರೆ ನಡೆಯದು! ಪರೀ
ಕ್ಷೆಯು ನಡೆಯಲಿ! ನಂದಿಯು ಅಹಾರವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿ! ವಾಗೀಶನ
ಹಸ್ತಕನೊಲ್ಲನು ನುಡಿದನು.

ಇದು ಪವಿತ್ರತಮ ಸ್ಥಳವು. ಇಲ್ಲಿ ಭೂತ-ಪಿಶಾಚಗಳ ವಿದ್ಯೆ ನಡೆ
ಯದು! ಇಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಕ್ತುವಿನ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗುವಿರದು! ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹಸ್ತ
ಕನು ಮಾತಾಡಿದನು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ಈ ಮಾತುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಜಾನ
ಕೀವಲ್ಲಭನನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು ಇಂತು ಹೇಳಿದನು:—“ವಸ್ತೆ, ಪರೀಕ್ಷೆ
ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗು. ರಾಮನಾಮ ಪಠನದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಮಹತ್ವದ
ಶಕ್ತಿಯಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದಕ್ಕೆ ಮನಗಾಣಿಸಿ ಕೊಡು.”

ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು.
ಬಳಿಕ ಗುರುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ ನಂದಿಯು ಹತ್ತಿರ
ಹೋದನು. ವಾಗೀಶನ ಹಸ್ತಕನೊಲ್ಲನು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನೂ ಕೆಲವು ಬಾಳೆಯು
ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ತಂದಿದ್ದನು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಅವುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂ
ಡನು. ನಂದಿಯು ಸಮ್ಪೂಜದಲ್ಲರಿಸಿ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಇಂತು
ನುಡಿದನು:—“ನಂದೀಶ್ವರನೆ, ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳದೇ ಆಗಲಿ, ಈ ಜನ್ಮದ್ದೇ
ಆಗಲಿ ರವಷ್ಟಾದರೂ ಪಾಪವು ಈಗ ನನ್ನೆಲ್ಲದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೀನು
ಪಂಡಭೂತಾತ್ಮಕ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸು; ನಿನ್ನಾಪನಾದ ನಾನು ಒಟ್ಟಿ
ಳುವ ಈ ಅಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ನಾನು ಈಗಲೂ ಪಾಪಿಷ್ಠನೇ

(೨೦೪)

ಅಗಿದ್ದರೆ—ನನ್ನಲ್ಲಿ ಈಗ ಕೆಂಪವಾದರೂ ವಾಪಸ್ಸಾಗಿದ್ದರೆ—ಪಣ್ಯ
ನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮ
ಮಾಡಿ ಬಿಡು!”

ನಂದಿಯಲ್ಲಿ ದೇವ ಸಂಚಾರವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರ ಹತ್ತಿತು.
ದಾಲವು ಅಲ್ಲಾಡ ಹತ್ತಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೊಳೆಯ ಹತ್ತಿದುವು.
ಮೂಗಿನಿಂದಲೂ ಬಾಯಿಂದಲೂ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಚಾಸವು ನಡೆಯ ಹತ್ತಿದಂತೆ
ಕಾಣಿಸಿತು. ನೆರೆದ ಜನರ ಆಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀಮೆ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು
ದೇರಿನಿಂದ ದಂಗುವಡೆದವರಾಗಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮೂರ್ತಿಯಂತೆ ನಿಂತು
ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭನು ಅಹಾರದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು
ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದನು. ನಂದೀಶ್ವರನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಬಳಿಕೆ
ವೊದಲಿನಂತೆ ಪ್ರತಿಯೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಹತ್ತಿದನು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ
“ಮಹಾತ್ಮಾ ತುಳಸೀದಾಸ ಮಹಾರಾಜಕೀ ಜಯ!” ಎಂಬ ಜಯ
ಘೋಷವು ಕೇಳಹತ್ತಿತು. ವಾಗೀಶನು ಕೆಳನೋರೆ ಮಾಡಿದವನು
ಆ ವೋರೆಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಪ್ನವತ್ತಾಗಿ ನಡೆದಿದ್ದ ಅದ್ಭುತ
ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದರಲ್ಲೂ ಚರ್ಚಿಸುವುದರಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿದ್ದ
ಜನರು ವಾಗೀಶನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು.

(౨౦౫)

౨౦ ఊపసంహార

పాగిలను యారేడనయి మఱాడబయిసలిల్ల. నేలెరె
 యన్ను మేలకృత్తి నేలెరెలెట్టెలిల్ల. నడద సంగతియన్ను అరెలె
 బిసుత్త మనెయ కడెగి ఘెరటను. తుళుసెదాసను ఘెళుద్ద
 తాస్త్రుగళిగింతలె తాస్త్రుయ ముకత్తువు ఘెట్టు. తాస్త్రుగళున్ను తిళ
 యువుదకృంత తాస్త్రుయన్ను తిళవుదు శ్రేయస్కురవు, ఎంబ
 వాళ్యవు అవన మనసిన్లె సదా కటియ కత్తితు.

వాగిలనిగి అందు స్నాన-అఘ్నిక-భోజనగళుల్లి మనసాగ్గ
 లిల్ల. భోజననేలెత్తర మలగఘెదరె నిదె కత్తులిల్ల. అవను
 యేలెఘకత్తిదను: — నానిదువరెగి మఱిద్దెనె? తాస్త్రుగళున్ను
 ఓదిదెను. అవుగళిగి మనఘండంత అర్థమఱిదెను. పండితనెంబ
 ఘెమ్మెయింద ఎల్లరలె ననగి మఱాన కేడదేకేందలె, నాను మఱిద
 భాష్యకృ శరెదలెగదేకేందలె అఠిసిదెను. బకుమట్టిగి సఘల
 మనెలెరథనలె అదెను; అదరె ఇదరింద ననగి ప్రయేలెజనవేనె?
 నాను తుళుసెదాసన్ను ఏరెలెఘిద్దెళి? అవను నన్న గౌరవళ్య
 అద్దియఱిగి ఘండనల్లనె? అదరె అవనలియ శక్తియ మనల్లిదెయె?
 శ్రేణ్ణతమపండితనెందు గణెసుత్తిద్ద నన్నలి అవన శతాంతవా
 దరలె సఱామధ్యవిదెయె? త్రే కరియ కృవేగి వాక్రనాద అవను-
 తాస్త్రుగళున్నెయదిద్దరలె తాస్త్రుయన్నరెత అ మఱాకను-అసంఘ్ని
 జనరు దంగుఘడెయవంకె కలవు అద్దుత కఱయళగళున్ను మఱి
 కేలెరి జనరింద స్వే స్వే ఎనిసికేలెళ్ళుత్తిరువను; అదరె నాను?
 ననగిలెనాదరలె ఇంథ కేలసగళున్ను మఱాదలికృ బరువంకిదెయె?

ನಾನು ಜನರ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬೇಕು? ಯಾವ ಕಾ
 ಕ್ಯಾಗಿ ಜನರು ನನಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು? ಪುಸ್ತಕಗಳೆಲ್ಲದ್ದ
 ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚೋದ್ದಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ನನಗೆ ಗೌರ
 ವವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆ? ಹೀಗೆ ಪಾಠಮಾಡುವುದನ್ನು-ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು
 ಅಂದು ತೋರಿಸುವುದನ್ನು-ನಿಳಿಯೂ ಮಾಡಬಲ್ಲದಲ್ಲವೆ? ಬುದ್ಧಿವಂತ
 ನೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆ ಬಡುತ್ತಿರುವ ನಾನು ಆ ನಿಳಿಗಿಂತ ಏತರಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ
 ನಾದೇನು?

ವಾಗಿರತನು ಒಹಳವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದನು. ಒಂದು ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ
 ತಳಮಳವು ಅವನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವನಿಗೆ ಸಮಾ
 ಧಾನವೆಂಬುದು ದೊರೆಯದಾಯಿತು ಈಗಲವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜ
 ನಿಯಾಮಕ ಸಂಘದ ಅಧಿವೇಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಒಂದ
 ಸ್ನೇಹಿತರೊಡನೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸರಿ
 ಯಾಗಿ ಪಾಠಹೇಳಿಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಹಳವೇನು? ದಿನದ ಯಾವ ಕೆಲಸ
 ಗಳಲ್ಲೂ ಇವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಸದಾ ತುಳಸೀದಾಸನ ಆಲೋಚನೆ;
 ಹಾಗೂ ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಆಲೋಚನೆ.

ವಾಗಿರತನು ಈ ವರೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಒಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದವ
 ನಲ್ಲ. ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಗಿರತನು ಬಾಲನು. ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಹೊಂದ
 ಲಿಕ್ಕೆ ಗುರುವಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿತ್ತು; ಆದರೆ ವಾಗಿರತನು ಯಾರನ್ನು
 ಗುರುವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಅವನ ಆಲೋಚನೆಯಂತೆ ಈ ಗುರು
 ಪದಕ್ಕೆ ತುಳಸೀದಾಸನೆಂಬವನೇ ಅರ್ಹನಾಗಿದ್ದನು; ಆದರೆ ವಾಗಿರತನು
 ತುಳಸೀದಾಸನ ಹತ್ತರ ಹೋಗುವುದು ಹೇಗೆ? ತುಳಸೀದಾಸನ ಕರುಣಾ
 ಯಾಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಈ ವರೆಗೆ ಪ್ರಬಲ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿರೋ
 ಧಿಸಿ ಈಗ ನಾನು ಈಗ ತರಣಾ ಹೋದರೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ಅಶ್ರಯ

ತೊಟ್ಟನೆ? ಏನೇ ಆಗಲಿ, ಒಮ್ಮೆ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಕ್ಷಮಾ ಯ್ನಿಚನೆ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು.....

ಹೀಗೆ ಹದಿನೈದು ದಿವಸಗಳು ಕಳೆದು ಹೋದವು. ವಾಗ್ಗೀಶನು ತುಳಸೀದಾಸನ ಕ್ಷಮೆಬೇಡುವುದನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು; ಆದರೆ ತುಳಸೀದಾಸನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ವಾಗ್ಗೀಶನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವೆಂಬುದು ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ವಾಗ್ಗೀಶನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜ ನಿಯಮಗಳ ಸಂಘದ ಇತರ ಮೆಂಬರರ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರಿಸಿಕೊಂಡನು ಅವರಿಗೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದನು. ಬಹಳ ಆಲೋಚನೆಯ ಶರುವಾಯು ತರ್ಕಾಲಂಕಾರನು ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಒಂದು ದಿನ ತುಳಸೀದಾಸನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿ ಕೊಂಡರು.

ವಾಗ್ಗೀಶನು ತುಳಸೀದಾಸನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗದೇಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ತುಳಸೀದಾಸನೇ ವಾಗ್ಗೀಶನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ವಾಗ್ಗೀಶನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವೆಡದಲೇ ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯನ್ನು ತೋರಿದನು. ಇದರಿಂದ ವಾಗ್ಗೀಶನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಅಳತೆಯಿಲ್ಲವಾಯಿತು. ಅವನು ತುಳಸೀದಾಸನ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ, ಸೀತಾರಾಮನ ಮಂದಿರದಲ್ಲ-ತುಳಸೀದಾಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ-ಶೇಷಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇದಕ್ಕೆ ತುಳಸೀದಾಸನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು

† † † † †

ಹುಲಸೀದೇವಿಯು ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದು ಸೀತಾಪತಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಳೆಂದು ನಾವು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾಪತಿಯೂ,

ಇವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ, ಹುಲಸೀದೇವಿಯೂ ಸೀತಾರಾಮನ ಮಂದಿರವನ್ನು
ಆಶ್ರಯ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ದೇವರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ತುಳಸೀದಾಸನು ವ್ಯಾಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾರಾಮರ ಮೂರ್ತಿಗಳ
ಮುಂದೆ ಧ್ಯಾನಧ್ಯಾನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಹೊರಗೆ ಗಾಯನದ ಧ್ವನಿ
ಯಾಯಿತು. ತುಳಸೀದಾಸನ ಧ್ಯಾನಭಂಗವಾಯಿತು. ಅವನು ಆಸನ
ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು, ಗಾಯನದ ಸ್ವರವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೊರಟನು. ಗಾಯಕಿಯು
ಗುಡಿಯ ಹೊರಗೆ ಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ತುಳಸೀದಾಸನು
ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತು, ಭಕ್ತಿರಸಪೂರ್ಣವಾದ ಗಾಯನವನ್ನು
ಕೇಳಿದನು. ಗಾಯನವು ಮುಗಿಯುತ್ತಲೆ “ರತ್ನಾವಳಿ” ಎಂದು
ಕೂಗಿದನು.

ಪ್ರಭುವೆ, ಇಲ್ಲಿರುವೆನು ರತ್ನಾವಳಿಯು ಹೇಳಿದಳು.
ಏ, ಒಳಗೆ ಹೋಗೋಣ.

ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯು ನನ್ನ ಮೇಲೆ
ಬಿದ್ದಿತೆ?

ಅಹುದು. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕಾಲವು ಬರಬೇಕು. ಬೆಳೆಯನ್ನು
ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಯೋಗ್ಯ ಸಮಯದ ದಾರಿಯು ಕಾಯಬೇಕು.
ಇರಲಿ ಒಳಗೆ ಅವನಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ, ನಡೆ.

ಈಗ ನಾನು ಅವರ ಒಳಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲೆನು. ನಾನು ವೊದಲ
ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾಗಿದೆ. ನೀವು
ನನಗೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿರಿ.

ತೋರಿಸ ಬಲ್ಲೆನು. ವೊದಲು ಅವನ ಹತ್ತಿರ ನಡೆ. ಅವಳು
ನಿನಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವ ಆಶೆಯಿಂದ ಇದು
ವರೆಗೂ ಬೀವಿಸಿರುವಳು. ತುಳಸೀದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ನಾನೂ ಅವರನ್ನು ಕಾಣುವ ಆಶೆಯಿಂದ ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಈ ಆಶ್ರಮದ ಸುತ್ತವರಿಯುತ್ತಿರುವೆನು; ಆದರೆ ನಾನು ಈಗ ಅವರನ್ನು ನೋಡಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ ನಡಕ ಬೇಡಿರಿ. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಸೀತಾರಾಮರ ಹತ್ತಿರ ನಡೆ.

ಆಗಲಿ.

ಇಬ್ಬರೂ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಸೀತಾರಾಮರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಬಳಿಕ ಆಸನಸ್ಥರಾಗಿ ಕುಳಿತರು. ತುಳಸೀದಾಸನು ರತ್ನಾವಳಿಯು ಬಲಗೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ತಲೆಹಿಡಿದು ತಕ್ಕಿ ಸಂಚಾರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ನಡುಗ ಹತ್ತಿದಳು. ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ತುಳಸೀದಾಸನು:—“ಈಗ ನಿನಗೆ ಏನು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

“ಸೀತಾರಾಮರ ಮೂರ್ತಿಗಳು.”

ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚು.

ಮುಚ್ಚಿದ್ದೇನೆ.

ಈಗೇನು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು?

ಸೀತಾರಾಮರ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಒಂದು ಜ್ಯೋತಿಯು ಹೊರ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಜ್ಯೋತಿಯು ಸೀತಾರಾಮರನ್ನು ಆವರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗುರುದೇವನ ಮೂರ್ತಿಯು ಒಡಮೂಡುವದ ರಲ್ಲಿದೆ. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡು. ತುಳಸೀದಾಸನೆಂದನು.

ಗುರುದೇವನ ಮೂರ್ತಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಕೈ ದಿಡಿರಿ. ನಾನು ಗುರುದೇವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು. ರತ್ನಾವಳಿಯು ಅಂದಳು.

ಈಗ ಏಳುವುದು ದೇಹ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಮಸ್ಕಾರ್ಯಂ.
ಮತ್ತೆ ನೋಡು.

ಗುರುದೇವನ ಮೂರ್ತಿಯು ಮತ್ತೆ ಮಸುಮಸಕಾಗ ಹತ್ತಿತು.
ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಸೀತಾರಾಮರ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಕಾಣಹತ್ತಿವೆ.
ಸ್ವಪ್ನವಾಗುವುದರಲ್ಲಿವೆ. ಪುನಃ ಸೀತಾರಾಮರು ಒಡೆದು ಕಾಣ ಹತ್ತಿ
ದರು. ಎಂತಹ ಸುಂದರ ರೂಪವಿದು! ಎಂತಹ ಪ್ರೇಮಳ ನೋಟ
ವಿದು! ನೋಡಿ ಧನ್ಯಳಾದೆನು.

ಈಗ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗುರುದೇವನು ಕಾಣುವದಿಲ್ಲವೆ? ತುಳಸೀ
ದಾಸನು ಕೇಳಿದನು.

ಇಲ್ಲ. ಗುರುದೇವನ ಸಮಸ್ತ ದೇಹವನ್ನು ಸೀತಾರಾಮರು
ವ್ಯಾಪಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ

ಇದೇ ಗುರುದೇವನ ಇಷ್ಟರೂಪವು-ಸತ್ಯಸ್ಮರಣವು. ತುಳಸೀ
ದಾಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಇದೇ ನನ್ನ ಸತ್ಯ-ರೂಪವು. ಗುರುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇಷ್ಟ ದೇವ
ನಲ್ಲಿಯೂ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಭೇದವಿರುವುದು ಕೇವಲ ತಳುವಳಕೆಯಲ್ಲಿ!
ಹಿಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನು ನುಡಿದನು ಇಬ್ಬರೂ ಎದ್ದು
ಬಂದು ಗುರುದೇವನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು.

ಸಂಪೂರ್ಣ

ಅನಂದವನದ ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಲ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಛ. ಪ. ಕಾಲೆ
ಇವರಿಂದ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

೧ ಶೇಷಾಚಲ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಅನಂದವನ.

೧ ಉದ್ದೇಶ:—ವ್ಯಕ್ತಿ, ಕುಟುಂಬ, ಜಾತಿ, ಸಮಾಜ, ಧರ್ಮ, ದೇಶ, ರಾಷ್ಟ್ರ, ಸಂಪತ್ತಿ, ಅಧಿಕಾರ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ಆಬಾಲವೃದ್ಧ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರೂ ದೇಶ ಕಾಲ ಪಂಚೈತಿಗನು ರೂಪವಾಗಿ ತಂತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿಗಳಂತೆ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು? ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ದೇಶದ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಇವ-ಪರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖ-ಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊಂದಬೇಕು? ಹಳೇ-ಹೊಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನ್ಯೂನಾತಿರೇಕಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನೋಡಪಪತ್ತಿಕ್ಕವಾಗಿಯೂ ಸುಲಭ ಹಾಗೂ ಮಾಮೂಲಕ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಈ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳ ದ್ವಾರಾ ಪ್ರಕಟಿಸಿ, ಲೋಕಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದು.

೨ ಧೋರಣ:—ಯಾವದೇ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ವಿಷಯ, ಒಂದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಒಲವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆ, ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಾವೀನ್ಯತೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿಸಿ ಈ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವದು. ಈ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರೇ ಕಾದಂಬರಿಗಳೇ ಬರುವವೆಂತಲ್ಲ; ಚರಿತ್ರ, ಪುರಾಣ, ನಾಟಕ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳೂ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಡುವವು; ಆದರೆ ಆ ಆ ವಿಷಯಗಳು ವಾಚಕರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಬಗೆಯೂ, ಪುಸ್ತಕ ವಾಚನದಿಂದ ವಾಚಕರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಶೇಷತರದ ಆಂತರಿಕ ಜಾಗೃತಿಯು ಉಂಟಾಗುವ ಬಗೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲ್ಪಡುವದು.

೨ ಬಾಹ್ಯಾಂಗ:—ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಂತರಂಗದಂತೆ ಬಾಹ್ಯಾಂಗದ ಸೌಂದರ್ಯದ ಕಡೆಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುವದು. ಪ್ರಿಯ ಕಾಗದ, ಬಾಯಿಂದಿಂಗ, ಚಿತ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಆರ್ಥಿಕಸ್ಥಿತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಮನೋಹರವಾಗುವಂತೆ ಯೋಚಿಸುವೆವು.

೪ ಪ್ರಕಾಶನ:—ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೂರುಸಾರೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಾರೆ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು (ಈಗಿನ ಮಾನದಿಂದಂತೂ) ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಸಾರೆಗೆ ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯದ ಸುಂದರ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೊರಬೀಳುವವು; ಹಾಗೂ ಅವೆರಡರ ಬೆಲೆಯೂ ಟ. ಏ. ಸಹಿತ ೨ ರೂ ಗೆ ಎಂದೂ ಮೀರಲಾರದು. ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೊರಡುವ ನೊಡಲು ಎಲ್ಲ ಕಾಯಂ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೂ ಪತ್ರಮುಖಾಂತರ ತಿಳಿಸಿಯೇ ಯೋಗ್ಯ ರಿಯಾಯತಿಯ ಬೆಲೆಗೆ ಡಿ. ಪಿ. ಮೂಲಕ ಕಳಿಸಲಾಗುವವು.

೫ ಬೇಡಿಕೆ:—ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಕಾಯಂ ಗ್ರಾಹಕರು ಪ್ರತಿಸಾರೆ ಬೇಡಿಕೆಯ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೊಡಲು ಕಾಯಂ ಗ್ರಾಹಕರೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರೆ ತೀರಿತು. ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೊರಬೆ ಮೇಲೆ ಯೋಗ್ಯ ಬೆಲೆಗೆ ಡಿ. ಪಿ. ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಳಿಸಲಾಗುವವು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಡಿ. ಪಿ. ಸ್ವೀಕರಿಸಲೇ ಬೇಕು. ಡಿ. ಪಿ. ಪರತ ಬಿಟ್ಟವರಿಗೆ ರಿಯಾಯತಿಯ ಬೆಲೆಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಸಿಗಲಾರವು.

೬ ವಿಜ್ಞಾನ:—ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ, ದೇಶಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ ಈ ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಗೆ ತಾವು ಸ್ವತಃ ಕಾಯಂ ಗ್ರಾಹಕರಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ-ಮಿತ್ರರನ್ನೂ ಕಾಯಂ ಗ್ರಾಹಕ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕು. ಈ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಸದ್ಗುರುವು ಸಕಲರಿಗೂ ಕೊಡಲಿ

ಆನಂದವನ, } ಧಿ. ಪ. ಕಾಳಿ,
 ತಾ|| ೧೦-೨-೧೯೩೦ } ಮ್ಯಾ. ಶ್ರೀ ಶೇ. ಗ್ರಂಥಮಾಲ.

